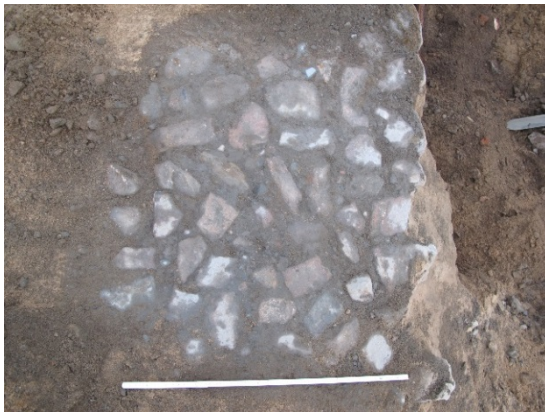

TUTKIMUSRAPORTTI

OULU

Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä, Autorannan parkkialue ja Kaupunginojan suun puisto

Katutöiden arkeologinen valvonta
18.5.–20.7. ja 10.–11.8.2015

AKDG4273: 336, 4, 41 ja 99

MUSEOVIRASTO

ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

Petro Pesonen, Terhi Tanska ja Terhi Taipaleenmäki

Tiivistelmä

Museoviraston Arkeologiset Kenttäpalvelut toteutti katutöiden kaupunkiarkeologisen valvonnan Oulun teknisen liikelaitoksen (Tekli) katutyömaalla Oulun Hallituskadun, Rantakadun, Kaarlenväylän, ja Kaupungin puiston alueilla 18.5.–20.7.2015. Alueella uusittiin hulevesiviemärintiä ja vesijohtojärjestelmää, sekä katualueiden pinnoitus vähintään 60 cm syvyyteen maanpinnasta ulottuen. Tutkimuksissa valvottiin myös viereisellä Lemminkäisen työmaalla Autorannan parkkialueella tehtyjen hulevesiviemärintiöiden kaivantojen kaivu sekä elokuun alussa (10.–11.8.2015) yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan museon tutkija-arkeologi Mika Sarkkisen kanssa Kaarlenväylän eteläpuoliselle tori-/jalkakäytäväalueelle kaivettujen valopylväs- ja puunistutusaltaiden kaivantojen kaivua.

Tutkimusalue sijoittuu Oulun kaupungin vanhalle satama- ja torialueelle. Tutkimuksissa paljastui rantaittoihin, kivijalkaisiin makasiineihin, rantavalleihin ja laitureihin sekä muihin rantarakenteisiin liitettäviä rakennejäännöksiä, mutta yksikään tutkimuksissa havaittu rakenne ei tullut esiin koko laajuudessaan. Stratigrafian ja löytöesineistön perusteella rakenteet ajoittuvat todennäköisesti 1700- ja 1800-luvuille, sekä osin 1900-luvun alkuun.

Valvonnassa dokumentoitujen rakennejäännösten perusteella Kaarlenväylän itäosan ja sen kaakkoispuolisen torialueen vielä kaivamattomien alueiden muinaisjäännösluokitusta tulisi miettiä uudelleen. Tällä hetkellä aluetta ei ole määritelty mahdollisesti säilyneitä kulttuurikerroksia ja rakenteita sisältäväksi. Valvonnassa tehtyjen havaintojen perusteella alue olisi syytä ainakin osittain siirtää luokkaan 2, sillä siellä olivat tutkimuksissa havaitut 1700-luvun jälkipuolen rakennejäännökset, jotka jatkuivat selvästi kaivantojen ulkopuolelle.

Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot.....	5
Kohteen sijainti kartalla.....	6
Johdanto.....	7
Tutkimusalueen kuvaus ja historia.....	7
Arkeologisen valvonnan menetelmien kuvaus.....	10
Havainnot alueittain.....	11
Hallituskadun rannanpuoleinen osa.....	11
Rakenne 1.....	12
Rakenne 6.....	13
Rakenne 8.....	15
Hallituskadun ja Rantakadun risteys.....	19
Rakenne 20.....	20
Rakenne 21.....	22
Rakenne 27.....	25
Rakenne 46.....	27
Rantakatu.....	28
Rakenne 28.....	30
Rakenne 41.....	33
Autorannan parkkialue.....	35
Rakenne 36.....	36
Rakenne 37.....	36
Kaarlenväylä.....	38
Rakenne 34.....	39
Rakenne 35.....	42
Rakenne 78.....	43
Kaupunginojan suun puisto.....	45
Rakenne 47.....	46
Rakenne 51.....	47
Rakenne 52.....	48
Rakenne 54.....	49
Hallituskatu Rantakadun ja Aleksanterinkadun välillä.....	51
Löydöt.....	57
Yhteenveto.....	59

Lähteet.....	60

Liitteet

Digitaalikuvaluettelo.....	61
Poistettujen löytöjen luettelo	72
Poistettujen löytöjen valokuvat	73
Näyteluettelo.....	78
Rakenneluettelo	79
Yksikköluettelo	103
Matriisit	161
Karttaluettelo	162
Kartat	163
Dendrokronologinen analyysi.....	178

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kaupunkikohteen arkeologinen valvonta

Tutkimuslaitos: Museovirasto/Arkeologiset kenttäpalvelut
Kaivauksenjohtaja: FL Petro Pesonen
Vastuulliset apulaistutkijat: FM Terhi Tanska, HuK Terhi Taipaleenmäki
Apulaistutkijat: FM Matleena Riutankoski, FM Salla Pärssinen, FM Johanna Seppä
Kaivausapulaiset: HuK Elisa Valtanen, FM Raisa Laitala, HuK Sanna Hujanen, FM Hilikka Heikkilä, Fil. yo Artturi Kerola,

Tutkimusluvan dnro: MV/23/05.04.01.02/2015
Kunta: Oulu
Alue: Hallituskadun länsipää, Rantakadun pohjoispää, Kaarlenväylä, Kaupunginojan suun puisto (Heikolanniemi) ja Autorannan parkkialue.
Muinaisjäännöskohde: Oulun vanha asemakaava-alue, mjrek. 1000006102
Kenttätyöaika: 18.5.–20.7.2015 ja 10.-11.08.2015
Peruskartta: R4412R ja R4414L (TM35 - lehtijako), koordinaatit (Hallituskadun ja Rantakadun risteys) P:7210982 I:427776 (ETRS-TM35FIN)

Tutkimusten rahoittaja: Oulun kaupunki
Alkuperäinen raportti: Museoviraston arkeologinen keskusarkisto, Helsinki
Kopio: Oulun kaupunki, Pohjois-Pohjanmaan museo

Kaivauspinta-ala: n. 3800 m²
Löydöt: KM 40448:1–78
Digitaalikuvat: AKDG 4273:1-370

Aikaisemmat tutkimukset: Tiia Ikonen ja Teemu Mökkönen 2002 (Oulun kaupunkiarkeologinen inventointi)
Titta Kallio-Seppä 2007 (Oulun kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys)

Viereisten tonttien tutkimukset:

Katri Arminen 2000 (Aleksanterinkatu 6)
Marika Hyttinen 2005 (Ojakatu 2)
Marika Hyttinen 2006-2007 (Kaupunginojan varsi Torikatu-Suisto)
Marika Hyttinen 2009 (Hallituskatu, katutöiden arkeologinen valvonta)
Marika Hyttinen 2010 (Aleksanterinkatu 15; Kauppurienkatu 5)
Titta Kallio ja Sanna Lipponen 2003 (Ojakatu 1)
Aimo Kehusmaa 1997 (Aleksanterinkatu 8)
Aimo Kehusmaa 2000 (Rantakatu 4)
Teija Oikarinen 2002 (mm. Hallituskatu, valvonta)

Kohteen sijainti kartalla

Maanmittauslaitoksen peruskarttalehdet R4412R ja R4414L MML©2015.

Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen lisenssi: <http://www.maanmittauslaitos.fi/avoimen-tietoaineiston-cc-40-lisenssi>

Johdanto

Oulun Hallituskadun, Rantakadun, Kaarlenväylän, ja Kaupunginojan puiston alueilla uusittiin Oulun teknisen liikelaitoksen (Tekli) toimesta hulevesiviemärintiä ja vesijohtojärjestelmää, sekä katualueiden pinnoitus vähintään 60 cm syvyyteen maanpinnasta ulottuen alueilla, jotka on Oulun kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa määritelty joko luokkaan 1 tai 2 kuuluviksi, eli todennäköisesti tai mahdollisesti säilyneitä kulttuurikerroksia ja rakenteita sisältäväksi. Museoviraston Arkeologiset Kenttäpalvelut toteutti alueen katutöiden kaupunkiarkeologisen valvonnan 18.5.–20.7.2015. Samalle aikavälille ajoittui viereisellä Lemminkäisen työmaalla, nk. Autorannan parkkialueella, tehtyjen hulevesiviemärintöiden kaivantojen kaivu. Lemminkäisen työmaalla valvottiin lisäksi elokuun alussa (10.–11.8.2015) vielä Kaarlenväylän eteläpuoliselle tori-/jalkakäytäväalueelle kaivettujen valopylväs- ja puunistutusaltaiden kaivantojen kaivua yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan museon tutkija-arkeologi Mika Sarkkisen kanssa.

Tutkimusten johtajana toimi Petro Pesonen, ja vastaavina apulaistutkijoina Terhi Tanska ja Terhi Taipaleenmäki, joista jompikumpi oli aina paikalla kentällä. Lisäksi projektissa toimi eri aikoina kaikkiaan kahdeksan muuta apulaistutkijaa tai kaivausapulaista.

Tutkimusten jälkityöt tehtiin Oulussa, Pohjois-Pohjanmaan museolta vuokratuissa tiloissa. Tutkimuksissa talteen otettujen metalliesineiden konservoinnista vastaa Jari Heinonen Oulun yliopiston Arkeologian laboratorion. Tätä kirjoitettaessa esineet ovat vielä konservoitavana.

Helsingissä 1.4.2016

Tutkimusryhmän puolesta FL Petro Pesonen

Tutkimusalueen kuvaus ja historia

Nykyinen kauppatori, ns. Pakkahuoneentori, johon tutkimuksissa valvotut alueet pääosin sijoittuvat, muotoutui torikaupan keskipisteeksi vasta 1800-luvun puolivälissä – Oulun kaupungin vanhin julkinen torialue on ns. Kirkkotori nykyisen Franzénin puiston alueella.¹ Alueen sijainti entisen kaupunginsataman, Kaupunginojan suualueen Hahtiperän,² alueella ja sen välittömässä läheisyydessä merenrannalla tarkoitti kuitenkin sitä, että kaupungin elinkeinoelämälle keskeinen kauppatoiminta keskittyi alueelle jo varhain: alueella sijaitsi runsaasti erilaisia aitta- ja makasiinirakennuksia tuonti- ja vientituotteiden varastointia ja tullausta varten jo 1600-luvulla kaupungin perustamisen aikoihin.³ A.H. Virkkusen mukaan 1600-luvun aittojen yksityiskohdista ei ole säilynyt aikalaiskuvauksia, mutta niitä yhdistäneistä tai ympäröineistä ”aittasilloista” on kaupungin asiakirjoissa useita mainintoja. 1600-luvulla kaupungin porvaristolle on esimerkiksi annettu uhkasakko Hahtiperällä ja muualla olleiden aittasiltojen korjaamisen laiminlyöntien vuoksi.⁴ Jotkin aittasillat

---

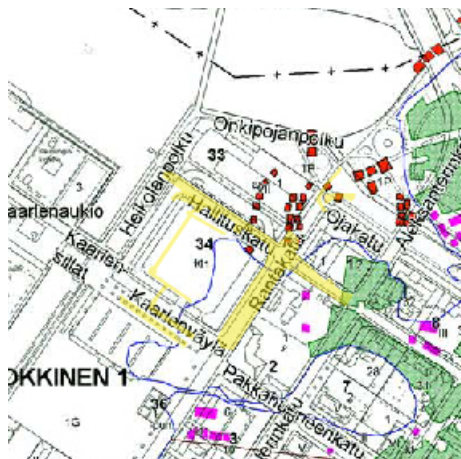
¹ Hautala 1976:138-139

² Maa-alueesta puhuttaessa Hahtiperällä tarkoitetaan yleensä nyk. Pokkitörmän aluetta Kaupunginojan pohjoispuolella (Virkkunen 1953:126), mutta nimen merkitykset vaihtelevat hieman eri aikoina, ja satama-alueen rakennukset ja tulliaita ulottuivat myös Kaupunginojan eteläpuoliselle alueelle.

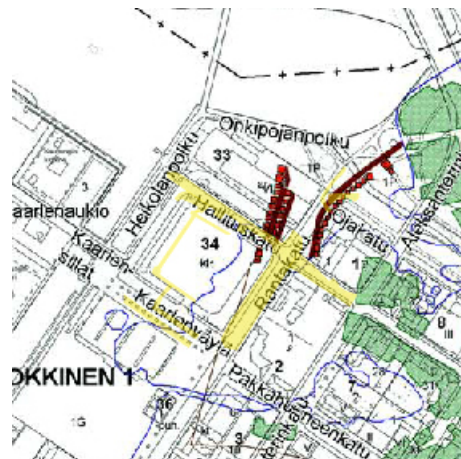
³ Ks. esim. Kallio-Seppä 2013: karttaliitteet, ja Virkkunen 1953:146-147.

⁴ Virkkunen 1953: 147, ks. myös Halila 1953:92

näkyvät myös 1600-luvun kartoissa. Tullimääräysten mukaan aina 1880-luvun alkuun saakka kaupunkiin sai veneillä tuoda tavaraa vain Koskenniskan ja Pakkahuoneentorin kautta.⁵

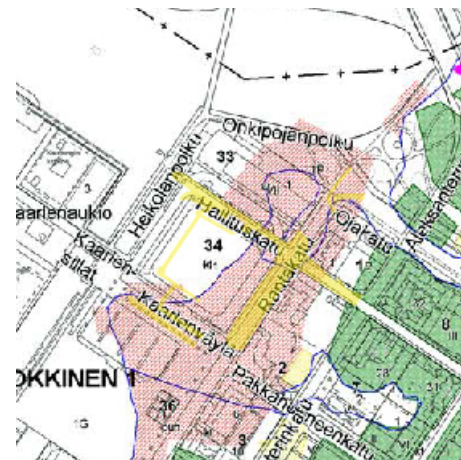
1649

1651

1720-I?

1748

Vuosien 1649, 1651, v. 1705 palon jälkeisen, mahdollisesti 1720-luvun, ja 1748 kartat asemoituina Oulun kaupungin kantakartalle. Korttelialueet on merkitty vihreällä, merenrannan sijainti sinisellä, aitat ja muut rakennukset punaisella ja violetilla (viimeisessä kartassa aitta-alue violetilla rasterilla), ja sillat ruskealla. Keltaisella on kartoille hahmoteltu vuonna 2015 valvonnassa kaivetut alueet. Kartoissa on alkuperäiskarttojen erilaisesta tarkkuudesta ja asemoinnista johtuvia eroja ja virheitä, mutta alueiden yleispiirteet ovat niissä varsin yhteneväiset. Asemoinnit ja piirto Mökkönen ja Ikonen 2002, taustakartta Oulun kaupungin Kantakartta © Oulun kaupunki 2002. Lähde: Kallio-Seppä 2007, liitekartat.

1800-luvulla torilla oli asiakirjalähteiden mukaan ainakin 56 aittamaksiinirakennusta, jotka sijoittuivat Heikolanniemelle⁶, Pakkahuoneentorille, ja Pakkahuoneen ja Kauppurienkadun väliselle alueelle. Kaikki rakennukset Heikolanniemellä ja Hallituskadun ja Pakkahuoneenkadun välisellä alueella tuhoutuivat täysin vuoden 1882 tulipalossa. Rakennuksilla oli erittäin keskeinen asema kaupungin kaupassa niin kauan kuin kauppa tapahtui pääosin meritse: aitoissa ja makasiineissa varastoitiin koko vuoden tuontitavarat. Vielä 1800-luvun alussa jokaisella rakennuksella oli myös oma nimi.⁷ Vanhojen valokuvien perusteella valtaosassa Heikolanniemen edustan makasiinirakennuksia vaikuttaa 1800-luvun lopulla olleen vankka kivimuurausperusta, useissa alin kerros vaikuttaa olleen kokonaan kivistä murattu. Kiviperustuksen päällä oli 1-3 kerroksi-

⁵ Hautala 1976:138-139.

⁶ 1600-luvulla Heikolanniemellä tarkoitettiin ilmeisesti melko laajasti Kaupunginojan eteläpuolella ollutta, kartoilla näkyvän merenlahden itäpuolista manneraluetta. (Virkkunen 1953:126) Myöhemmin ko. merenlahti kapeni, ja sen länsipuolelle muodostui pieni niemi. (Ks. Kartat yllä) Tässä Heikolanniemi -nimitystä käytetään yleensä koko Kaupunginojan eteläpuolisesta tutkimusalueesta, nykyisen hotelli Radisson Blun alueella ja siitä itään/koilliseen kohti kaupungin keskustaa ja Kaupunginojaa.

⁷ Hautala 1975:242; 1976:141-142. Ks. myös valokuvaliitteet.

nen pelkkahirsistä rakennettu hirsirakennus. Valokuvien perusteella vuoden 1882 palon jälkeen torin nyt valvotuilla alueilla sijainneet aittarakennukset on ilmeisesti purettu ja tori tasattu.⁸

Heikolanniemellä oli 1600- ja 1700-luvuilla kirjallisten lähteiden mukaan paitsi aittoja, myös laivanrakennustoimintaa.⁹ Hahtiperän satama mataloitui nopeaan tahtiin mm. maankohoamisen, Oulujoen ja Kaupunginojan virtavesien kuljettaman lietteen, laivojen painolastien¹⁰ ja hylkyjen, sekä kaupunkilaisten alueelle tuoman jäteaineksen vuoksi. Lisäksi aluetta vaivasivat vuosittaiset tulvat. Sataman rakenteita siirrettiinkin ilmeisesti useaan otteeseen 1600- ja 1700-luvuilla lähemmäksi merta. Vuoden 1724 suurtulvan puhkaistua reitin Toppilansalmesta merelle, kaupungin satama siirrettiin Toppilaan, mutta myös Hahtiperä säilyi yhä jonkinlaisessa satamakäytössä.¹¹ 1860-luvun alussa kaupunkikuvan kehittäminen näkyi alueella esimerkiksi Heikolanniemen edustalla, Pokkitörmän alueella ja Kaupunginojan varrella tehdyissä suurissa laajennus- ja kunnostustöissä, joissa vanha Hahtiperän satama muutettiin ”kalasatamaksi”, lähelle rakennettiin uusi silta ja rannan pengerryksiä uusittiin. Alueelta nostettua maa-ainesta käytettiin ilmeisesti täyttömaana läheisten puistoalueiden perustamisessa. Kaupunginojan suun alue kuitenkin mataloitui yhä nopeasti, ja jo 1870-luvulla sinne pääseminen veneellä oli kirjallisten lähteiden mukaan taas ongelmallista.¹²

Tapulikaupunkioikeuksien (v. 1765) vaatiman tullaus- ja muun virkamiestoiminnan vuoksi torinrantaan nykyisen Kaarlenväylän länsiosan kohdalle rakennettiin pakkahuone, ilmeisesti pääosin vuonna 1787. Rakennus ei palanut vuoden 1822 suurpalossa ja se toimikin palon jälkeen melko pitkään myös raatihuoneena ja kaupunginarkistona. Rakennukseen tehtiin ajan kuluessa erilaisia lisäosia ja laajennuksia ja sen rannanpuoleiselle edustalle laituri- ja muita satamarakenteita. Pakkahuone purettiin lopulta 1950-luvulla.¹³ 1700-luvun puolivälin kartassa pakkahuoneen tienoilla oli ranta-aittoja – lähelle on karttaan merkitty laaja alue merkinnällä ”*Bodplaner vid sjön*”.¹⁴

Torialueen rantaviivaa on ajan kuluessa useaan otteeseen aktiivisesti muokattu täyttömailla ja erilaisilla pengerryksillä, laiturirakenteilla ja kivimuureilla.¹⁵ Alueen nykyinen rantaviiva on pääosin 1970- ja 1980-lukujen suurten maansiirtotöiden peruja (ks. kartat alla), joskin myöhemminkin alueella on tehty kunnostustöitä, mm. Kaupunginojan suulla ja Pokkitörmällä, sekä torin pohjoisosassa Kaarlenväylän eteläpuolisen parkkialueen ja esiintymislavan rakennustöissä 2000-luvun alussa. Nykyisin suurin piirtein entisen Heikolanniemen päällä ja länsipuolella sijaitsee hotelli Radisson Blun (ent. hotelli Vaakuna) rakennus, joka on ilmeisesti rakennettu alueelle 1970-luvun lopulla alueen asemakaavan muutoksen yhteydessä. Samalle aikakaudelle ajoittuvat Kaarlenväylän päässä olevat Kaupunginkirjasto ja -teatterirakennukset. Hotellin edustalla kulkee Hallituskatu, jonka eteläpuolella on 1980-luvulla entisen linja-autoaseman paikalle rakennettu Autorannan parkkialue (ks. 1900-luvun vanhat kartat alla). Autoranta sijoittuu 1600- ja 1700-lukujen kartoilla pääosin vanhalle merialueelle (ks. karttakuvat yllä), mutta valvonnassa alueelta paljastui myös

---

⁸ Hautala 1976: valokuvaliitteet.

⁹ Halila 1953:395-396; Virkkunen 1953:126, 267.

¹⁰ Valvonnassa havaittiin merkkejä laivojen painolastikivistä mm. Autorannan alueella, jossa pohjamaan pinnassa ja välittömästi sen yläpuolella oli runsaasti piikivilohkareita ja vihreää liuskekiveä.

¹¹ Halila 1953:136-138; Virkkunen 1953:126, 263-264; Hautala 1975:133-137.

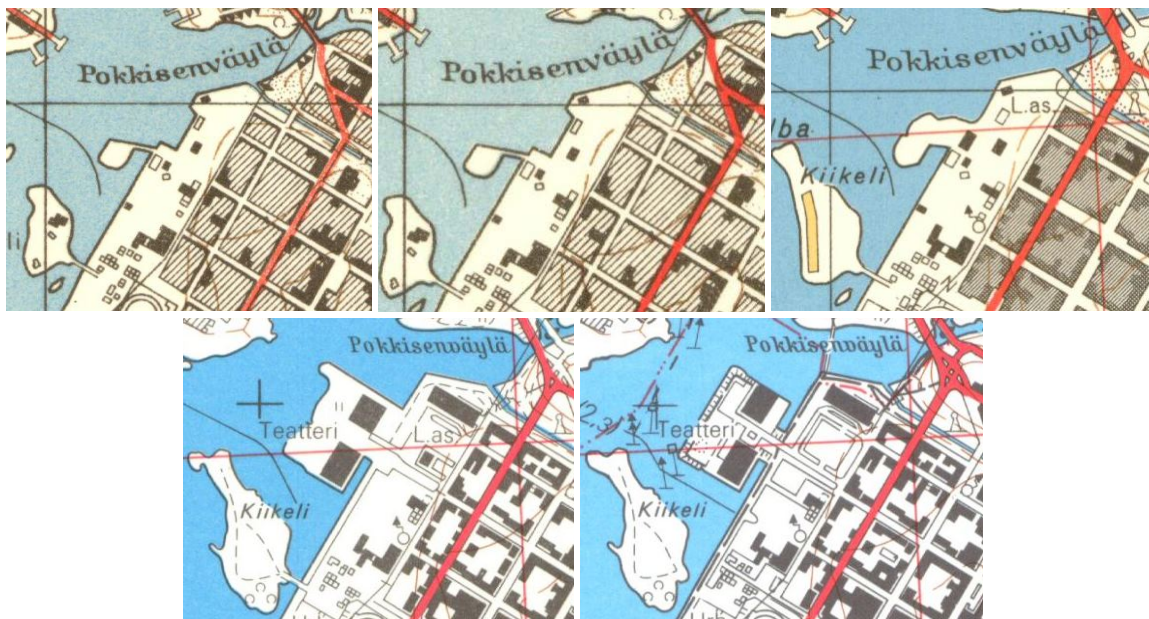
¹² Hautala 1976:286-287. Ks. myös Hautala 1975: 65, 133

¹³ Hautala 1976:137-138. Pakkahuoneen sijainti näkyy hyvin mm. vuoden 1947 ilmakuvasa <http://kartta.ouka.fi/ims>

¹⁴ Esim. Kallio-Seppä 2013: karttaliitteet, erityisesti Kartta 7, F.A. Wiblingen v. 1784-1805 tekemä kopio 1700-luvun alkupuolen kartasta, sama rakenne merkitty myös Kartta 8:aan, J. J. Wikarin v. 1748 kartta.

¹⁵ Ks. vuosien 1947, 1965 ja 1980 ilmakuvat, Oulun seudun karttapalvelun sivuilla <http://kartta.ouka.fi/ims>, ja 1700-, 1800- ja 1900-lukujen asemakaavakartat Oulun kaupungin sivuilla. Oulun historialliset kartat: <http://www.ouka.fi/oulu/kadut-kartat-ja-liikenne/oulu-historialliset-kartat>

vankka ja hyvin säilynyt hirsiarkkurakenne. Autorannan länsireunalla sijaitsee nykyään uusi Kivisydämen eli maanalaisen kallioparkkiluolan sisäänkäynti.

Otteet Maanmittauslaitoksen vanhoista 1:20 000 peruskarttalehdistä (karttalehti nro 2444 09) vuosilta 1953, 1961, 1965, 1980 ja 1989. Kartoilla hahmottuu hyvin torialueenrakennuskannan ja rantaviivan muutos 1900-luvun lopulla. Karttakuvat © MML 1953, 1961, 1965, 1980, 1989 ja 2013, kuvien lähde: <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>, lisenssi: http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

Arkeologisen valvonnan menetelmien kuvaus

Työ eteni työmaan tarpeiden mukaan siten, että kaivannoissa kaivettiin lyhyissä pätkissä¹⁶ kapeita alueita kerrallaan auki. Kullakin kohdalla kaivettiin aina kerrallaan tavoitetasoon saakka ja kaivanto täytettiin heti putken asennuksen jälkeen. Tämän vuoksi eri rakenteiden tai rakenneosien suhteita toisiinsa oli kentällä välillä vaikeaa hahmottaa. Samaa rakennetta saatettiin myös kaivaa useaan kertaan siten, että kukin osa oli esillä eri aikaan. Kuvaavaa on, että valvonnassa dokumentoiduista laajemmista rakennekokonaisuuksista yksikään ei ollut esillä samanaikaisesti koko sen havainnoidulta laajuudelta, eikä yksikään dokumentoiduista rakenteista ole tullut kokonaisuudessaan esille valvonnassa.

Työtä tehtiin kahdessa vuorossa kahden hengen tiimeissä siten, että paikalla oli aina jompikumpi vastuullista apulaistutkijoista, joko Taipaleenmäki tai Tanska. Työparin toinen osapuoli vaihtui kaivausten edetessä useaan kertaan. Perjantaisin tehtiin vain yksi työvuoro, jolloin kentällä oli tilanteesta riippuen joko vain Taipaleenmäki ja Tanska, tai kaikki ko. viikolla työssä olleet valvojat. Kaksivuorotyö aiheutti jonkin verran ongelmia, sillä dokumentointivuoron vaihtuminen kesken päivän johti siihen, että kenttähavaintoihin tuli tiettyä epäjatkuvuutta. Havaintojen jatkuvuutta ja muuta työ- ja työmaalogistiikkaa pyrittiin yhtenäistämään aina perjantaisin, sekä muina työpäivinä tilannetiedotuksin vuoron vaihtuessa kello 14 sekä iltavuoron päätteeksi puhelinsoitin tai tekstiviestein aamuvuoroon tulevalle työparille.

¹⁶ Hulevesiputkia asennettaessa arviolta korkeintaan 3 m pituudelta kerrallaan, Rantakadulla vesiputkikaivannoissa pisimmillään noin 6-8 m kerrallaan.

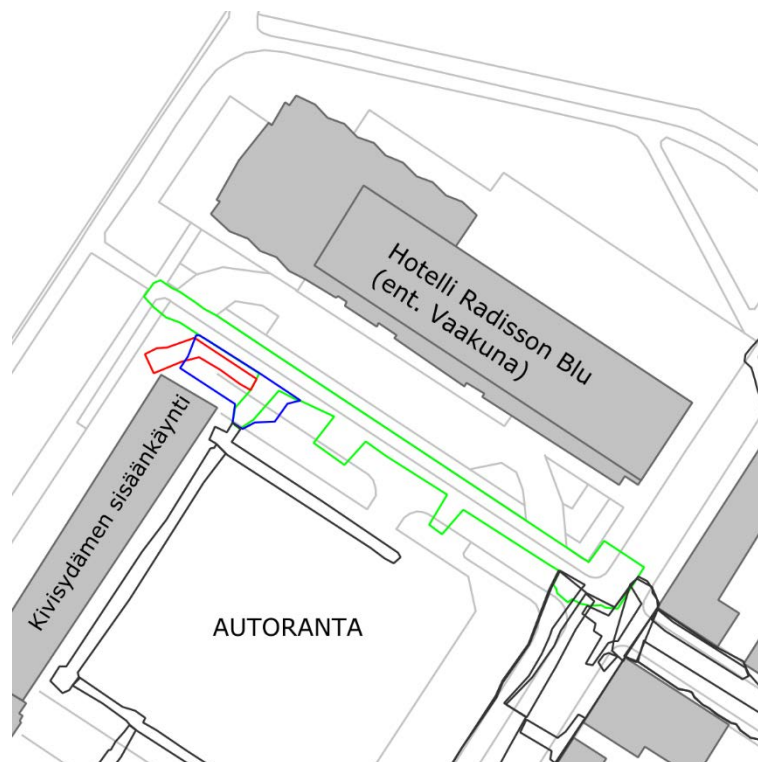
Tutkimuksissa noudatettiin stratigrafista dokumentointimenetelmää. Kun konekaivussa paljastui rakennosia, kaivu pysäytettiin ja rakennososat otettiin paremmin esiin lapioin ja lastoin, minkä jälkeen ne dokumentoitiin sanallisesti, valokuvin ja takymetrillä mittaamalla. Myös havaitut kulttuurikerrokset dokumentoitiin sanallisesti ja valokuvin sekä takymittaamalla. Käytetty koordinaatisto on Oulun kaupungin käyttämä ETRS89 / ETRS-GK26 –koordinaatisto. Kaikki korkeusmitat ovat N2000-järjestelmässä. Jälkityövaiheessa mitta-aineistosta muokattiin raportin liitekartat QGIS 2.2.0 ja ProgeCAD -ohjelmistoilla.

Kaivannot täytettiin pääasiassa kaivannoista pois kaivetulla sekoittuneella maalla – pois lukien ne alueet, joilla pois kaivettu maa-aines oli hyvin orgaanispitoista, jolloin alueella tehtiin massanvaihtoa. Kaivojen kohdalle ja tarvittaessa myös vesi- ja hulevesiputkien alle ja päälle laitettiin jonkin verran ostohiekkaa ja/tai sepeliä.

Löytöjen puhdistuksen, luetteloinnin ja numeroinnin tekivät pääosin kaivausapulaiset Hilikka Heikkilä ja Artturi Kerola, jotka myös kuvasivat ja luettelivat jälkityövaiheessa poistetut löydöt. Jälkityövaiheessa Terhi Tanskan ja Terhi Taipaleenmäen vastuulla olivat yksikköluettelointi ja raportin kirjoittaminen. Tanska vastasi karttojen puhtaaksi piirrosta, ja Taipaleenmäki yksikkö- ja rakenneluetteloiden hahmotelmakartoista ja raportin hahmotelmapiirroksista. Pesonen on tehnyt raportin stilisointia ja koostanut raportin arkistoa varten.

Havainnot alueittain

Hallituskadun rannanpuoleinen osa

Kartta 1. Kartalla ovat Hallituskadun ensimmäisen osan kaivannot: vihreällä "Kaivanto 1", punaisella "Kaivanto 2" ja sinisellä "Ajo-luiskan kaivanto".

Hallituskadun rannanpuoleisella osalla valvottiin Hallituskadun itä-länsisuuntainen – rantaan johtava – osa. Kadun rannansuuntaisen osan, ns. Heikolanpolun, kaivuja ei valvottu (ks. kartta 1). Työ eteni siten, että kadun rannanpuoleisessa päässä kaivettiin kaikkiaan kolmessa eri syvyisessä lopulta yhteen liittyneessä kaivannossa. Valvonnassa nämä nimettiin kenttänimillä ”kaivannoksi 1”, ”kaivannoksi 2” ja ”ajoluiskan kaivannoksi”. Kaivanto 1 oli Hallituskadun pohjoisreunassa jalkakäytävän kohdalla kulkenut itä-länsisuuntainen hulevesiputkikaivanto, johon tehtiin hulevesikaivojen kohdalle syvempiä ja laajempia kaivantoja, sekä kolme sivukaivantoa kadun eteläreunan hulevesikaivoja varten. Kaivanto 2 oli kadun rannansuuntaisen osan hulevesiputkikaivannot kaivantoon 1 rakennettuun putkilinjaan yhdistänyt lyhempi kaivanto kadun länsipäässä. Se ulottui samaan syvyyteen kuin kaivanto 1 ja yhdistyi kaivantoon 1 Kivisydämen ajoluiskan itäpuolella, kaivannon 1 sivukaivon kohdalla. Kaivantojen välisellä alueella tehtiin massanvaihto tasoon 1,82 m mpy. Ajoluiskan kaivanto oli Kivisydämen sisäänkäynnin eteen sisäänkäynnin betonilaatan valua varten kaivettu kaivanto. Kaivanto laajeni pelkän ajoluiskan kohtaa laajemmaksi, ja kaivantoihin 1 ja 2 yhdistyväksi, kun työn kuluessa koko risteysalueella päätettiin tehdä massanvaihto noin 60 cm syvyyteen asti, jotta uudelle asvaltille saataisiin kestävä pohjustus. Ajoluiskan kaivanto oli kaivantoja 1 ja 2 matalampi. Ajoluiskan kaivannosta lähti yhteyskaivanto myös Autorannan alueen hulevesiputkikaivantoihin (ks. kartta 1).

Alueen ylin maakerros oli SY4 – asfaltti ja nurmialueet pohjustuksineen. Sen alla oli alueen rannanpuoleisessa osassa paksu modernin toiminnan sekoittama erilaisista hiekoista ja purkujätteestä koostunut täyttö-/tasoitekerros SY2, jonka alla oli laiturirakenne R1 tai pohjamaa SY16.

Rakenne 1

Kaivannon 1 länsi-/luoteispäästä paljastui hulevesikaivokaivannossa maakerroksen SY 2 alta vanhan laituri-rakenteen jäännös R1. Rakennetta leikkasi moderni putkikaivanto L3.

Rakenne R1, rakenteen luoteissivu oli modernin viemärikaivannon L3 leikkaama. AKDG4273:4 ja 10.

Rakenne muodostui pystypaalujen päälle rakennetusta kolmesta rinnakkaisesta koillis-lounaisuuntaisesta tukihirsijonosta, joiden päällä oli noin 2 metriä leveä kaakko-luodesuuntainen lankkutaso (ainakin 14 lankkua). Rakenteen luoteispuoli oli tuhoutunut L3:n kaivamisen yhteydessä sekä nyt kaivetun uuden kaivon kaivussa, eikä luoteispuolisesta tukihirrestä ollut näkyvissä enää kuin pieni, katkennut ja osin pois alkuperäiseltä paikaltaan liikkunut patkä kaivannon lounaisprofiilissa. L3 kaivannon täytössä rakenteen pohjoisosassa oli yksi pyöröhirren patkä, joka on ilmeisesti poistettu paikoiltaan L3:n kaivussa. Kyseessä on mah-

dollisesti rakenteen tukipaalu. Rakenteen alkuperäinen leveys kävi ilmi lounais- ja koillisprofiileista, joissa oli säilynyt katkaisemattomia lankkuja.

Lankut oli naulattu kiinni molemmista päistään pelkattuihin tukihirsiin rautanauloin. Rakenteen keskimmaisella tukilinjalla oli pitkittäinen vinosalvos jolla hirsilinjaa oli jatkettu. Rakenteen alla oli kiviä ja keskimmaisten tukihirsien alla erottui kaksi paksua pyöröhirttä, jotka oli asetettu pystyyn pohjamaahan. Hirret oli kiinnitetty paaluihin pitkillä rautavaarnoilla (ks. poistetut löydöt). Myös rakenteen rannanpuoleisella – L3:n tuhoamalla – reunalla oli kaksi pyöröhirttä paaluna. Vain toinen näistä saatiin mitattua paikoilleen, toisen havaittu sijainti on hahmoteltu rakennekarttaan. Rakenne näytti jatkuvan koillis- ja lounaisprofiileihin ainakin parin lankun verran - rakenne siis jatkui kaivamattomaan maahan. Rakenne poistettiin dokumentoinnin jälkeen nyt kaivetun kaivannon leveydeltä, sillä kohdalle asennettiin uusi hulevesikaivo.

Rakenne R1 on tulkittu laiturin tai muun vastaavan rantarakenteen osaksi ja se ajoittunee sijaintinsa perusteella 1800- ja 1900-luvuille. Vanhan ranta-alueen rakenteista kertoo myös Hallituskadun länsipäästä – R1:n itäpuolelta – kaivannosta 1 löytynyt vanhaan laiturirakenteeseen liittyvä lohkokivi, jossa oli laiturirengas (ks. kuva alla). Kivi on tarkoitus jättää näkyville osaksi ranta-alueen maisemointia. Kivi oli 100 cm korkea ja 60 cm leveä ja siihen kiinnitetyn rautarenkaan halkaisija oli 27 cm.

Laiturirengaskivi kaivannon 1 täytöstä. AKDG4273: 15.

Rakenne 6

Valvottavaksi määritellyn alueen rajalta paljastui kaivannosta 2 SY2:n alta rakenne R6. Rakenne havaittiin vasta kun sitä oli jo osin kaivettu pois ja se dokumentoitiin kaivannon kaivun ja hulevesiputken asentamisen jälkeen kaivannon profiilista. Se tulkittiin mahdolliseksi rantarakenteen tukiseinämäksi.¹⁷ Rakenne oli rikkoutunut L7 kaapelikaivannon kaivussa, joka leikkasi sen eteläpäättä. Rakenteen vierestä/päältä löytyi myös suuri betonirakenteen jäännös, jonka funktio jäi epäselväksi. Kyseessä lienee jonkin modernin rakenteen, esimerkiksi sähkölinjan tukipylvään, betonianturan osa. R6 ei kuitenkaan kenttähavaintojen perusteella liittynyt suoranaisesti betonirakenteeseen, sillä rakenne 6 oli paljon leveämpi kuin betonirakenne.

Rakenne R6 koostui yhdestä pitkästä hirrestä, jonka pohjoissivua vasten oli aseteltu useita pystysuuntaisia lankkuja (rakenteessa havaittiin ainakin neljä lankkuja). Lankuissa oli pontit ja ne olivat noin 16 cm leveitä ja 7 cm paksuja. Lankut oli aseteltu tukihirttä vasten, jonka itäpää oli liikkunut pois paikoiltaan. Rakennepuut

---

¹⁷ Vrt. esim. vanhat valokuvat torinrannasta, Hautala 1976

olivat suhteellisen hyväkuntoisia. Rakenne on mahdollisesti rantarakennelmiin liittyvä tukiseinä – vanhojen ilmakuvioiden (kartta.ouka.fi) perusteella mahdollisesti vuoden 1947 ilmakuvassa näkyvän rannan tukiseinä?

Rakenne R6 kaivannon profiilissa. AKDG4273: 20.

Hotelli Radissonin uloskäynnin ajoluiskan edessä kaivettiin noin 3-3,5 m syvyyteen maanpinnasta. Pintakerrosten (SY 4) alla erottui ensin R8 mukulakiveys pohjustuksineen, ja sen alla kerroksellinen tiivis likaisten hiekkojen tasoitekerros SY13. Tasoitekerroksen SY13 alla oli purkujätekerros SY14, jonka paksuus oli noin 0,5-1,5 m, ja joka oli luonteeltaan aiemmin havaittua purkukerrosta SY2 kerrostuneempi, kivisempi ja vähemmän modernin toiminnan sekoittama. Kerroksessa havaittiin paikoitellen erikokoisia rakennekiviä ja puita. Parhaiten säilyneitä puita dokumentoitiin kentällä rakennenumeroilla R12 ja R15, mutta niiden todettiin myöhemmin olevan purkujätettä kerroksessa SY14, ei varsinaisia itsenäisiä rakenteita.

Vasemmalla: Kaivantojen 1 ja 2 välisen kannaksen alla kaivannon 2 koillisprofiilista esille tullut hirsi "R12". R12 oli kerroksen SY14 sisällä. Kuvan vasemmassa reunassa erottuu tasossa esiin puhdistettu osa R8 mukulakiveystä. AKDG4273:42 Oikealla: "R15"puita ja kiviä kerroksessa SY14. AKDG4273:45

Kerroksessa SY14 olleet kivet olivat sekä lohko-, että luonnonkiviä. Kaivettaessa kivet eivät vaikuttaneet olevan enää alkuperäisillä paikoillaan (havainnot kivien sijainnista, ks. hahmotelmakuva yksikkölomakkeessa). Kokonaiskuvan hahmottaminen kivien suhteesta toisiinsa oli kuitenkin kentällä kaivuteknisistä syistä erittäin hankalaa. Kiviä oli kerroksessa SY14 paikoitellen kasatun oloisesti riveissä ja päällekkäin, mutta niitä ei oltu aseteltu tiiviisti toisiaan vasten. Epämääräisten kivrivien ja kasojen lisäksi kerroksessa oli paljon hajanaisia irtokiviä. Kivien tulkittiin jälkityövaiheessa vanhojen karttojen ja valokuvien perusteella liittyvän

oletettavasti paikalla 1800-luvulla sijainneisiin kivijalkaisiin aitta- ja makasiinirakennuksiin.¹⁸ Parhaiten esiin saatu kokonaisuus SY14 kivistä oli osin Radisson Blu hotellin edustan betonisen istutusaltaan pohjustusoran (SY9) alla ja jäi kaivannon 1 koillisreunalle, pääosin kaivannon profiiliin (ks. kuva alla).

Kiviä rivissä kaivannon profiilissa kerroksen SY 14 sisässä, kerroksen SY9 alla, kaivanto L10 erottuu kuvassa kaivettavan kaivannon lounaisreunassa. AKDG4273:30

Rakenne 8

Laaja-alaisin valvonnassa havaittu rakenne oli R8: luonnonkivistä ladottu tiekiveys, sekä sen pohjustushiekka ja -sepeli tai -sora. Rakenne havaittiin Hallituskadulla lähes kaikkialla nykyisen katualueen alla. Poikkeuksen muodosti noin 60 metrin pituinen alue hotelli Radisson Blun (ent. Vaakuna) edessä. Rantakadulla rakenne oli säilynyt vain kadun Hallituskadun puoleisessa päässä ja sitä leikkasi kadun keskellä kulkenut vesi- ja viemäriputkikaivanto L25. Rakenne havaittiin myös Ojakadun kaivannoissa.

R8 tasossa kuvattuna kaivantojen 1 ja 2 välisellä alueella Hallituskadun rannan puoleisessa osassa, sekä Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä, jossa kuvassa näkyvän tason alla kulki L23 viemärikaivanto. AKDG4273:41 ja 62.

---

¹⁸ Hautala 1976: kuvaliitteet; Kallio-Seppä 2013: karttakuvaliitteet.

R8 kiveys esillä tasossa Rantakadulla kadun luoteis-/länsireunalla. Etualalla kaivanto 3, eli Rantakadun länsireunaan kaivettu hulevesiputkikaivanto. AKDG4273:342.

Hallituskadulla välillä Rantakatu – Aleksanterinkatu tienhen käytetyt kivet olivat selkeästi lohkotumpia kuin muualla. Tällä alueella kivet eivät myöskään muodostaneet yhtä selkeää tasoa kuin muualla. Rakenteen R8 paksuus vaihteli riippuen sen alapuolisten maakerrosten luonteesta. Rakenteeseen käytettyjen kivien halkaisijat vaihtelivat välillä 15–30 cm ja pohjustushiekkaa niiden alla oli yleensä ainakin 15 cm. Paikoitellen hiekan alla oli paksustikin (n. 50 cm) suurikivistä luonnonsoraa. Rakenteen yhteispaksuus on siis välillä 30–80 cm. Paikoitellen rakenne vaikutti pohjustetun myös alueen purkujätekerroksella SY14 joka oli R8:n alla luonteeltaan kerrostunut: R8 pohjustushiekan alla oli ensin tiilimurskakerros (25–40 cm paksu), jonka alla oli saman verran hiekan sekaista soraa/sepeliä. Rakenteen yläpuolella oli SY4 asvalttikerros, joka etenkin Rantakadulla oli hyvin ohut (noin 15 cm). Paikoitellen päällä oli myös nurmikerrosta SY4 (alueilla joilla vanha katualue on ollut nykyistä leveämpi).

R8 käsittää todennäköisesti useampia eriaikaisia kiveyksiä. Koska osa vanhoista viemärikaivannoista oli rakenteen alla, voidaan kiveyksen todeta ainakin joiltakin osin olleen käytössä 1900-luvun jälkipuolella. Esim. viemäriputkikaivanto L23 oli R8:n alla, joskin R8 pohjustuskerrokset erosivat luonteeltaan hieman rakenteen pohjustuskerroksista muualla alueella (erilainen sorakerros rakenteen alla). Ilmeisesti R8 on kohdassa uusittu putkien asentamisen jälkeen.

Vasemmalla: Epäsäännöllisistä lohkotuista kivistä tehty R8 kiveys Hallituskadulla välillä Rantakatu-Aleksanterinkatu. AKDG4273:280. Oikealla: R8 kiveys Hallituskadun rannanpuoleisessa päässä kaivannon 1 lounaisprofiilissa. Rakenteen päällä SY4, alla tiilensekainen SY14. AKDG4273:26

Mukulakivirakenne R8 ja purkujätekerros SY14 sijaitsivat samoilla alueilla Hallituskadun rannanpuoleisessa päässä ja Rantakadun ja Hallituskadun risteyksessä (ks. hahmotelmat yksikköluettelossa). Oletettavasti SY14 on mukulakivirakennetta edeltävien rakennusten purkuvaiheessa syntynyt. Rakennetta R8 ja kerrosta SY14 ei havaittu noin 60 metrin pituisella alueella hotellin edustalla ja sen sisäänkäynnin kohdalla, oletettavasti tämä johtuu osin alueen luonnollisten pinnanmuotojen vaihtelusta, osin modernista toiminnasta alueella. Rakenne R8 ja kerroksen SY 14 pinta on poistettu kohdassa ilmeisesti viimeistään asfaltoinnin aikana. Edellä mainitussa kohdassa pohjamaan pinta alkoi nousta¹⁹ ja ranta-alueella oli selkeästi kohotettu tai tasattu purkujätekerroksia levittämällä torin eri rakennusvaiheiden aikana. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että purkujätekerrokset olivat paksuimpia entisillä vesialueilla, joita on täytynyt täyttää ja kohottaa rakennetun alueen laajetessa.

Hotellin edustan betoniselle istutusaltaalle ja sen pohjustuskerrokselle annettiin oma yksikkönumero (SY9), koska se leikkasi kulttuurikerroksia laajalla alueella ja erottui erittäin selkeänä omana yksikkönään kaivannon 1 koillisreunassa. Istutusallas oli pohjustettu suurirakeisella luonnonsoralla, joka ulottui noin 50 cm leveydelle betonialtaan ulkopuolelle valuen kaivettaessa hankalasti kaivantoon. Kerroksen alla olivat kohdasta riippuen SY14 ja SY17. Hallituskadun rannanpuoleisessa osassa kerroksia SY14, SY17 ja SY18 leikkasi myös betonialtaan SY9 kanssa samansuuntainen, mutta kaivannon 1 lounaisreunassa kulkenut kaapelikaivanto ja sen täyttö (L10). Näiden modernien kaivantojen vuoksi kaivannon 1 keskiosassa oli säilynyt kulttuurikerroksia varsin kapealla alueella.

Kohdassa jossa pohjamaan SY16 pinta alkoi kohota entistä selvemmin, myös pohjamaan luonne muuttui. Pohjamaan pinta oli alueella vaihettuneen kerrostunut siten, että siinä oli vuorotellen puuroskaa ja muuta orgaanista ainesta sekä erilaisia hiekka- ja silttikerroksia tai -laikkuja. Ilmiön tulkittiin liittyvän rantaveden liikkeisiin ja rantaan syntyneisiin luonnollisiin maakerroksiin. Rantaviiva on vanhojen karttojen perusteella sijainnut näillä kohdilla suhteellisen pitkään.²⁰

Pohjamaan päällä, osin pohjamaahan vaihettuen dokumentoitiin kaivannon 1 keskivaiheilla maakerros SY17, joka ”korvasi” kerroksen SY14 (ks. hahmotelmat yksikköluomakkeissa). Kerrosten keskinäinen rajautuminen jäi tutkimuksissa epäselväksi ja on osin tekninen. Kerros SY17 muistutti luonteeltaan jonkin verran purkujätekerrosta SY14, mutta se oli sitä lajittuneempi ja kerroksellisempi, eikä sisältänyt yhtä paljon – tai yhtä isoja kappaleita – purkujätettä. Sen alueella ei havaittu lainkaan paikoillaan olevia rakenneosia, eikä kerroksessa SY14 olleita kivikasoja tai -rivejä. On mahdollista, että kerros on käytännössä SY14, jonka pinnasta on poistettu eniten purkujätettä sisältänyt osa jossakin torin tasoitusvaiheessa. Huomionarvoista on, että maayksikön SY17 luonteen huomioon ottaen yksikkö on osittain tekninen: ilmeisesti ainakin sen alin osa koostui alueelle eri aikoina kerrostuneista Heikolanniemen käyttö- ja kulttuurikerroksista. Valvonnan puitteissa kerrosten tarkempaa erottelua ei kuitenkaan pystytty tekemään, eikä valvonnan aikana kaivetuilta kohdilta paljastunut kerrokseen liittyviä rakennejäänöksiä. SY17 oheni pohjamaan pinnan kohotessa ja sen päällä oli kerroksellinen hiekkakerros SY18, joka on tulkittu tasaus- tai tulvakerrokseksi. Se oli olemukseltaan hyvin saman oloinen kuin SY13, mutta kerroksilla ei ollut fyysistä yhteyttä toisiinsa.

---

¹⁹ Heikolanniemen länsiranta, Vrt. Kallio-Seppä 2007: liite 3.4

²⁰ Ks. esim. Kallio-Seppä 2007: liitteet.

Ylhäällä vasemmalla: Kaivannon 1 keskivaiheilla sen lounaisprofiilissa erottuivat (alhaaltapäin lukien) maakerrokset SY16, SY17, ja SY18, sekä sen päällä leikkaus L10, joka oli täytetty punertavalla ostohiekalla. AKDG4273:33. Ylhäällä oikealla: Kaivannon 1 keskivaiheilla sen koillisprofiilissa erottuivat (alhaaltapäin lukien) maakerrokset SY16, SY17, ja SY9. AKDG4273:36. Alhaalla: Kaivannon kaakkoisprofiili, jossa näkyy kaivannon L11 raja ja sekoittunut täyttökerros. AKDG4273:37

Kaivannosta 1 kaivettiin kadun poikki sivukaivantoja Hallituskadun toisen reunan hulevesikaivoja varten. Niissä dokumentoitiin pääosin samat maakerrokset kuin kadun koillisreunalla. Aivan kadun lounaisreunassa oli enemmän kiviä kuin muualla, kentällä ilmiön tulkittiin liittyvän Autorannan parkkialueen pengertämiseen. Keskimmäisen kaivokaivannon kohdalla suoraan kivien päällä oli suojakangas ja sen päällä kerros SY4, muissa kaivannoissa suojakangasta ei havaittu.

Kaivannon 2 loppupään kohdalla kaivannossa 1 maakerroksia SY16, SY17 ja SY18 leikkasi suunnilleen pohjois-eteläsuuntainen vanha vesi- ja viemäriputken kaivanto L11. Hiukan ennen Rantakadun risteystä hotellin sisäänkäynnin ajoluiskan kohdalla kulki vinoittain kaivannon poikki useamman metrin pituisella alalla L23 viemäriputkikaivanto. Samalla alueella kaivannon L10 suunta muuttui aavistuksen enemmän kohti koillista kulkevaksi; käytännössä se kulki kohdassa keskellä kaivantoa 1. Hotellin sisäänkäynnin kohdalla modernit kaivannot olivat tuhonneet kaikki kulttuurikerrokset. Hotellin sisäänkäynnin itäpuolella pintakerroksen SY4 alta paljastui jälleen paljon purkujätettä sisältänyt maakerros, joka dokumentoitiin kerroksena SY14. Alueella alkoi näkyä uudelleen myös R8 ja pohjamaa SY16 alkoi jälleen laskea.²¹ Uutena maakerroksena alueella paljastui SY14:n alta vanhan merenlahden kuivatukseen yhdistetty puuroskakerros SY19. Kerroksesta löytyi rakennepuiden kappaleita, puisen tynnyrin osia kahdesta eri kohdasta, sekä muita organisesta aineesta tehtyjen esineiden osia, kuten köyttä ja kengän jäännöksiä. Pääosa näistä kuvattiin ja poistettiin kentällä

²¹ Heikolanniemen itäpuolinen merenlahti, osa Hahtiperän satama-alueetta. Ks. Kallio-Seppä 2007: liitekartat.

(ks. kenttäkuvat ja poistetut löydöt). Kerroksen yläpinnassa oli erilaisia hiekka- ja puuroskakerroksia vuoroitellen ja on mahdollista, että koko kerros ei ole yhdellä kerralla syntynyt, vaan aluetta on täytetty/tasattu useaan kertaan. Pääosa kerroksesta sijoittui Hallituskadun ja Rantakadun risteykseen.

Hallituskadun ja Rantakadun risteys

Alueella kaivettiin useaan otteeseen ja useissa eri kaivannoissa, mikä vaikeuttaa alueen havaintojen kokonaiskuvan hahmottamista. Alueella oli myös lukuisia moderneja kaivantoja, jotka olivat rikkoneet ja tuhonneet alueen rakennejäännöksiä.

Modernien kaivantojen yhtymäkohta keskellä Hallituskadun ja Rantakadun risteystä. AKDG4273:261

Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä – hotellin kulman betonisen istutusaltan eteläkulman kohdalta alkaen – havaittiin L23 putkikaivannon pohjoispuolella pääosin kaivannon 1 koillisprofiilissa mahdollinen kivirakenne, jonka lounaisreunan L23 oli leikannut. Kivikonaisuutta ei saatu kunnolla esille, eikä sitä siksi mitattu paikoilleen. Kivet olivat kerroksessa SY14 ja sen alla ja niiden sijainti on merkitty SY14 yksikkölo-makkeen hahmotelmakarttaan. Ne olivat luonteeltaan samantapaisia kuin R27 kivijalan kivet: päällä suuria kiviä, joiden alla pienempiä sekalaisia kiviä. Kun kaivantoa 1 laajennettiin risteysalueella kaakkoon, kivirakennetta tuli esiin lisää, mutta se oli edelleen pääosin kaivannon ulkopuolella ja kaivannon profiilissa. Kohdalle asennetun kaivon kaivantoa varten tehdyssä laajennuksessa saatiin kuvattua rakenteen osittainen poikkileikkaus (ks. kuva alla). Rantakadun vastakkaisella puolella myöhemmin kaivettaessa havaittiin Tuomiokapitulin rakennuksen kulmalla rakennekiviä R46, joihin kivet todennäköisesti liittyvät. Rantakadun keskellä kulkenut vesi- ja viemäriputkikaivanto L25 oli kuitenkin rikkonut rakenteen jatkuvuuden. Kyseessä lienevät alueella sijainneiden makasiinirakennusten perustusten jäännökset.

Vasemmalla kiviä Radisson Blu -hotellin eteläkulmalla kerroksen SY14 sisällä/alla. Kuvan suunta pohjoiseen. Oikealla SY14 kivien leikkaus kaivannon 1 päädyssä, kaivannon kaakkoisprofiilissa. AKDG4273:63 ja 82

Rakenne 20

Modernin kaivannon L23 eteläpuolella kaivannon 1 profiilista paljastui rakenne R20 (ks. kuva alla). Kyseessä oli nykyisen asemakaavan suuntainen hirsiarkkurakenne, joka koostui hirsikehikosta ja hirsien päälle ja sisälle kasatuista luonnonkivistä. Rakennetta kaivettiin ja dokumentoitiin useassa osassa: rakenne tuli ensimmäisen kerran esiin kaivannon 1 lounaisprofiilissa, tämän jälkeen sitä dokumentoitiin rakenteen R27 purun jälkeen kaivannon 4 alkupäässä, ja viimeiseksi kaivannosta 4 Hallituskadulle vedetyn vesijohtokaivannon reunalta. Eri osien hirret saivat oman tunnuksensa (R20a– R20d) (ks. liitekartta 5).

Rakenteen kaakkoissivua sivusi Rantakadun keskellä kulkenut jätevesiviemärikaivanto L25 ja sen itäkulmaa kaivantoon L25 hotelli Radissonin tontilta johtanut jätevesikaivanto L23. Mahdollisista rakenteen yläpuolisista rakenneosista ei havaittu jälkiä. On mahdollista, että rakenteen koillisosasta on poistettu hirsiiä L23:n kaivussa.

Rakenteessa havaittiin kolme samansuuntaista hirsilinjaa ja lisäksi yksi niiden kanssa suorassa kulmassa ollut hirsi (joka havaittiin vain kaivannon 1 profiilissa, sitä ei saatu esiin tasossa; ks. liitekartta 5). Rakenteen koillis- ja lounaissivuilla hirsiiä oli kaksi päällekkäin. Lounaissivun alin hirsi oli pyöröhirsi, muut hirret olivat pelkkahirsiä. Rakenteen hirsien päät oli viistottu ja joissakin niistä oli vetoreiät (ks. kuvat ja hahmotelmapiirokset). Hirret olivat osin muokkaamattomia, osin tarkasti salvottuja, ja rannanpuoleisesta päästä hirret vaikuttivat olevan kirveellä katkaistuja. Rakenteen kaakkois- ja luoteissivuja ei kaivettu tasossa esiin, sillä ne jäivät suurimmaksi osaksi nyt kaivettujen kaivantojen ulko- tai alapuolelle. Rakenteen dokumentoinnin jälkeen sen lounaissivun hirret (R20b ja d) poistettiin käytännössä kokonaan, sillä hirsiiä ei saatu rakennetta poistettaessa poikki, vaan ne piti vetää pois profiilista. Sama koskee todennäköisesti rakenteen keskimäistä hirsikertaa (R20c), mutta sen koillisreunan hirret (R20a) jäivät koskemattomina kaivantojen ulkopuolelle ja kaivannon 1 profiiliin.

Rakennekivien päällä ja välissä oli sekoittunut multainen hiekkamaa SY22. Rakenteen lounaissivun kivien alla, alemman pyöröhirren päällä sen eteläosassa, oli maakerros SY44 joka vaikutti veden kerrostamalta hiesusavimaalta. Maakerroksen SY22 päällä puolestaan oli purkujätekerros SY43, jossa oli erityisen paljon tiiliä ja keltaista kaakelia. Kerros liittyi mahdollisesti rakenteen R20 purkuun.

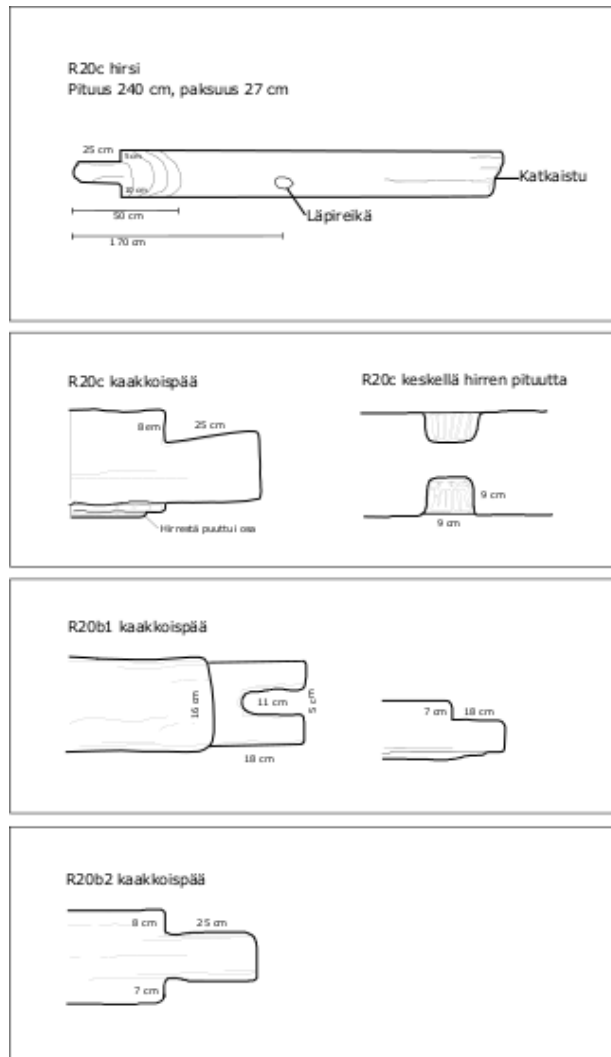
Rakenne oli perustettu saviseen likaantuneeseen pohjamaahan SY16. Se on mahdollisesti rakennettu nousvaan rantarinteeseen veden pinnan alle. Rakenne on tulkittu ranta-aitan tai muun rantarakenteen perustukseksi. Rakenteesta otettiin dendrokronologinen näyte, ja sen päällä olleesta maakerroksesta SY22, aivan rakenteen kivien välistä tai päältä löytyi 2 kolikkoa. Kolikkojen konservointi oli tätä kirjoitettaessa vielä kesken, mutta dendroanalyysin perusteella rakenteeseen käytetty mäntyhirsi on katkaistu vuosien 1826 tai 1827 talvikaudella. Rakenne ajoittuu siis vuoden 1822 suurpalon jälkeiseen aikaan, ja liittyyne stratigrafian ja sijaintinsa perusteella samaan makasiinirakennukseen kuin kivijalka R27.

Vasemmalla kaivannosta 4 esiin tullut osa rakenteesta R20. Oikealla sama rakenneosia kuvattuna profiilissa. AKDG4273:103 ja 106

Vasemmalla ensimmäisenä esiin tullut osa R20 hirsiaikkurakenteesta kaivannon 1 lounaisprofiilissa. Hirret on mahdollisesti aikanaan katkaistu viemärikaivannon L23:n kaivussa. Oikealla R20 esillä tasossa kaivannosta 4 Hallituskadun suuntaan kaivetussa vesiputkiliittymäkaivannossa. AKDG4273:65 ja 248.

Hahmotelmia rakenteesta R20 poistettujen hirsien salvoksista. Piirroket eivät ole mittatarkkoja.

Rakenteiden R20 ja R27 välisestä kaivannosta tuli rakenteiden alapuolisessa tasossa esiin kaivannon poikki kulkenut pohjois-eteläsuuntainen yksittäinen hirsi, jolle annettiin rakennenumero R45. Jälkityövaiheessa hirsi tulkittiin täyttökerroksessa SY19 olleeksi yksittäiseksi puuksi ja rakennenumero poistettiin

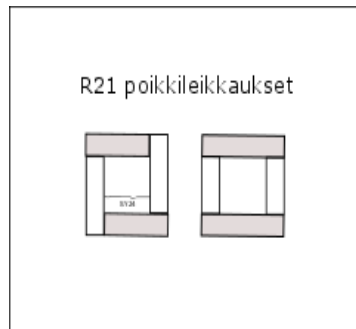
Rakenne 21

Risteyksen keskivaiheilla esiin tuli puinen lankuista tehty kotelorakenne R21, jota dokumentoitiin valvonnan kuluessa useaan otteeseen vanhan merenlahden täyttökerrosten sisästä Hallituskadun ja Rantakadun risteyksen tienoilla. Rakenteen kokonaispituus – modernien kaivantojen leikkaamat osat mukaan lukien – oli noin 12 metriä, ja sen pisin yhtenäisenä dokumentoitu osuus oli noin 2,3 m. Luoteis-kaakko suuntainen rakenne on todennäköisesti osa samaa järjestelmää kuin koteloviemärit R28 ja R41. Eri rakennenumeroilla merkittyjen puisten viemärikoteloiden rakennustavat ja suunnat erosivat kuitenkin hieman toisistaan.

Vasemmalla: R21 ja R20 kaivannossa 1. Rakenteiden välissä kaivannon eteläkulmaan kulki L23 viemäriputkikaivanto. Oikealla: Edellisessä kuvassa kaivannon päätyprofiiliin jatkunut rakenteen R21 "jatke" esillä tasossa. Rakenne on kaakkoispäästään L23:n kaivun aikana katkaistu (viisto pää) luoteispään pystyyn noussut puoosa näkyy myös aiemmassa kuvassa. AKDG4273:72 ja 78

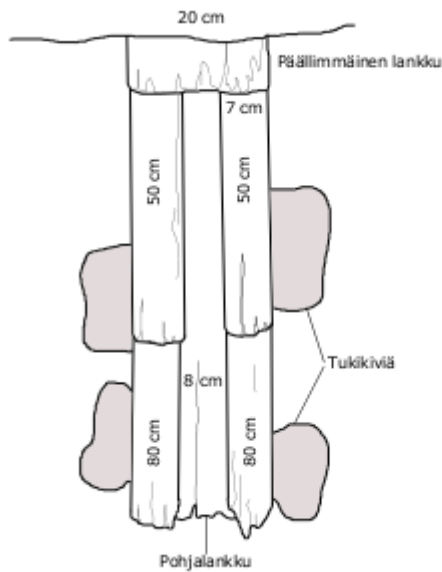
R21 muodostui puutapein yhteen liitetystä tasakokoisista lankuista, joista kansi- ja pohjalankut olivat noin 23 cm ja seinälankut 26 cm leveitä. Lankut olivat 7–8 cm paksuja. Putken sisäosan korkeus oli 16–18 cm ja leveys 8 cm. Rakenteen kokonaiskorkeus oli sen pohjoispäässä 40 cm, koska putken alle oli asetettu yksi ylimääräinen lankku. Lankut oli liitetty pitkittäissuunnassa yhteen viistoamalla niiden päät toisiinsa sopiviksi. Rakenteen päällä ja sivussa oli painoksi ja tueksi asetettuja kiviä ja hirsä/hirren pätkiä. Ensivaiheessa esiin tulleessa osassa toinen lankkujen lyhyistä sivuista oli asetettu edellisen lankun pitkää sivua vasten, joten rakenteen poikkileikkaus oli suorakaiteen muotoinen. Jälkimmäisessä osassa rakennetta kansi- ja pohjalankkujen pitkät sivut oli kiinnitetty seinälankkujen lyhyisiin sivuihin (ks. hahmotelmapiirros alla).

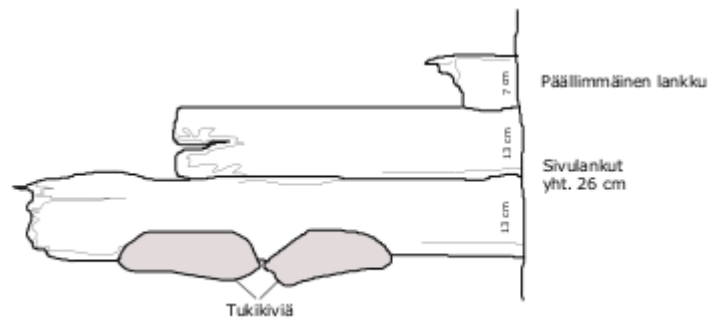
Hahmotelma rakenteen R20 lankkujen kiinnitystavoista. Ei mittatarkka: putken sisäosan leveys oli hahmotelmassa kuvattua paljon kapeampi: putki oli noin 16-18 cm korkea ja 8 cm leveä.

Rakenne oli katkaistu ainakin kahdesta kohtaa modernin kaivutoiminnan yhteydessä, jolloin se oli myös osin siirtynyt pois alkuperäiseltä paikaltaan. Rakenne oli kaivettu pohjamaahan SY16 ja sen yläpuolella oli puuroskainen ja kivinen täyttökerros SY64, sekä osin hiekkainen puuroska joka on sama tai syntyprosessiltaan samanlainen kuin SY19. Koska rakenteen eri osat kaivattiin esiin eriaikaisesti, suoraa yhteyttä puuroskakerrosten välillä ei pystytty todentamaan. Oletettavasti rakenne on nuorempi kuin maakerros SY19. Rakenteella ei havaittu varsinaista perustuskaivantoa. Perustuskaivannon puuttuminen voi toisaalta olla myös näennäistä, ja johtua siitä, miten rakennejäännökset sijoituivat kaivettuihin kaivantoihin. Osin synnä voi olla myös se, että kaivanto on täytetty samalla puuroskaisella maalla, jota kaivannosta on aikanaan kaivettu pois. Samaan rakennekokonaisuuteen kuuluvaksi luetulla rakenteella R41 havaittiin selkeä perustuskaivanto, joka oli kaivettu kerroksen SY19 läpi.

R21 putken sisällä oli multaista maata SY24, josta otettiin maanäyte (toistaiseksi analysoimatta). Rakenne tulkittiin tonttien kuivatukseen liittyväksi puuviemärikoteloksi.

R21 lähellä Oulun Yliopiston Arkkitehtuurin osaston kulmaa

Hahmotelmapiirros rakenteen R21 Arkkitehtuuriosaston rakennuksen kulmalta tulleen osan rakennepiirteistä. Rakenteen sivulankut olivat tuolla kohdalla mahdollisesti kahdesta kapeammasta lankusta koostuvia, mutta kyse voi olla myös leveämpien lankkujen halkeamisesta kahtia lankun keskeltä. Kentällä ei pystytty varmuudella määrittämään, kummasta oli kyse. Rakenne oli modernien kaivantojen rikkoma. Piirros ei ole mittatarkka.

Risteysalueella rakenteen R8 alla esiin tuli selkeä ja laaja-alainen tiilen ja tiilimurskan kerros SY26 (ks. Kuva alla). Kerros ulottui tasana Hallituskadun ja Rantakadun risteyksestä ainakin 20 metriä Rantakatua lounaaseen koko ajoradan leveydeltä. Kerros tulkittiin purkujätekerrokseksi joka liittyy mahdollisesti rakenteeseen R27 ja R20. Kyseessä voisi olla ainakin osittain lattian tai – kiviä sisältäneen pienialaisen ja suoraan R27 rakenteeseen kosketuksissa olleen alueen osalta (ks. liitekartta 7) – myös uunin perustusten jäänteitä. Selkeästi paikoillaan olevia rakenneosia kerroksessa ei havaittu; tämän vuoksi alue dokumentoitiin maa- ei rakenneyksikkönä. Kerroksen alla olivat R27 ja SY77, sekä SY30, R41 ja L42.

SY26 esillä tasossa Rantakadun itäpuolen massanvaihtojen kaivussa. Kerrosta leikkaa sen itäpuolella kulkeva moderni viemäri- ja vesijohtokaivanto L25. AKDG4273:230.

SY30 oli punertava likaantuneen hiekan kerros joka oheni lounaaseen päin mentäessä. Kerrosta dokumentoitiin Rantakadun ja Hallituskadun risteyksessä Arkkitehtuuriosaston tontilla olleen talon itäkulmalle asti, noin 17 x 20 m kokoisella alueella. Kerros paljastui laajalla alalla risteysalueelta Rantakadulle tultaessa. Se

tulkittiin tasoitekerrokseksi. Kerroksen päällä olivat kohdasta riippuen R8, SY26 ja SY77, sen alla olivat muiden muassa yksiköt R27, L29 ja SY43.

Rantakadulla, aivan risteyksen tuntumassa esiin tuli rakenne R27, jonka päällä oli tiivis noin 20 cm paksu savinen silttikerros SY77. Kerros oli suoraan rakenteen R27 päällä ja sen ympärillä kerroksen SY26 alla, mutta kerroksen tulkinta jäi tutkimuksissa avoimeksi. Kyseessä voi olla rakenteeseen liittynyt tiivistekerros, rakenteen purkamisen jälkeinen tulva- tai tasoitekerros, tai katu- ja torialueeseen liittynyt käyttökerros.

R27 yläpuolella erottuu profiilikuvassa savinen silttikerros SY77. AKDG 4273:98.

Rakenne 27

Rakennetta dokumentoitiin useassa osassa. Ensimmäisen kerran se tuli esiin Rantakadun luoteisreunan kaivannosta 3, jossa oli joukko sekalaisia rakennekiviä. Kivet eivät vaikuttaneet muodostavan varsinaista rakennetta, mutta ne sijaitsivat samalla tasolla ja samalla linjalla kuin myöhemmin paljastunut rakenne R27. Ilmeisesti rakenne on kohdassa tuhoutunut tai häiriintynyt myöhemmän modernin toiminnan yhteydessä. Parhaiten esiin saatu rakenneosa sijoittui kaivannon 3 itäpuolelle, alueelle jossa tehtiin massanvaihtoa 60 cm syvyyteen. Rakenteen dokumentoinnin jälkeen sen keskikohdalle kaivettiin kaivanto 4. Viimeisen kerran rakenne tuli esiin Rantakadun kaakkoispuolen massanvaihtojen ja Hallituskadulle kaivannosta 4 vedetyn vesijohtokaivannon kaivussa.

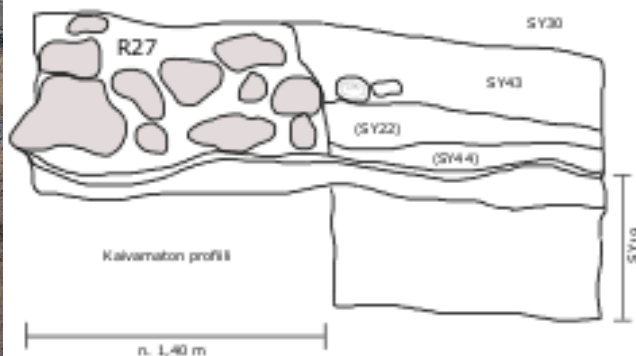
Rakenteen R27 parhaiten säilynyt osa esillä tasossa. AKDG 4273: 91 ja 99.

Rakenne R27 oli pääosin luonnonkivistä rakennettu paksu kivijalka, joka oli rakennettu sitä varten kaivettuun kaivantoon erikokoisia ja -muotoisia kiviä latoen siten, että rakenteen ylimmät kivet muodostivat suhteellisen selkeän tason. Kivijalan kaivannolle ei annettu omaa numeroa, sillä sitä ei havaittu tasossa eikä se erottunut selvänä myöskään rakenteen profiilissa. Kivien koosta riippuen niitä oli rakenteessa päällekkäin kaksi tai useampia. Alempien kivikertojen kiviä ei oltu aseteltu paikoilleen yhtä tasaisesti kuin ylintä kiviker-
 taa, ja kivien väleissä oli paikoin ilmataskuja. Kivien välejä oli kuitenkin jonkin verran tilkitty pienemmillä kivillä ja tiilen paloilla ja niiden päällä ja välissä oli paikoin löyhä orgaanisen aineksen sekainen hiekka jossa oli tuhkaa. Kerrokselle ei annettu omaa numeroa. Ensimmäinen kivikerta oli lounaissivultaan suora; ilmeisesti kyseessä on rakennuksen lounaisseinä tai lounaisseinän perustus.

Yksi rakenteen alimmista kivistä oli selvästi lohkottu, sillä siinä oli poran jälkiä. Muut kivet olivat pääosin luonnonkiviä. Osa rakenteesta jäi kaivamattomalle alueelle ja rakenteen kaakkoispää tuli esiin myös Ranta-
 kadun kaakkoispuolen kaivun yhteydessä, jolloin se kuvattiin viemärikaivannon profiilissa. Tässä yhteydessä rakenteen itäpuolella havaittiin runsaasti tiiltä ja kaakelia sisältänyt maakerros SY43 (vrt. SY26).

Rakenteen R27 koillispuolen suuri kivi (keltaisen taittomitasta taitellun pohjoisnuolen alla). Kiveä ei mitattu paikoilleen. AKDG 4273:243.

*Rakenne R27 profiilissa valokuvassa ja hahmotelmapiirroksessa (piirros ei ole mittatarkka). Valokuvassa erottuu myös L25 viemäri-
 kaivanto, joka on leikannut rakenteen koillispuolen. AKDG 4273:257.*

Rakenteen luoteispäässä oli halkaisijaltaan noin 10 cm kokoinen, poikkileikkaukseltaan kolmion muotoinen paalu. Olemukseltaan rakenne oli kaiken kaikkiaan hyvin samanlainen kuin Arkkitehtuurin osaston puura-

kennusten kivijalat (ks. kuva alla), joissa lohkokivistä rakennettu kivijalka on asetettu maan pinnan alaisen luonnonkivistä muodostetun kiviperustuksen päälle. Rakenne R27 oli nykyisen asemakaavan suuntainen, se on mahdollisesti osa samaa kokonaisuutta kuin vuosien 1826/1827 jälkeen rakennettu R20, ja se on ilmeisesti tuhoutunut vuoden 1882 palossa. Rakenne tulkittiin Hallituskadun päässä sijainneen aitan tai makasiinin perustukseksi.²²

Yksityiskohta kuvasta AKDG 4273:326. Arkkitehtuuriosaston kivijalka ja sen kiviperustus.

Rakenne 46

Rakenne R46 koostui noin kymmenestä luonnonkivistä, jotka olivat sekalaisessa kasassa Tuomiokapitulin puurakennuksen länsikulmalla. Kivet olivat sekoittuneen maakerroksen SY69 sisässä ja vaikuttivat rakennekiviltä, mutta ne eivät välttämättä olleet enää alkuperäisillä paikoillaan. Isoja kiviä havaittiin kasoissa samalla linjalla myös Rantakadun länsireunalla kaivettaessa kerroksessa SY14. Kentällä ne tulkittiin kerroksessa olleiksi mahdollisten rantavallien tai muiden rantarakenteiden jäännöksiksi. 1800-luvun karttojen ja valokuvien perusteella SY14 ja R46 kivet liittyvät kuitenkin paikalla sijainneisiin kivijalkaisiin aitta-/makasiinirakennuksiin (vrt. R27), jotka on purettu vuoden 1882 palon jälkeen.

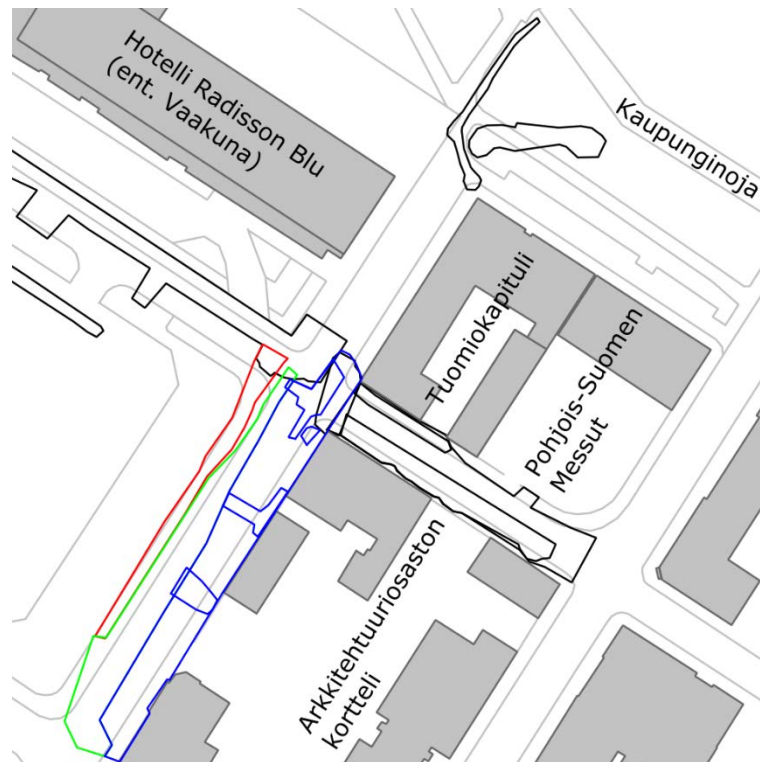

R46 kivet ja niiden välinen maa SY69, johon kuului myös kiven yläpuolinen kivinen 5-10 cm paksu savikerros. SY69:n päällä näkyy SY68, tummanruskea keskikarkea tiilimurskainen hiekka. AKDG 4273:266.

²² ks. Oulun lehti nro 45 8.11.1882 - digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/26633, Hautala 1976: 173-174, 319, 321 ja kuvaliite 1: Pokkitörmää kirkon tornista nähtynä 1867 ja kuvaliite 2: Kauppatori ja Rantakatu vuoden 1882 palon jäljiltä.

Pohjamaan SY16 pinnankorkeus vaihtui risteysalueella selvästi. Pohjamaan pinta oli syvimmillään risteyskeskiosissa, ja kohosi itään, etelään ja länteen päin mentäessä. Ilmiö vastaa vanhoilla kartoilla näkyvää merenlahden aluetta Heikolanniemen itäpuolella.

Rantakatu

Kartta 2. Rantakadun kaivannot; punaisella kadun luoteisreunan hulevesikaivanto ("kaivanto 3"), vihreällä kadun luoteisreunan vesijohtokaivanto ("kaivanto 4"). Sinisellä kadun kaakkoisreunan kaivannot: laaja vähintään noin 60 cm syvyyteen kaivettu massanvaihtoalue ja siihen tehdyt syvemmät liitoskaivannot tonttien vesijohtoja ja kadun kaakkoisreunan hulevesikaivantoja varten.

Rantakadulla kaivettiin välillä Hallituskatu – Kaarlenväylä/Pakkahuoneenkatu. Kadulle kaivettiin sen länsi-/luoteisreunaan syvät hulevesi- ja vesiputkikaivannot (hulevesikaivanto on "kaivanto 3" ja vesiputkikaivanto on "kaivanto 4"), jotka yhdistyivät kadun puolivälissä yhdeksi kaivannoksi. Hulevesiputkien vetäminen päättyi Rantakadun ja Pakkahuoneenkadun risteyksessä olevan kivitalon pohjoiskulman kohdalle kadun lounaisreunaan asennettuun viimeiseen kaivoon. Vesiputkikaivantoa jatkettiin Rantakadun ja Pakkahuoneenkadun risteykseen asti, jossa se liitettiin olemassa olevaan verkkoon. Risteyksessä vesiputkiverkon liittymäkohdassa oli laaja ja syvä ostohiekalla täytetty kaivanto. Näiden lisäksi kadulla tehtiin massanvaihtoa vähintään 60 cm syvyyteen asti koko kadun leveydellä sillä kadun pintarakenteet uusittiin (asvaltointi ja kiveystyöt). Kadun länsipuolelta tehtiin hulevesi- ja vesiputkikaivantoon liitoksia kadun reunan hulevesikaivoja ja tonttien vesiliittymiä varten kadun itä-/kaakkoisreunalla. Kaivu eteni siten, että ensin kaivettiin kadun länsipuoli (Kaarlenväylän risteykseen), minkä jälkeen palattiin takaisin päin (Hallituskadun risteykseen) kaivaen kadun itäpuolella.

Rantakadun keskellä kulki vanha vesijohto- ja viemäriputkikaivanto ja sen täyttö (L25). Kaivanto leikkasi kaikkia kulttuurikerroksia ja useita rakenteita Rantakadulla ja Rantakadun ja Hallituskadun risteyksessä. Kaivanto havaittiin myös Ojakadun ja Rantakadun risteyksessä. Kaivanto oli täytetty ostohiekalla (Rantakatu

ja Hallituskadun ja Rantakadun risteys) ja kaivannosta aikanaan poistetulla maalla (Ojakadun ja Rantakadun risteys). Kaivanto leikkasi R8 mukulakiveystä.

Rantakadulla näkyi selvästi modernin toiminnan vaikutus, sillä kadun eteläpäässä ei ollut enää lainkaan kulttuurikerroksia jäljellä. Kerrokset oli poistettu todennäköisesti viimeistään tien asfaltoinnin yhteydessä. SY4:n alta paljastui alueella suoraan puhdas tai sekoittunut pohjamaa SY16, tai moderni kaivanto L25. Kadulla olevien rakennusten perustukset ulottuivat hieman näkyviä seinälinjoja ulommaksi ja kivijalkojen perustuskiviä dokumentoitiin jonkin verran kuvaamalla ja mittaamalla (R39, rakenne poistettiin jälkityövaiheessa).

Vasemmallä: Rantakadun ja Pakkahuoneenkadun risteykseen päättynyt vesiputkikaivanto, jonka profiilit olivat molemmin puolin puhdasta pohjamaata SY16. Oikealla: Rantakadun ja Pakkahuoneenkadun risteuksen ostohiekalla täytetty laaja kaivanto. AKDG 4273: 156 ja 154.

Rantakadulla havaittiin pohjamaassa SY16 paikoitellen suuriakin kiviä. Osa kivistä vaikutti lohkotuilta, mutta ne olivat yleensä sekaisin puhtaassa pohjamaassa. Kivet eivät muodostaneet samankaltaisia yhtenäisiä kasoja tai rivejä kuin R27 tai kerroksessa SY14 havaitut kivet. Kiviä ja niitä ympäröivää maata tutkittiin lähemmin useaan kertaan, mutta mitään paikoillaan olevaan rakenteeseen viittaavaa niissä ei havaittu. Kiviä ympäröi tiivis pohjamaa, joka kohdalla muodostui karkeamman hiekan ja kivisen soran kerroksesta. Kerros oli erittäin tiivis ja sisälsi runsaasti erikokoisia luonnonkiviä. Sen alapuolella oli tiiviin hienon hiekan ja hiesun kerros.

Kun havainnot pohjamaassa olleista kivistä jälkityövaiheessa yhdistettiin laajemmalla alueella, vaikuttaa siltä että kivien suhteessa ja sijainnissa toisiinsa nähden on havaittavissa tiettyä loogisuutta. Historiallisten lähdetietojen perusteella alueella on sijainnut kivijalkaisia aitta- ja makasiinirakennuksia hyvin pitkään. Osa kivistä²³ voi olla peräisin kyseisistä rakennuksista ja on mahdollista, että laajemmin tasossa tutkittuina ne olisi voitu yhdistää rakennusten pohjamaahan kaivettuihin rakenneosiin. Kuten mainittua, kulttuurikerroksia kivien ympärillä ei enää ollut jäljellä. Kentällä pohjamaassa olleiden kivien oletettiin liittyvän pääasiassa jäiden ja veden liikkeisiin rannassa ja rannan tuntumassa ja siten luonnollisesti eri aikojen rantavaiheissa syntyneisiin kerroksiin. Pohjamaassa oli myös yksittäisiä hyvin suuria (halkaisija lähes 2 m) luonnonkiviä.

---

²³ Ainakin rakenteen R28 kohdalla paljastuneet kivet.

Soraisen pohjamaan seassa dokumentoitiin myös yksi huonokuntoinen puu (R31), joka jälkityövaiheessa tulkittiin joko pohjamaahan kaivetuksi yksittäiseksi puuksi, tai siihen luonnollisesti joutuneeksi ajopuuksi. Puulla ei havaittu selkeää kaivantoa, mutta sille annettiin tekninen kaivantoyksikkö L32, sillä sen kohdalla maa oli hieman sekoittuneemman oloista kuin ympäristössä. Puuta ympäröinyt maa oli tiivistä soraista pohjamaata SY16.

Profiilikuva kaivannon "4" itäseinästä. Kuvassa erottuu pohjamaan SY16 kerroksellisuus ja sen pinnan nousu Rantakatua etelään päin mentäessä. Kuvan vasemmassa reunassa on R28 viemärikotelorakenne ja sen kaivanto L29. Rakenteen yläpuolella erottuu selkeänä SY26 tiilikkerros jonka alla on kerroksellinen yksikkö, jolle ei annettu omaa yksikkönumeroa; on mahdollista, että kyseessä on anomalia kerroksessa SY30, joka erottuu kuvassa kerroksen alla. AKDG 4273: 147.

Rakenne 28

Rantakadun ja Hallituskadun risteyksestä lounaaseen kaivettaessa paljastui kaivannoista "3" ja "4" rakenne R28. Rakenne oli kolmesta tai neljästä lankusta rakennettu kaakko-luodesuuntainen puukotelo. Rakenne on tulkittu osaksi samaa järjestelmää kuin R21 ja R41, mutta suoraa kosketusyhteyttä muihin kotelorakenteisiin ei tutkimuksissa havaittu. Rakenne paljastui kaivannoista 3 ja 4, joissa kaivettiin tarpeeksi syvälle rakenteen esiin saamiseksi. Rantakadun kaakkoispuolella ei valvonnassa kaivettu rakenteen syvyyteen asti. Rakenteen R41 sijainnin ja rakenteen R28 suunnan huomioon ottaen on kuitenkin todennäköistä, että rakenne on kulkenut kadun poikki, ja loppuosa siitä olisi siis yhä jäljellä kadun alla.

R28 muodostui yhteen liitetystä tasakokoisista lankuista. Sen kansi- ja pohjalankut olivat noin 30 cm leveitä ja seinälankut 24–25 cm leveitä. Lankut olivat 6–7 cm paksuja. Rakenteen luoteispäässä lankut oli liitetty toisiinsa rautanauloin, kaakkoispäässä ei havaittu lankkujen kiinnittämiseen tarkoitettuja rautanauloja tai puutappeja. Kaivannossa 4 rakenteessa oli pohjalankku, mutta kaivannossa 3 sitä ei havaittu.

Rakenteen poikkileikkaus oli suorakaiteen muotoinen siten, että kansi- ja pohjalaudat oli asetettu sivulankkujen kapeaa sivua vasten. Putken sisäosan korkeus oli 20 cm ja leveys 11 cm. Kaakkoisosassa rakenteen

sisällä havaittiin poikittainen tukilauta ja kansilankun päällä oli kerros tuohta. Rakenteen päällä ja sivuilla oli paino- ja tukikiviä tai -puuta ja se oli rakennettu kaivantoon L29, joka leikkasi pohjamaata SY16 ja kulttuuri-kerrosta SY65. Kaivannon täyttömaalle ei annettu omaa numeroa. Kaivannon päällä oli SY30. Rakenne tul-kittiin tonttien kuivatukseen liittyväksi puuviemärikoteloksi.

Kaivannossa 3 havaittu rakenteen R28 luoteispää. AKDG 4273: 129.

Vasemmalla: Kaivannossa 4 esiin tullut rakenteen R28 kaakkoispää. Pohjoisnuoli osoittaa kuvassa hiukan vinoon, kohti luodetta. Oikealla: Edellisessä kuvalla olevan putken sisässä ollut poikittainen tukilauta. AKDG 4273: 136 ja 144.

Rakenteen R28 päässä havaittiin kaivannon 3 luoteisprofiilissa joukko kiviä. Kivet olivat halkaisijaltaan noin 25–30 cm kokoisia ja muodostivat noin pohjois-eteläsuuntaisen rivin. Kiville ei annettu yksikkönumeroa, koska ne jäivät pääosin kaivannon profiiliin. Kivet saattavat liittyä samaan kokonaisuuteen, tai olla jäänte samasta prosessista, kuin rakenteen R28 pohjoispuolella olleet hajanaiset kivet.

Kaivannon 3 poikki kulki myös pohjamaassa ollut kivirivi noin 2,5–3 m päässä R28 kotelosta sen eteläpuolella (ks. liitekartta). Kivirivin kivet olivat muita rakenteen R28 lähellä havaittuja kiviä suurempia, niiden halkaisijat olivat noin 30–35 cm (ks. kuvat alla). Kivirivin kiville ei annettu rakennenumeroa, eikä niitä mitattu paikoilleen. Kivet olivat puhtaassa pohjamaassa, ja niiden päällä oli maakerros SY65 jossa oli tässä kohdassa jonkin verran tiilimurskaa. Kivirivin kohdalla kerroksen SY26 alla tai sitä leikaten kulki Rantakadun poikki vanha rautainen vesiputki. Vastaavaa kiviriviä ei havaittu kaivannossa 4, mutta sielläkin rakenteen R28 eteläpuolella oli pohjamaassa runsaasti kiviä. Samalla kohtaa pohjamaan pinta alkoi kohota voimakkaasti.

Vasemmalla: Punaisella ympyrällä merkitty kivirivi kaivannon 3 profiilissa R28 viemärikotelon päässä. Kivet näkyvät myös liitekartassa 6. AKDG 4723:122. Oikealla: Kaivannossa 3 pohjamaassa SY16 havaittu epämääräinen kivirivi. Noin 2,5 - 3 m rakenteesta R28 etelään. AKDG 4723:130.

Rantakadun kaivantoja etelään kaivettaessa kulttuurikerros SY65 oheni ja päättyi lopulta kokonaan noin katuosuuden puolivälissä. Kadun keskivaiheilla kerros paljastui heti R8 mukulakivirakenteen alta, aiemmin suoraan sen päällä oli kerros SY30. Kerros oli suoraan puhtaan pohjamaan SY16 päälle syntynyt ja siinä havaittiin pientä vaihtelua, kuten mahdollisten ojien kohtia (ks. kuva alla).

Profiilikuva kaivannon 4 kaakkois-/itäprofiilista. Profiilissa erottuu mukulakivirakenteen R8 alla kulttuurikerros SY65 jossa on polveilevia kaivanto-/ojakohtia. AKDG 4273:149.

Rantakadun itäreunalla annettiin yksi tekninen yksikkötunnus, SY40, Arkkitehtiosaston tontin sinisten puutalojen välisen portin kohdalla havaituille säilyneille kulttuurikerroksille (ks. kuva alla). Ne olivat R8 mukulakiveyksen ja sen alla olleen SY30 tasauskerroksen alla. Profiilin perusteella kerrokset jatkuivat tontille ja nykyisten rakennusten perustuskaivannot leikkasivat niitä. Modernien kaapelikaivantojen vuoksi kerroksia ei havaittu tasossa Rantakadun puolella, eikä niillä siksi havaittu suoraa yhteyttä Rantakadulta dokumentoituihin kulttuurikerroksiin.

Arkkitehtiosaston valkoisen portin alapuolisessa profiilissa erottuneet säilyneet SY40 kulttuurikerrokset. Päällä SY4, sen alla SY26 ja SY30, jonka alla SY40 kerrokset alkavat. Viereisten kivijalkojen perustuskaivannot ovat leikkaneen kerroksen. AKDG 4273:229.

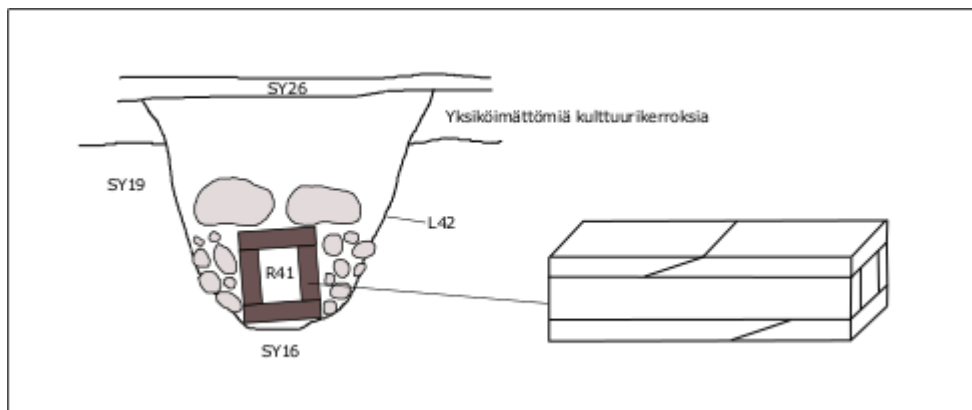
Rakenne 41

Rantakadun ja Hallituskadun risteyksen tuntumaan Rantakadun itäreunalle kaivettiin syvempi anturakai-vanto liikenteenohjauspylvästä varten. Kaivannosta paljastui neljästä lankusta rakennettu koillis-lounassuuntainen puukotelo jota dokumentoitiin kahdessa osassa. Rakenne tuli esiin myös samalle kulmalle aikanaan kaivetun viemärikaivon kaivannosta kaivoa uusittaessa. Vanhan kaivon kaivanto on aikanaan kat-kaissut rakenteen. Kaivon eteläpuoleiset osat dokumentoitiin numerolla R41, pohjoispuoleiset puolestaan numerolla R21 (ks. liitekartta 6). Rakenne R41 on siis osa samaa järjestelmää kuin R21 (ja R28). Eri rakenne-numerolla merkittyjen puisten viemärikoteloiden suunnat ja rakennustavat erosivat kuitenkin hieman toi-sistaan, eikä niillä valvonnassa havaittu suoraa kosketusyhteyttä toisiinsa.

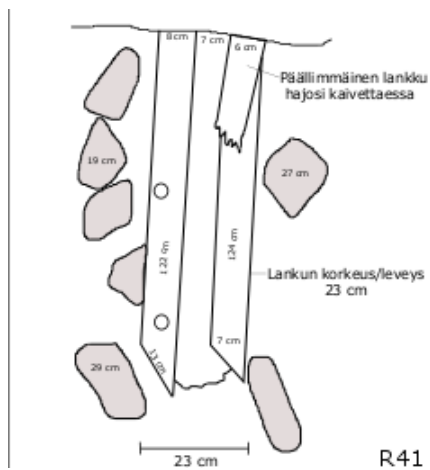
R41 muodostui puutapein yhteen liitetystä tasakokoisista lankuista, joista kansi- ja pohjalankut olivat noin 23 cm leveitä ja seinälankut 21–23 cm leveitä. Lankut olivat 6–8 cm paksuja. Rakenteen poikkileikkaus oli suorakaiteen muotoinen (ks. hahmotelma alla) siten, että kansi- ja pohjaulaudat oli asetettu sivulankkujen kapeaa sivua vasten. Putken sisäosan korkeus oli noin 23 cm ja leveys 7 cm. Rakenteen päällä ja sivuilla oli paino- ja tukikiviä (halkaisija 10–50 cm) sekä tiilenkappaleita (10–15 cm). Lankkujen päät oli viistetty lank-kujen liittymäkohdissa, samoin kuin rakenteessa R21. Rakennetta on dokumentoitu yhteensä noin 3,5 met-riä 5,15 metrin pituiselle alueelle jakautuvalta matkalta ja sitä on mahdollisesti jäljellä Rantakadulla kohdas-sa jossa se jatkui liikenteenohjauspylvään kaivannon lounaisprofiiliin (ks. liitekartta 6). Rakenne oli perus-tettu perustuskaivantoon L42, joka leikkasi alueen kulttuurikerrokset SY26 tiilimurskakerroksen alla (ks. hahmotelmapiirros alla). Rakenne tulkittiin tonttien kuivatukseen liittyväksi puuviemärikoteloksi.

R41 puukoteloviemäri ja sen kaivanto L42 liikenteenohjauspylvään kaivannossa. AKDG 4273:234.

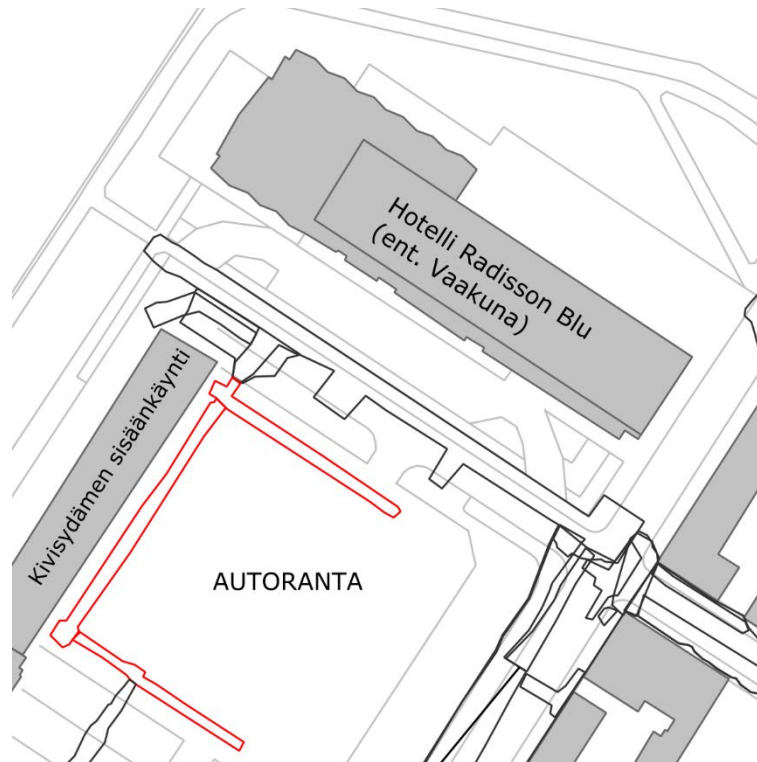

Hahmotelmapiirros rakenteen R41 rakennepiirteistä ja perustuskaivannon leikkaamista kerroksista. Ei mittatarkka.

Hahmotelmakuva ja digitaalikuva AKDG 4273:270. R41 puukoteloviemäri ja sen kaivanto L42 liikenteenohjauspylvään kaivannossa. AKDG 4273:234. Hahmotelmapiirros ei ole sisäisesti mittatarkka mittapiirros, mutta siinä ilmaistut mitat ovat kentällä mitattuja.

Autorannan parkkialue

Kartta 3. Kartalle on merkitty punaisella Autorannan alueella valvotut kaivannot.

Kaivaminen aloitettiin Hallituskadun viereisestä kaivannosta (ks. kartta 3). Putket ja kaivot kaivettiin pääosin samoille kohdille kuin aikaisemmat paikalla olleet hulevesiputket ja kaivot, mutta kaivannot ulottuivat hieman vanhoja kaivantoja syvemmälle. Autorannan alueella kaivettiin kerralla auki vähintään 10 m pituisia pätkiä, sillä kaivantoihin asennetut putket olivat erilaisia kuin muualla alueella. Kaivu eteni osissa siten, että ensin asennettiin hulevesikaivo tontin pohjoiskulmalle Hallituskadulta tulleen yhdyskaivannon päähän. Tämän jälkeen kaivussa oli tauko. Kun kaivua jatkettiin, kaivettiin Hallituskadun suuntaista kaivantoa noin 16 metrin pituudelta seuraavaan kaivoon asti. Kaivantoa ei voitu kaivaa kerralla loppuun asti, koska loppuosa siitä oli tuossa vaiheessa työmaa-alueen ulkopuolella. Seuraavaksi siirryttiin kaivamaan Kivisydämen sisäänkäynnin viereistä kaivantoa. Kun se oli kaivettu loppuun, siirryttiin takaisin Hallituskadun suuntaisen kaivannon kaivamiseen. Viimeisenä kaivettiin Kaarlenväylän suuntainen kaivanto.

Autorannan alueella pintakerros SY4 koostui betonitiilipinnoituksesta ja sen alaisista pohjustus- ja tasoituskerroksista (tiilet ja niiden alainen pohjustushiekka noin 10–15 cm, tasoitus-/pohjustussepeleä noin 40 cm ja tasoitus-/pohjustushiekkaa noin 30–40 cm). Kerroksen yhteispaksuus oli noin 80 cm–100 cm. Tasoituskerroksen alaosa koostui osittain sekoittuneesta paikalla olleiden kulttuurikerrosten materiaalista. Autorannan perustuskaivanto oli kaivettu lähes pohjamaahan SY16 saakka, varsinaisia kulttuurikerroksia oli säilynyt vain paikoitellen. Pohjamaa sisälsi joitakin löytöjä, jotka ovat joutuneet maahan joko rantavaiheen aikaisen toiminnan kautta, tai painuneet kerrokseen Autorannan perustuskaivantoa kaivettaessa. Pohjamaan seassa oli – etenkin Kivisydämen sisäänkäynnin suuntaisen kaivannon kohdalla – isojakin piikiviä ja viherliusketta (pi-

simmät kappaleet noin 20–30 cm)²⁴ simpukoiden kuoria, ajopuita ja muuta rantavaiheen aikaisesta toiminnasta kertovaa orgaanista ja epäorgaanista ainesta.

Rakenne 36

Ensimmäinen Autorannan alueelta paljastunut rakenne oli parkkialueen länsinurkasta viemäriputkikaivantojen kulmakohdasta esiin tullut pelkkahirsistä rakennettu kehikko, jonka länsipuoli oli ilmeisimmin tuhoutunut Kivisydämen autorampin rakentamisen yhteydessä. Rakenteessa oli säilynyt kolmella sivulla seinälinjat, joista saatiin näkyviin 2-3 hirsikertaa. Kehikon keskellä oli kaksi tukihirttä ja itäseinän hirsien keskellä oli salvokset poikittaisia tukihirsiä varten. Itäisen seinälinjan alin näkyvissä ollut hirsi oli noin hirren mitan idempänä kuin ylempät hirret. Hirret oli kiinnitetty toisiinsa puuvaaroin. Rakenteen nurkat oli salvottu, mutta salvostyyppiä ei tiedetä, sillä yhtäkään nurkkaa ei kaivettu tasossa tai rakenteen ulkopuolelta esiin. Myöskään rakenteen koko laajuutta ja korkeutta ei tiedetä, sillä sitä ei kaivettu kokonaisuudessaan esiin.

Vasemmallä: Rakenne R36. Kaivantoon tulvi vettä rakenteen päällä olleesta vanhasta hulevesiputkesta, mikä vaikeutti rakenteen dokumentointia ja romautti useaan otteeseen kaivannon seinämiä. AKDG 4273: 206. Oikealla: Rakenne R36 lopetustasossa, kuvattuna pohjoisesta. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy vanhan hulevesiputken pää. Rakenne jäi ylimpiä hirsii lukuun ottamatta sellaisenaan paikoilleen sen keskelle asennetun hulevesikaivon asennuksen jälkeen. AKDG 4273:213.

Rakenteen dokumentoinnin jälkeen vain sen pohjois- ja itäseinämän ylimmät hirret poistettiin ja pääosa rakenteesta jätettiin hulevesikaivon ja -putkien asentamisen jälkeen paikoilleen. Hirret olivat likaantuneissa harmaassa hiesu-/savimaassa (osin sekoittunut pohjamaa?) ja rakenteen itä- ja eteläseinämän päällä noin 30-40 cm hirsien yläpuolella olivat vanhat hulevesikaivannot putkineen. Rakenteella ei havaittu rakentamisvaiheesta peräisin olevaa perustuskaivantoa, mutta tämä saattoi johtua siitä, ettei rakennetta otettu seinien ulkoreunoilta esiin. Rakenne on tulkittu jonkin ranta-aitan tai muun rantarakenteen hirsiarinaksi.

Loppuosalla Kaarlenväylän puoleisesta kaivannosta ei menty vanhaa hulevesiputkikaivantoa syvemmälle. Kaivannon pohjalla oli edelleen vanhan kaivannon täyttömaa.

Rakenne 37

Kun Autorannan tontilla palattiin kaivamaan Hallituskadun suuntainen kaivanto loppuun, paljastui kaivannosta kaivannon pohjan tasosta hiukan epämääräinen kasa lankkuja ja lautoja. Rakennenumeron R37 saa-

²⁴ Laivojen painolastikiviä? Ks. myös luku Tutkimusalueen kuvaus ja historia.

nut kokonaisuus koostui viidestä noin kaakko-luode suuntaisesta lankusta, joiden pituudet, paksuudet ja leveydet vaihtelivat. Lankut olivat kallellaan etelään päin. Kaksi pisintä lankkua jatkuivat länsiosastaan profiiliin, ja on mahdollista että ne ovat osa jotain laajempaa kokonaisuutta, jota ei valvonnassa saatu kokonaan esiin. Lankkujen yleisilme oli kuitenkin sellainen, että ne vaikuttivat olevan pois alkuperäisiltä paikoiltaan. Yhdessä lankussa oli tappi ja toisessa tapinreikä.

Puut voivat olla osa alueen täyttökerrosta, mutta niitä on voitu myös käyttää esim. pitkospuiden tapaan osana kulkuväylää alueella. Rakenteen vierestä löytyi myös tuohesta ja pajusta tehty ”sompä” (KM40448: 46). Rakennetta ei kaivettu pois, vaan se peitettiin ja sen päälle asennettiin hulevesiputki. Rakenteen tulkittiin mahdollisesti liittyvän Heikolanniemen ranta-alueen kuivatukseen ja täyttöön torialueen laajentamisen yhteydessä.

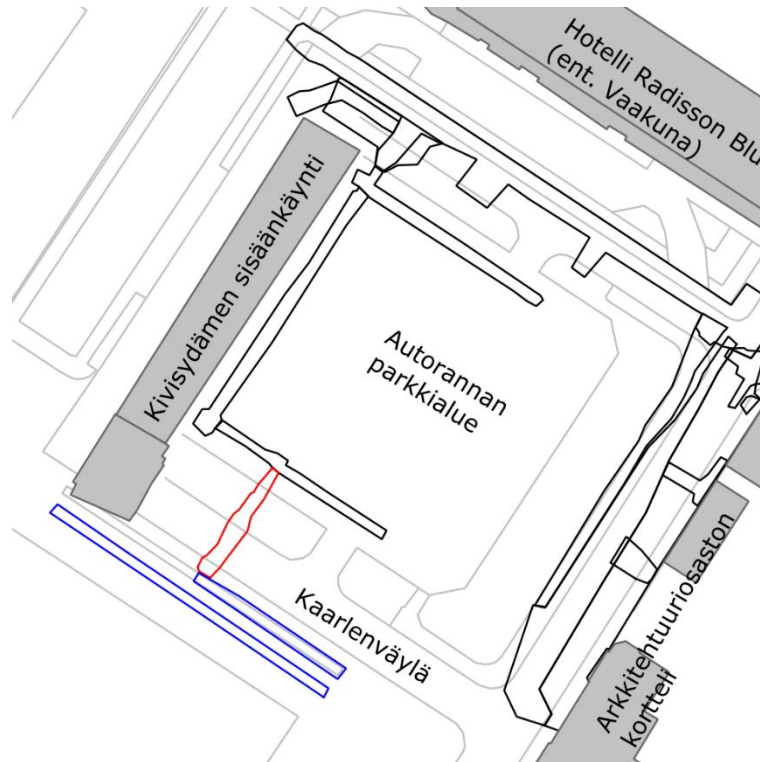

Rakenne R37 kokonaisuudessaan. AKDG 4273: 216.

R37 puut olivat harmaan hiesuisen hienon hiekan, jossa oli vähän puuroskaa, sisässä (SY38). Puuroskaisuus lisääntyi rakenteen itäpuolella, jossa kerros alkoi olla enemmän puuroska- kuin silttikerros. Kerroksen tulkittiin liittyvän Heikolanniemen kuivatukseen torialueen laajennuksen yhteydessä tai torialueen käyttöön. SY38 on luonteeltaan melko lailla samankaltainen vaihettumiskerros, kuin muissa kaivannoissa havaittu SY16 pintaosan rantakerros, mutta muulla valvotulla alueella kerrokselle ei annettu omaa numeroa.

SY38:n päällä oli SY66, tummanruskea puuroskakerros, joka tulkittiin liittyvän ranta-alueen kuivatukseen tai käyttöön. Luonteeltaan kerros oli hyvin samankaltainen kuin SY19. Samanlaisen toiminnan tuloksena on todennäköisesti syntynyt myös SY67, joka oli kaivannossa kerroksen SY66 päällä, rakenteen R8:n perustuserrosten alla. Kerros oli harmaa hiesuinen hieno hiekka, jossa oli oranssin keskikarkean hiekan läikkiä.

Kaarlenväylä

Kartta 4. Kaarlenväylälle kaivetut kaivannot. Punaisella Kaarlenväylän poikki kaivettu hulevesikaivo- ja -putkikaivanto, joka yhdistyi Autorannan hulevesiputkiverkoston. Sinisellä elokuun puolivälissä yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan maakuntamuseon tutkija-arkeologi Mika Sarkkisen kanssa valvotut istutus- ja valopylväskaivannot.

Kaarlenväylällä uusittiin hulevesikaivot kadun molemmiin puolin ja ne liitettiin yhdyskaivannolla Autorannan tontin hulevesikaivoon (ks. kartta 4, yllä). Kaivannon leveys sen yläosassa oli noin 1,80 m ja kaivannon pohjalla noin 1,40 m. Kaivu aloitettiin kadun eteläreunan vanhan kaivon poistolla jolloin vanhan kaivokaivannon seinämistä paljastui katkaistuja rakennehirsii (R34a ja b). Vanhalle hulevesikaivannolle annettiin yksikkötunnus L33 (ks. kuva alla).

Kaarlenväylän kaivannon eteläseinämä, jossa erottuu selkeänä kaivannon eteläseinämän vanhempi hulevesiputki ja sen kaivannon (L33) punainen täyttöhiekka. Kuvassa näkyy hyvin myös se, miten R34a ja b hirret on kaivantoa L33 kaivettaessa katkaistu kaivannon seinälinjojen kohdalla. AKDG 4273:159.

Alueen ylin maayksikkö oli SY4, joka alueella kostui asfaltista ja sen pohjustuskerroksista. Sen alta paljastui R8 mukulakiveys sekä modernit kaivannot L33, Kaarlenväylän keskellä kulkenut syvä kaivanto, ja kadun eteläreunan suuntainen kaapelikaivanto. Mukulakiveyksen alla oli R34a hirsien kohdalla ensin SY73, likaisenharmaa 20–30 cm paksu hiesu. Kerros muistutti yleispiirteiltään kerroksia SY13, SY18 ja SY77. Kerrosten laajuuden, suhteellisen yhdenmukaisuuden, ja hienoisen likaantumisen perustella jälkitöissä heräsi ajatus, että kerrokset voisivat ehkä olla peräisin jostakin torialuetta peittäneistä suurista tulvista. Kerrosten tulkinta on kuitenkin epävarma. Kyse voi olla myös alueelle jossakin vaiheessa ennen R8:n rakentamista levitetyistä tasekerroksista. Kerrosten alapuolella oli purkujätettä sisältäneitä kerroksia; SY13:n alla SY14, SY18:n alla SY17, SY73:n alla SY61 ja SY77:n alla R27 ja SY30. R34c hirsien kohdalla kulttuurikerros SY61 paljastui suoraan R8 mukulakiveyksen kivisen pohjustussoran alta. Välissä ei siis havaittu kerrosta SY73.

Kulttuurikerros SY61 peitti rakenteen R34a, b ja c hirsiiä. Se oli tummanruskea mullansekainen keskikarkea hiekka, joka olin alaosaltaan puuroskainen. Kerroksessa oli myös tiilimurskaa, sekä varsin runsaasti piiposliinia, kivisavea, liitupiippujen osia, lasia ja kolikko²⁵. Kerros on tulkittu rakenteen R34 käytöstä poiston jälkeiseksi purku-/tasekerrokseksi. Alaosaltaan kerros voi ajoittua rakenteen käytön aikaiseksi. Kerros on mahdollisesti sama kuin R34d puiden päällä ollut SY63, mutta niillä ei – osin kaivutyön katkelmallisen luonteen vuoksi – havaittu olevan suoraa fyysistä kosketusta toisiinsa.

Kulttuurikerros SY63 tuli esiin kaivannon pohjoisosassa, rakenteen R35 alta ja R34d hirsien päältä ja pohjoispuolelta. Kerros oli ruskea multainen keskikarkea hiekka, joka oli tasaisemmin puuroskainen kuin SY61. R35 hirret olivat kerroksen sisässä tai sen pintaan painuneita. Kerroksesta löytyi piiposliinia, liitupiippujen kappaleita, lasia, ja kuparinappi. Kerros on tulkittu R34:n käytöstä poiston jälkeiseksi maakerrokseksi, mutta kuten SY61, myös SY63:n alapinta voi olla rakenteen käytön aikainen.

Kerrosten SY61 ja SY63, sekä R34 rakenneosien alla alkoivat ainakin osin luonnolliset rantakerrokset, jotka dokumentoitiin osana SY16 pohjamaata, sillä ne vaihettuivat pohjamaahan ilman selkeitä rajoja. Vaihtumiskerroksessa oli runsaasti puuroskaa etenkin R34d puiden pohjoispuolella, jossa esiin tuli myös kasa tynnyrinlautoja. Ilmeisesti alueen rantaa on täytetty puuroskalla, mahdollisesti jo ennen R34:n rakentamista. (Vrt. SY19 ja SY38)

Rakenne 34

Useassa osassa dokumentoitu hirsirakenne Kaarlenväylällä. Samaan rakennekokonaisuuteen kuuluvaksi tulkittiin myös Kaarlenväylän eteläpuolisesta istutus-/valopylväskaivannosta myöhemmin paljastunut rakenne R78. Rakennekokonaisuuden pohjois-eteläsuuntainen yhteispituus oli 12,5 metriä. Rakenne koostui pääosin erittäin hyväkuntoisista pohjois-etelä ja itä-länsisuuntaisista pyöröhirsistä, joita havaittiin jokaisella hirsilinjalla kolme vierekkäin. Hirret oli ilmeisesti liitetty toisiinsa salvoksin ja puutapein/-vaaroin. Yhtäkään salvoskohtaa ei dokumentoitu *in situ*, mutta joidenkin profiilin sisästä vedettyjen hirsien päässä oli rinnakkaisia salvoksia.

Rakenteen eteläkulman hirret R34a ja b oli katkaistu L33:n kaivussa. Kaarlenväylän keskellä olleet pohjois-eteläsuuntaiset hirret R34c oli myös katkaistu modernin kaivannon kaivussa (kaivannolle ei annettu omaa yksikkönumeroa). Modernin kaivannon pohjoispuolella jatkuneiden hirsien pohjoispäät oli katkaistu ja viis-

---

²⁵ konservoinnissa tätä kirjoitettaessa

tottu kirveellä ja niissä näkyi tapinreiät. Hirret oli ilmeisesti liitetty puutapein R34d hirsiiin. R34a hirsissä oli merkkejä tervauksesta tai niiden päälle levinneestä ohuesta tervakerroksesta (ks. profiilikartat, liitteet).

Vasemmalla: R34a hirret, kaivannon itä-/kaakkoisprofiili. AKDG 4273: 158. Oikealla: R34b hirret, kaivannon länsi-/luoteisprofiili. Kuvan vasemmassa reunassa erottuu hirsien tasossa ja sen yläpuolella paljon pieniä piikiviä sisältänyt maakerros SY79, jota L33 kaivanto on leikannut. AKDG 4273: 164.

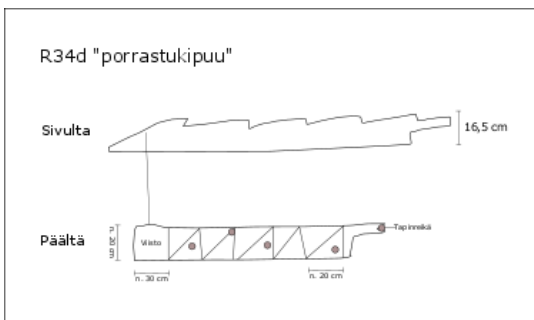
Vasemmalla: R34c hirret in situ. Puiden pohjoispää on katkaistu kohdalle kaivetun modernin vesijohto- tai muun kaivannon kaivussa. Modernin kaivannon pohjoispuoliset osat hirsistä irtosivat pois paikoiltaan kaivua jatkettaessa, minkä vuoksi niistä ei saatu kuvaa tasossa. Oikealla: R34c pohjoispuoliset hirret kaivannosta pois nostettuina. Kuvaan on punaisilla ympyröillä merkitty niissä olleet tapit/tapinreiät. AKDG 4273: 169 ja 174.

Parhaiten säilynyt osa rakenteesta paljastui Kaarlenväylän ajoradan koillisreunalla, jossa olivat itä-länsisuuntaiset hirret R34d (ks. kuva alla). Rakenteeseen kuuluvaksi laskettiin myös yksi rakenteen pohjoispuolella maannut koillis-lounaissuuntainen mahdollinen porrastukihirsi, jossa oli 5 lovea ja puutappeja sekä tapinreikiä.

R34d hirsret. Hirsret jatkuvat putken alle kaivamattomaan maahan. Hirsien edessä kasa tynnyrinlautoja. AKDG 4273: 188.

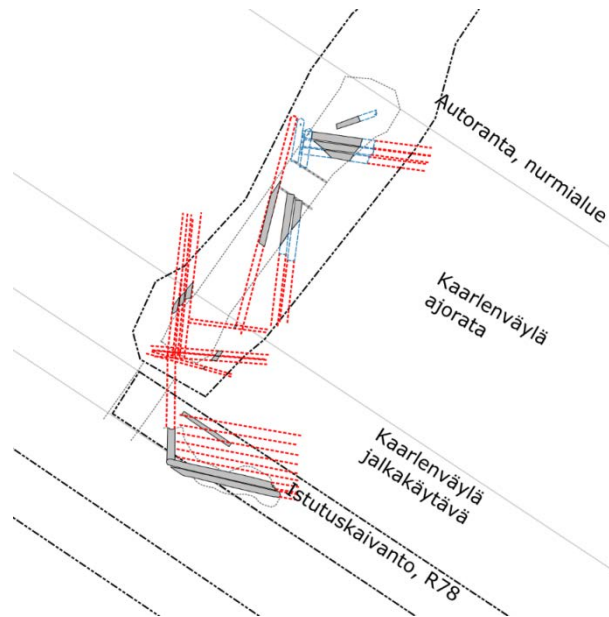
Hahmotelmapiirros (ei mittatarkka) ja valokuva (AKDG 4273: 195) rakenteen R34d pohjoisosan lovetusta, porrastukipuuksi tulkittua hirrestä. Hirsi oli 153 cm pitkä. Hirsien toinen pää jatkui kaivannon itäprofiiliin; hirsi katkesi sitä poistettaessa.

Rakenteen eteläosa oli korkeammalla kuin pohjoisosa, joko tarkoituksella tai vanhan merenrannan kuivatus- ja täyttömaiden painumisen vuoksi. Hirsien halkaisijat vaihtelivat välillä 17–30 cm ja kaikki hirsret jatkuivat profiileihin, joten niiden kokonaispituuksia ei voinut määrittää hirsien ollessa paikoillaan. Rakennetta poistettaessa osa hirsistä vedettiin kuitenkin pois profiiliin sisästä, jolloin R34c hirsien kokonaispituudeksi mitattiin ainakin 4,20 m. R34a ja b hirsret jäivät edelleen paikoilleen, samoin osa R34 d hirsistä, jotka katkaistiin poistettaessa. R34d hirsien luoteispäät jäivät osittain kaivamatta esiin ja edelleen paikoilleen kohdassa, jossa R34c hirsien pohjoispäät oli poistettu, sillä uusi putki asennettiin siinä R34d hirsien pintaa ylemmälle tasolle (ks. kuva yllä).

R34b hirsien länsipuolella profiilissa erottui maakerros SY79, jossa oli erittäin runsaasti pieniä piikiviä (ks. profiilikuvat ja liitekartta 8). Sama kerros näkyi myös rakenteen R78 yhteydessä. Piikivet lienevät peräisin laivojen tai veneiden painolasteista, mikä viittaisi rakenteen olleen aikanaan aivan rannan tuntumassa. Rakenne oli perustettu pohjamaahan SY16, joka tällä alueella oli selkeästi veden huuhtomaa – kerroksen yläpinta oli vaihtuva ja kerroksellinen. Rakenteen päällä oli erittäin runsaasti löytöjä sisältänyt tiilensekainen purkujätekerros SY61/SY63 sekä aivan rakenteen pohjoisosassa R35 hirsitaso, joka oli erisuuntainen kuin rakenne R34 (rakenteiden välissä oli SY63 purkujäte).

Rakenteen R34c itähirrestä otettiin dendronäyte. Analyysin perusteella hirren uloin vuosirengas ajoittui talvikaudelle 1757–1758 (ks. liitteet: dendrokronologinen raportti). Näytteen perusteella rakenne ajoittuisi siis 1700-luvun lopulle, mikäli se on aikanaan tehty vasta kaadetuista männyistä, eikä uusiokäytetystä hirrestä. Uusiokäytöstä kertovia merkkejä, kuten erikoisissa tai epäkäytännöllisissä paikoissa olevia salvoksia, hirsissä ei havaittu. Rakenteen päällä olleen purkujätteen löytömateriaalin perusteella rakenne on mahdollisesti jäänyt pois käytöstä 1800-luvun alkupuolella.

Rakenne tulkittiin meren rannassa sijainneeksi laajaksi hirsiarinaksi (ks. hahmotelmakartta alla), jonka päälle on voitu rakentaa ranta-aittoja. Muun muassa 1700-luvun kaupunkimittauskarttaan²⁶ on näille tienoille merkitty ”bodplaner vid sjön”, eli puoti-/aittatasoja meren rannassa. Rakennejäännökset vastaavat suunnaltaan ja ulottuvuuksiltaan melko hyvin vanhoille kartoille merkittyä ”aittatasoa”.

Hahmotelmakartta 5. Hahmotelma valvonnassa havaittujen R34 ja R78 rakenteiden jatkumisesta valvotun alueen ulkopuolelle (punaiset katkoviivat). Sinisin katkoviivoin on merkitty rakennetta purettaessa kaivannon profiileista pois vedetyt rakenneosat. R78 rakenteessa voitiin sondilla koputeltaessa havaita mahdollinen laajempi puutaso kulttuurikerrosten alla. Tasoa ei kaivettu esiin.

Rakenne 35

Hirsistä ja lankuista tehty noin kaakko-luodesuuntainen taso Kaarlenväylällä tien koillisreunalla (ks. kuva alla). Rakenteesta dokumentoitiin 18 hyväkuntoista puuta jotka oli asteltu päällekkäin ja vierekkäin. Puiden pituudet ja paksuudet vaihtelivat, eikä puuta oltu liitetty toisiinsa salvoksin tai muilla keinoin. Puut olivat pelkkahirsiiä ja paksuja lankkuja ja osassa oli salvoksia. Rakenteen pohjoisreunalla oli kaksi erittäin jyvettä ja paksua pelkkahirttä. Niiden eteläpuolella puuta oli kaksi päällekkäin ja joidenkin puiden alla oli myös kiviä. Osa puista oli selvästi katkaistu. Puut olivat mitä ilmeisimmin uusiokäytössä ja kaikki puut jatkuivat profiileihin. Rakenne oli selkeästi erisuuntainen kuin sen alta myöhemmin esiin tullut R34 – R35 puiden suunta noudatteli nykyistä asemakaavaa. Puut muodostivat selkeän tason jonka varsinaista tarkoitusta ei pystytty määrittämään, koska rakenteesta oli esillä niin pieni osa ja koska sen yläpuoliset kerrokset olivat L33 kaivannon tuhoamia.

On mahdollista, että hirret ovat osa R34:n purkujätettä, tai rannan myöhempää täyttö- ja tasoitekerrosta. Puiden sijainnin ja suunnan, sekä kaivannon profiilissa rakenteen yläpuolella havaittujen parin suuren kiven perusteella rakenne voisi liittyä johonkin 1800-luvun rantavalli- tai rantalaiturirakenteeseen, jonka arina R35 puut olisivat. R35 puut olivat kerroksen SY63 yläpinnassa tai kerroksen sisään painuneina – SY63 on

²⁶ Esim. Kallio-Seppä 2013: kartta 7

tulkittu rakenteen R34 käytöstä poiston jälkeiseksi purkujätekerrokseksi. Puiden päällä oli R8 mukulakivirakenne ja nyt kaivetun hulevesiputkikaivannon kohdalla vanhan hulevesiputkikaivannon leikkaus L33.

R35 rakenne esillä Kaarlenväylän kaivannossa. Taustalla kaivantoon (R34a-c hirsien poiston jälkeen) asennettu kaivo ja hulevesiputki. AKDG 4273:180.

Kaarlenväylän pohjoisreunalle asennetun kaivon kohdalla maakerrosten luonne muuttui, eikä rakenteiden R35 ja R34 yhteydessä havaittuja kulttuurikerroksia enää havaittu. Paikalla oli R8 mukulakivirakenteen pohjustussoran alla sekoittunut kerroksellinen likaantuneen ruskeanharmaan hiekan ja soran kerros, jolle ei annettu omaa yksikkönumeroa. Kerros liittyyne Autorannan parkkipaikan kaivuvaiheeseen ja Autorannan reunavallien kasaamiseen.

Hallituskadun valvonnan jo päätyttyä tuli elokuun puolivälissä Kivisydämen työmaalla Kaarlenväylän eteläpuolella torialueelle kaivetusta istutus- ja valopylväskaivannosta yllättäen esiin rakenne R78, joka dokumentoitiin yhteistyönä Pohjois-Pohjanmaan museon tutkija-arkeologi Mika Sarkkisen kanssa. Rakenne tuli esiin aivan modernien pinta- ja tasoituskerrosten (SY4) alta, eikä sitä kaivettu kokonaisuudessaan esiin, sillä istutuskaivantoa ei ollut tarpeen kaivaa rakenteen pintaa syvemmälle. Rakenteen länsiosaa leikkasi sama L33 kaivanto, kuin rakennetta R34a. Rakenteen esiintulon jälkeen loput istutuskaivannot kaivettiin Mika Sarkkisen valvonnassa. Valvonnassa voitiin havaita SY80 kulttuurikerroksen jatkuneen ainakin noin 20 m matkalla rakenteesta R78 itään päin. Alueen kulttuurikerrokset ja rakenne R78 jäivät pääosin kaivamatta esiin, sillä istutuskaivantojen pohja jäi suurin piirtein kerrosten pinnan tasoon.

Rakenne 78

Kaarlenväylän eteläpuolisen torialueen istutuskaivannosta esiin tulleet kolme paikallaan ollutta lankkua tai hirttä, jotka muodostivat itä-länsisuuntaisen rakenteen kulmauksen tai tukihirren päälle rakennetun "lattiatason". Rakenne koostui kahdesta noin 4 metriä pitkästä itä-länsisuuntaisesta lankusta tai hirrestä, sekä niiden länsipään alla olleesta – näkyviltä osin noin 1,5 metrin pituisesta – pohjois-eteläsuuntaisesta hirrestä. Itä-länsisuuntaiset puut olivat 18–20 cm leveitä, pohjois-eteläsuuntainen puu oli 25 cm leveä. Puiden paksuutta ei määritetty, sillä ne jätettiin dokumentoinnin jälkeen paikoilleen.

Puut vaikuttivat osin palaneilta, ja niiden päällä ja eteläpuolella oli tervakerros. Sondilla koputeltaessa hirsien pohjoispuolella tuntui maakerrosten SY79 ja SY80 alla olevan lisää ilmeisen hyväkuntoista puuta noin 5-20 cm syvemmällä kuin nyt dokumentoidut hirret. Rakenne vaikutti kokonaisuudessaan olevan kallellaan pohjoiseen päin, sillä ”lattiatason” lisäksi myös rakenteen pohjois-eteläsuuntainen hirsi sukelsi pohjoiseen. Samalla rakennenumerala dokumentoitiin myös yksi kaakko-luodesuuntainen noin 2 m pitkä ja 10-15 cm leveä irtonainen palanut hirsi, sekä noin 2 m rakenteesta itään ollut suurehko kivi. Molemmat edellä mainituista olivat samojen maakerrosten (SY79 ja SY80) ympäröimiä, kuin muut R78 puut.

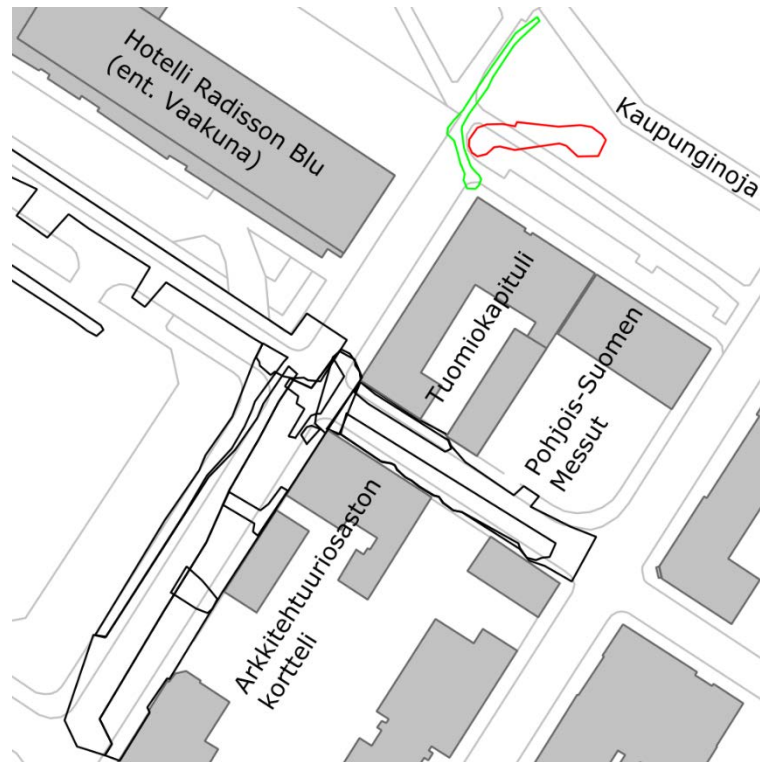
Pohjois-Pohjanmaan maakuntamuseon tutkija-arkeologi Mika Sarkkinen dokumentoimassa rakennetta R78 ja sitä peittäneitä ja ympäröineitä kulttuurikerroksia. Kuvan suunta luoteeseen. AKDG4273:345

Maayksikkö SY79 sijaitsi pääosin rakenteen R78 pohjoispuolella ja ”lattiatason” päälle sijoittuvalla alueella. Kerros oli paljon piikiveä sisältänyt vaaleanruskea hiekkakerros, joka tulkittiin rakenteen käytöstä poiston jälkeiseksi täyttö- tai tasoitekerrokseksi. Koska kerroksessa oli niin paljon piikiveä, se on todennäköisesti peräisin laivojen painolasteista. Samanlainen ja jälkitöissä samalle numerolle liitetty kerros näkyi R34b puiden profiilissa. Kerroksilla ei kuitenkaan havaittu suoraa fyysistä yhteyttä (ks. liitekartat 8 ja 9). Kerroksen alla oli osin R78, osin SY80.

Rakenteen päällä ja sen eteläpuolella, sekä rakenteesta itään päin noin 20 m pituisella alueella havaittiin maakerros SY80. Kerros koostui hienosta hiekasta ja mullasta, joita oli erilaisina ohuina kerroksina ja laikuina. Kerroksessa oli myös puuroskaa, purkujätettä ja esineitä, mm. piiposliinia ja lasia, sekä tervaa tai pikeä isoina laikuina R78 puiden eteläpuolella ja R78 kiven lounaispuolella. Kerroksen alla oli R78. Muita sen alapuolisia yksiköitä ei valvonnassa havaittu, koska kaivu pysähtyi kerroksen tasoon.

Rakennetta R78 ei poistettu, eikä sitä otettu kokonaan esiin, sillä uutta istutuskaivantoa ei tarvinnut kaivaa rakenteen läpi. Rakenne tulkittiin rakennuksen kulmaksi tai lattiatasoksi ja sen alla kulkeneeksi tukihirreksi, ja se on tulkittu mahdollisesti samaksi rakenteeksi ja todennäköisesti samanaikaiseksi kuin R34.

Kaupunginojan suun puisto

Kartta 6. Kaupunginojan suun puistikon kaivannot. Punaisella ensin kaivettu puistoalueelle sijoittunut laajempi vesiputkikaivanto ja vihreällä toisena kaivettu kapeampi hulevesiputkikaivanto.

Rantakadun ja Hallituskadun risteyksestä vedettiin uusi vesijohto Ojakadun ja Rantakadun risteykseen sujuuttamalla, joten alueella ei tarvinnut avata laajaa yhtenäistä kaivantoa. Hulevesi- ja vesijohtoputkien vetämisen vuoksi Kaupunginojan suun puiston ja Ojakadun ja Rantakadun risteuksen alueelle kaivettiin kuitenkin kaksi erillistä kaivantoa (ks. kartta 6 yllä). Ensimmäinen kaivettiin Ojakadun vierustan nurmialueelta koilliseen kohti kaupunginojaa. Toinen kaivettiin kaupunginojan ylittävän sillan vierestä – kevyenliikenteen väylän itäpuolella – Ojakadun ja Rantakadun risteysalueelle asti. Risteysalueelle asennettiin kaksi hulevesikaivantoa.

Kaivu aloitettiin Ojakadun ja Rantakadun risteuksen nurmialueelta, josta kaivettiin kaivanto kohti koillista. Kaivannon poikki kulkivat useassa kohden eriaikaiset modernit kaivannot; kaapelikaivannot, kaukolämpökaivannot (käytössä olevat ja käytöstä poistetut), vesijohto- ja viemärikaivannot (ks. kuva alla). Moderniin kaivutoiminnan vuoksi kaivannossa ei havaittu juurikaan varsinaisia kulttuurikerroksia. Vanhojen kaivantojen täyttömaa oli sekoittunutta kaivannoista aikanaan pois kaivettua maata, sekä paikoin puhdasta ostohiekkaa.

Päällimmäinen maakerros alueella oli SY4 nurmialue multapohjustuksineen. Aivan Ojakadun reunassa nurmen alta tuli esiin pätkä R8 mukulakiveystä, muualla pääasiassa modernien kaivantojen täyttömaa (ks. liitekartta). Paikoin kaivantojen täyttömaissa ja aivan nyt kaivetun kaivannon pohjoisreunassa oli suuria kiviä. Kivet voivat olla peräisin samasta rantavallirakenteesta kuin R51 ja R52. Kaivantojen täyttömaasta löytyi myös suuri lohkokivi, jossa oli laiturirengas (ks. kuva alla). Historiallisten lähdetietojen perusteella alueella

on ollut latureita ja muita rantarakenteita hyvin pitkään, ja mm. 1800-luvun kuvissa voi alueella erottaa erilaisia kivivallituksia ja porrastuksia.

Vasemmalla: Kaupunginojan puiston kaivanto, jossa risteile eri aikaisia moderneja kaivantoja. AKDG 4273:287. Oikealla: Kaupunginojan suun puiston modernien kaivantojen täyttömaasta esiin tullut laiturikivi. AKDG 4273:311.

Rakenne 47

Ensimmäinen säilynyt mahdollinen rakenneosa ja ensimmäiset säilyneet kulttuurikerrokset dokumentoitiin aivan puistoalueen kaivannon koillispuolelta. Kyseessä oli kivikasa, jonka kolme suurinta kiveä mitattiin paikalleen. Isojen kivien tukena ja väleissä oli pienempiä kiviä. Rakenne jatkui kaivannon kaakkoisprofiiliin ja siitä oli näkyvissä vain 100 x 60 cm kokoinen osa. Kivet olivat todennäköisesti liikkuneet moderneja kaivantoja tehtäessä; itä/kaakkois- länsi/luoteis-suuntainen vesiputkikaivanto kulki osittain kivien päällä ja erottui selkeänä kaivannon koillisprofiilissa. Pohjois-etelä-suuntainen vesiputkikaivanto ja viemäri puolestaan sivusivat kiviä sen lounaispuolelta. On mahdollista, ettei yksikkö ole varsinainen rakenne, vaan kiviä täyttömaassa. Toisaalta kivet olivat varsin yhtenäisessä kasassa ja voisivat sijaintinsa puolesta liittyä esim. kaupunginojan vanhempiin vallituksiin tai muihin rantarakenteisiin. Rakenne vaikutti jatkuvan kaivannon koillisprofiiliin.

R47 kaivannon koilliskulmassa. Molemmin puolin kulkevat modernit kaivannot. AKDG 4273:290.

Maayksiköt kivien yläpuolella vaikuttivat koskemattomilta, mutta olivat luonteeltaan enemmän täyttö- kuin kulttuurimaita: kivien yläpuolella oli ensin SY4 nurmialue, jonka alla oli SY 48, mullansekainen keskikarkea

hiekkä, jonka seassa oli tiilimurua. Kerros on tulkittu alueen täyttö ja tasausmaaksi, jonka alta paljastui SY49, oranssi keskikarkea hiekka. Oranssi hiekka havaittiin R47 kivien päällä ja välissä ja paikoin myös muualla puistoalueen kaivannossa. Kerros oli sekoittunut ja siinä oli erivärisiä pyörteitä ja linsejä. R47 kivien päällä ja välissä oli myös SY50, harmahtavan ruskea sekoittunut keskikarkea hiekka. SY49 ja SY50 on tulkittu mahdollisiksi rakentamiskerroksiksi. R47 kivien alla oli pohjamaa SY16.

Kevyenliikenteenväylän itäpuolelle kaivetussa hulevesiputkikaivannossa kaivettiin pääosin niin matalalle, ettei mahdollisesti säilyneitä kulttuurikerroksia ja rakennejäännöksiä havaittu muualla kuin kaivannon eteläosassa. Kaivannon pohjoisosassa Ojakadun suuntaan kääntyvään soratiehen saakka SY4 nurmikerroksen alla oli multaa, sepeliä ja sorahiekkaa, sekä Kaupunginojan rannan pumppaamon betonianturan vieressä asennushiekkaa. Hiukan ennen kevyenliikenteenväylien risteyskohtaa nurmikerroksen SY4 alla oli sekoittunut mullansekainen hiekka, jossa oli jonkin verran tiilimurskaa, sekä tämän alla likaantunut harmaa keskikarkea hiekka, jonka alta paljastui tiilensekainen purkujätekerros. Etelään päin kaivettaessa purkukerrosta leikkasivat useat modernit kaapeli- ja kaukolämpökaivannot. Kaivannon pohjan tasossa havaittiin kuitenkin tästä eteenpäin aiempaa enemmän tiiltä ja muuta purkujätettä, sekä hiukan myöhemmin kaivannon poikki kulkeneiden teleliikennekaapeleiden alla ja eteläpuolella palokerros SY71. Purkukerrokselle annettiin jälki-työvaiheessa yksikkönumero SY76, ja se tulkittiin samantapaiseksi purku- ja täyttökerrokseksi kuin Hallituskadulla dokumentoidut SY2 ja SY14 – tällä kohdalla on ollut pitkään merenlahti ja satama-alue, ja purkujätekerros liittyyneen alueen täyttö- ja kuivattamisvaiheeseen, tai mahdollisesti hotelli Vaakunan (nyk. Radisson Blu) rakentamiseen 1970-luvulla.

Purkujätekerros ja sitä leikkaava moderni kaivanto Kaupunginojan suun puiston toisen kaivannon itäprofiilissa. AKDG 4273: 294.

Rakenne 51

Kevyenliikenteenväylän itäpuolisesta kaivannosta tuli vanhan kaukolämpökaivannon ja puhelinkaapeli-kaivannon välistä esiin kaakko-luodesuuntainen päästään viistottu lankku ja sen länsipuoliset luonnonkivet, joita oli ainakin kaksi päällekkäin. Lankun itäpuolella ja alla, kaivannon pohjan tasossa ja hiukan sen yläpuolella, oli palokerros SY71, jonka päällä oli SY76 purkujätekerros. Rakenteen päällä oli pääosin sama likaisen ruskea tiilensekainen keskikarkea hiekka SY70 (L53:n täyttö), kuin R52:nkin päällä. Rakennetta rikkoi vanha vesiputkikaivanto L53, ja osa rakenneosista oli kaivannon täytössä. Kivet sijaitsivat selvästi kertaalleen kaivetulla alueella, ja niiden yläpuolisessa maassa näkyi profiilissa asfalttia. Samassa yhteydessä oli hirrenpätkä joka oli selkeästi pois alkuperäiseltä paikaltaan. Dokumentoinnin jälkeen lankku ja ylin kivi kaivettiin pois, mutta muut osat jäivät paikalleen. Rakenne on mahdollisesti osa samaa kokonaisuutta, kuin rakenne R52

joka tuli esiin L53:n eteläpuolella ja alla. L53 on moderni vesi- ja viemärikaivanto, jota leikkasi uudempi kaukolämpöputkikaivanto.

R51 lankku ja sen eteläpuolinen kivi. Profiilissa erottuu kuvan vasemmalla reunassa ostohiekalla täytetty kaukolämpökaivanto, joka leikkasi vesi- ja viemärikaivantoa L53. L53 erottuu kuvassa R51 lankun yläpuolella. Kaivannon täyttömaa (SY70) oli sekoittunutta ruskeaa hiekkaa, jossa myös rakenteeseen mahdollisesti kuuluviksi tulkitut kivet olivat. Profiilissa ja osin tasossa kaivannon pohjalla erottuvat myös SY71 palokerros ja sen yläpuolinen SY76 purkujätekerros, jota teleliikennekaapelit leikkaavat. AKDG 4273:296.

Rakenne 52

Rakenne R52 tuli esiin Rantakadun pohjois-/luoteisreunalla Rantakadun ja Ojakadun risteyksessä uutta hulevesikaivoa kaivettaessa. Vesi- ja viemäriputkikaivanto L53 leikkasi rakenteen yläosaa. Rakenne muodostui kaakko-luoteissuuntaisesta salvolusta hirrestä ja sen päällä ja vieressä olleista kivistä. Rakenteessa ei havaittu salvoshirteen liittyneitä poikittaisia puuosia, ja on mahdollista että hirsi on ollut rakenteessa uusiokäytettynä. Kivet oli ladottu hirren päälle ja sen pohjoispuolelle. Kiviä tuli esiin lähinnä rakenteen itäosassa, länsiosassa kiviä ei ole joko ollut tai ne on poistettu vesijohtokaivantoa L53 kaivettaessa. Samaan kokonaisuuteen liittyy kaivannon eteläprofiilissa olleet kaksi suurta kiveä ja lyhyt lankku, jotka poistettiin dokumentoimatta niitä takymetrillä – ne on otettu pois paikoiltaan mahdollisesti L53 kaivussa ja sijaitsivat L53:n täyttöhiekassa SY70.

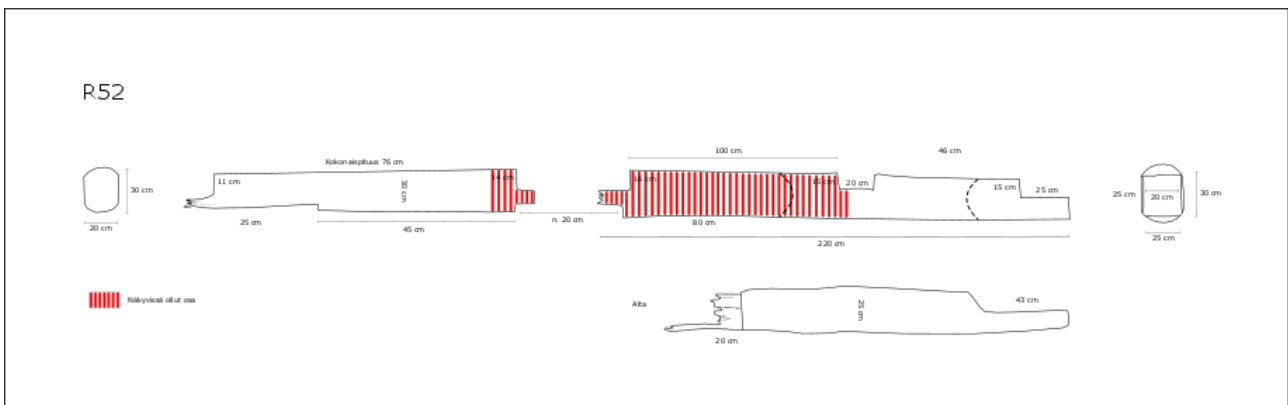

Rakenne R52 hulevesikaivokaivannon pohjalla. Hirsi on liikkunut hieman paikaltaan konekaivussa: hirren kuvassa näkyvä itäpää nousi ylöspäin – hirsi katkesi kohdalla olleen salvoksen kohdalta. AKDG 4273:301.

Kun rakenne poistettiin, lähti kaivannon itä- ja länsiprofiilien sisältä noin 50–100 cm mitalta hirttä pois, jolloin poistetun hirren kokonaispituudeksi muodostui noin 3 m. Rakenne jatkuu todennäköisesti uuden kaivon etelä- ja länsipuolella. Rakenne jatkui myös kaivannon itäprofiiliin, mutta Rantakadun keskellä kulkenut jätevesiviemärikaivanto L25 on todennäköisesti tuhonnut sen, eikä rakennetta havaittu nurmialueelle kaivetussa kaivannossa (joskin kaivannon täyttömaassa oli useita suuri irrallaan olleita kiviä). Rakenne oli perustettu pohjamaahan SY16, joka tällä kohdalla oli mustanharmaata savista keskikarkeaa hiekkaa.

Rakennehirrestä otettiin dendronäyte, jonka perusteella hirren uloin vuosirengas ajoittuu talvikaudelle 1860–1861. Rakenne on tulkittu rantarakenteeksi – sijaintinsa puolesta rakenne voisi liittyä 1800-luvun kartoissa ja valokuvissa näkyvään rantavalli-/laiturirakenteeseen Heikolanniemen itäpuolella, ja hirren ajoituksen perusteella nimenomaan 1860-luvun rantapengerrysten uusimisvaiheeseen.²⁷

Hahmotelmapiirros R52 salvoshirren salvoksista. Ei mittakaavassa.

Rakenteen R52 kohdalle asennetusta hulevesikaivosta kaivettiin liittymäkaivanto Rantakadun ja Ojakadun risteyksen poikki katujen kulmassa olevan rakennuksen pohjoiskulmalle, jossa ollut hulevesikaivo uusittiin. Liittymäkaivannossa havaittiin SY4:n alla R8 mukulakiveys, jota leikkasi kaivannon poikki kulkenut L25 viemärikaivanto. Rakenteen R8 alla havaittiin purkujätekerros SY76.

Rakenne 54

Rakenne oli koillis-lounaissauntainen luonnonkivistä ja lohkokivistä rakennettu kivijalka, joka tuli esiin L25 kaivannon itäpuolelta Ojakadun ja Rantakadun risteyksessä. Rakenteen ylemmät kivet liikuivat pois paikoiltaan konekaivun yhteydessä, ja rakennetta ympäröivien maayksiköiden stratigrafiset yhteydet aiemmin havaittuihin kerroksiin ovat epäselviä. Rakenteen yläpuolella oli SY4 asfaltin alla R8 mukulakiveys, jonka alla oli noin 10 cm puhdasta hiekkaa. Hiekan alta paljastui itäprofiilissa 20–30 cm sekoittunutta hiekkaa ja länsiprofiilissa 40–60 cm mullansekaista hiekkaa, jonka alta rakenne ja sen yläpuolinen maakerros SY55 paljastuivat.

Rakenteessa oli ainakin kaksi päällekkäistä kivikertaa, joista ylempi oli ladottu lohkokivistä, ja alempi pyöreäkulmaisista luonnonkivistä (vrt. Arkkitehtiosaston kivijalat). Rakenteen alempi kivikerta vaikutti mahdollisesti jatkuvan molempiin profiileihin. Kivien päällä ja välissä oli SY55; likaantunut sekoittunut harmaa hie-

²⁷ Hautala 1976:286-287. Ks. myös Hautala 1975: 65, 133.

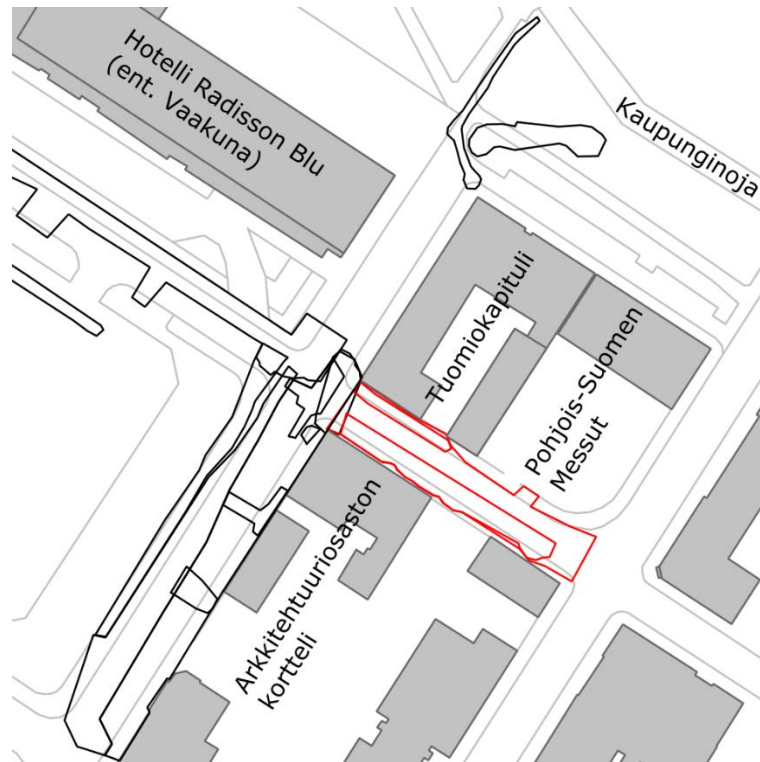
no hiekka, jossa oli savea ja silttiä, sekä keskikarkeaa hiekkaa ja multaa. Kivien pohjoispuolella niitä vasten oli puhdas ostohiekka SY56; kohdassa ilmeisesti L25 kaivannon reuna sivusi rakennetta. Valtaosa kivistä poistettiin, mutta osa 2. kivikerran kivistä jäi paikoilleen – 2. kivikerran pinta oli suunnilleen kohdalle kaivetun hulevesiputkikaivannon tavoitesyvyydessä. Rakennetta ei kaivettu pohjaan. Rakenne tulkittiin kivijalaksi, mutta koska se tuli esiin niin kapea-alaisessa kaivannossa, sen tulkinta on epävarma.

Rakenne R54. ylemmät kivet liikkuivat pois paikoiltaan konekaivussa. Rakenteen ympärillä ja päällä oli erilaisia sekoittuneita hiekoja. AKDG 4273:308.

Viimeinen Kaupunginojan suun alueella dokumentoitu maayksikkö oli Rantakadun ja Ojakadun kulmaan kaivetun vanhan hulevesikaivon kaivanto täyttöineen (L57). Täyttökerroksen reunassa havaittiin muutamia luonnonkiviä, jotka vaikuttivat aluksi rivimäisesti kasatuilta, mutta joiden todettiin myöhemmin kuuluvan vanhan kaivokaivannon täyttöön. Kerros oli pintakerrosten SY4 alla ja leikkasi mukulakivirakennetta R8.

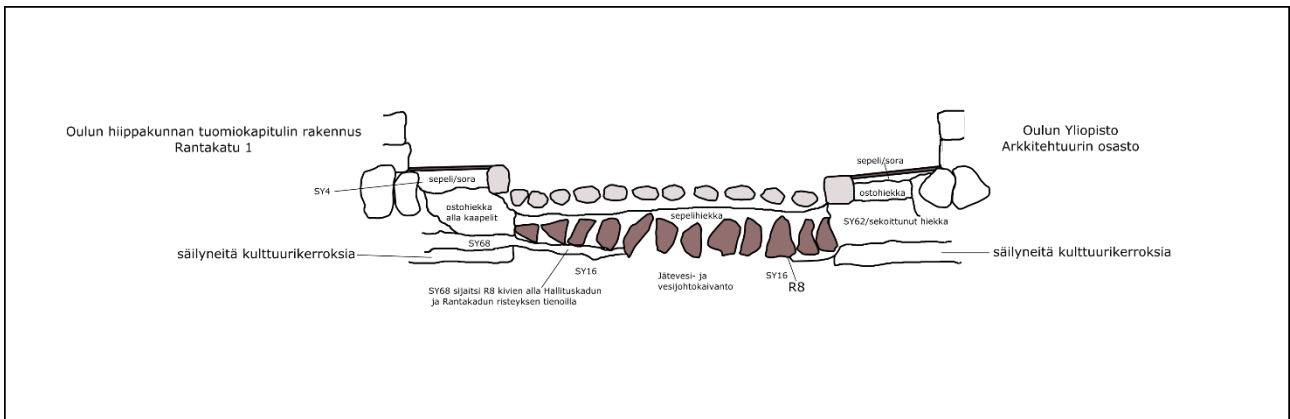
Hallituskatu Rantakadun ja Aleksanterinkadun välillä

Kartta 7. Hallituskadun Rantakadun ja Aleksanterinkadun välisellä katuosuudella valvotut kaivannot.

Hallituskadun Rantakadun ja Aleksanterinkadun välinen osuus kaivettiin katualueista viimeisenä. Kadulle asennettiin hulevesiputket kaivoineen, sekä uusi vesijohto, josta vedettiin liittymät viereisiin rakennuksiin. Kadulla erottui SY4:n alla R8 mukulakiveys, jonka luonne erosi selvästi muualla havaitusta R8:sta. Täällä välillä kivet olivat muita alueita suurikokoisempia, lohkoittuja, litteitä ja asetettu pystyyn toisiaan vasten (ks. hahmotelmapiirros ja valokuva alla). Lisäksi rakenne havaittiin tällä katualueella vain ajoradan alla. Huomiota on, että se peitti myös kadun keskellä kulkeneen vanhan jätevesi- ja vesijohtokaivannon. R8 kiveys on tällä katualueella todennäköisesti kokonaisuudessaan moderni. Kiveys puuttui Tuomiokapitulin tontin sisäänkäynnin kohdalta, jossa tontille vedetty moderni kunnallistekniikka oli tuhonnut kaikki kulttuurikerrokset.

Lähestulkoon koko Hallituskadun leveys vaikutti tällä alueella jossakin vaiheessa tasatulta ja kaivetulta. Säilyneitä kulttuurikerroksia havaittiin lähinnä jalkakäytävien alaisilla osilla ja kadun länsipäässä, jossa pohjamaan pinta laski kohti vanhaa merenlahtea. Kadun keskellä kulki vanha viemäriputki ja vesijohtokaivanto, jonka päällä oli edellä mainittu R8 kiveys. Lisäksi pohjoisreunan jalkakäytävän alla kulki nippu sähkökaapeleita, joiden kaivannot leikkasivat alueen kulttuurikerrokset. Muualla kuin asennettujen putkien kohdalla tehtiin massanvaihtoja noin 1 m syvyyteen asfaltin pinnasta. Käytännössä katualueella ei tämän vuotisten kaivujen jälkeen ole enää jäljellä kulttuurikerroksia tai rakennejäännöksiä.

Hahmotelmapiirros katualueen havaintojen yleisluonteesta Hallituskadulla Rantakadun ja Aleksanterinkadun välissä. Ei mittatarkka.

R8 mukulakiveys Hallituskadun poikki kulkevassa profiilissa asfaltin alaisen sepelikerroksen alla. Rakenteen alla oli säilyneitä kulttuurikerroksia vain kadun länsipäässä. AKDG 4273:280.

Pohjoispuolella havaittiin jalkakäytävän alla myös risteysalueella havaitut maakerrokset SY68 ja SY69, mutta kerrokset päättyivät suhteellisen pian risteysalueen jälkeen. Tämän jälkeen pohjoissivun kulttuurikerroksille ei annettu omaa numeroa, sillä alueella havaittujen maakerrosten kerroksellisuus väheni ja kerrokset ohenivat varsin nopeasti katuä itään päin tultaessa. Kadun pohjoisreunan kaivannot valvottiin Tuomiokapitulin tontin päähän asti. Tämän lisäksi valvottiin Pohjois-Suomen Messujen tontille (Ojakatu 2, I-1-2) tehtyjen vesijohtoliittymien kaivut, joissa kulttuurikerrosten voitiin todeta tuhoutuneen. Kaikkiaan Hallituskadun tällä pätkällä tonttien sisäänkäyntien kohdalla oli tehty jonkin verran massanvaihtoja, mm. Tuomiokapitulin tontille vievällä liittymällä ei ollut kulttuurikerroksia jäljellä lainkaan. Oletettavasti toiminta on liittynyt kunnallistekniikan vienteihin tonteille. Valvonnan aikana todettiin Hallituskadun mahdollisten kulttuurikerrosten olevan niin pahoin tuhoutuneita ja sekoittuneita, ettei kadun pohjoisreunan jalkakäytävän alaisten alueiden kaivun valvontaa kadun loppuun asti katsottu tarpeelliseksi.

Säilyneiden kulttuurikerrosten paksuus Hallituskadun pohjoispuolisen jalkakäytävän alla katuosuuden alkupäässä: R8:n ja SY16:n välissä noin 20–40 cm mahdollisia kulttuurimaita. Kerroksia leikkaa R8 ja moderni kaapelikaivanto. AKDG 4273:276 ja 279.

Kaivannon profiili Tuomiokapitulin talon edustalla. Säilyneitä kulttuurikerroksia korkeintaan noin 20 cm. AKDG 4273: 318, 317 ja 316.

Hallituskadun eteläreunan jalkakäytävän alla ja osin ajoradan puolelle ulottuen dokumentoitiin 8 erilaista maakerrosta. Näistä SY62 on luonteeltaan sekoittunein, se tulkittiin jalkakäytävän (SY4) alaiseksi tasoituskerrokseksi. Kerros oli ruskeaa keskikarkeaa hiekkaa, jossa oli paikoitellen tiilimurskaa. Kerros havaittiin Hallituskadun länsiosassa, Arkkitehtuuriolosaston sinisen talon kivijalan vieressä.

Jalkakäytävän kohdalla oli pohjamaan päällä ohut kerroksellinen palokerros (SY59), joka oli alueen laajin yhtenäinen kulttuurikerros (ks. liitekartta 13). Kerros havaittiin pääasiassa profiilissa. Kerroksen päällä oli edellä mainittu SY62, sekä myös tasoituskerroksiksi tulkitut SY74 ja SY75. Palokerroksen alta dokumentoitiin SY58 kiviesiintymä, joka tulkittiin ranta-alueen luonnolliseksi kerrostumaksi. Kivien päällä palokerroksen alla oli SY72, tiivis vaaleanharmaa siltti, joka tulkittiin veden rantakivien päälle ja väliin kerrostamaksi.

Jalkakäytävän alla Arkkitehtuuriolosaston perustuskivien vieressä oli epäsäännöllinen kaivanto L60, joka leikkasi pohjamaata. Kaivannon päällä tai kaivannon reunan yli valuneena oli osittain SY59 palokerros. Kaivannon täyttö oli sekoittunutta hiekkamaata, jossa oli kaksi suurehkoa kiveä, sekä tiilimuruja, rautanauloja, punasavikeramiikkaa ja puuta. Kivet eivät muodostaneet rakennetta.

L60 kadun eteläreunalla. Vasemmanpuoleisessa näkyy kaivannon yläosa kivijalan profiilia vasten. Oikeanpuoleiseen kuvaan on merkitty koko kentällä havaittu kaivannon reunan linja punaisella viivalla. AKDG 4273: 329 ja 323.

Hallituskadun itäpäässä havaittiin jalkakäytävän alla joitakin ohuita likaantuneita ja mullansekaisia sekoittuneita hiekkokoja, joille ei annettu omaa yksikkönumeroa. Hallituskadun Rantakadun ja Aleksanterinkadun välisellä alueella ei havaittu mahdollisesti moderniksi tulkitun R8 kiveyksen lisäksi lainkaan rakennejäännöksiä, mutta yhdessä kohdassa kadun itäpäässä havaittiin pohjamaassa halkaisijaltaan kymmenkunta 50 – 100 cm kokoista kiveä rivimäisesti toisistaan irrallaan. Kivet alkoivat noin 1 m syvyydessä SY4:n alapinnasta ja ulottuivat noin 1,5 m syvyyteen. Kivien pinnat olivat keskenään eri korkeudella ja niiden päällä ja välissä oli pohjamaata, joka mahdollisesti oli kertaalleen kaivettua, mutta selvää leikkauspintaa kivien ympärillä olleessa maassa ei havaittu. Kivet eivät muodostaneet paikoillaan ollutta rakennetta, mutta on mahdollista että ne on kasattu yhteen paikkaan jostakin lähialueen tuhoutuneesta rakenteesta. Kiviä havaittiin pohjamaassa Aleksanterinkadun ja Hallituskadun risteyksen rakennukseen johtaneen vesi- ja viemärikaivannon molemmiin puolin.

Hallituskadun eteläreunan profiilikuvia, oikeanpuoleisessa kuvassa profiilin edustalla tasossa luonnollisiksi rantakiviksi tulkittuja kiviä. AKDG 4273: 281 ja 282.

Profiilikuvat eteläpuolen profiilista. Arkkitehtuuriosaston sinisen talon kivijalka erottuu kuvissa. Pohjamaan päällä SY59 palokerros, joka koostui ohuista hiekka- ja hiili/puuroskakerroksista. Vasemmalla ylhäällä on profiilin itäpää, oikealla alhaalla profiilin länsipää. AKDG 4273: 319, 320, 321 ja 322.

Eteläprofiili, katuosuuden itäosa. Oikeanpuoleisessa kuvassa erottuu kulttuurikerroksia leikkaava – Arkkitehtiosaston tontin Hallituskadun ja Aleksanterinkadun risteyksessä olevaan rakennukseen vedetyn – vesi- ja viemäriputken kaivanto heti SY4:n alla. AKDG 4273: 332 ja 335.

Yleiskuva Hallituskadulta kohti Rantakadun risteystä. AKDG 4273: 327.

Moderni liikennevalopylvään kaivanto ja valoihin liittyvät kaapelikaivannot olivat tuhonneet kulttuurikerrokset Aleksanterinkadun risteuksen suojatien länsireunan alaisella alueella. Risteysalueella oli myös suorialainen viemärijärjestelmään liittyvä kaivanto kahta viemärikaivoa ja Aleksanterinkadun putkiliittymiä varten. Kaivanto oli kaivettu yli 3 m syvyyteen ja täytetty sepelillä ja ostohiekalla. Koska kadun eteläpuolella havaittiin niin vähän ja niin katkelmallisia kulttuurikerroksia, päätettiin aktiivinen valvonta Hallituskadulla lopettaa. Loppuosa kadun pohjoisreunan kaivuista tehtiin valvomatta, mutta arkeologit olivat valmiudessa, mikäli alueella olisi tullut esiin rakennejäänöksiä. Valvomatta kaivettu osuus kattaa Pohjois-Suomen Messujen tontin edustan jalkakäytävän alaisen kapean alueen, sekä Aleksanterinkadun reunaan kaivetun liikenteenohjauspylvään anturan kaivannon. Jalkakäytävän poikki tontille kaivettu vesiliittymän kaivanto ja Hallituskadun ajoradan alainen osuus kadusta kaivettiin valvottuna.

Löydöt

Valvonnan aikana otettiin talteen esinelöytöjä varsin vähän, lähinnä esimerkinomaisesti ja rakenteiden yhteydestä. Myös kaivausteknisistä syistä löytöjen tallentaminen oli paikoin vaikeaa, sillä kerrokset sekoituivat koneella kaivettaessa helposti keskenään. Valittujen esinelöytöjen tarkoituksena on helpottaa rakenteiden ajoittamista, tai ne olivat muuten varmuudella yhdistettävissä vain tiettyyn yksikköön. Kokonaisuudessaan löydöt ajoittuvat karkeasti arvioituna lähinnä 1750–1800-luvuille. Selkeästi 1600-luvulle ajoittuvaksi tulkittuja esineitä löytyi vain yksi – joonapiipun katkelma (KM40448: 75). Osa esineistä, mm. kolikot, on kuitenkin tätä kirjoitettaessa vielä konservoinnissa, eikä niiden ajoitusta tiedetä.

Löytöjä luetteloiitiin yhteensä 78 alanumeroa. Suurimman löytöryhmän löytöaineistosta muodostaa selkeästi keramiikka, jota on noin 60 % kaikista luetteloiduista löydöistä. Eri keramiikkalaatuja on kattavasti – fajanssi, kivisavi, piiposliini, punasavi ja valkosavi – näistä eniten löydettiin valkosavea, mutta ainoastaan liitupiippujen muodossa. Valvonnan aikana löydettiin esimerkiksi liitupiipunkoppa jossa on kuusisakarainen tähti (KM40448: 15). Tämän kaltaisia piippuja on valmistettu varsin pitkällä aikavälillä, vuosina 1740–1828.²⁸ Rakenteen R20 sisäpuolelta löydettiin puolestaan hollantilainen kantaleimallinen koppa jossa on mahdollisesti silmälasit tai torvi, ja kohokoriste kannan sivulla (KM40448: 24). Leimalle ei löydetty suoraa vastinetta, sillä se on lyöty kannan reunalle, eikä siitä saa selvää kokonaiskuvaa. Leiman lähempi tarkastelu voi antaa kopalle tarkinkin valmistusajankohdan. Samasta yksiköstä (SY22) löytyi myös toinen varren katkelma jossa on yhä kiinni leveähkö kantaosa (KM40448: 27). Kannassa on epäselvä leima, mahdollisesti CS tai GS. CS leimallisia goudapiippuja on Hollannissa valmistettu vuosina 1660–1673 ja uudelleen 1737 lähtien.²⁹ Piiposliinia jota alettiin valmistaa 1760-luvulla, on keramiikkalöytöaineistossa toiseksi eniten. Piiposliinia löytyi pääasiassa yksiköistä joiden on tulkittu liittyvän joko alueen tasaukseen ja täyttöön, tai jotka olivat purkujätekerroksia.

Toiseksi suurin löytöryhmä päämateriaalin mukaan on lasi (n. 25 %). Lasi on pääasiassa vihreää pullolasia, mutta mukana on myös joitakin yksittäisiä paloja esinelasia sekä taso- eli ikkunalasia. Metalliesineet muodostavat kolmanneksi suurimman löytöryhmän, vaikka niitä on kokonaislöytömäärästä alle 10 %. Kuparikoikoita löytyi neljä kappaletta – rakenteen R20 yhteydestä kaksi (KM40448: 31 ja 32), rakenteen R34 päällä olleesta maasta yksi (KM40448: 60) ja rakenteen R54 yhteydestä yksi (KM40448: 52). Kaikki kolikot olivat löydettyäessä niin huonossa kunnossa, ettei niitä voinut ajoittaa ennen konservointia. Kaikki kolikot olivat raportin kirjoittamisvaiheessa vielä konservoinnissa. Valvonnan aikana löydettiin myös yksi metallinen nappi (KM40448: 74), sekä vielä tunnistamaton metalliesine jonka ylälaidassa on koristesakaroita (KM40448: 69).

Harvinaisempana orgaanisesta aineesta valmistettuna löytönä voidaan pitää pajusta taivutettua rengasta jonka keskellä on T-malliset tuohivyöhykkeet (KM40448: 46). Kyseessä on mahdollisesti suurikokoinen sompa, tai esimerkiksi jokin kalastusvälineistöön liittyvän esineen osa. Muita orgaanisista materiaaleista valmistettuja esineitä tai niiden kappaleita löytyi valvonnan aikana vähän, eikä niitä löytöyhteydestä johtuen juurikaan otettu talteen. Joitakin kengän kappaleita, tynnyrinosia, köyden pätkiä ja mahdollinen veneen osa on kuvattuna poistettujen löytöjen joukossa ja kenttäkuivissa.

Pohjamaasta (SY16) löydetty esineenkappaleet kertovat todennäköisesti rannanaikaisesta toiminnasta jolloin esineet ja esineenkappaleet ovat joutuneet veteen ja tätä kautta sekoittuneet pohjamaahan. Joidenkin

---

²⁸ Ainasoja 2001: 80.

²⁹ <http://goudapipes.nl/books/Meulen/GoudsePijpenmakersEnHunMerken.pdf>, s. 64

täyttö- ja tasoituskerrosten ja pohjamaan väliset löydöt voivat toisaalta olla myös painautuneet alempaan kerrokseen ylemmästä kerroksesta esimerkiksi alueen modernin tasoitus- ja maanmuokkaustoiminnan aikana.

Esineet joilla oli vain vähäinen informaatioarvo ja jotka eivät säily ilman konservointia, poistettiin jälkityövaiheessa. Näihin kuuluivat muun muassa kaikki naulat ja pienet voimakkaasti korrosoituneet metallinkappaleet. Lisäksi kentällä poistettiin kaikki tynnyreiden kappaleet valokuvaamisen ja mittaamisen jälkeen. Löydöistä otettiin kuvat ja ne luetteloiitiin poistettujen löytöjen luetteloon.

Yhteenveto

Valvonnassa havaittiin useilla kohdin jäännöksiä aitta- ja/tai makasiinirakennuksista, sekä eriaikaisista rantarakenteista. Pääosin rakennejäännökset vaikuttavat ajoittuvan 1800-luvulle ja nuoremmiksi, mutta Kaarlenväylän alueella havaittiin myös laajemman ranta-aittarakenteen jäännöksiä, joka ajoittuu 1700-luvun jälkipuolelle, todennäköisesti alueelle vuonna 1787 rakennettua pakkahuonetta vanhemmalle ajalle. Useat havaituista rakennejäännöksistä jatkuivat nyt kaivettujen kaivantojen ulkopuolelle. Kokonaisuutena rakennejäännökset kertovat torinrannan kehityksestä ja ne voidaan liittää melko hyvin historiallisista lähteistä saatuihin tietoihin torin eri kehitysvaiheista.

Valvonnassa dokumentoitujen rakennejäännösten perusteella Kaarlenväylän itäosan ja sen kaakkoispuolisen torialueen vielä kaivamattomien alueiden muinaisjäännösluokitusta tulisi miettiä uudelleen, täällä hetkellä aluetta ei ole kaupunki-inventoinnissa määritelty luokkaan 1 tai 2 kuuluvaksi, eli mahdollisesti säilyneitä kulttuurikerroksia ja rakenteita sisältäväksi. Valvonnassa tehtyjen havaintojen perusteella alue tulisi ainakin osittain siirtää luokkaan 2, sillä siellä olivat tutkimuksissa havaitut vanhimmat rakennejäännökset, jotka jatkuivat selkeästi ehjinä kaivantojen ulkopuolelle.

Lähteet

Mika Ainasoja: Liitupiiput Turussa 1600–1800 –luvuilla, Pro gradu –tutkielma Turun yliopisto Humanistinen tiedekunta Kulttuurintutkimuksen laitos Arkeologian osasto 2001.

Aimo Halila: Oulun kaupungin historia II 1721-1809. Oulu 1953

Kustaa Hautala: Oulun kaupungin historia III 1809-1856. Oulu 1975.

Kustaa Hautala: Oulun kaupungin historia IV. 1856-1918. Oulu 1976.

Titta Kallio-Seppä: Kosteutta, puuta ja vallankäyttöä – arkeologinen näkökulma Oulun julkisen tilan kehitykseen 1600-luvulta 1820-luvulle. Studia Archeologica Septentrionalia 6. Väitöskirja, Oulun yliopisto 2013

Titta Kallio-Seppä: Oulun kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys 2007

J. van der Meulen: Goudse pijpenmakers en hun merken . Digitointi V. Mom.

Alkuperäisjulkaisu: 'de Pijpelogische Kring Nederland', Leiden ja 'de Stedelijke Musea Gouda'.

<http://goudapipes.nl/books/Meulen/GoudsePijpenmakersEnHunMerken.pdf>

A.H. Virkkunen: Oulun kaupungin historia I Kaupungin alkua ajoilta isonvihan loppuun. Oulu 1953.

Muut lähteet:

Oulun historialliset kartat: <http://www.ouka.fi/oulu/kadut-kartat-ja-liikenne/oulu-historialliset-kartat>

Oulun vanhat ilmakuvat Karttatie-palvelussa: kartta.ouka.fi

Maanmittauslaitoksen vanhat painetut kartat:
<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

ID	Ala_nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Kuvaaja
AKDG4273	1	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, rannanpuoleinen pää.	yleiskuva	kaakko	18.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	2	Oulu	Hallituskatu -15	R1 kokonaisuudessaan. L3 kaivanto profiilissa.		kaakko	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	3	Oulu	Hallituskatu -15	R1 kokonaisuudessaan (ylhäältä alas). L3 kaivanto profiilissa.		luode	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	4	Oulu	Hallituskatu -15	R1 kokonaisuudessaan (ylhäältä alas). L3 kaivanto profiilissa.		luode	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	5	Oulu	Hallituskatu -15	R1, yksityiskohtakuva rakenteen pohjoispäästä. SY5.	yksityiskohta	koillinen	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	6	Oulu	Hallituskatu -15	R1, yksityiskohtakuva rakenteen eteläpäästä. SY5.	yksityiskohta	lounas	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	7	Oulu	Hallituskatu -15	R1, L3 täytössä ollut irrotettu rakenneosa.	yksityiskohta	koillinen	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	8	Oulu	Hallituskatu -15	R1, rakenteen pohjoisosan tukihirsien jatkokohta.	lähikuva	kaakko	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	9	Oulu	Hallituskatu -15	R1, rakenteen keskimmäinen tukipaalu.	lähikuva	kaakko	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	10	Oulu	Hallituskatu -15	R1 kokonaisuudessaan.		kaakko	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	11	Oulu	Hallituskatu -15	R1, yksityiskohtakuva rakenteen eteläpäästä. L3.	yksityiskohta	lounas	18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	12	Oulu	Hallituskatu -15	R1, rakenteen keskimmäiseen tukipylväeseen isketty vaarna.	lähikuva		18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	13	Oulu	Hallituskatu -15	R1, rakenteen pohjoisosan paaluun isketty vaarna. SY5.	lähikuva		18.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	14	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannosta 1 löydetyn laiturikiven rengas.	lähikuva		19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	15	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannosta 1 löydetty kivi, jossa on rengas.			19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	16	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, rannanpuoleinen pää.	yleiskuva	koillinen	19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	17	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 2	yleiskuva	itä	19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	18	Oulu	Hallituskatu -15	R6, tilanne jolloin rakenne havaittiin - viereen oli asennettu putki.		itä	19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	19	Oulu	Hallituskatu -15	R6, tilanne jolloin rakenne havaittiin - viereen oli asennettu putki. L7.		koillinen	19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	20	Oulu	Hallituskatu -15	R6, säilynyt osa kaivannossa 2.		koillinen	19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	21	Oulu	Hallituskatu -15	R6, poistettu lankku ja hirsi.	yksityiskohta		19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	22	Oulu	Hallituskatu -15	R6, kaivannon 2 pohjoiskulmasta esiintullut lankku.		koillinen	19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	23	Oulu	Hallituskatu -15	R6, rakenteen poiston jälkeen.		koillinen	19.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	24	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, SY4, R8 ja SY14. Hotellin uloskäynnin kohdalla.	profiilikuva	lounas	19.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	25	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, SY4 ja SY14. Hotellin uloskäynnin kohdalla.	profiilikuva	koillinen	19.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	26	Oulu	Hallituskatu -15	R8 ja kerroksen SY14 tiilisempi yläosa.	profiilikuva	lounas	19.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	27	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 2 jatke. Kerroksen SY14 tiilisempi osa, jonka päällä on R8.	profiilikuva/työkuva	koillinen	20.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	28	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannot 1 ja 2.	yleiskuva	kaakko	20.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	29	Oulu	Hallituskatu -15	Kiviä kerroksesta SY14, kaivanto 1.		kaakko	20.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	30	Oulu	Hallituskatu -15	Kiviä kerroksessa SY14 kaivannon 1 koillisprofiilissa. Päällä SY9.		koillinen	20.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	31	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 kaivua. Kerroksen SY14 kiviä, SY9 ja L10.	työkuva	koillinen	20.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	32	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 lounaisprofiili. L10, SY17, SY18 ja SY16 rantakerros.	profiilikuva	lounas	20.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	33	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 lounaisprofiili. L10, SY17, SY18 ja SY16 rantakerros.	profiilikuva	lounas	20.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	34	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 päätyprofiili. SY4, L11 ja SY17.	profiilikuva	kaakko	20.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	35	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 koillisprofiili. SY9, SY17, SY16.	profiilikuva	koillinen	20.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	36	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 koillisprofiili. SY9, SY17, SY16.	profiilikuva	koillinen	20.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	37	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 päätyprofiili. L11.	profiilikuva	kaakko	20.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	38	Oulu	Hallituskatu -15	Kerroksen SY14 löytöjä - poistettu kentällä.			20.5.	2015	digi	MR

AKDG4273	39	Oulu	Hallituskatu -15	Kerroksen SY14 löytöjä - poistettu kentällä.			20.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	40	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R8 kaivua kaivontojen 1 ja 2 välissä.	työkuva	koillinen	20.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	41	Oulu	Hallituskatu -15	R8 tasossa - kuvan yläreunassa näkyy kaivannon 2 reuna.		kaakko	20.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	42	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 2, koillisprofiili. R8, R12 ja SY13, SY14.	profiilikuva	koillinen	20.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	43	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 2, koillisprofiili. R8, SY13, SY14 ja SY16.	profiilikuva	koillinen	21.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	44	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 2 kaivua.	työkuva	koillinen	21.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	45	Oulu	Hallituskatu -15	R15 kokonaisuudessaan ja SY14.		pohjoinen	21.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	46	Oulu	Hallituskatu -15	R15b puut ja SY14.		kaakko	21.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	47	Oulu	Hallituskatu -15	Liittymäkaivanto kaivannosta 1 Hallituskadun lounaisreunalle ja Autorannan kaivantoon. Kiviä kerroksessa SY14.	työkuva	etelä	21.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	48	Oulu	Hallituskatu -15	Liittymäkaivanto kaivannosta 1 Hallituskadun lounaisreunalle ja Autorannan kaivantoon. Kiviä kerroksessa SY14.	työkuva	etelä	21.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	49	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1. SY9, L11 ja SY14.		koillinen	21.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	50	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, SY14 ja SY16 kaakkoisprofiilissa.	profiilikuva	kaakko	21.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	51	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, lounaisprofiili. L10, SY17 ja SY18.	profiilikuva	lounas	21.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	52	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, lounaisprofiili. SY4, L10, SY17 ja SY18.	profiilikuva	etelä	21.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	53	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, lounaisprofiili. SY4, L10, SY17 ja SY16. Pohjamaa nousee.	profiilikuva	lounas	25.5.	2015	digi	MR
AKDG4273	54	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, lounaisprofiili. SY4, L10, SY17 ja SY16.	yleiskuva/työk uva	lounas	25.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	55	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 keskimäinen liittymäkaivanto Hallituskadun lounaispuolella. Autorannan pengerryksen kiveys.		kaakko	25.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	56	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 itäpuoleisin liittymäkaivanto Hallituskadun lounaispuolella. Autorannan pengerryksen kiveys.		etelä	26.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	57	Oulu	Hallituskatu -15	Autorannan pohjoiskulma ennen kaivua.	yleiskuva	etelä	27.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	58	Oulu	Hallituskatu -15	Autorannan liittymäkaivanto Hallituskadulle. SY16 rantakerrostumat -pinta sekoittunut Autorannan kaivussa.		pohjoinen	27.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	59	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, koillisprofiili. Vanhempi viemäriputki kaivannon koilliseenämässä.	profiilikuva	koillinen	27.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	60	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun ja Rantakadun risteys, kaakkoisprofiili. R8, SY14 ja SY19.	profiilikuva	kaakko	27.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	61	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun ja Rantakadun risteys, kaakkoisprofiili. R8, SY14 ja SY19.		kaakko	27.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	62	Oulu	Hallituskatu -15	R8 tasossa Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä.		etelä	28.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	63	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, koillisprofiili. Kivet kerroksessa SY14 ja niitä leikkaava L23.	profiilikuva	koillinen	28.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	64	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, lounaisprofiili. R20 ja SY22.	profiilikuva	lounas	28.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	65	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, lounaisprofiili. R20 ja SY22.	profiilikuva	lounas	28.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	66	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, R20 ja R21.		etelä	28.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	67	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, R21.		koillinen	28.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	68	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, R21.		koillinen	28.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	69	Oulu	Hallituskatu -15	R21 - ylhäältä päin kuvattu.		etelä	28.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	70	Oulu	Hallituskatu -15	R20 hirsi jossa on salvos.	yksityiskohta	lounas	28.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	71	Oulu	Hallituskatu -15	Elisa dokumentoi rakennetta R20.	työkuva	luode	28.5.	2015	digi	TMT

AKDG4273	72	Oulu	Hallituskatu -15	R20 ja R21 kaivannossa 1.	yleiskuva	kaakko	28.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	73	Oulu	Hallituskatu -15	R21 ja SY24.	lähikuva	itä	28.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	74	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 1, koillisreuna. Leikkauksen L23 päähän tehty sementtitulppa.		pohjoinen	28.5.	2015	digi	TMT
AKDG4273	75	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R21 jatko.		koillinen	28.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	76	Oulu	Hallituskatu -15	R21 koilliseenämässä.	lähikuva	kaakko	28.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	77	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R21 katkaistu pää - leikkauksen L23 leikkaama.		itä	28.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	78	Oulu	Hallituskatu -15	R21 - jatko kokonaisuudessaan.		kaakko	28.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	79	Oulu	Hallituskatu -15	R21 - jatko kokonaisuudessaan.		lounas	28.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	80	Oulu	Hallituskatu -15	R21 tappi ja tapireikä.	yksityiskohta		28.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	81	Oulu	Hallituskatu -15	R21 jatko poistettuna.			28.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	82	Oulu	Hallituskatu -15	Kerroksessa SY14 olleet kivet - mahdollisen rakenteen poikkileikkaus.	profiilikuva	kaakko	28.5.	2015	digi	TJT
AKDG4273	83	Oulu	Hallituskatu -15	Taipaleenmäki dokumentoi kerrosta SY19.		koillinen	28.5.	2015	digi	PP
AKDG4273	84	Oulu	Hallituskatu -15	Kerroksen SY19 kerroksellinen yläosa lounaisprofiilissa.	profiilikuva	lounas	28.5.	2015	digi	PP
AKDG4273	85	Oulu	Hallituskatu -15	Tynnyrinlautoja, tiiltä ja puuta kerroksessa SY19.		kaakko	29.5.	2015	digi	EV
AKDG4273	86	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 3 , kaakkoisprofiili. SY26, SY30 ja SY19.	profiilikuva	kaakko	1.6.	2015	digi	PP
AKDG4273	87	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannot 1 ja 3 Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä. R8 tasossa.	yleiskuva	etelä	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	88	Oulu	Hallituskatu -15	Kiviä ja tiiliä kerroksessa SY26.		koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	89	Oulu	Hallituskatu -15	R27	yleiskuva	etelä	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	90	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R27 luoteisosa.		itä	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	91	Oulu	Hallituskatu -15	R27		luode	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	92	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R27 keskiosa.		luode	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	93	Oulu	Hallituskatu -15	R27, rakenteeseen kuulunut pystypaalu.	yksityiskohta	koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	94	Oulu	Hallituskatu -15	R27, rakenteeseen kuulunut pystypaalu.	yksityiskohta	koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	95	Oulu	Hallituskatu -15	R27 - kivien välinen noen ja tuhkan sekainen maa.	yksityiskohta	koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	96	Oulu	Hallituskatu -15	Koillisprofiili rakenteen R27 keskivaiheilla. SY77.	profiilikuva	koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	97	Oulu	Hallituskatu -15	Koillisprofiili rakenteen R27 keskivaiheilla - pohjoispuoli. SY77.	profiilikuva	koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	98	Oulu	Hallituskatu -15	Koillisprofiili rakenteen R27 keskivaiheilla. SY77.	profiilikuva	koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	99	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R27 luoteispää.		kaakko	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	100	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R27 purku.	työkuva	kaakko	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	101	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R27 purku.	työkuva	itä	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	102	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, R20b ja SY22.		luode	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	103	Oulu	Hallituskatu -15	R20b ja c, SY22 ja kerroksen SY43 alapinta.		luode	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	104	Oulu	Hallituskatu -15	R20b ja c, SY22 ja kerroksen SY43 alapinta.		luode	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	105	Oulu	Hallituskatu -15	R20b ja c, SY19, SY22 ja kerroksen SY43 alapinta.		pohjoinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	106	Oulu	Hallituskatu -15	R20b2 ja b1. SY19, SY22 ja SY43.		koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	107	Oulu	Hallituskatu -15	R20b hirsien poisto.	työkuva	koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	108	Oulu	Hallituskatu -15	R20b hirsien poisto.	työkuva	koillinen	1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	109	Oulu	Hallituskatu -15	R20b1 hirressä ollut poikittainen salvos.	yksityiskohta		1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	110	Oulu	Hallituskatu -15	Haljenneen R20b hirren pää, jossa oli salvos.	yksityiskohta		1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	111	Oulu	Hallituskatu -15	R20b hirsä.			1.6.	2015	digi	TMT

AKDG4273	112	Oulu	Hallituskatu -15	R20b hirsiä.			1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	113	Oulu	Hallituskatu -15	R20c hirressä ollut vaarnankolo.	yksityiskohta		1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	114	Oulu	Hallituskatu -15	R20b1 hirren kaakkoispää ja siinä ollut salvos. Taustalla c1 hirsi.	yksityiskohta		1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	115	Oulu	Hallituskatu -15	R20c1 hirren kaakkoispää.	yksityiskohta		1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	116	Oulu	Hallituskatu -15	R20c1 hirren kaakkoispää.	yksityiskohta		1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	117	Oulu	Hallituskatu -15	R20b2 hirren luoteispää - katkaistu kirveellä.	yksityiskohta		1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	118	Oulu	Hallituskatu -15	R20b1 hirren luoteispää - katkaistu kirveellä. Salvos.	yksityiskohta		1.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	119	Oulu	Hallituskatu -15	R28		pohjoinen	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	120	Oulu	Hallituskatu -15	R28		luode	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	121	Oulu	Hallituskatu -15	R28		lounas	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	122	Oulu	Hallituskatu -15	Kivet rakenteen R28 pohjoispuolella - SY16 ja SY65.		koillinen	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	123	Oulu	Hallituskatu -15	R28 kansilankku.	lähikuva		2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	124	Oulu	Hallituskatu -15	R28 koillissivu.	lähikuva	lounas	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	125	Oulu	Hallituskatu -15	Kivet kaivannon 3 luoteisprofiilissa, rakenteen R28 luoteispuolella.		luode	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	126	Oulu	Hallituskatu -15	R28 luoteispää.	lähikuva	etelä	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	127	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 3 kaakkoisprofiilissa näkyneet kivet, rakenteen R28 pohjoispuolella. SY30 ja SY65.	profiilikuva	kaakko	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	128	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 3 kaakkoisprofiilissa näkyneet kivet, rakenteen R28 pohjoispuolella. SY30 ja SY65.		lounas	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	129	Oulu	Hallituskatu -15	R28		lounas	2.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	130	Oulu	Hallituskatu -15	Kivet pohjamaassa SY16, rakenteen R28 eteläpuolella. SY16 ja SY65.		lounas	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	131	Oulu	Hallituskatu -15	Kivet pohjamaassa SY16, rakenteen R28 eteläpuolella. SY16, SY26 ja SY65.		kaakko	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	132	Oulu	Hallituskatu -15	SY26 kaivannon 4 kohdalla.	yleiskuva/työk uva	etelä	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	133	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, rakenteen R28 luoteispää.		lounas	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	134	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, rakenteen R28 esiin kaivu.	työkuva	etelä	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	135	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, R28 luoteisprofiili.	profiilikuva	luode	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	136	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, R28.		lounas	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	137	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, R28.		kaakko	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	138	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, rakenteen R28 eteläpuolella ollut iso kivi kaivannon luoteisprofiilissa.	profiilikuva	luode	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	139	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R28 päällä ollut tuohta.	yksityiskohta	itä	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	140	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, kaakkoisprofiili. R28.	profiilikuva	kaakko	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	141	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, luoteisprofiili. R28, SY26 ja SY30.	profiilikuva	luode	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	142	Oulu	Hallituskatu -15	R28 kansilaudan poiston jälkeen.	työkuva	lounas	2.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	143	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R28 tukilauta.	yksityiskohta	itä	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	144	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R28 tukilauta.	yksityiskohta	etelä	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	145	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, luoteisprofiili. Pohjamaa SY16 nousee, R28.	profiilikuva	luode	2.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	146	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, kaakkoisprofiili. Pohjamaa SY16 nousee, R28.	profiilikuva	kaakko	2.6.	2015	digi	RL

AKDG4273	147	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, luoteisprofiili. Pohjamaa SY16 nousee, R28, L29, SY30 ja SY65.	profiilikuva	luode	2.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	148	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 3, luoteisprofiili. Pohjamaa SY16 nousee ja siinä on kiviä.	profiilikuva	luode	2.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	149	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivanto 4, kaakkoisprofiili. R8, SY65 ja SY16.	profiilikuva	kaakko	3.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	150	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivantojen 3 ja 4 kaakkoisprofiili - kaivannot yhdistyvät. R8 ja SY65.	profiilikuva	kaakko	4.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	151	Oulu	Hallituskatu -15	Pohjamaassa olleen suuren luonnonkiven pois nosto.	työkuva	etelä	8.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	152	Oulu	Hallituskatu -15	R31 ja SY16.		luode	8.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	153	Oulu	Hallituskatu -15	R31		lounas	8.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	154	Oulu	Hallituskatu -15	Vesiputkiliinan liittymäkaivanto Rantakadun ja Kaarlenväylän risteyksessä. Kuvassa näkyy hyvin se, miten laaja ja syvä aiemmin kaivettu ja ostohiekalla täytetty kaivanto oli.	työkuva	kaakko	8.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	155	Oulu	Hallituskatu -15	Autorannan ensimmäisen kaivannon keskimäinen kaivo.	yleiskuva	etelä	9.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	156	Oulu	Hallituskatu -15	Vesiputkiliinan liittymäkaivanto Rantakadun ja Kaarlenväylän risteyksessä. Kuvassa näkyy hyvin se, miten laaja ja syvä aiemmin kaivettu ja ostohiekalla täytetty kaivanto oli.	työkuva	lounas	9.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	157	Oulu	Hallituskatu -15	R34a		kaakko	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	158	Oulu	Hallituskatu -15	R34a		kaakko	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	159	Oulu	Hallituskatu -15	L33, R34 a ja b.		lounas	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	160	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R34a hirressä oli tervaa.		kaakko	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	161	Oulu	Hallituskatu -15	R34a	lähikuva	kaakko	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	162	Oulu	Hallituskatu -15	R34b	lähikuva	luode	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	163	Oulu	Hallituskatu -15	L33, lounaisprofiili.	profiilikuva	lounas	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	164	Oulu	Hallituskatu -15	R34b, luoteisprofiili.	profiilikuva	luode	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	165	Oulu	Hallituskatu -15	R34 a ja b, L33 - koko kaivanto.		länsi	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	166	Oulu	Hallituskatu -15	R34c		koillinen	10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	167	Oulu	Hallituskatu -15	R34c		luode	10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	168	Oulu	Hallituskatu -15	R34c	yleiskuva	lounas	10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	169	Oulu	Hallituskatu -15	R34c		lounas	10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	170	Oulu	Hallituskatu -15	R34c		kaakko	10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	171	Oulu	Hallituskatu -15	R34c hirsistä.			10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	172	Oulu	Hallituskatu -15	R34c puiden pohjoispää.			10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	173	Oulu	Hallituskatu -15	R34c hirren pää - hirressä tapinreikä.	lähikuva		10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	174	Oulu	Hallituskatu -15	R34c puiden pohjoispää - kääntöpuoli.			10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	175	Oulu	Hallituskatu -15	R34c hirren pää - hirressä tapinreikä ja tappi.			10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	176	Oulu	Hallituskatu -15	R35		kaakko	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	177	Oulu	Hallituskatu -15	R35		lounas	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	178	Oulu	Hallituskatu -15	R35		luode	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	179	Oulu	Hallituskatu -15	R35		pohjoinen	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	180	Oulu	Hallituskatu -15	R35	yleiskuva	lounas	10.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	181	Oulu	Hallituskatu -15	R35 - kapeat päällekkäiset puut.	yksityiskohta	luode	10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	182	Oulu	Hallituskatu -15	R35 - kivi rakenteen alla.	yksityiskohta	luode	10.6.	2015	digi	TMT

AKDG4273	183	Oulu	Hallituskatu -15	R35 - rakenteen kaakkoisreuna.	yksityiskohta	kaakko	10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	184	Oulu	Hallituskatu -15	R35 - rakenteen pohjoispuoleisen hirren pohjoissivu.	yksityiskohta	lounas	10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	185	Oulu	Hallituskatu -15	R35 - rakenteen pohjoispuoleisen hirren pohjoissivu.	yksityiskohta	etelä	10.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	186	Oulu	Hallituskatu -15	R34d hirret ja niiden pohjoispuoliset tynnyrilaudat. SY16 ja SY63.		koillinen	11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	187	Oulu	Hallituskatu -15	R34d hirret ja niiden pohjoispuoliset tynnyrilaudat. SY16 ja SY63.	työkuva	kaakko	11.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	188	Oulu	Hallituskatu -15	R34d hirret ja niiden pohjoispuoliset tynnyrilaudat. SY16 ja SY63.	työkuva	luode	11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	189	Oulu	Hallituskatu -15	SY16 rantakerroksessa olleet tynnyrin laudat in situ. R34d hirsii.	lähikuva	etelä	11.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	190	Oulu	Hallituskatu -15	R34d	lähikuva	lounas	11.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	191	Oulu	Hallituskatu -15	Kaakkoisprofiili - R34d, jonka yläpuolelta rakenne R35 on jo poistettu. L33 täyttö ja rakenteen R35 päällä ollut iso kivi.		kaakko	11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	192	Oulu	Hallituskatu -15	Luoteisprofiilin yläosa. SY4, L33 ja R8.	profiilikuva	luode	11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	193	Oulu	Hallituskatu -15	R34d porrasspuu in situ.		etelä	11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	194	Oulu	Hallituskatu -15	R34d porrasspuu irroitettuna.	yksityiskohta		11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	195	Oulu	Hallituskatu -15	R34d porrasspuu irroitettuna.	yksityiskohta		11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	196	Oulu	Hallituskatu -15	R34d porrasspuu irroitettuna.	yksityiskohta		11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	197	Oulu	Hallituskatu -15	R34d porrasspuu irroitettuna.	yksityiskohta		11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	198	Oulu	Hallituskatu -15	R34d - pyöröhirrenpää jossa on tappi.	yksityiskohta		11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	199	Oulu	Hallituskatu -15	R34d - pyöröhirrenpää jossa on tappi.	yksityiskohta		11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	200	Oulu	Hallituskatu -15	R34d -paksuimman pyöröhirren salvoskohta.			11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	201	Oulu	Hallituskatu -15	R34d -paksuimman pyöröhirren salvoskohta.	lähikuva		11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	202	Oulu	Hallituskatu -15	Autorannan kaivanto 2.	yleiskuva		11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	203	Oulu	Hallituskatu -15	Kaarlenväylän kaivannon luoteisprofiili. R8 ja ranta-alueen täyttökerroksia, joille ei annettu omaa numeroa.	profiilikuva	luode	11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	204	Oulu	Hallituskatu -15	Kaarlenväylän kaivannon luoteisprofiili. R8 ja ranta-alueen täyttökerroksia, joille ei annettu omaa numeroa.		pohjoinen	11.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	205	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R36 pohjoisin hirsii.		koillinen	11.6.	2015	digi	SH
AKDG4273	206	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R36 koilliskulma - esillä tasossa.		kaakko	11.6.	2015	digi	SH
AKDG4273	207	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R36 itäreunan ylin hirsii.		lounas	11.6.	2015	digi	SH
AKDG4273	208	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R36 koilliskulma - esillä tasossa.		kaakko	11.6.	2015	digi	SH
AKDG4273	209	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R36 esiin kaivu.	työkuva	lounas	12.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	210	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R36 kesimmäinen poikkihirsii.		lounas	12.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	211	Oulu	Hallituskatu -15	R36	yleiskuva	etelä	12.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	212	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R36 kaakkoiskulma.		kaakko	12.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	213	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteen R36 kaakkoiskulma ja eteläseinämä.		etelä	12.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	214	Oulu	Hallituskatu -15	R37 Autorannan kaivannossa 1.		itä	15.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	215	Oulu	Hallituskatu -15	R37 Autorannan kaivannossa 1.		länsi	15.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	216	Oulu	Hallituskatu -15	R37 Autorannan kaivannossa 1.		kaakko	15.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	217	Oulu	Hallituskatu -15	Lounaisprofiili rakenteen R37 kohdalla.	profiilikuva	lounas	15.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	218	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakadun itäpuoleisen kaivannon kaakkoisprofiili. Olemassa olevan rakennuksen kiviarkin kiviä. SY16.	profiilikuva	kaakko	16.6.	2015	digi	SH

AKDG4273	219	Oulu	Hallituskatu -15	Olemassa olevan rakennuksen kiviarkin kiviä (R39).		koillinen	16.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	220	Oulu	Hallituskatu -15	Olemassa olevan rakennuksen kiviarkin kiviä (R39).		lounas	16.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	221	Oulu	Hallituskatu -15	Olemassa olevan rakennuksen kiviarkin kiviä (R39).		koillinen	16.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	222	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakadun itäreunaan tehty vesiliittymäkaivanto.	työkuva	kaakko	16.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	223	Oulu	Hallituskatu -15	R39 esillä kaivannon kaakkoisprofiilissa.	profiilikuva	itä	17.6.	2015	digi	SH
AKDG4273	224	Oulu	Hallituskatu -15	R39 esillä kaivannon kaakkoisprofiilissa. Kadunreunaan asennetut hulevesikaivot ja kohdassa kulkeneet kaapelit.	yleiskuva	itä	17.6.	2015	digi	SH
AKDG4273	225	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakadun itäreunaan tehty liittymäkaivanto.	työkuva	kaakko	17.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	226	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakadun itäreunaan tehty liittymäkaivanto - kaivannon itäpää, R39.		koillinen	17.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	227	Oulu	Hallituskatu -15	SY40	profiilikuva	kaakko	17.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	228	Oulu	Hallituskatu -15	SY40	profiilikuva	kaakko	18.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	229	Oulu	Hallituskatu -15	SY40	profiilikuva	kaakko	18.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	230	Oulu	Hallituskatu -15	SY26		koillinen	18.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	231	Oulu	Hallituskatu -15	R41 ja L42 kaivannon lounaisprofiilissa.	profiilikuva	lounas	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	232	Oulu	Hallituskatu -15	R41 ja L42.	yksityiskohta	koillinen	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	233	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakadun ja Hallituskadun risteyksen kulmaan kaivetun liikenteenohjauspylvään anturakaivannon kaakkoisprofiili. SY19, SY26 ja moderni kaapelikaivanto. Kerroksen SY19 päällisille kerroksille ei annettu omaa numeroa.	profiilikuva	kaakko	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	234	Oulu	Hallituskatu -15	R41 ja L42.		luode	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	235	Oulu	Hallituskatu -15	R41 ja L42.		kaakko	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	236	Oulu	Hallituskatu -15	R41 ja L42.		kaakko	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	237	Oulu	Hallituskatu -15	R41	yksityiskohta	kaakko	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	238	Oulu	Hallituskatu -15	R41	yksityiskohta	koillinen	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	239	Oulu	Hallituskatu -15	R41	yleiskuva	koillinen	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	240	Oulu	Hallituskatu -15	R41 - irrotettu lankku jossa oli tappi.	yksityiskohta		22.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	241	Oulu	Hallituskatu -15	R41 - irrotettu lankku jossa oli tappi.	yksityiskohta		22.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	242	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakadun ja Hallituskadun risteyksen kulmaan kaivetun liikenteenohjauspylvään anturakaivannon luoteisprofiili. SY19.	profiilikuva	luode	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	243	Oulu	Hallituskatu -15	R27 kiviä.		itä	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	244	Oulu	Hallituskatu -15	R27 kiviä.		koillinen	22.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	245	Oulu	Hallituskatu -15	R20		koillinen	22.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	246	Oulu	Hallituskatu -15	SY43 kaivannon lounaisprofiilissa.	lähikuva	lounas	22.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	247	Oulu	Hallituskatu -15	SY43 kaivannon lounaisprofiilissa.	lähikuva	lounas	22.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	248	Oulu	Hallituskatu -15	R20, SY22 ja kerroksen SY43 rippeet.		koillinen	22.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	249	Oulu	Hallituskatu -15	R20d hirrenpään vaarnanreikä.	yksityiskohta		22.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	250	Oulu	Hallituskatu -15	R20d hirrenpään vaarnanreikä.	yksityiskohta		22.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	251	Oulu	Hallituskatu -15	R45		kaakko	22.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	252	Oulu	Hallituskatu -15	R27 profiilissa. SY19 ja SY43.		länsi	22.6.	2015	digi	SP

AKDG4273	253	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenne R21 kaivannon itäprofiilissa Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä.		itä	22.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	254	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenne R21 kaivannon itäprofiilissa Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä.		etelä	22.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	255	Oulu	Hallituskatu -15	R27 luoteisprofiilissa.	profiilikuva	luode	23.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	256	Oulu	Hallituskatu -15	R27 luoteisprofiilissa. SY43.	profiilikuva	luode	23.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	257	Oulu	Hallituskatu -15	R27 näkyy kaivannon profiilissa.	yleiskuva	pohjoinen	23.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	258	Oulu	Hallituskatu -15	R21 Hallituskadun profiilissa.	yleiskuva	itä	23.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	259	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun ja Rantakadun risteys - vesijohtoliittymäkaivannon lounaisprofiili. SY43.	profiilikuva	lounas	23.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	260	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun ja Rantakadun risteys - eteläprofiili. SY30 ja sen alainen hiekkakerros, SY19.	profiilikuva	etelä	24.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	261	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä olleet vanhat putket ja kaivot.	yleiskuva	etelä	24.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	262	Oulu	Hallituskatu -15	R21 - viimeinen dokumentoitu osa.		etelä	24.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	263	Oulu	Hallituskatu -15	R21 - viimeinen dokumentoitu osa.		etelä	24.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	264	Oulu	Hallituskatu -15	R21 - viimeisen dokumentoidun osan poisto.		etelä	24.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	265	Oulu	Hallituskatu -15	Vanha hulevesikaivo, joka oli kaitkaissut rakenteen R21.	yleiskuva	etelä	24.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	266	Oulu	Hallituskatu -15	R46	profiilikuva	koillinen	25.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	267	Oulu	Hallituskatu -15	R41 - rakenteen pohjoisosa.		lounas	25.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	268	Oulu	Hallituskatu -15	R41 - rakenteen pohjoisosa.		luode	25.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	269	Oulu	Hallituskatu -15	R41 - rakenteen pohjoisosa.		kaakko	25.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	270	Oulu	Hallituskatu -15	R41 - rakenteen pohjoisosa.		lounas	25.6.	2015	digi	SP
AKDG4273	271	Oulu	Hallituskatu -15	R41 - rakenteen sivulankussa ollut tappi ja tapinreikä.			25.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	272	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun ja Rantakadun risteys - SY16 nousee.		lounas	26.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	273	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun ja Rantakadun risteys - SY16 nousee.	työkuva	kaakko	26.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	274	Oulu	Hallituskatu -15	R8 ja sen alaiset kerrokset Hallituskadulla. SY16 rantakerros, jonka päällä on numeroimattomia kulttuurikerroksia.		kaakko	26.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	275	Oulu	Hallituskatu -15	R8 ja sen alaiset kerrokset Hallituskadulla. SY16 rantakerros, jonka päällä on numeroimattomia kulttuurikerroksia.		kaakko	26.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	276	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun Rantakadun puoleinen pää - R8 ja sen alainen kulttuurikerros.		itä	29.6.	2015	digi	RL
AKDG4273	277	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun Rantakadun puoleinen pää - R8 ja sen alainen kulttuurikerros.		itä	29.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	278	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun Rantakadun puoleisen pään kaivu.	työkuva	kaakko	29.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	279	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun Rantakadun puoleinen pää - R8 ja sen alainen kulttuurikerros.	profiilikuva	kaakko	29.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	280	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun Rantakadun puoleinen pää - R8 ja sen alainen kulttuurikerros.		etelä	29.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	281	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakadun ja Hallituskadun kulmassa olleen Arkkitehtuurin osaston rakennuksen viereinen profiili. SY62.		lounas	29.6.	2015	digi	TMT

AKDG4273	282	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakadun ja Hallituskadun kulmassa olleen Arkkitehtuurin osaston rakennuksen viereinen lounaisprofiili Hallituskadun puolella. SY62 ja SY74.	profiilikuva	lounas	30.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	283	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakadun ja Hallituskadun kulmassa olleen Arkkitehtuuri osaston rakennuksen viereinen lounaisprofiili Hallituskadun puolella. SY62 ja SY74.	profiilikuva	lounas	30.6.	2015	digi	TJT
AKDG4273	284	Oulu	Hallituskatu -15	Kaupunginojan puisto.	yleiskuva	koillinen	30.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	285	Oulu	Hallituskatu -15	Kaupunginojan puisto.	yleiskuva	lounas	30.6.	2015	digi	TMT
AKDG4273	286	Oulu	Hallituskatu -15	Kaupunginojan puiston kaivu.	työkuva	koillinen	1.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	287	Oulu	Hallituskatu -15	Kaupunginojan puiston kaivu.	työkuva	itä	1.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	288	Oulu	Hallituskatu -15	Kaupunginojan puiston kaivu.	työkuva	itä	1.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	289	Oulu	Hallituskatu -15	R47, SY48, SY49 ja SY50.		kaakko	1.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	290	Oulu	Hallituskatu -15	R47, SY48, SY49 ja SY50.		kaakko	1.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	291	Oulu	Hallituskatu -15	R47	yleiskuva	itä	1.7.	2015	digi	RL
AKDG4273	292	Oulu	Hallituskatu -15	R47		lounas	1.7.	2015	digi	RL
AKDG4273	293	Oulu	Hallituskatu -15	Kaupunginojan puisto - kaivannon 2 alkupää.		koillinen	2.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	294	Oulu	Hallituskatu -15	Kaupunginojan puisto - kaivannossa 2 ollut SY76. Hahtiperän merenlahden täyttökerroksia.		kaakko	2.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	295	Oulu	Hallituskatu -15	Kaupunginojan puisto - kaivannon 2 kaivua.	työkuva	lounas	2.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	296	Oulu	Hallituskatu -15	R51, L53, SY70, SY71 ja SY76.		koillinen	2.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	297	Oulu	Hallituskatu -15	R51, L53, SY70 ja SY71.		kaakko	2.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	298	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenteesta R52 irronneet kivi ja puu kerroksessa SY70.	yleiskuva	lounas	2.7.	2015	digi	RL
AKDG4273	299	Oulu	Hallituskatu -15	Taustalla L53 ja SY70.	työkuva	luode	2.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	300	Oulu	Hallituskatu -15	R52 ja SY70.		lounas	2.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	301	Oulu	Hallituskatu -15	R52 ja SY70.		lounas	2.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	302	Oulu	Hallituskatu -15	R52 kaakkoisprofiili.	profiilikuva	kaakko	2.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	303	Oulu	Hallituskatu -15	R52 hirren poikkileikkaus.	yleiskuva		6.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	304	Oulu	Hallituskatu -15	Ojakadun ja Rantakadun risteys - kaivannon 2 jatke. Ostohiekkaa kaivannon pohjan tasossa.	yleiskuva	etelä	6.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	305	Oulu	Hallituskatu -15	R54 itäprofiili. SY55.	profiilikuva	itä	6.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	306	Oulu	Hallituskatu -15	R54 länsiprofiili. SY56.	profiilikuva	länsi	6.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	307	Oulu	Hallituskatu -15	R54		lounas	6.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	308	Oulu	Hallituskatu -15	R54		kaakko	6.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	309	Oulu	Hallituskatu -15	SY57 kivet		pohjoinen	6.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	310	Oulu	Hallituskatu -15	Kerroksessa SY70 olleita R52 kiviä.	yleiskuva		6.7.	2015	digi	RL
AKDG4273	311	Oulu	Hallituskatu -15	Laiturikivi Kaupunginojan puiston kaivannosta 1.			8.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	312	Oulu	Hallituskatu -15	Laiturikivi Kaupunginojan puiston kaivannosta 1 - kivessä ollut rengas.			8.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	313	Oulu	Hallituskatu -15	SY58 kivet.		luode	9.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	314	Oulu	Hallituskatu -15	SY58 kivet.		lounas	9.7.	2015	digi	TMT

AKDG4273	315	Oulu	Hallituskatu -15	Kulttuurikerroksia Hallituskadun koillisreunalla, jalkakäytävän alla. Tuomiokapitulin talon edessä, lähinnä tontin sisäänkäyntiä.		koillinen	9.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	316	Oulu	Hallituskatu -15	Kulttuurikerroksia Hallituskadun koillisreunalla, jalkakäytävän alla. Tuomiokapitulin talon edessä, kellarin oven kohdalla.		koillinen	9.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	317	Oulu	Hallituskatu -15	Kulttuurikerroksia Hallituskadun koillisreunalla, jalkakäytävän alla. Tuomiokapitulin talon edessä.		koillinen	9.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	318	Oulu	Hallituskatu -15	Kulttuurikerroksia Hallituskadun koillisreunalla, jalkakäytävän alla. Tuomiokapitulin talon edessä, lähinnä Rantakatua.		koillinen	9.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	319	Oulu	Hallituskatu -15	Kulttuurikerroksia Hallituskadun lounaisprofiilissa, jalkakäytävän alla. Kuvat otettu Aleksanterinkadulta Rantakadulle päin edeten. SY62 ja SY59.		lounas	13.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	320	Oulu	Hallituskatu -15	Kulttuurikerroksia Hallituskadun lounaisprofiilissa, jalkakäytävän alla. Kuvat otettu Aleksanterinkadulta Rantakadulle päin edeten. SY62 ja SY59.		lounas	13.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	321	Oulu	Hallituskatu -15	Kulttuurikerroksia Hallituskadun lounaisprofiilissa, jalkakäytävän alla. Kuvat otettu Aleksanterinkadulta Rantakadulle päin edeten. SY62 ja SY59.		lounas	13.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	322	Oulu	Hallituskatu -15	Kulttuurikerroksia Hallituskadun lounaisprofiilissa, jalkakäytävän alla. Kuvat otettu Aleksanterinkadulta Rantakadulle päin edeten. SY62, SY59 ja nykyisen rakennuksen kiviperustan kaivannon leikkaus.		lounas	13.7.	2015	digi	TJT
AKDG4273	323	Oulu	Hallituskatu -15	L60 ja SY59.	profiilikuva	lounas	13.7.	2015	digi	AK
AKDG4273	324	Oulu	Hallituskatu -15	L60 ja SY59.	yleiskuva	lounas	13.7.	2015	digi	AK
AKDG4273	325	Oulu	Hallituskatu -15	Vanha viemäriiitöntä Arkkitehtuurin osaston tontille.	työkuva	etelä	13.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	326	Oulu	Hallituskatu -15	Vesiliittymän asentaminen Arkkitehtuurin osaston tontille.	työkuva	lounas	13.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	327	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun kaivannot Rantakadun risteystä kohti kuvattuna.	yleiskuva	länsi	13.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	328	Oulu	Hallituskatu -15	Mukulakivipinnoituksen poisto Hallituskadulta kohti Aleksanterinkadun risteystä.	työkuva	itä	13.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	329	Oulu	Hallituskatu -15	Leikkauksen L60 yläosa ja SY59.	profiilikuva	lounas	13.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	330	Oulu	Hallituskatu -15	Arkkitehtuurin osaston vaaleanpunaisen aidan kohdalla Hallituskadulla, jalkakäytävän alla olleet maakerrokset.	profiilikuva	lounas	13.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	331	Oulu	Hallituskatu -15	Arkkitehtuurin osaston vaaleanpunaisen aidan kohdalla Hallituskadulla, jalkakäytävän alla olleet maakerrokset.	profiilikuva	lounas	13.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	332	Oulu	Hallituskatu -15	Arkkitehtuurin osaston vaaleanpunaisen aidan kohdalla Hallituskadulla, jalkakäytävän alla olleet maakerrokset.	yleiskuva	etelä	13.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	333	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun ja Aleksanterikadun kulmassa olleen Arkkitehtuurin osaston rakennuksen edessä ollut lounaisprofiili.	profiilikuva	lounas	15.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	334	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun kaivua Aleksanterinkadulta Rantakatua kohti.	työkuva	luode	15.7.	2015	digi	TMT

AKDG4273	335	Oulu	Hallituskatu -15	Hallituskadun ja Aleksanterikadun kulmassa olleen Arkkitehtuurin osaston rakennuksen edessä ollut lounaisprofiili. Ohuita kulttuurikerroksia ja rakennukseen johtanut vanha vesi- ja viemäriputkiliittymä.	profiilikuva	lounas	15.7.	2015	digi	TMT
AKDG4273	336	Oulu	Hallituskatu -15	Taipaleenmäki valvoo kaivua Hallituskadulla.	työkuva	länsi/lounas	26.5.	2015	digi	PP
AKDG4273	337	Oulu	Hallituskatu -15	Taipaleenmäki valvoo kaivua Hallituskadulla.	työkuva	kaakko	26.5.	2015	digi	PP
AKDG4273	338	Oulu	Hallituskatu -15	Taipaleenmäki dokumentoi R21 rakennetta.	työkuva	itä	28.5.	2015	digi	PP
AKDG4273	339	Oulu	Hallituskatu -15	Kaivannon 1 koillisprofiili. R8 ja SY14.	profiilikuva	koillinen	28.5.	2015	digi	PP
AKDG4273	340	Oulu	Hallituskatu -15	Tanska dokumentoi rakenteen R20 hirsistä.	työkuva		1.6.	2015	digi	PP
AKDG4273	341	Oulu	Hallituskatu -15	Rakenne R28 kansilankun poiston jälkeen.	työkuva	luode	2.6.	2015	digi	PP
AKDG4273	342	Oulu	Hallituskatu -15	Rantakatu, R8 tasossa.		kaakko	2.6.	2015	digi	PP
AKDG4273	343	Oulu	Hallituskatu -15	Koillispuolinen istutuskaivanto Kaarlenväylän eteläpuolella. R78 ja L33.	yleiskuva	kaakko	10.8.	2015	digi	MS
AKDG4273	344	Oulu	Hallituskatu -15	Kuva rakenteen R78 mahdollisista lattialankuista. SY79 ja SY80.		länsi	10.8.	2015	digi	MS
AKDG4273	345	Oulu	Hallituskatu -15	Mika Sarkkinen dokumentoi rakennetta R78.	työkuva	luode	10.8.	2015	digi	TMT
AKDG4273	346	Oulu	Hallituskatu -15	R78 ja SY79.	lähikuva	lounas	10.8.	2015	digi	MS
AKDG4273	347	Oulu	Hallituskatu -15	R78, SY79, SY80 ja SY4.		kaakko	10.8.	2015	digi	MS
AKDG4273	348	Oulu	Hallituskatu -15	Rakennenumerolla R78 dokumentoitu kivi. R78 puutason kaakkoispuolella kerroksessa SY80.		lounas	10.8.	2015	digi	MS
AKDG4273	349	Oulu	Hallituskatu -15	Koillispuolinen istutuskaivanto Kaarlenväylän eteläpuolella. Lopetustaso.	yleiskuva	luode	10.8.	2015	digi	MS
AKDG4273	350	Oulu	Hallituskatu -15	Koillispuolinen istutuskaivanto Kaarlenväylän eteläpuolella. Lopetustaso.	yleiskuva	länsi	10.8.	2015	digi	MS
AKDG4273	351	Oulu	Hallituskatu -15	Koillispuolinen istutuskaivanto Kaarlenväylän eteläpuolella - kaivannon koillispuolella. Lopetustaso.	työkuva	kaakko	10.8.	2015	digi	MS
AKDG4273	352	Oulu	Hallituskatu -15	Kaarlenväylän eteläpuoleiset istutuskaivannot.	yleiskuva	itä	11.8.	2015	digi	MS

AK	Artturi Kerola
EV	Elisa Valtonen
MK	Mika Sarkkinen
MR	Matleena Riutankoski
PP	Petro Pesonen
RL	Raisa Laitala
SH	Sanna Hujanen
SP	Salla Pärssinen
TJT	Terhi Taipaleenmäki
TMT	Terhi Tanska

Nro	Alue	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat_cm	Paino_g	Muuta
1	Hallituskatu		R1	Metalli	Rauta	Vaarna	Kaksi suurta rautaista ja kannallista vaarna. Pienemmän vaarnan varsi oli pyöreä ja kärki rosainen sekä neliskanttinen. Myös suuremman vaarnan varsi oli pyöreä, mutta sen kärki oli neliömäinen ja kiilamainen. Tämän vaarnan kärjessä oli metalliin uurrettuja väkäsiä 18 kpl (väkäsen koko n. 7 mm). Vaarnat kiinnittivät rakenteen R1 puuta toisiinsa.	2	Vaarna 1: pituus 27,4 cm; kannan Ø 3,2 cm; varren Ø 6-19 mm. Vaarna 2: pituus 65,4 cm; kannan Ø 3,3 cm; varren Ø 6-25 mm.	2983	Esinekuvataulut: kuvat 1 ja 2.
2	Hallituskatu		R1	Metalli	Rauta	Naula	Taottu rautanaula	1	Naulan pituus 11 cm, varren paksuus 6-7 mm.	28	
3	Hallituskatu	SY19		Nahka	Nahka	Kenkä	Tohvelin muotoinen nahkakenkä. Pohjan kärki kulmikas, pohja kulunut puhki. Nahassa näkyvillä ompelujälkiä - ompeluiden reikien halkaisija 3 mm. Osat: pohja, pohjallinen, suikaleet joissa ompeleita ja pääli-/nilkkaosa.	1	Kengän pituus 28,7 cm; leveys päkiän kohdalla 12 cm; kärjen kohdalla 4,4 cm; kannan kohdalla 9,3 cm, korkeus 0,6 cm.	195	Esinekuvataulut: kuvat 3, 4 ja 5.
4	Hallituskatu	SY19		Puu	Puu	Tynnyri	Tynnyrin osia: 3 kansi- ja 4 seinämälautaa. Tynnyrin osat poistettiin kentällä.	7	Tynnyrinkannen Ø n. 50 cm ja paksuus 2,5 cm. Seinämälautojen pituus 47 cm - sisäpuolelta 42 cm (laudat viistottu kansi- ja pohjalautoja varten), leveys 12-14 cm, paksuus 2,5 cm ja uran leveys 6 mm.	?	Esinekuvataulut: kuvat 6 ja 7.
5	Hallituskatu	SY19		Puu	Puu	Tynnyri	Tynnyrin osia: 13 kpl seinämälautoja, 5 tynnyrinkannen lautaa, 5 vanteen kappaletta (arvioitu Ø n. 65 cm). Yhdessä tynnyrin seinämälaudassa oli tappi (sisäpuolella 4 x 4 cm, ulkopuolella 5 x 5 cm) ja tapinreikä. Tynnyrin sisällä oli tervaa. Tynnyrin osat poistettiin kentällä.	23	Lautojen leveydet vaihtelivat välillä 7-19 cm, kaikkien pituus n. 78 cm - sisäpuolelta 68 cm (laudat viistottu kansi- ja pohjalautoja varten). Lautojen paksuus n. 3 cm. Tynnyrinkannen laudat n. 50 cm pitkiä ja 12 cm leveitä. Lautojen paksuus n. 2,5-3,5 cm.	?	Esinekuvataulut: kuvat 8-11. Tynnyriä dokumentoitiin kahdessa eri vaiheessa, jonka vuoksi kaikkia tynnyrin osia ei saatu saamaan kuvaan.
6	Hallituskatu	SY19		Puu	Puu	Pohjatukki	Kaareva ja muotoiltu puunkappale joka oli selkeästi katkennut keskeltä ja hieman kapeammasta päästään. Mahdollisesti veneen pohjatukin puolikas. Puu poistettiin kentällä.	1	Pituus n. 70 cm, leveys 7-10 cm.	?	Esinekuvataulut: kuvat 12 ja 13.
7	Hallituskatu	SY26	R27	Metalli	Kupari	Levy	Kuparilevyn kappaleita.	2	Pala 1: pituus 3,9 cm, leveys 1,1-1,7 cm, paksuus 2 mm. Pala 2: pituus 2,3 cm, leveys 7-16 mm, paksuus 2 mm.	5	
8	Hallituskatu	SY26	R27	Metalli	Rauta	Naula/levy	Rautanauloja ja rautalevyn palanen.	4		33	
9	Hallituskatu		R28	Metalli	Rauta	Naula	Kaksi suurta, taottua ja taipunutta rautanaulaa rakenteesta R28.	2	Naula 1: pituus 18,5 cm; paksuus 5-9 mm, kannan Ø 1,5 cm. Naula 2: pituus 11,5 cm; paksuus 6-9 mm, kannan Ø 1,7 cm.	139	
10	Hallituskatu		R28	Puu	Puu	Kiila	Kiilakärkinen puutappi jonka toinen pää oli halkaisijaltaan lähes pyöreä.	1	Pituus 9 cm. Lähes pyöreän pään Ø 2,5 cm. Kiilamaisen pään leveys 2 cm ja paksuus 1 cm.	12	
11	Autoranta	SY38	R37	Tekstiili	Huopa		Huovan kappaleita - mahdollisesti leikkuujätettä.	3	Pala 1: leveys 8,5 cm, pituus 8 cm, paksuus 2 mm. Pala 2: leveys 10,4 cm, pituus 14,6 cm, paksuus 2 mm. Pala 3: leveys 3,7 cm, pituus 13,8 cm, paksuus 2 mm.	116	
12	Hallituskatu	L60 täyttö		Metalli	Rauta	Naula	Ruostuneita rautanauloja.	3	Naula 1: pituus 8,3 cm, varren Ø 6-13 mm. Naula 2: pituus 6,7 cm, varren Ø 4-19 mm. Naula 3: pituus 4,7 cm, varren Ø 2-10 mm.	38	
13	Kaarlenväylä	SY61	R34c	Metalli	Rauta	Naula	Hieman taipunut ja ruostunut rautanaula. Ei kantaa.	1	Pituus 6,9 cm, Ø 1-3 mm.	3	
14	Kaarlenväylä	SY61	R34c	Nahka	Nahka		Kulmikas nahkappale jonka toinen pää on teräväkärkinen ja toinen tasainen. Kappaleen reunoissa on ompeleita ja sen kummassakin päässä on läpireiät. Nahapalan keskellä on halkeamia, joista yhteen on kiinnitetty kannallinen naula.	1	Pituus 14,7 cm, leveys 5,8 cm. Reikien halkaisija n. 1 cm. Naulan pituus 4,6 cm, varren Ø 4 mm.	19	Esinekuvataulut: kuva 14.
15	Kaarlenväylä	SY61	R34c			Naru	Punottua naria jossa on solmu keskellä.	1	Pituus 30 cm, paksuus 2 mm, solmun Ø 1,3-2 cm.	4	Esinekuvataulut: kuva 14.
16	Kaarlenväylä	SY61	R34c	Puu	Paju	Köysi	Punotun puukuituisen köyden katkelma.		Köyden pituus 26,9 cm, paksuus 1,7 cm.	21	Esinekuvataulut: kuva 14.
17	Hallituskatu	SY62		Metalli	Rauta	Naula/esine	Naula ja piikkimäinen rautaesine, jonka toinen pää oli litteä ja pyöreä.	2	Naula: pituus 12,6 cm, varren Ø 8-11 mm. Piikkimäinen esine: pituus 15,5 cm, pään Ø 3,6 cm, paksuus 5 mm.	181	Esinekuvataulut: kuva 15.
18	Hallituskatu	SY64	R21	Metalli	Rauta	Naula	Ruostuneita rautanauloja.	3		19	

Kuva 1. Poistettu löytö nro 1. Suurikokoisia rautavaarnejat rakenteesta R1.

Kuva 2. Poistettu löytö nro 1. Yksityiskohtakuva suuremman rautavaarnejan terävästä päästä.

Kuva 3, 4 ja 5. Poistettu löytö nro 3. Nahasta valmistettu kenkä yksiköstä SY19 - kuva päältä, pohjasta ja osissa.

Kuva 6 ja 7. Kentällä poistettu löytö nro 4. Tynnyrinkansi ja seinämälautoja kerroksesta SY19.

Kuva 8. Kentällä poistettu löytö nro 5. Tynnyrinkannen lautoja ja seinämälautoja kerroksesta SY19.

Kuva 9, 10 ja 11. Kentällä poistettu löytö nro 5. Tynnyrin seinämälautoja ja vanteita kerroksesta SY19. Yhdessä seinämälaudassa oli tappi ja tapinreikä.

Kuva 12 ja 13. Kentällä poistettu löytö nro 6. Kerroksesta SY19 löytynyt mahdollinen veneen pohjatukin puolikas.

Kuva 14. Poistettu löytö nro 14, 15 ja 16. Pajuköyttä, nahanpala jossa on rautanaula, ja narua jossa on solmu keskellä.

Kuva 15. Poistettu löytö nro 17. Rautanaula ja piikkimäinen rautaesine kerroksesta SY62.

Näytenumero		Pvm.	Yksikkö/ rakenne	Selite	Muuta
Näyte 1	DN1	18.5.2015	R1/L3	Rakenteesta R1 irrotettu paalu, joka sijaitsee modernin kaivannon L3 täytössä.	Ei analyysia
Näyte 2	MN1	28.5.2015	SY24	Rakenteen R21 sisältä, kerroksesta SY24 otettu maanäyte. X=26474893.94, Y=7213101.43, Z=1,23 m mpy.	Analysoitu
Näyte 3	DN2	28.5.2015	R21	Rakenteesta R21 otettu näyte.	Ei analyysia
Näyte 4	C14(1)	28.5.2015	SY19	Kaarnaa kerroksesta SY19 - näyte on otettu kerroksen pinnasta.	Ei analyysia
Näyte 5	C14(2)	28.5.2015	SY19	Puuta kerroksesta SY19 - näyte on otettu kerroksen pinnasta.	Ei analyysia
Näyte 6	C14(3)	28.5.2015	SY19	Puuta ja tuhta kerroksesta SY19 - näyte on otettu kerroksen alaosasta.	Ei analyysia
Näyte 7	MN2	28.5.2015	SY24	Rakenteen R21 sisältä, kerroksesta SY24 otettu maanäyte.	Ei analyysia
Näyte 8	DN3	2.6.2015	R20b2	Rakenteesta R20 otettu näyte - b2 hirsi (ks. kartta).	Analysoitu
Näyte 9	DN4	10.6.2015	R34c	Rakenteesta R34 otettu näyte - c puiden itäpuoleinen hirsi (ks. kartta).	Analysoitu
Näyte 10	DN5	3.7.2015	R52	Rakenteesta R52 otettu näyte - profiileihin menneestä hirrestä (kaakkoisprofiilissa ollut puu).	Analysoitu

Rakenneluettelo

Oulu Hallituskatu 2015 valvonta

Rakennenro: 1

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Hallituskatu

Koko: näkyvin osin 1,8 x 2,3 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Suunta: koillinen-lounas/kaakko-luode

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: Tukihirret: leveys 15-20 cm, pituus noin 250 cm. Lankut: leveys 13-18 cm, pituus 70-150 cm, paksuus 3-5 cm. Pystypaalut: $\varnothing$ 17-20 cm.

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Kolme koillis-lounaissuuntaista pelkattua hirttä, joiden päällä oli noin 2 metriä leveä kaakko-luodesuuntainen lankkutaso (ainakin 14 lankkua). Rakenteen luoteispuoli oli tuhoutunut L3:n kaivamisen yhteydessä, sekä nyt kaivetun uuden kaivon kaivussa. Luoteispuolisesta hirrestä oli näkyvissä enää pieni, katkennut ja osin pois alkuperäiseltä paikaltaan liikkunut pätkä kaivannon lounaisprofiilissa. Rakenteen alkuperäinen leveys kävi ilmi lounais- ja koillisprofiileista, joissa oli säilynyt katkaisemattomia lankkuja. Lankut oli naulattu molemmista päistään kiinni hirsiiin rautanauloin. Rakenteen keskimmaisessä tukilinjassa oli pitkittäinen vinosalvos, jolla kaksi hirttä oli liitetty toisiinsa ja hirsilinjaa oli jatkettu. Rakenteen alla oli kiviä ja keskimmäisten tukihirsien alla erottui kaksi pyöröhirttä, jotka oli asetettu pystyyn pohjamaahan. Hirret oli kiinnitetty paaluihin pitkillä rautavaarnoilla (ks. kuvat). Myös rakenteen rannanpuoleisella reunalla oli kaksi pyöröhirttä paaluna. Vain toinen näistä saatiin mitattua paikoilleen, toisen havaittu sijainti on hahmoteltu rakennekarttaan. Rakenne näytti jatkuvan koillis- ja lounaisprofiileihin ainakin parin lankun verran - rakenne jatkui siis kaivamattomaan maahan. Rakenne poistettiin dokumentoinnin jälkeen nyt kaivetun kaivannon leveydeltä, sillä kohdalle asennettiin uusi kaivo. Rakenne on tulkittu laiturin tai muun vastaavan rantarakenteen osaksi

Ajoitusarvio: 1800-1900-luku?

Stratigrafia

Yllä: SY2, L3, SY5

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L3

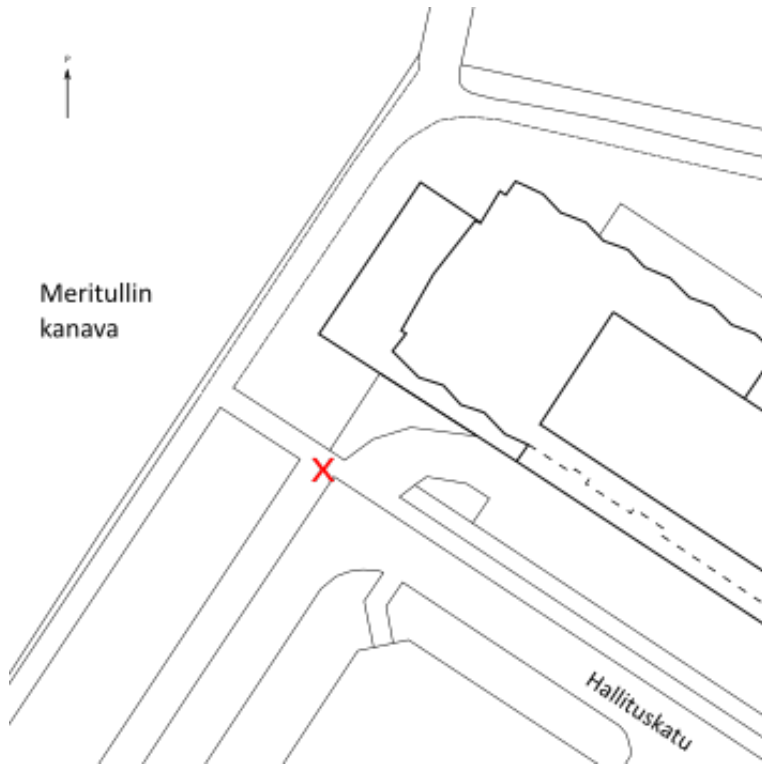
Löydöt: ks. poistetut löydöt

Kartat: Kartta 2, 3, 15

Näytteet: -

Päiväys: 18.5.2015   **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 6

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Hallituskatu, kaivanto 2

Koko: pituus n. 5 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin koko: Hirsi: pituus n. 2,9 m, paksuus ja leveys 25 cm. Lankut: pituus 20-50 cm, leveys 16 cm, paksuus 7 cm.

Suunta: koillinen-lounas

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Koillis-lounaissauntainen rakenne kaivannossa 2. Rakenne koostui yhdestä pitkästä hirrestä, jonka pohjoissivua vasten oli aseteltu useita pystysuuntaisia lankkuja (ainakin neljä kpl). Hyväkuntoisissa lankkuissa oli pontit ja ne olivat noin 16 cm leveitä ja 7 cm paksuja - lankkujen pituudet vaihtelivat. Rakenne oli rikkoutunut sekä aikaisemman kaivutoiminnan johdosta että nyt suoritettuna valvonnan aikana - muun muassa hirren itäpää oli liikkunut pois paikoiltaan. Tämän lisäksi rakenteen eteläpäästä leikkasi L7 sähkökaapelikaivanto ja sen länsipuolella oli moderni tunnistamaton betonirakenteen jäännös. Rakenne on mahdollisesti osa vuoden 1947 ilmakuva (kartta.ouka.fi) näkyvää rantarakennelmiin liittyvää tukiseinämää.

Ajoitusarvio: 1800-luvun loppu/1900-luku?

Stratigrafia

Yllä: SY2

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L7

Löydöt: -

Kartat: Kartta 3, 15

Näytteet: -

Päiväys: 19.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 8

Rakennusmateriaali: kivi

Alue: Hallituskatu, Rantakatu, Ojakatu

Koko: vanhan katualueen mukainen, jatkui paikoitellen nykyisten katujen ulkopuolelle viheralueelle

Suunta: –

Kaivaustapa: kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: Kivien halkaisijat vaihtelivat välillä 15-30 cm. Luonnonkiviä ja lohkokiviä - osa pyöreähköjä ja osa kulmikkaampia. Lohkotut kivet eivät kuitenkaan olleet yhtä selkeän lohkotuja kuin noppakivet.

Rakennustekniikka: ladottu

Tulkinta: tie

Kuvaus: Luonnonkivistä ladottu tiekiveys, sekä sen pohjustushiekka ja -sora/-sepeli. Rakenne havaittiin Hallituskadulla ja Rantakadulla nykyisen katualueen alla. Poikkeuksen tähän muodostivat katualueet hotelli Radissonin (ent. Vaakunahotelli) edessä, sekä Rantakadun lounaispäässä, joissa kiveystä ei enää ollut. Rakenne havaittiin myös Ojakadun kaivannoissa. Hallituskadulla välillä Rantakatu-Aleksanterinkatu, tiehen käytetyt kivet olivat selkeästi lohkotumpia kuin muualla. Tällä alueella kivet eivät myöskään muodostaneet yhtä selkeää tasoa - kadulla ollut R8 on todennäköisesti nuorempi kuin muualla valvotulla alueella, sillä se sijaitsi myös modernien putkikaivantojen päällä. Kiveys mitattiin paikoilleen pintapisteinä. Rakenteen yhteispaksuus vaihteli välillä 30-80 cm, riippuen kivien koosta, sekä rakenteen alapuolisten maakerrosten luonteesta. Tiessä käytettyjen kivien halkaisijat vaihtelivat välillä 15–30 cm ja pohjustushiekkaa niiden alla oli yleensä ainakin 15 cm - paikoitellen rakenteen alla oli myös paksusti (n. 50 cm) suurikivistä luonnonsoraa. Paikka paikoin rakenteen pohjustuksena vaikutti olevan alueen purkujätekerros SY14, joka oli rakenteen R8 alla luonteeltaan kerrostunut - R8 pohjustushiekan alla oli ensin tiilimurskakerros (25–40 cm paksu), jonka alla oli saman verran hiekan sekaista soraa/sepeliä. Rakenteen yläpuolella oli asfalttikerros SY4, joka etenkin Rantakadulla oli hyvin ohut (n. 15 cm). Alueilla joilla vanha katualue on ollut nykyistä katua leveämpi, rakenteen päällä oli nurmikerrosta SY4. R8 kattaa todennäköisesti useampia eriaikaisia kiveyksiä. Koska osa vanhoista viemärikaivannoista oli kiveyksen alla, voidaan kiveyksen todeta ainakin joiltakin osin olleen käytössä vielä 1900-luvun jälkipuolella.

Ajoitusarvio: 1800-luvun loppu/1900-luku

Stratigrafia

Yllä: SY4

Alla: SY13, SY14, SY16,

Saman aikainen kuin: -

L23, SY26, SY30,
R35, SY62, SY63,
SY65, SY67, SY73,
SY77

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L3, L7, L25

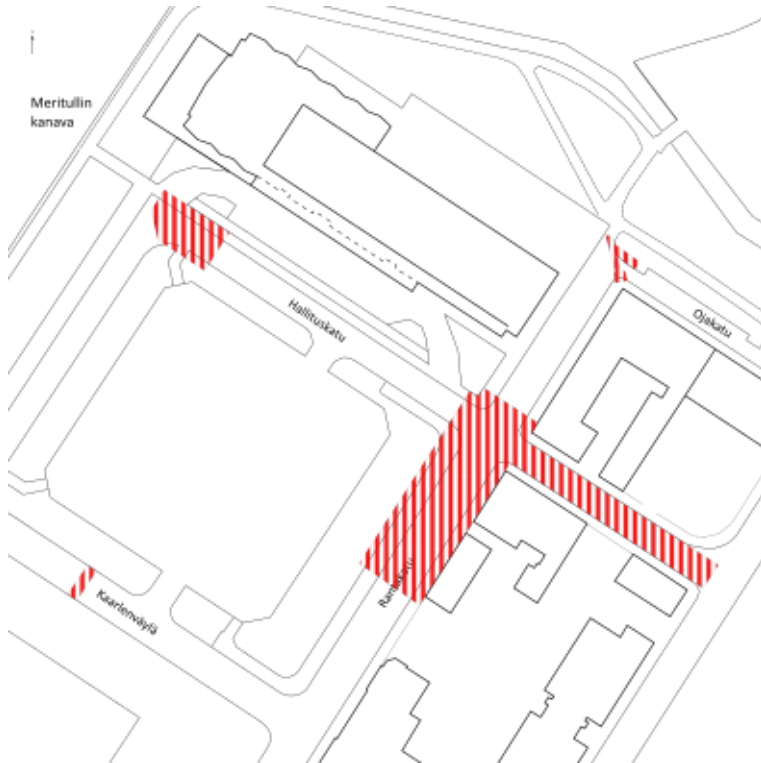
Löydöt: -

Kartat: Kartta 4, 8, 15

Näytteet: -

Päiväys: 19.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta ©
Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole
mittatarkka.

Rakennenro: 12

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Hallituskatu, kaivanto 2

Koko: -

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin koko: -

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Jälkityövaiheessa poistettu rakenne - tulkittiin purkujätteessä olleeksi rakennepuiksi, joka ei enää ollut alkuperäisellä paikallaan.

Ajoitusarvio: sama kuin SY14

Stratigrafia

Yllä: SY14

Alla: SY14

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: -

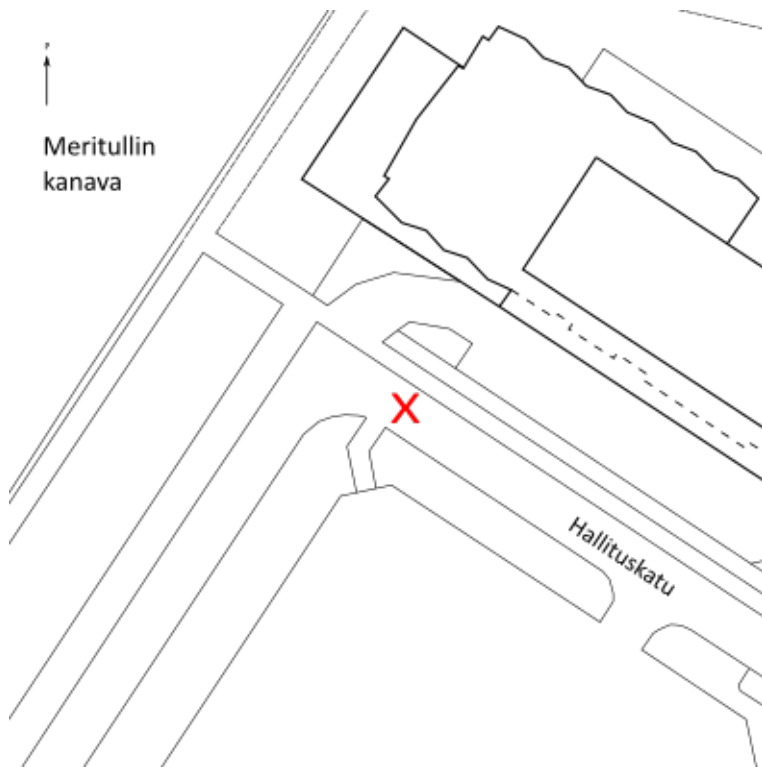
Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: –

Päiväys: 20.5.2015   **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 15

Rakennusmateriaali: useita (ks. kuvaus)

Alue: Hallituskatu, kaivanto 2

Koko: –

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin koko: –

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Jälkityövaiheessa poistettu rakenne - tulkittiin purkujätteeksi olleiksi rakennepuiksi ja -kiviksi, jotka eivät enää olleet alkuperäisillä paikoillaan.

Ajoitusarvio: sama kuin SY14

Stratigrafia

Yllä: SY14

Alla: SY14

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: -

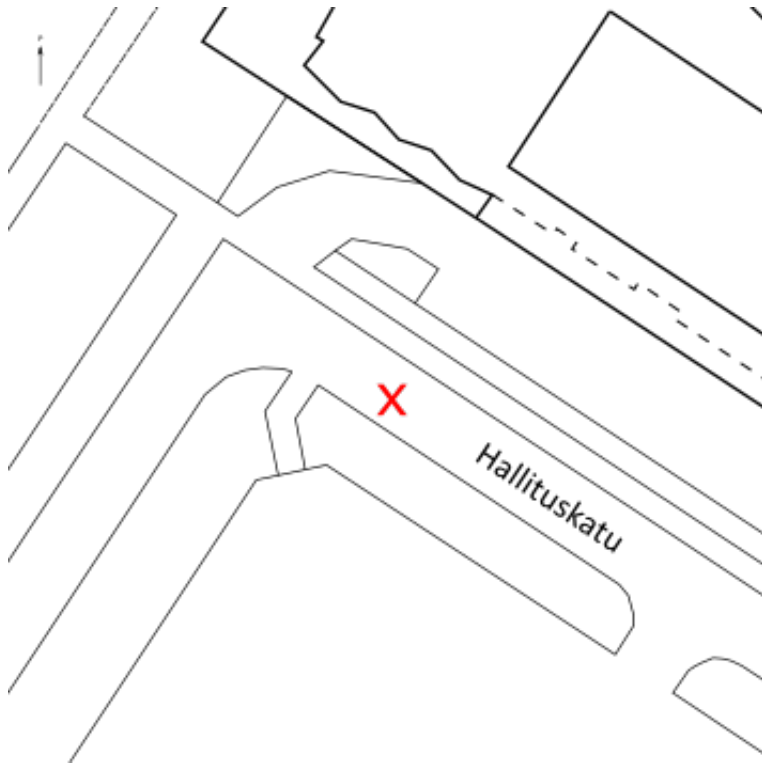
Löydöt: –

Kartat: –

Näytteet: –

Päiväys: 21.5.2015   **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennenro: 20

Rakennusmateriaali: useita (ks. kuvaus)

Alue: Hallituskadun ja Rantakadun risteys

Koko: ainakin 4 x 7 m

Suunta: luode-kaakko

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: Näkyviltä osin hirsien pituus n. 2-2,65 m, paksuus 20-24 cm, leveys 18-20 cm. Hirret jatkuivat profiiliin. Rakenteeseen kuului myös luonnonkiviä: ø 20-50 cm.

Rakennustekniikka: salvottu

Tulkinta: perustustukirakenne

Kuvaus: Kaakko-luoteissuuntainen hirsiarkkurakenne, joka koostui hirsikehikosta ja hirsien päälle ja sisälle kasatuista luonnonkivistä. Rakennetta kaivettiin ja dokumentoitiin useassa osassa, mikä vaikeuttaa sen tulkintaa. Rakenteen koillis- ja lounaissivuilla hirsii oli kaksi päällekkäin, kaakkoissivulla hirsii havaittiin vain yksi. Lounaissivun alin hirsii oli pyöröhirsii ja muut hirret olivat pelkkahirsii. Hirsien päät oli viistottu ja joissakin niistä oli vetoreiät (ks. kuvat ja hahmotelmapiirroksset). Hirret olivat osin muokkaamattomia, osin tarkasti salvottuja. Hirret vaikuttivat olevan kirveellä katkaistuja niiden rannan puoleisesta eli luoteispäästä. Rakenteen kaakkois- ja luoteissivuja ei kaivettu tasossa esiin, sillä ne jäivät suurimmaksi osaksi nyt kaivettujen kaivantojen ulko- tai alapuolelle. Rakenteen kaakkoissivua sivusi Rantakadun keskellä kulkenut jätevesiviemärikaivanto L25 ja sen itäkulmaa jätevesikaivanto L23. Rakennekivien päällä ja välissä oli maakerros SY22. Mahdollisista yläpuolisista rakenneosista ei havaittu jälkiä. Rakenteen lounaissivun kivien alla, alemman pyöröhirren päällä sen eteläosassa, oli maakerros SY44 joka vaikutti veden kerrostamalta hiesusavimaimalta. Rakenne oli perustettu saviseen ja likaantuneeseen pohjamaahan SY16, ja se on mahdollisesti rakennettu nousevaan rantarinteeseen veden pinnan alle. Rakenne on tulkittu ranta-aitan tai muun rantarakenteen perustukseksi.

Ajoitusarvio: 1800-luku: dendrokronologinen ajoitus hirrestä ajoittui talvikaudelle 1826-1827, ja rakenne on purettu viimeistään v. 1882 palon jälkeen.

Stratigrafia

Yllä: SY22, SY44

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: R27

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: -

Löydöt: ks. löytöluettelo

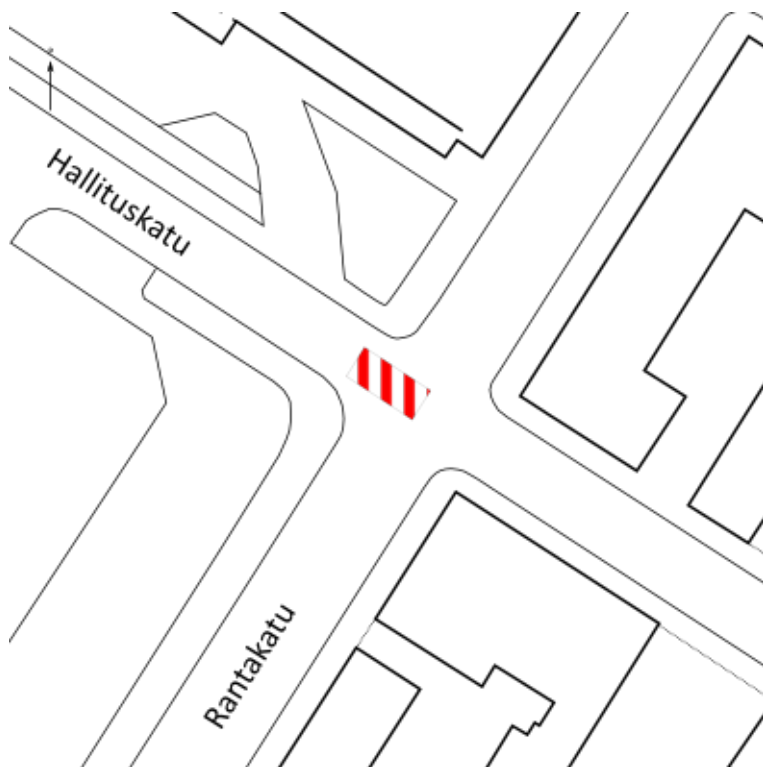
Kartat: Kartta 5, 15

Näytteet: Näyte 8, DN3 - R20b2 hirrestä

Päiväys: 29.5. ja

Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 21

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Hallituskadun ja Rantakadun risteys

Koko: osia rakenteesta havaittiin 12 m matkalla, niitä dokumentoitiin yhteensä noin 4,3 m pituudelta

Suunta: n. luode-kaakko

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: Lankkujen leveys 23-26 cm, haljenneiden lankkujen leveydet 13-15 cm. Lankkujen paksuus 7-8 cm. Kivien koko vaihteli.

Rakennustekniikka: veistetty

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Lankuista rakennettu kotelo, jota dokumentoitiin useassa osassa Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä vanhan merenlahden täyttökerrosten sisästä. Luode-kaakko suuntainen rakenne on osa samaa järjestelmää kuin R28 ja R41. Eri rakennenumeroilla merkittyjen puisten viemärikoteloitten rakennustavat erosivat hieman toisistaan. R21 muodostui puutapein (leveys 2 cm, pituus noin 10 cm) yhteen liitetystä tasakokoisista lankuista, joista kansi- ja pohjalankut olivat noin 23 cm leveitä ja seinälankut 26 cm leveitä. Lankut olivat 7–8 cm paksuja. Kotelon pohjoisosassa oli poikkileikkaukseltaan suorakaiteen muotoinen (katso hahmotelma raportin tekstiosuudessa) siten, että toinen lankkujen lyhyistä sivuista oli asetettu edellisen lankun pitkää sivua vasten. Eteläosassa rakennetta kansi- ja pohjalankkujen pitkät sivut oli puolestaan kiinnitetty seinälankkujen lyhyisiin sivuihin. Rakenteen poikkileikkaus oli sen pohjoispäässä 30 x 40 cm ja eteläpäässä 20 x 35 cm. Putken sisäosan korkeus oli 16–18 cm ja leveys 8 cm. Rakenteen kokonaiskorkeus oli sen pohjoispäässä 40 cm, koska kotelon alle oli asetettu yksi ylimääräinen lankku. Lankkujen päät oli viistetty lankkujen liittymäkohdissa toisiinsa sopiviksi. Rakennetta dokumentoitiin yhdellä kertaa pisimmillään noin 2,3 metriä. Rakenne oli katkaistu ainakin kahdesta kohtaa modernin kaivutoiminnan yhteydessä, jolloin se oli myös osin siirtynyt pois alkuperäiseltä paikaltaan. Rakenne oli kaivettu pohjamaahan SY16. Sen yläpuolella oli puuroskainen ja kivinen täyttökerros SY64 sekä hiekkainen puuroska, joka on sama tai syntyprosessiltaan samanlainen kuin SY19. Koska rakenteen eri osat kaivattiin esiin eriaikaisesti, suoraa yhteyttä puuroskakerrosten välillä ei pystytty todentamaan. Rakenteen päällä ja sivussa oli painoksi ja tueksi asetettuja kiviä ja hirsii/hirren pätkiä. Putken sisällä oli multaista maata SY24, josta otettiin maanäyte. Rakenne tulkittiin tonttien kuivatukseen liittyväksi puuviemärikoteloksi.

Ajoitusarvio: 1800-luku?

Stratigrafia

Yllä: SY19, SY64

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: SY24

Liittyy rakenteeseen: R28, R41

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L23, L25

Löydöt: ks. löytöluettelo, ks. poistetut löydöt

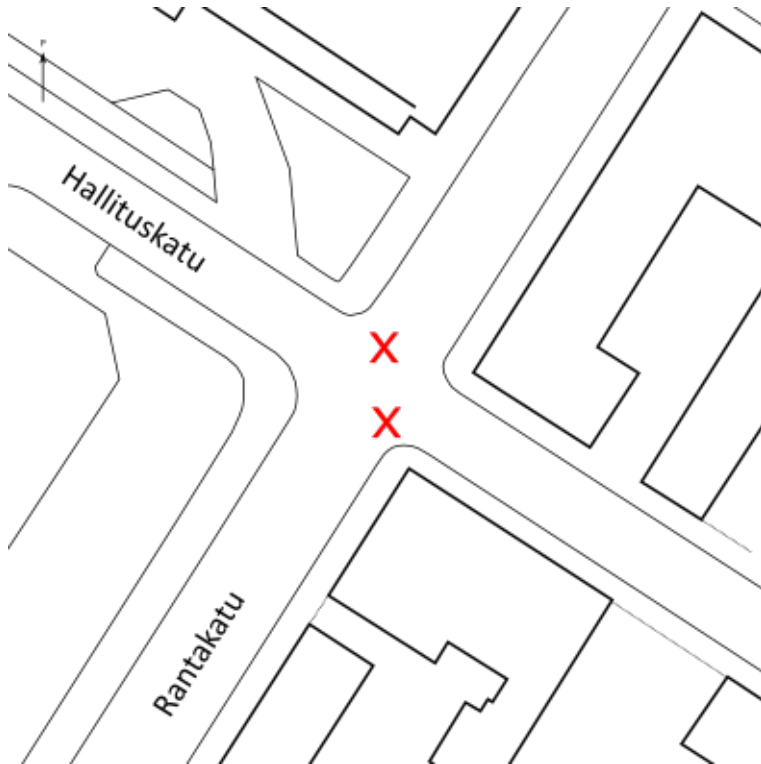
Kartat: Kartta 6, 15

Näytteet: Rakenteen sisäpuolelta otettiin maanäyte MN1 kerroksesta SY24.

Päiväys: 29.5 ja

Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 27

Rakennusmateriaali: kivi

Alue: Rantakatu

Koko: leveys 1,5 m, pituus noin 9 m, paksuus 1-1,5 m

Suunta: kaakko-luode

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: Isot kivet n. 70 cm x 1 m, pienemmät ø 15-30 cm.

Rakennustekniikka: kylmämuurattu

Tulkinta: kivijalka

Kuvaus: Pääosin luonnonkivistä rakennettu paksu kivijalka. Kivijalka oli rakennettu kaivantoon eri kokoisia ja muotoisia kiviä latoen siten, että rakenteen ylimmät kivet muodostivat tason. Kivien koosta riippuen niitä oli rakenteessa päällekkäin kaksi tai enemmän. Ensimmäinen kivikerta on piirretty tasossa ja se oli lounaissivultaan suora; ilmeisesti kyseessä on rakennuksen lounaisseinä/lounaisseinän perustus. Kivijalan kaivannolle ei annettu omaa numeroa. Alempien kivikertojen kiviä ei oltu aseteltu paikoilleen yhtä tasaisesti kuin ylintä kivikertaa. Kivien välit oli tilkitty pienemmillä kivillä ja tiilen paloilla. Kivien päällä ja välissä oli paikoin löyhä orgaanisen aineksen sekainen hiekka, jossa oli tuhkaa. Kerrokselle ei annettu omaa numeroa. Kivien väleissä oli myös ilmaa. Yksi alimmista kivistä oli selvästi lohkottu, sillä siinä oli poran jälkiä. Muut kivet olivat pääosin luonnonkiviä tai epäsymmetrisiä lohkokiviä. Osa rakenteesta jäi kaivamattomalle alueelle ja rakenteen kaakkoispää tuli esiin myös Rantakadun kaakkoispuolen kaivun yhteydessä, jolloin se kuvattiin viemärikaivannon profiilissa. Tässä yhteydessä rakenteen itäpuolella havaittiin runsaasti tiiltä ja kaakelia sisältänyt maakerros SY43 (vrt. SY26). Rakenteen luoteispäässä oli halkaisijaltaan noin 10 cm kokoinen, poikkileikkaukseltaan kolmion muotoinen paalu, joka mitattiin paikoilleen pinta- ja pohjapisteinä. Olemukseltaan

rakenne oli hyvin samanlainen kuin Arkkitehtuurin osaston puurakennusten kivijalat (ks. Kuvat), joissa lohkokivistä rakennettu kivijalka on asetettu luonnonkivistä muodostetun kiviperustuksen päälle. Rakenne on stratigrafian perusteella todennäköisesti osa samaa rakennusta kuin R20, ja se on tuhoutunut viimeistään vuoden 1882 palossa. Rakenne tulkittiin mahdolliseksi Hallituskadun päässä sijainneen aitan tai makasiinin perustukseksi (ks. Oulun lehti nro 45 8.11.1882 - digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/26633, Hautala 1976: s. 173-174, 319, 321 ja kuvaliite 1: Pokkitörmää kirkon tornista nähtynä 1867 ja kuvaliite 2: Kauppatori ja Rantakatu vuoden 1882 palon jäljiltä).

Ajoitusarvio: Vanhempi kuin vuoden 1882 palo

Stratigrafia

Yllä: SY26, SY30, SY77

Alla: SY19?, SY44?

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: SY26

Liittyy rakenteeseen: R20

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L25

Löydöt: ks. löytöluettelo, ks. poistetut löydöt

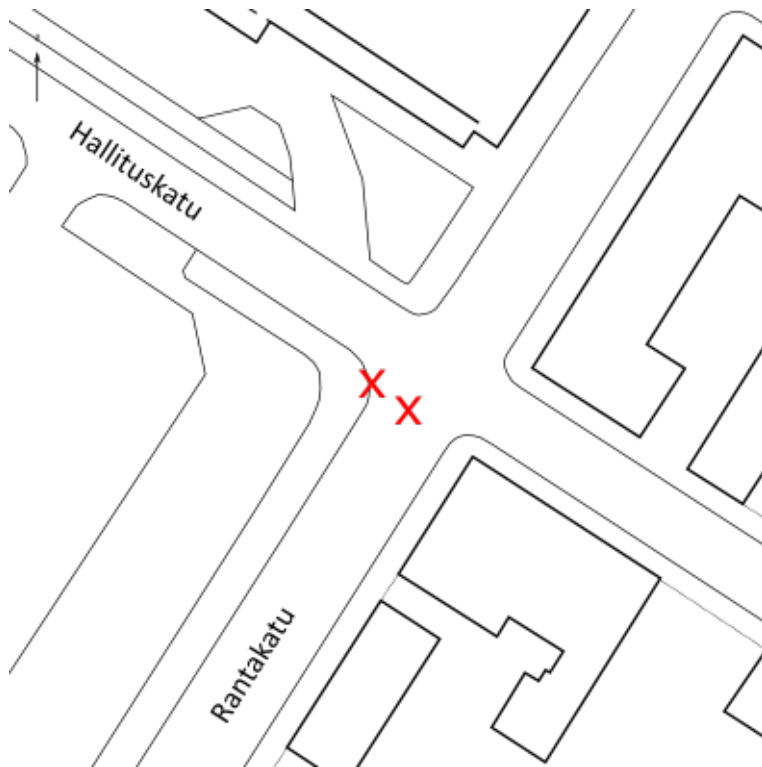
Kartat: Kartta 7, 15

Näytteet: -

Päiväys: 1.6.2015

Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennenro: 28

Rakennusmateriaali: useita (ks. kuvaus)

Alue: Rantakatu

Koko: osia rakenteesta havaittiin 8,4 m matkalla, niitä dokumentoitiin 4,7 m pituudelta

Suunta: kaakko-luode

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: Lankut: paksuus 6-7 cm, kannen ja pohjan leveys n. 30 cm, sivulankkujen leveys 24-25 cm. Kivien koko vaihteli.

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Kolmesta tai neljästä lankusta rakennettu kaakko-luode suuntainen kotelo, jota dokumentoitiin kahdessa osassa. Rakenne on osa samaa järjestelmää kuin R21 ja R41. R28 muodostui yhteen liitettyistä tasakokoisista lankuista, joista kansi- ja pohjalankut olivat noin 30 cm leveitä ja seinälankut 24-25 cm leveitä. Lankut olivat 6-7 cm paksuja. Rakenteen

luoteispäässä lankut oli liitetty toisiinsa rautanauloin, kaakkoispäässä ei havaittu lankkujen kiinnittämiseen tarkoitettuja rautanauvoja tai puutappeja. Rakenteen kaakkoispäässä oli pohjalankku, mutta luoteispäässä sitä ei ollut. Rakenteen poikkileikkaus (n. 30 x 32 cm) oli suorakaiteen muotoinen siten, että kansi- ja pohjalahdat oli asetettu sivulankkujen kapeaa sivua vasten (katso hahmotelma). Kotelon sisäosan korkeus oli 20 cm ja leveys 11 cm. Kaakkoisosassa rakenteen sisällä havaittiin poikittainen tukilauta ja sen päällä oli kerros tuolta. Rakenteen päällä ja sivuilla oli paino- ja tukikiviä tai -puuta. Kotelon luoteispäädyn päällimmäinen kansilankku oli viistottu ja rakenne päättyi ennen kaivannon luoteisprofiilin kiviä. Viemäri oli rakennettu kaivantoon L29, joka leikkasi pohjamaata SY16 - kaivannon täyttömaalle ei annettu omaa numeroa. Rakenne tulkittiin tonttien kuivatukseen liittyväksi puuviemärikoteloksi.

Ajoitusarvio: 1800-luku?

Stratigrafia

Yllä: L29:n täyttö

Alla: L29

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: R21, R41

Liittyy kaivantoon: L29

Yksikön leikkaama: L25

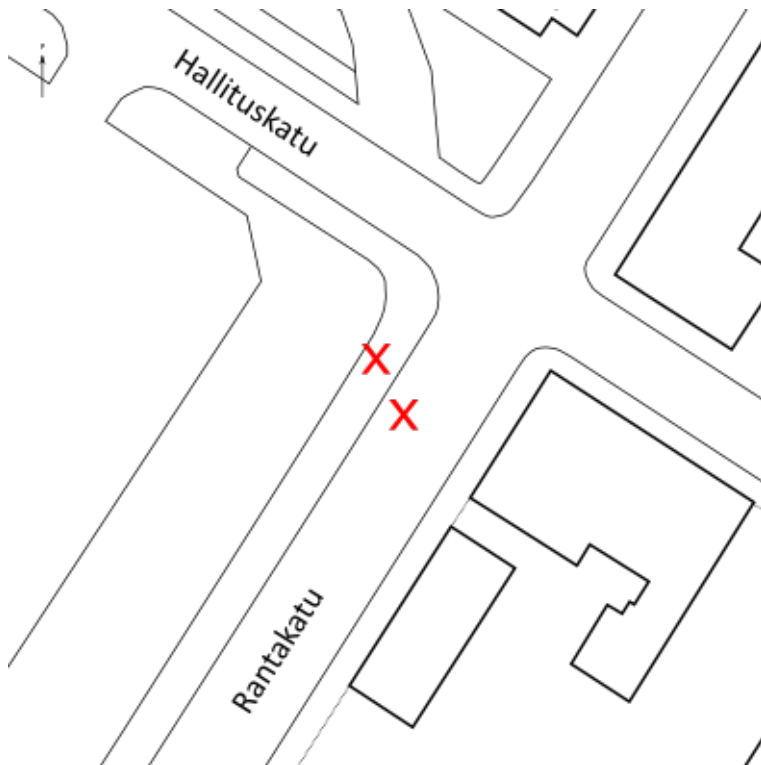
Löydöt: ks. poistetut löydöt

Kartat: Kartta 6, 15

Näytteet: -

Päiväys: 2.-3.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 31

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Rantakatu

Koko: -

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Suunta: -

Rakennusmateriaalin ominaisuus: muu (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: -

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Jälkityövaiheessa poistettu rakenne - tulkittiin yksittäiseksi hirreksi pohjamaassa. Mahdollisesti pohjamaahan kaivettu tai sen joukkoon luonnollisesti joutunut ajopuu.

Ajoitusarvio: ?

Stratigrafia

Yllä: Sekoittunut SY16

Alla: SY16, L32

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: L32

Yksikön leikkaama: -

Löydöt: -

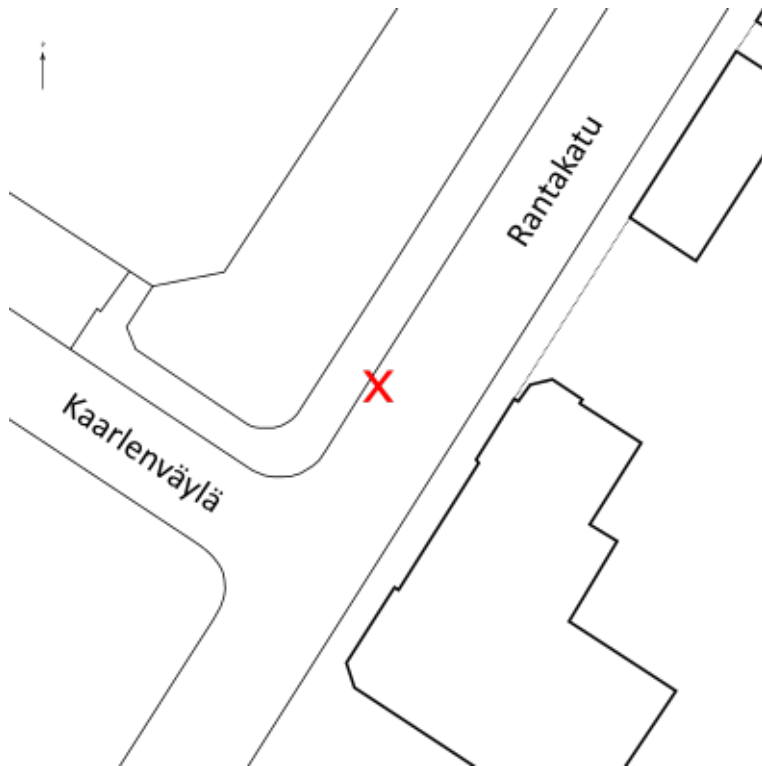
Kartat: -

Näytteet: -

Päiväys: 9.6.2015

Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennenro: 34

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Kaarlenväylä

Koko: rakennosia dokumentoitu 2 x 9,5 m kokoiselta alueelta

Suunta: itä-länsi/pohjoinen-etelä

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: pyöröpuu

Rakennusmateriaalin koko: Hirret: $\varnothing$ 17-30 cm, pituus: ks. kartta.

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: perustustukirakenne

Kuvaus: Useassa osassa dokumentoitu hirsirakenne Kaarlenväylällä. Rakenne koostui pohjois-etelä ja itä-länsisuuntaisista pyöröhirsistä, joita oli jokaisella hirsilinjalla kolme vierekkäin. Hirret oli ilmeisesti liitetty toisiinsa salvoksin - yhtään salvoskohtaa ei dokumentoitu in situ, mutta joidenkin profiilin sisästä vedettyjen hirsien päässä oli rinnakkaisia salvoksia. Rakenteen eteläkulman hirret, R34a ja b, oli katkaistu L33:n kaivussa. Kaarlenväylän keskellä olleet pohjois-eteläsuuntaiset hirret R34c oli myös katkaistu modernin kaivannon kaivussa. Modernin kaivannon pohjoispuolella jatkuneiden hirsien pohjoispää oli katkaistu/viistottu kirveellä ja niissä näkyi tapinreiät (ks. kuvat). Hirret oli ilmeisesti liitetty puutapein R34d hirsiiin. Parhaiten säilynyt osa rakenteesta paljastui Kaarlenväylän ajoradan koillisreunalla, jossa olivat itä-länsisuuntaiset hirret R34d. Rakenteeseen kuuluvaksi laskettiin myös yksi rakenteen pohjoispuolella maannut koillis-lounaisuuntainen mahdollinen porrastukihirsi, jossa oli 5 lovea ja puutappeja sekä tapinreikiä. Rakenteen eteläosa oli korkeammalla kuin pohjoisosa, joko tarkoituksella tai vanhan merenrannan kuivatus- ja täyttömaiden painumisen vuoksi. Hirsien halkaisijat vaihtelivat välillä 17-30 cm. Kaikki hirret jatkuivat profiileihin, joten niiden pituuksia ei voinut

määritellä. Rakennetta poistettaessa osa hirsistä vedettiin pois profiilin sisästä, jolloin R34c hirsien pituudeksi mitattiin 4,20 m. R34a hirsissä oli merkkejä tervauksesta tai niiden päälle levinneestä tervakerroksesta. Rakenne oli perustettu pohjamaahan, joka tällä alueella oli selkeästi vedenhuuhtomaa - kerroksen yläpinta oli vaihtuva ja kerroksellinen (puuroskaa-hiesu/savea jne.). Rakenteen päällä oli runsaasti löytöjä sisältänyt tiilensekainen purkujätekerros SY61/SY63, sekä aivan rakenteen pohjoisosassa R35 hirsitaso (tasojen välissä SY63). Rakenne tulkittiin meren rannassa sijainneeksi hirsiarinaksi, jonka päälle on voitu rakentaa ranta-aittoja. 1700-luvun alun kaupunkimittauskarttaan on näillä tienoilla merkintä "bodplaner vid sjön", eli puoti-/aittatasoja meren rannassa. Alueelle on piirretty rantaviivan tuntumaan aittoja myös esimerkiksi Märten Hackzellin v. 1763 asemakaavakarttaan. (Kallio-Seppä 2013: kartta 7 ja 9a.).

Ajoitusarvio: 1700-luku: dendrokronologisen ajoituksen mukaan ainakin yksi rakennehirsistä on kaadettu talvikaudella 1757-1758. Vanhempi kuin Pakkahuone (1787)?

Stratigrafia

Yllä: R35, SY61, SY63, SY73

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: R78

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: -

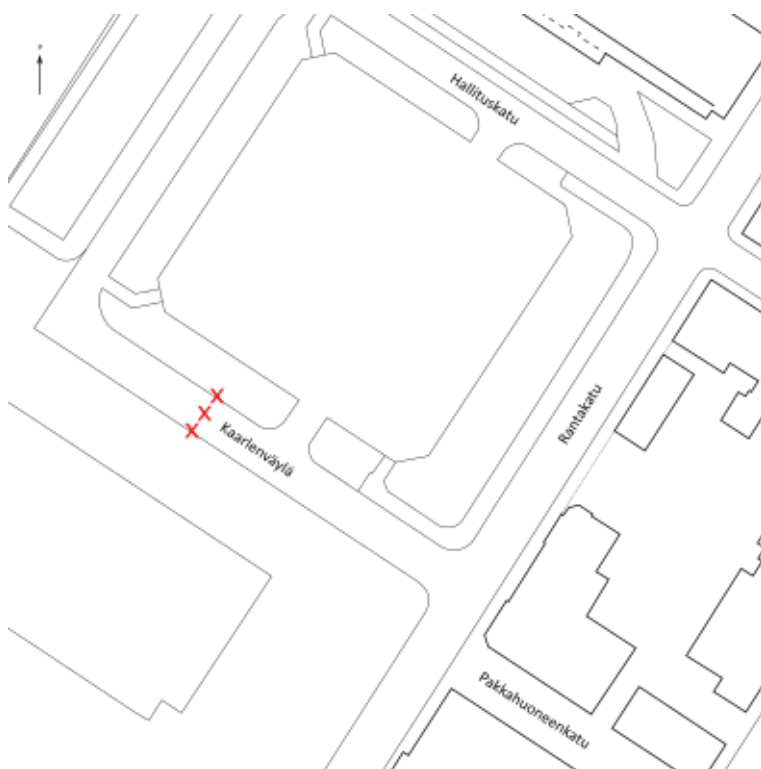
Löydöt: ks. löytöluettelo, ks. poistetut löydöt

Kartat: Kartta 8, 9, 15

Näytteet: Näyte 9, DN4 - R34c hirrestä

Päiväys: 11.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakenneno: 35

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Kaarlenväylä

Koko: n. 2 x 2,10 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin koko: Puut: pituus 60-160 cm, leveys 10-30 cm. Kivet 20 x 40 cm.

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Suunta: n. kaakko-luode

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Kuvaus: Hirsistä ja lankuista tehty noin kaakko-luodesuuntainen taso Kaarlenväylällä, tien koillisreunalla. Rakenteesta dokumentoitiin 18 hyväkuntoista puuta, jotka oli asteltu päällekkäin ja vierekkäin. Puuta ei oltu liitetty toisiinsa salvoksin tai muilla keinoin. Puiden pituudet ja paksuudet vaihtelivat ja osassa oli salvoksia. Rakenteen pohjoisreunalla oli kaksi jyrkää pelkkahirttä, niiden eteläpuolella puuta oli kaksi kertaa päällekkäin. Joidenkin puiden alla oli kiviä. Hirret olivat uusiokäytössä ja muodostivat selkeän tason jonka varsinaista tarkoitusta ei pystytty määrittelemään, koska rakenteesta oli esillä niin pieniosa. Kaikki puut jatkuivat profiileihin. Rakenne oli selkeästi erisuuntainen kuin sen alta esiin tullut R34. Rakenteen päällä oli L33.

Ajoitusarvio: 1700-1800-luku?

Stratigrafia

Yllä: R8, L33

Alla: R34, SY63

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L33

Löydöt: -

Kartat: Kartta 9, 15

Näytteet: -

Päiväys: 11.6.2015   **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 36

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Autoranta

Koko: 1,9 x 4,2 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Suunta: koillinen-lounas/kaakko-luode

Rakennusmateriaalin ominaisuus: hirsi

Rakennusmateriaalin koko: Koillis-lounaishirsi 230 cm x 15 cm, jatkuu profiiliin. Kaakkois-luode hirsi 136 cm x 18 cm, katkaistu ja jatkuu profiiliin. Tämän hirrenpään vieressä pystypaalu, halkaisija 20 cm. Hirsien halkaisijat 15-17 cm.

Rakennustekniikka: salvottu

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Autorannan parkkialueen länsinurkasta esiin tullut pelkkahirsistä rakennettu kehikko, jonka luoteispuoli oli tuhoutunut Kivisydämen autorampin rakentamisen yhteydessä. Rakenteessa oli kolmella sivulla seinälinja joissa oli 2-3 hirsikertaa.

Kehikon keskellä oli kaksi tukihirttä, joista toinen oli seinälinjaa alemmalla tasolla. Itäisen seinälinjan kolmas, eli alin dokumentoitu, hirsi oli noin hirren mitan idempänä kuin ylempät hirret. Itäseinän hirsien keskellä oli salvokset poikittaisia tukihirsiiä varten. Rakenteen nurkat oli salvottu, mutta salvostyyppiä ei tiedetä, sillä yhtäkään nurkkaa ei kaivettu tasossa tai rakenteen ulkopuolelta esiin. Rakenteen koko laajuutta ja korkeutta ei tiedetä, sillä sitä ei kaivettu kokonaisuudessaan esiin. Dokumentoinnin jälkeen vain rakenteen pohjois- ja itäseinämien ylimmät hirret poistettiin. Muut osat rakenteesta jätettiin paikoilleen ja sen keskelle asennettiin hulevesikaivo. Hirret olivat likaisessa harmaassa hiesussa/ savessa (likaantunut SY16).

Ajoitusarvio: 1800-luku?

Stratigrafia

Yllä: SY4?

Alla: SY16?

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: -

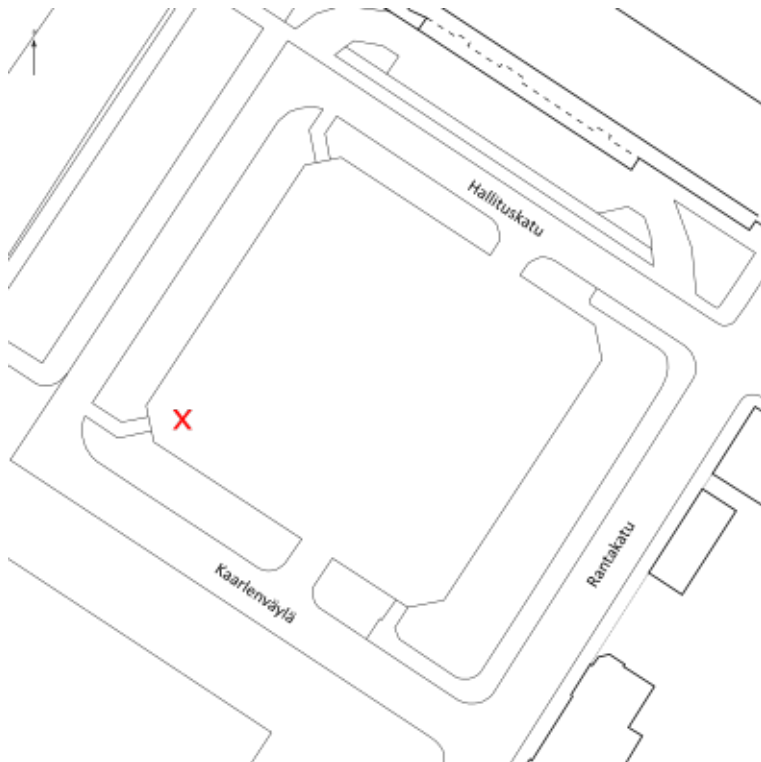
Löydöt: -

Kartat: Kartta 10, 15

Näytteet: -

Päiväys: 11.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 37

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Autoranta

Koko: n. 40 cm x 3 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin koko: 49-190 cm x 6-24 cm

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Viisi noin kaakko-luode suuntaista lankkua, joiden pituudet, paksuudet ja leveydet vaihtelivat. Lankut olivat kallellaan etelään päin ja nousivat keskustaa, eli kaakkoa kohti. Kaksi pisintä lankkua jatkuivat lännessä profiiliin. Lankkujen vieressä/päällä oli kaksi pienempää puuta. Yhdessä lankussa oli tappi ja toisessa tapinreikä - lankut näyttivät olevan pois alkuperäisiltä paikoiltaan, niitä on mahdollisesti uusiokäytetty osana kulkuväylää tms. Rakennetta ei kaivettu pois, vaan

se peitettiin ja sen päälle asennettiin hulevesiputki. Rakenteen tulkittiin liittyvän Heikolanniemen ranta-alueen kuivatukseen torialueen laajentamisen yhteydessä.

Ajoitusarvio: ks. tulkinta

Stratigrafia

Yllä: SY38

Alla: SY38

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: -

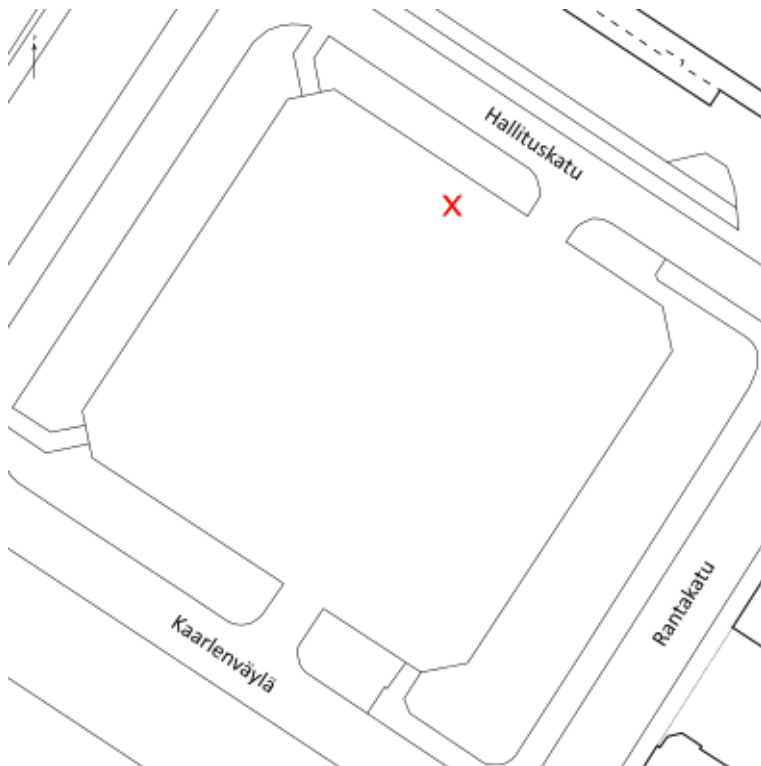
Löydöt: ks. löytöluettelo, ks. poistetut löydöt

Kartat: Kartta 11, 15

Näytteet: -

Päiväys: 15.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 39

Rakennusmateriaali: kivi

Alue: Rantakatu

Koko: -

Suunta: -

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: muu (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: -

Rakennustekniikka: kylmämuurattu

Tulkinta: kivijalka

Kuvaus: Jälkityövaiheessa poistettu rakenne - yhä pystyssä olevan rakennuksen kivijalan perustus, joka tuli esiin SY4:n poiston yhteydessä. Samanlainen rakenne havaittiin kaikkien Rantakadulla ja Hallituskadulla olevien rakennusten kohdalla.

Ajoitusarvio: 1800-luku tai nuorempi

Stratigrafia

Yllä: SY4

Alla: ?

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: -

Löydöt: ei löytöjä

Kartat: -

Näytteet: –

Päiväys: 16.6.2015   **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 41

Rakennusmateriaali: useita (ks. kuvaus)

Alue: Rantakatu

Koko: osia rakenteesta havaittiin 5,15 m matkalla, niitä dokumentoitiin noin 3,4 pituudelta.

Suunta: n. koillinen-lounas

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: Lankut: pituus 1,2-2,2 m ja jatkui profiiliin, leveys 23 cm, paksuus 6-8 cm. Kivet: ø 10-50 cm, tiilenkappaleet 10-15 cm.

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Neljästä lankusta rakennettu koillis-lounaisuuntainen kotelo, jota dokumentoitiin kahdessa osassa. Rakenne on osa samaa järjestelmää kuin R21 ja R28. R41 muodostui puutapein yhteen liitetyistä tasakokoisista lankuista, joista kansi- ja pohjalankut olivat noin 23 cm leveitä ja seinälankut 21-23 cm leveitä. Lankut olivat 6-8 cm paksuja. Rakenteen poikkileikkaus (n. 23 x 40 cm) oli suorakaiteen muotoinen siten, että kansi- ja pohjalaudat oli asetettu sivulankkujen kapeaa sivua vasten (katso hahmotelma). Putken sisäosan korkeus oli noin 23 cm ja leveys 7 cm. Rakenteen päällä ja sivuilla oli paino- ja tukikiviä (ø 10-50 cm) sekä tiilenkappaleita (10-15 cm). Lankkujen päät oli viistetty lankkujen liittymäkohdissa toisiinsa sopiviksi. Rakennetta dokumentoitiin yhteensä noin 3,5 metrin pituiselta matkalta ja sitä on mahdollisesti vielä jäljellä Rantakadulla kohdassa, jossa se jatkui katulampun kaivannon lounaisprofiiliin (ks. Kartta). Kotelo oli kaivettu kaivantoon L42. Rakenne tulkittiin tonttien kuivatukseen liittyväksi puuviemärikoteloksi.

Ajoitusarvio: vanhempi kuin SY26

Stratigrafia

Yllä: L42:n täyttö

Alla: L42

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: R21, R28

Liittyy kaivantoon: L42

Yksikön leikkaama: -

Löydöt: –

Kartat: Kartta 6, 15

Näytteet: -

Päiväys: 22.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennenro: 45

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Rantakatu

Koko: -

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin koko: -

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Jälkityövaiheessa poistettu rakenne - tulkittiin puuroskakerroksessa SY19 olleeksi rakennepuuksi, joka ei enää ollut alkuperäisellä paikallaan.

Ajoitusarvio: samanikäinen kuin SY19 tai sitä vanhempi

Stratigrafia

Yllä: SY19

Alla: SY19

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: -

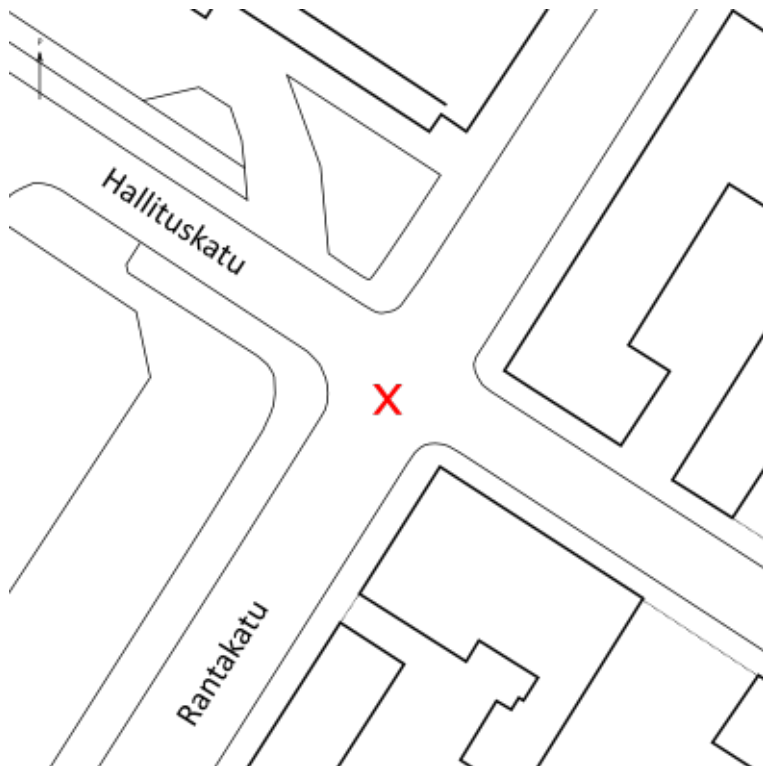
Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: -

Päiväys: 23.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 46

Rakennusmateriaali: kivi

Alue: Rantakatu

Koko: dokumentoidulta osalta n. 2 x 2,5 m

Kaivaustapa: kaivinkone, lapio

Suunta: –

Rakennusmateriaalin ominaisuus: luonnonkivi

Rakennusmateriaalin koko: kivien $\varnothing$ 25-50 cm, isoimmat yli 1 m

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: kivijalka

Kuvaus: Kymmenisen kappaletta luonnonkiviä sekalaisessa kasassa Tuomiokapitulin vihreän puurakennuksen länsikulmalla. Kivet olivat sekoittuneessa maassa SY69. Kivet vaikuttivat rakennekiviltä, mutta ne eivät välttämättä olleet enää alkuperäisillä paikoillaan. Isoja kiviä havaittiin kasoissa samalla linjalla myös Rantakadun länsireunalla kaivettaessa. Tuolloin ne tulkittiin kerroksessa SY14 olleiksi mahdollisten rantavallien tai muiden rantarakenteiden jäännöksiksi. 1800-luvun karttojen ja valokuvien perusteella kivet liittynevät kuitenkin paikalla sijainneisiin kivijalkaisiin aitta-/makasiinirakennuksiin (vrt. R27).

Ajoitusarvio: 1800-luku?

Stratigrafia

Yllä: SY68

Alla: ei kaivettu pohjaan

Saman aikainen kuin: SY69

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: (L25)

Löydöt: –

Kartat: Kartta 14, 15

Näytteet: –

Päiväys: 25.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 47

Rakennusmateriaali: kivi

Alue: Kaupunginojan puisto

Koko: näkyviltä osin n. 1 x 1 m, paksuus yli 50 cm

Suunta: –

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin ominaisuus: luonnonkivi

Rakennusmateriaalin koko: Kivien koot n. 50 x 45 x 35 cm, 50 x 35 x 40 cm ja 40 x 35 cm.

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Kaupunginojan puistikon vesiputkikaivannon koillispuolella havaittu kivikasa, jonka kolme suurinta kiveä mitattiin paikoilleen. Isojen kivien tukena ja väleissä oli pienempiä kiviä. Rakenne jatkui kaivannon kaakkoisprofiiliin ja siitä oli näkyvissä vain 100 x 60 cm kokoinen osa. Kivet olivat todennäköisesti liikkuneet moderneja kaivantoja tehtäessä. Itä/kaakkois – länsi/luoteissuuntainen vesiputkikaivanto kulki osittain kivien päällä. Pohjois-etelä-suuntainen vesiputkikaivanto ja viemäri puolestaan sivusivat kiviä sen lounaispuolelta. On mahdollista, ettei yksikkö ole varsinainen rakenne, vaan kiviä täyttömaassa. Toisaalta kivet olivat varsin yhtenäisessä kasassa ja voisivat sijaintinsa puolesta liittyä esim. kaupunginojan vanhempiin vallituksiin tai muihin rantarakenteisiin. Maayksiköt kivien yläpuolella vaikuttivat koskemattomilta, mutta olivat luonteeltaan enemmän täyttö- kuin kulttuurimaita.

Ajoitusarvio: vanhempi kuin vesiputki- ja viemärikaivannot

Stratigrafia

Yllä: SY49, SY50

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: modernit kaivannot

Löydöt: –

Kartat: Kartta 12, 15

Näytteet: –

Päiväys: 1.7.2015

Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta ©
Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole
mittatarkka.

Rakennusnumero: 51

Rakennusmateriaali: useita (ks. kuvaus)

Alue: Rantakadun ja Ojakadun risteys

Koko: 60 x 70 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Suunta: kaakko-luode

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: Lankku: pituus 56 cm, leveys 15 cm, paksuus 10 cm. Kivien $\varnothing$ 40-50 cm.

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Vanhan kaukolämpökaivannon ja puhelinkaapelikaivannon välistä esiin tullut kaakko-luodesuuntainen päästään viistottu lankku ja sen länsipuoliset luonnonkivet joita oli ainakin kaksi päällekkäin. Lankun itäpuolella ja alla oli palokerros SY71. Rakenteen päällä oli sama likaisen ruskea tiilensekainen keskikarkea hiekka SY70 (L53), kuin rakenteen R52 päällä. Rakennetta rikkoi vanha vesiputkikaivanto L53 ja osa rakenneosasista oli kaivannon täytössä. Kivet sijaitsivat kertaalleen kaivetulla alueella ja niiden yläpuolisessa maassa näkyi profiilissa asfalttia. Samassa yhteydessä oli hirrenpätkä joka oli selkeästi pois alkuperäiseltä paikaltaan. Rakenteeseen kuulunut lankku ja ylin kivi kaivettiin pois, mutta muut osat jäivät paikalleen. Lankku mitattiin paikalleen, mutta kiviä ei. Rakenne on mahdollisesti osa rakennetta R52 joka on tulkittu rantarakenteeksi.

Ajoitusarvio: 1800-luku

Stratigrafia

Yllä: L53

Alla: SY71, rakennetta ei
kaivettu
kokonaisuudessaan
pohjaan

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: R52

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L53

Löydöt: ei talteenotettuja löytöjä

Kartat: Kartta 13, 15

Näytteet: -

Päiväys: 6.7.2015

Täytti: Terhi Taipaleenmäki, Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennenro: 52

Rakennusmateriaali: useita (ks. kuvaus)

Alue: Rantakadun ja Ojakadun risteys

Koko: n. 70 cm x 1,8 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Suunta: kaakko-luode

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Rakennusmateriaalin koko: Hirsi: pituus n. 3 m, paksuus/leveys 30 cm x 25 cm. Kivien $\varnothing$ 30-80 cm.

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Kaakko-luoteissuuntainen salvottu hirsi ja sen päällä ja vieressä olleet kivet. Rakenne tuli esiin uutta hulevesikaivoa kaivettaessa Rantakadun ja Ojakadun risteyksessä. Rakenne oli perustettu pohjamaahan, joka rakenteen kohdalla oli mustanharmaata savista keskikarkeaa hiekkaa. Rakenteessa ei havaittu salvoshirteen liittyneitä poikittaisia puuosia ja on mahdollista, että hirsi on ollut rakenteessa uusiokäytettynä. Kivet oli ladottu hirren päälle ja sen pohjoispuolelle. Kiviä tuli esiin lähinnä rakenteen itäosassa, länsiosassa kiviä ei ole joko ollut tai ne on poistettu vesijohtokaivantoa L53 kaivettaessa. L53 leikkasi rakenteen yläosaa. Samaa kokonaisuuteen liittyivät kaivannon eteläprofiilissa olleet kaksi suurta kiveä ja lankku (ks. kuvat), jotka poistettiin dokumentoimatta. Kivet ja lankku oli mahdollisesti otettu pois paikoiltaan kaivannon L53 kaivussa ja ne sijaitsivat kaivannon täyttöhiekassa SY70. Kun rakenne poistettiin kaivannosta, itä- ja länsiprofiilien sisältä lähti noin 50-100 cm mitalta hirttä pois, jolloin poistetun hirren kokonaispituudeksi muodostui noin 3 m. Rakenne jatkuu todennäköisesti uuden kaivon etelä- ja länsipuolella. Rakenne jatkui myös kaivannon itäprofiiliin, mutta Rantakadun keskellä kulkenut jätevesiviemärikaivanto L25 on todennäköisesti tuhonnut sen, eikä rakennetta havaittu nurmialueelle kaivetussa kaivannossa. Rakenne on tulkittu rantarakenteeksi - sijaintinsa puolesta rakenne voisi liittyä 1800-luvun kartoissa ja valokuvissa näkyvään rantavalli/laiturirakenteeseen Heikolanniemen itäpuolella. R51 on mahdollisesti osa samaa kokonaisuutta.

Ajoitusarvio: 1800-luku: dendrokronologisen analyysin mukaan rakennehirsi on mahdollisesti kaadettu talvikaudella 1860-1861

Stratigrafia

Yllä: L53

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: R51

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L25, L53

Löydöt: -

Kartat: Kartta 13, 15

Näytteet: Näyte 10, DN5 - rakenteesta R52 otettu näyte.

Päiväys: 6.7.2015

Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta
© Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei
ole mittatarkka.

Rakennenro: 54

Rakennusmateriaali: kivi

Alue: Rantakadun ja Ojakadun risteys

Koko: näkyviltä osin n. 70 x 100 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin koko: ylin kivikerta: 45 x 40 x 40 cm ja 30 x 20 x 44 cm, alemmat näkyviltä osin n. 50 x 45 x 10-15 cm

Rakennustekniikka: kylmämuurattu

Tulkinta: kivijalka

Kuvaus: Koillis-lounaissauntainen luonnonkivistä ja lohkokivistä rakennettu kivijalka. Rakenteessa oli ainakin kaksi päällekkäistä kivikertaa, joista ylempi oli ladottu lohkokivistä tai hyvin kulmikkaista luonnonkivistä, ja alempi pyöreäkulmaisista luonnonkivistä (vrt. Arkkitehtiosaston kivijalat). Ylemmät kivet liikkuiivat pois paikoiltaan konekaivun yhteydessä. Kivien pohjoispuolella, niitä vasten, oli puhdas ostohiekka SY56. Kivien päällä oli SY55. Valtaosa kivistä poistettiin, osa 2. kivikerran kivistä jäi paikoilleen - rakennetta ei kaivettu pohjaan ja sen alisia kerroksia ei siten tiedetä. Rakenne tulkittiin kivijalaksi.

Ajoitusarvio: 1800-luku tai vanhempi

Stratigrafia

Yllä: SY55

Alla: rakennetta ei
kaivettu pohjaan

Saman aikainen kuin: -

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L25

Löydöt: ks. löytöluettelo

Kartat: Kartta 13, 15

Näytteet: -

Päiväys: 6.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

Rakennusnumero: 78

Rakennusmateriaali: puu

Alue: Torialue Kaarlenväylän eteläpuolella

Koko: näkyviltä osin n. 2 x 3,5 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Rakennusmateriaalin koko: Pituus: n. 4 m ja 1,5 m, leveys 18-20 cm ja 25 cm.

Rakennustekniikka: muu (ks. kuvaus)

Tulkinta: muu (ks. kuvaus)

Suunta: pohjois-etelä/itä-länsi

Rakennusmateriaalin ominaisuus: useita (ks. kuvaus)

Kuvaus: Kaarlenväylän eteläpuoleisen torialueen istutuskaivannosta esiin tulleet kolme paikallaan ollutta lankkua tai hirttä, jotka muodostivat itä-länsisuuntaisen rakenteen kulmauksen tai tukihirren päälle rakennetun lattiataason. Rakenne koostui kahdesta noin 4 metriä pitkästä itä-länsisuuntaisesta lankusta tai hirrestä, sekä niiden länsipään alla olleesta näkyviltä osin noin 1,5 metrin pituisesta pohjois-eteläsuuntaisesta hirrestä. Itä-länsisuuntaiset puut olivat noin 18-20 cm leveitä, pohjois-eteläsuuntainen puu oli noin 25 cm leveä. Puiden paksuutta ei määritelty, sillä ne jätettiin dokumentoinnin jälkeen paikoilleen. Puut vaikuttivat osin palaneilta, ja niiden päällä ja eteläpuolella oli tervakerros. Sondilla koputeltaessa hirsien pohjoispuolella tuntui maakerrosten SY79 ja SY80 alla olevan lisää ilmeisen hyväkuntoista puuta n. 5-10 cm syvemmällä kuin nyt dokumentoidut hirret. Rakenne vaikutti kokonaisuudessaan olevan kallellaan pohjoiseen päin, sillä myös rakenteen pohjois-eteläsuuntainen hirsi sukelsi pohjoiseen. Samalla rakennenumeroilla dokumentoitiin myös yksi kaakko-luodesuuntainen noin 2 m pitkä ja 10-15 cm leveä irtonainen palanut hirsi, sekä noin 2 m rakenteesta itään ollut suurehko kivi. Molemmat edellämainituista olivat samojen maakerrosten (SY79 ja SY80) ympäröimiä, kuin muutkin R78 puut. Rakennetta ei poistettu, eikä sitä otettu kokonaan esiin, sillä uutta istutuskaivantoa ei tarvinnut kaivaa rakenteen läpi. Rakennetta rikkoivat modernit kaivannot sen itä- ja länsipäissä. Rakenne tulkittiin rakennuksen kulmaksi tai lattiatasoksi ja sen alla kulkeneeksi tukihirreksi. Mahdollisesti samaa rakennetta ja todennäköisesti samanaikainen kuin R34.

Ajoitusarvio: 1700-luvun loppu?, Ks. R34

Stratigrafia

Yllä: SY4, SY79, SY80

Alla: rakennetta ei
kaivettu pois

Saman aikainen kuin: R34

Liittyy yksikköön: -

Liittyy rakenteeseen: R34

Liittyy kaivantoon: -

Yksikön leikkaama: L33, muut modernit
kaivannot

Löydöt: Piiposliinia, lasia, rautanauvoja.

Kartat: Kartta 15

Näytteet: –

Päiväys: 10.08.2015 **Täytti:** Terhi Tanska

Hahmotelma:

Pohjakartta Oulun kaupungin kantakartta © Oulun kaupunki 2015. Hahmotelma ei ole mittatarkka.

YKSIKKÖLUETTELO

Yksikkönumero: 2

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu ranta-alue

Laajuus: havaittu Hallituskadun rannanpuoleisella alueella

Paksuus: < 2 m

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm; kivi

Pääsekoite: tiilimurska; tiili/tiilen pala; karkea hiekka <2,0 mm; sora

Muut sekoitteet: puulastu; muu (ks. kuvaus); savi

Kerroksen ominaisuudet: modernin toiminnan sekoittama; sekoittunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: harmaanruskea, paikoin kerroksellinen

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: Modernit leikkaukset, mm. L3 ja L7.

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Tasaus-/purkujätekerros, jossa oli tiiliä ja tiilimurskaa, suuria kiviä, soraa, multaa, puun kappaleita ja muuta purku-/rakennusjätettä. Rannan puoleisilta osin sekoittunutta/modernia, seassa muovia ja sulakkeita. Kerroksesta löytyi suurikokoinen kivi (pituus 1 m, leveys 60 cm) jossa on rautainen laiturirangas (Ø 27 cm). Kivi on tarkoitus säilyttää ja sijoittaa rannan nurmialueelle. Yksikkö on tulkittu ensisijassa tasauserroksiksi joka on muodostunut torialueen laajentamisen yhteydessä mahdollisesti useammassa eri vaiheessa. Osa tähän kerrokseen tulkitusta maasta voi olla muualta tuotua ja osittain kerros on myös sekoittunut Radissonin ja Autorannan parkkialueen rakentamisen yhteydessä. Kerroksen yhteys yksikköön SY14 on epäselvä - vaikuttivat osin hyvin samankaltaisilta, mutta kerroksessa SY14 ei ollut moderneja löytöjä. Kerroksen SY2 on tulkittu liittyvän ensisijassa 1900-luvun maanmuokkauksiin. Kerroksen alapinta voi olla tätä vanhempi.

Ajoitusarvio: 1900-luku, osa purkujätteestä on vanhempaa

Stratigrafia

Yllä: SY4, SY9, L10

Alla: R1, SY5, R6, SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

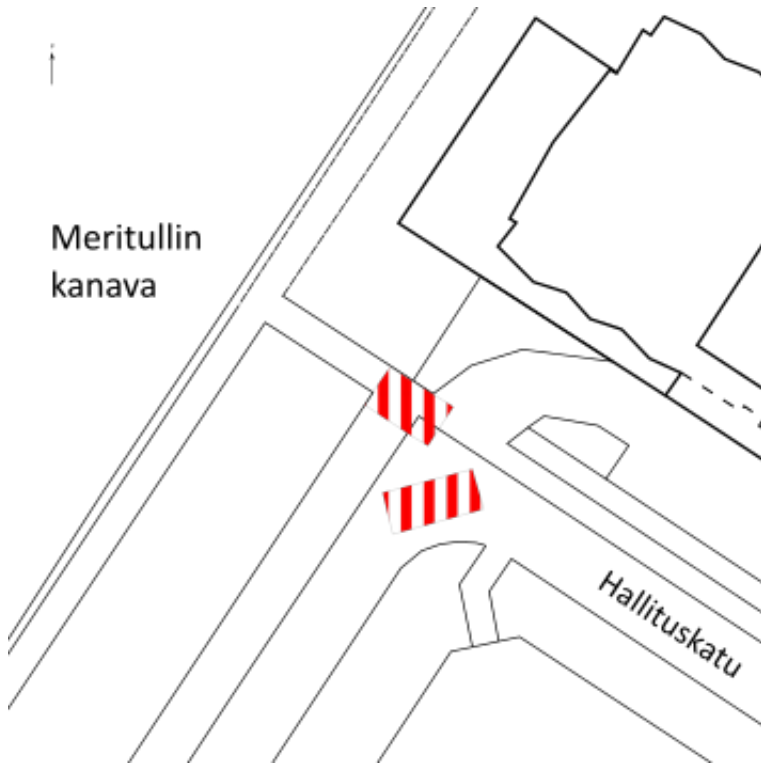
Yksikköä leikkaa: L3, L7, L10

Löydöt: Lasia, sulakkeita, muovia. Löytöjä ei otettu talteen.

Kartat: Kartta 2, 3

Näytteet: –

Päiväys: 19.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 3

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Alue: Hallituskatu ranta-alue

Laajuus: n. 1 x 2 m

Paksuus: > 1 m

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerrostyoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm; keskikarkea hiekka <0,6 mm

Pääsekoite: muu (ks. kuvaus)

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: modernin toiminnan sekoittama; sekoittunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: vaalenpunertava/vaaleanruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: –

Kaivannon muoto tasossa: suorakaide

Kaivannon muoto profiilissa: hiukan alaspäin kapeneva suorakaide

Kerrostyyppi: kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Koillis-lounassuuntainen vanhemman viemäriputken kaivanto ja sen täyttö. Kaivanto leikkasi rakennetta R1 ja oli osin sen päällä. Kaivannon täyttö oli hienon ja keskikarkean hiekan lisäksi sekoittunutta purkujätettä, soraa ja sepeliä - SY2 jota lapattu takaisin kaivantoon. Yksi R1 rakenteen paaluista oli tämän kaivannon täytössä/kaivannon seinämää vasten, ilmeisesti kaivannon kaivussa pois paikoiltaan nostettuna.

Ajoitusarvio: 1900-luku

Stratigrafia

Yllä: SY4

Alla: R1, SY5, SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: täytölle ei annettu omaa numeroa

Leikkaa yksiköitä: R1, SY2, SY5, R8, SY16

Yksikköä leikkaa: -

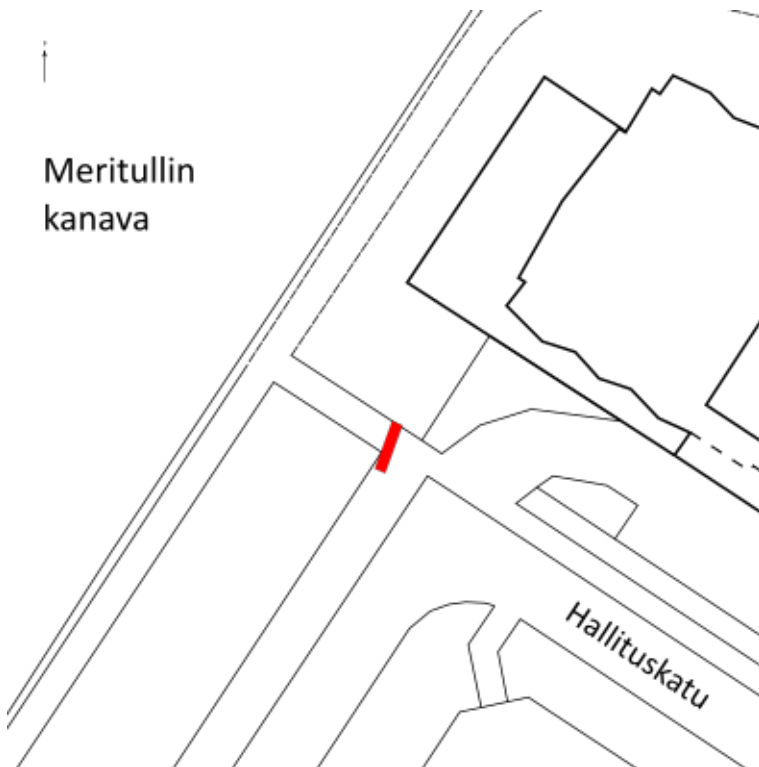
Löydöt: –

Kartat: Kartta 2

Näytteet: –

Päiväys: 19.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 4

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Kaikkiialla valvotulla alueella

Laajuus: kaikkiialla valvotulla alueella

Paksuus: n. 20-80 cm

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: asvaltti; muu (ks. kuvaus); sora

Pääsekoite: –

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: musta, harmaa, kellertävän ruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: –

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: rakentamiskerros

Kuvaus: Asvaltti tai noppakivet ja niiden pohjustuskerrokset: asvaltti/noppakivet, sora/sepeli, likainen sora/sepeli, puhdas ostohiekka. Pohjustuskerrosten koostumus ja luonne vaihteli jonkin verran riippuen mm. siitä millaisia sen alapuoliset kerrokset olivat. Hallituskadulla välillä Rantakatu-Aleksanterinkatu ajoradan kohdalla pintamateriaalina oli noppakivet, jalkakäytävä oli asvaltoitu. Noppien alla oli perustushiekka ja sen alla isokokoista sepeliä noin 20 cm. Sepeli oli laitettu suoraan vanhemman mukulakiveyksen (R8) päälle ja se oli painunut myös kivien väliin. Sepeli ja R8 kivet poistettiin samanaikaisesti. Joillakin alueilla ylin kerros oli nurmikko pohjustuksineen, mutta tälle ei annettu omaa numeroa - nämä kohdat on luettu osaksi kerrosta SY4.

Ajoitusarvio: moderni

Stratigrafia

Yllä: -

Alla: SY2, L3, L7, R8, SY9, L10, L11, L25, L33, R36?, R39, SY48, L53, SY57, SY68, SY70, SY73, SY76, R78, SY79, SY80

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

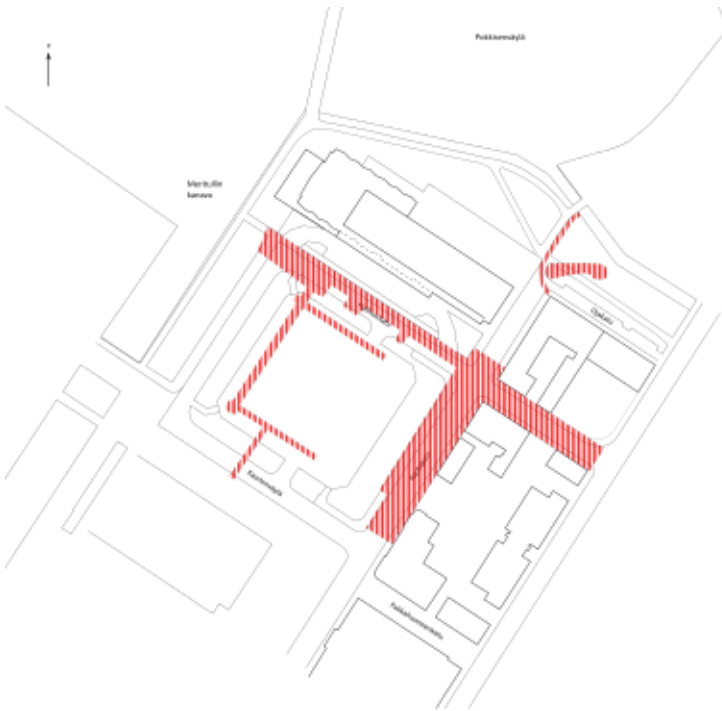
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: -

Päiväys: 18.5.2015 Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 5

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu ranta-alue

Laajuus: havaittiin n. 1,5 x 2 metrin kokoisella alueella R1:n päällä

Paksuus: < 10 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Pääsekoite: siltti; savi

Muut sekoitteet: -

Kerroksen ominaisuudet: tahmea

Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: vaaleanharmaa

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L3

Kaivannon muoto tasossa: -

Kaivannon muoto profiilissa: -

Kerrostyyppi: luonnollinen kerros

Kuvaus: Paikoin R1:n päällä ollut kerros vaaleanharmaata, savista keskikarkeaa hiekkaa. Kerros vaikutti vedessä olleelta, syntynyt mahdollisesti veden rakenteen päälle kasaamana. Viemärikaivannon L3 leikkaama.

Ajoitusarvio: nuorempi kuin R1

Stratigrafia

Yllä: SY2, L3

Saman aikainen kuin: -

Kaivanto täyttynyt: -

Löydöt: -

Kartat: Kartta 2

Näytteet: -

Päiväys: 18.5.2015 Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

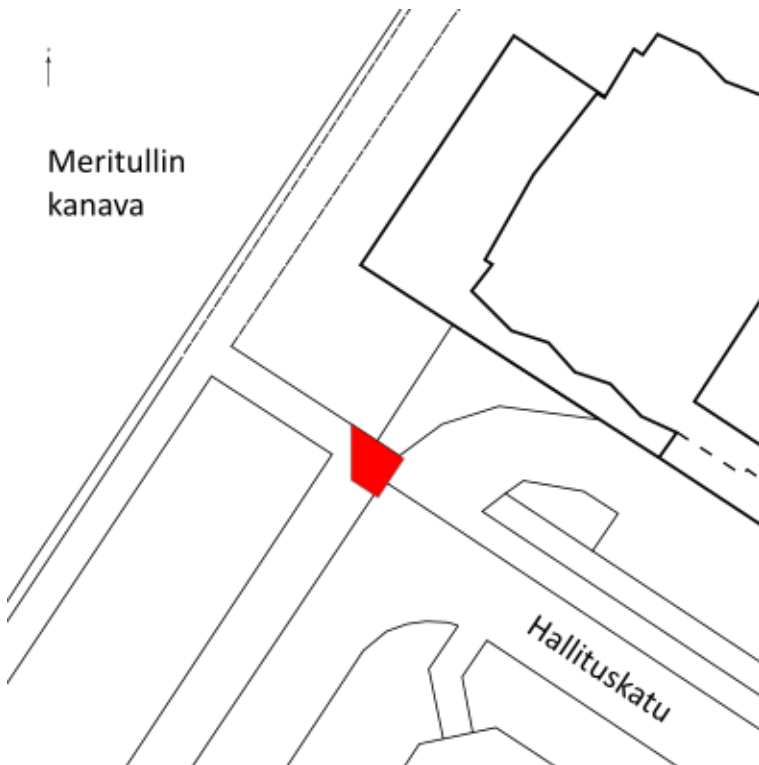
Alla: R1

Liittyy rakenteeseen: -

Leikkaa yksiköitä: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikköä leikkaa: L3

Yksikkönumero: 7

Alue: Hallituskatu ranta-alue, kaivanto 2

Laajuus: 40-50 cm x 4 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Muut sekoitteet: -

Kerroksen ominaisuudet: modernin toiminnan sekoittama

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: harmaanruskea

Yksikön raja: selkeä

Kaivannon muoto tasossa: suorakaide

Kerrostyyppi: kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Noin kaakko-luodesuuntainen sähkökaapelikaivanto ja sen täyttö. Kaivanto lävisti kaivannon 2 ja rikkoi rakennetta R6. Kaivannon leveys oli noin 40-50 cm ja syvyys kerroksen SY4 alapinnasta R6 lautojen väliin. Täytölle ei annettu omaa numeroa.

Ajoitusarvio: moderni

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Paksuus: n. 50-100 cm

Pääsekoite: -

Häiriöt: -

Kaivannon muoto profiilissa: suorakaide

Stratigrafia

Yllä: SY4

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: täytölle ei annettu omaa numeroa

Leikkaa yksiköitä: SY2, R6, R8, SY16

Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: Kartta 3

Näytteet: -

Päiväys: 19.5.2015 Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 9

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu, kaivanto 1

Laajuus: Hallituskadulla hotellin edustalla

Paksuus: 2 m (sisältää betonialtaan)

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerrostus

Päämaalaji: sora

Pääsekoite: hieno hiekka <0,2 mm

Muut sekoitteet: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Kerroksen ominaisuudet: löyhä

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: keskiruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: -

Kaivannon muoto tasossa: suorakulma

Kaivannon muoto profiilissa: suorakulma

Kerrostyyppi: rakentamiskerros

Kuvaus: Betoninen istutusallas, pohjustussora ja niiden kaivanto. Betoniseinä ulottui noin 65 cm syvyyteen katupinnasta. Sen alla oli pohjustussoraa, joka ulottui noin 50 cm betoniseinän ulkopuolelle. Sorassa oli kiviä (Ø n. 15 cm). Rakenteen kokonaispaksuus betonialtaan yläreunasta laskien on noin 2 metriä. Rakennetta varten kaivetulle kaivannolle ei ole annettu omaa yksikkönumeroa, eikä betonialtaalle rakennenumeroa. Yksikkönumero annettiin, koska altaan pohjustussora näkyi selkeänä monissa kuvissa ja peittää joitakin SY14 kiviä.

Ajoitusarvio: moderni

Stratigrafia

Yllä: SY4

Alla: SY2, SY14, SY17

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: SY14, SY17

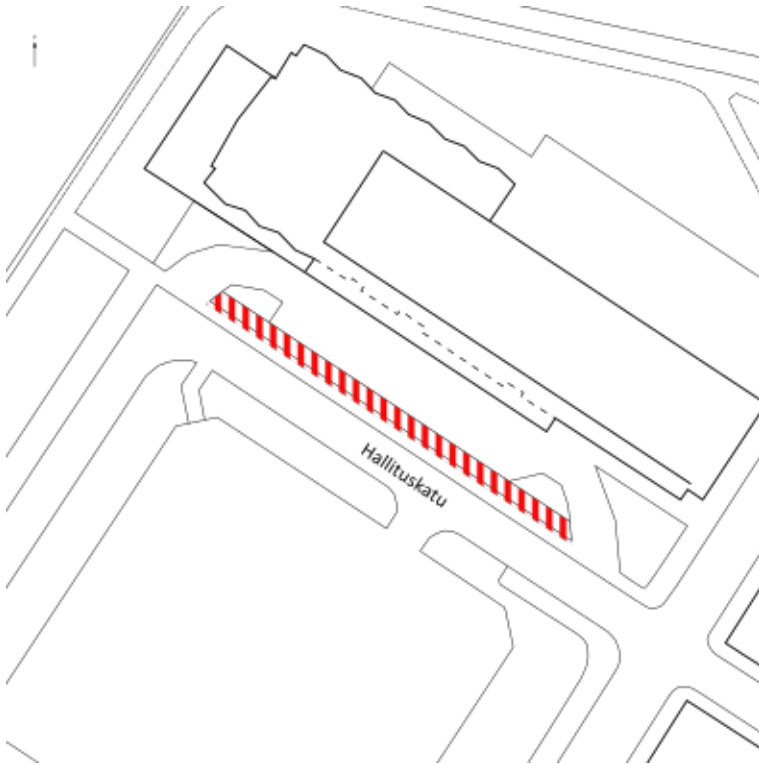
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: -

Päiväys: 20.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 10

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Alue: Hallituskatu, kaivanto 1

Laajuus: leveys n. 80 cm, koko pituus tuntematon

Paksuus: < 50 cm

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Pääsekoite: karkea hiekka <2,0 mm

Muut sekoitteet: muu (ks. kuvaus)

Kerroksen ominaisuudet: löyhä

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: punertava

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: -

Kaivannon muoto tasossa: suorakaide

Kaivannon muoto profiilissa: suorakaide

Kerrostyyppi: kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Moderni kaivanto ja sen täyttö. Kaivanto oli täytetty punertavalla keskikarkealla hiekalla ja sen alapinnalla kulki lautaarinalle asetettu betoniputki. Kaivanto yksiköitiin, koska se leikkasi kerroksia SY2, SY14 ja SY17 kaivannon 1 alueella. Kaivanto kulki kaivannon 1 suuntaisesti sen lounaisreunassa. Täytöllä ei annettu omaa numeroa. Samankaltainen kaivanto havaittiin myös kadun toisella puolella.

Ajoitusarvio: moderni

Stratigrafia

Yllä: SY4

Alla: SY2, L11, SY14, SY17, SY18

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: täytölle ei annettu omaa numeroa

Leikkaa yksiköitä: SY2, SY14, SY17, SY18

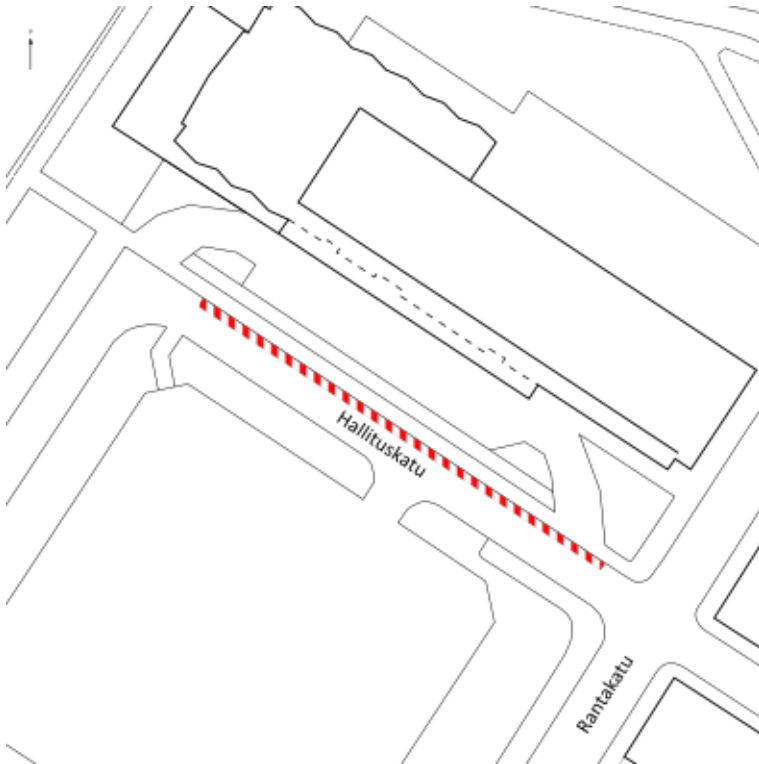
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: -

Päiväys: 20.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 11

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Alue: Hallituskatu, kaivanto 1

Laajuus: leveys n. 50-100 cm, pituus tuntematon

Paksuus: > 2 m

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: -

Pääsekoite: -

Muut sekoitteet: -

Kerroksen ominaisuudet: -

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: -

Kerroksen väri: -

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L10

Kaivannon muoto tasossa: suoralinjainen

Kaivannon muoto profiilissa: pohjaltaan V

Kerrostyyppi: kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Kaivannossa 1 ja 2 havaittu vanhan vesi- ja viemäriputken kaivanto. Kaivanto oli syvempi kuin kohtaan kaivettu uusi hulevesiviemärikaivanto, sillä vesiputki jätettiin paikoilleen. L11 kaivannon täyttö oli sekoittunut hiekkainen SY17; täytetty ilmeisesti kaivannosta kaivetulla maalla. Täytöllä ei annettu omaa numeroa. Päällä ei havaittu R8 katukiveystä.

Ajoitusarvio: moderni

Stratigrafia

Yllä: SY4, L10

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: täytölle ei annettu omaa numeroa

Leikkaa yksiköitä: SY16, SY17

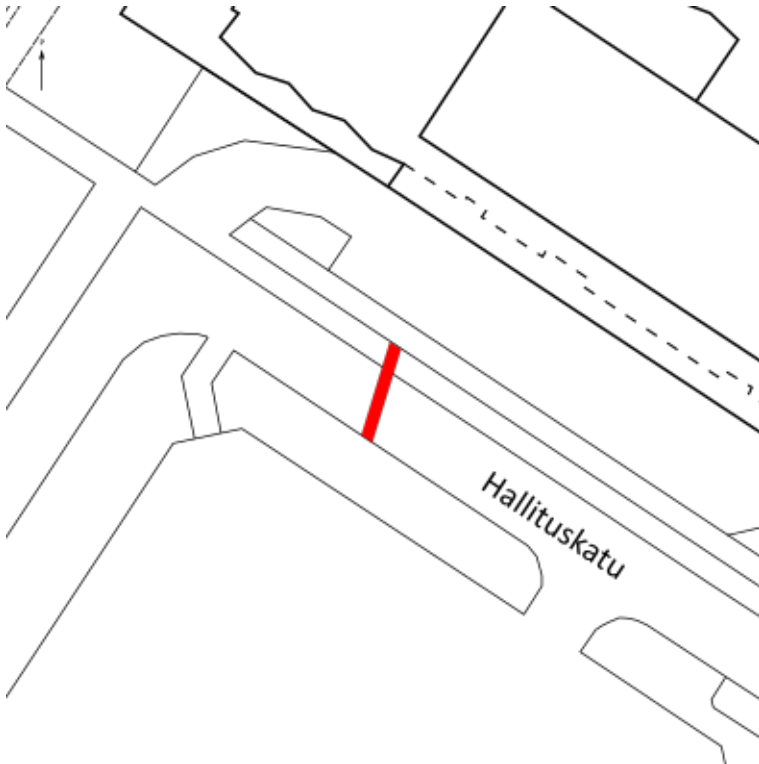
Yksikköä leikkaa: L10

Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: -

Päiväys: 20.5.2015 Täytti: Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 13

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu, kaivanto 2

Laajuus: havaittu kaivannon 2 koillisprofiilissa, laajuus tasossa tuntematon

Paksuus: 20-40 cm

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm; keskikarkea hiekka <0,6 mm; hiesu

Pääsekoite: multa

Muut sekoitteet: tiilimurska; tiili/tiilen pala; hiili; noki

Kerroksen ominaisuudet: kerrostunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: erisävyisiä likaantuneita hiekoja

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: -

Kaivannon muoto tasossa: -

Kaivannon muoto profiilissa: -

Kerrostyyppi: tasauskerros

Kuvaus: R8 pohjustushiekan alapuolella olleet erisävyiset hiekka- ja hiesukerrokset. 3-5 erisävyistä likaantuneen hiekan ja

hiesun kerrosta, joiden yhteispaksuus vaihteli välillä 20-40 cm. Yksittäisten kerrosten paksuudet olivat 5-15 cm. Kunkin kerroksen sekoitteet olivat pääosin samat, mutta sekoitteiden keskinäiset suhteet vaihtelivat kerroksittain. Kerrokset koostuivat hienosta hiekasta, keskikarkeasta hiekasta, mullasta, hiilestä ja noesta, hiesusta, vähäisestä määrästä tiilimurskaa ja tiilenpaloja. Mahdollisesti syntyprosessiltaan samankaltainen kuin SY2 ja SY14. Mahdollisesti osa rakenteeseen R8 liittyvää pohjustamista/tasausta tai jokin torialueen vanhempi pinta.

Ajoitusarvio: 1800-1900-luvut

Stratigrafia

Yllä: R8

Alla: SY14

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

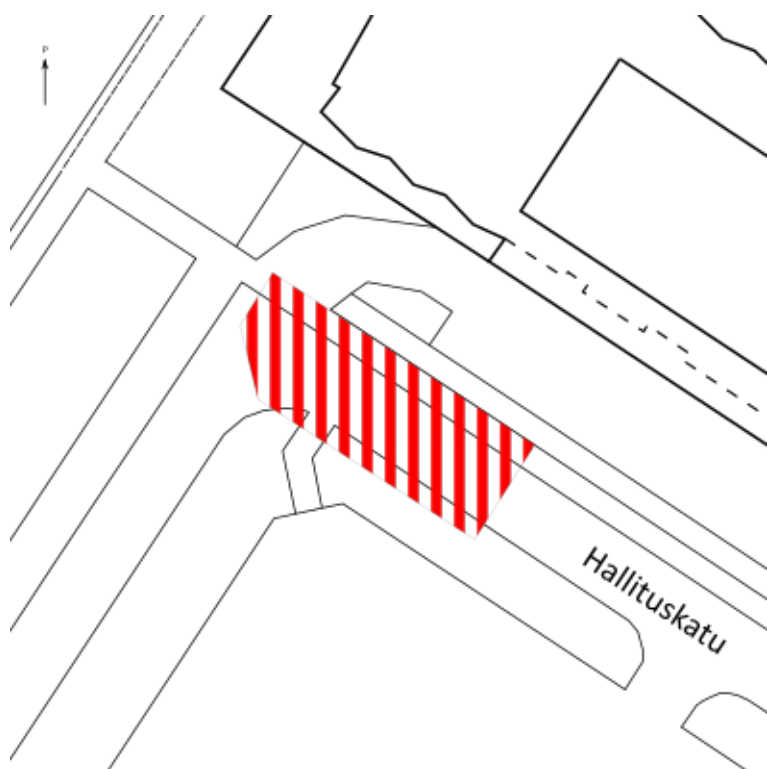
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: -

Päiväys: 21.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 14

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu

Laajuus: havaittu laajalla alueella

Paksuus: n. 55-150 cm

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm; multa

Pääsekoite: puusilppu; hiesu; sora; kivi

Muut sekoitteet: tiilimurska; tiili/tiilen pala; hiili; kivi

Kerroksen ominaisuudet: löyhä; pehmeä

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: tummanruskea

Yksikön raja: selkeä profiilissa, tasossa suhde kerroksiin SY2 ja SY17 oli epäselvä **Häiriöt:** SY9, L10

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Orgaanisen aineksen sekainen purkujätekerros, joka havaittiin laajalla alueella. R8 katukiveyksen alla ollut tasauskerros, joka koostui purkujätteestä ja erilaisista likaantuneista hiekoista. Kerroksen sisällä oli vanhoja rakennepuita ja -kiviä jotka eivät olleet enää paikoillaan (R12 ja R15). Kerros on todennäköisesti sama kuin SY2, mutta luonteeltaan vähemmän sekoittunut - SY14 on luonteeltaan kerrostuneempi. Kerroksessa oli tiiltä - kokonaisia ja paloja - sekä kiviä. Tiilimurskakerroksia, jotka olivat paikoitellen paksujakin, ei erotettu omiksi yksiköikseen, koska niiden tulkittiin liittyvän samaan syntyprosessiin. Kerros oheni keskustaa kohti tullessa samalla kuin pohjamaan pinta nousi. Kerroksessa havaittiin paikoitellen kivikasoja ja mahdollisia kivirivejä (hahmotelmassa kirjaimella X), mutta ne eivät vaikuttaneet muodostavan varsinaista rakennetta, sillä kiviä ei oltu aseltu tasaisesti ja tiivistä. Kiviä (lohko- ja luonnonkiviä, 40-50 x 150 cm ja 30 x 40-50 cm) ei mitattu paikoilleen, mutta niistä on otettu profiilikuvia. Kivien yhteydessä oli paikoitellen pikeä/tervaa. 1800-luvun karttojen ja valokuvien perusteella kivet liittyvät paikalla sijainneisiin kivijalkaisiin aitta-/makasiinirakennuksiin (vrt. R27). Raja yksiköiden SY14 ja SY17 välillä jäi valvonnan aikana epäselväksi - kerrokset tuntuivat sulautuvan toisiinsa.

Ajoitusarvio: 1800-luku - vanhempi kuin R8.

Stratigrafia

Yllä: R8, SY9, L10, SY13

Alla: SY16, SY19, SY22

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R12, R15

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

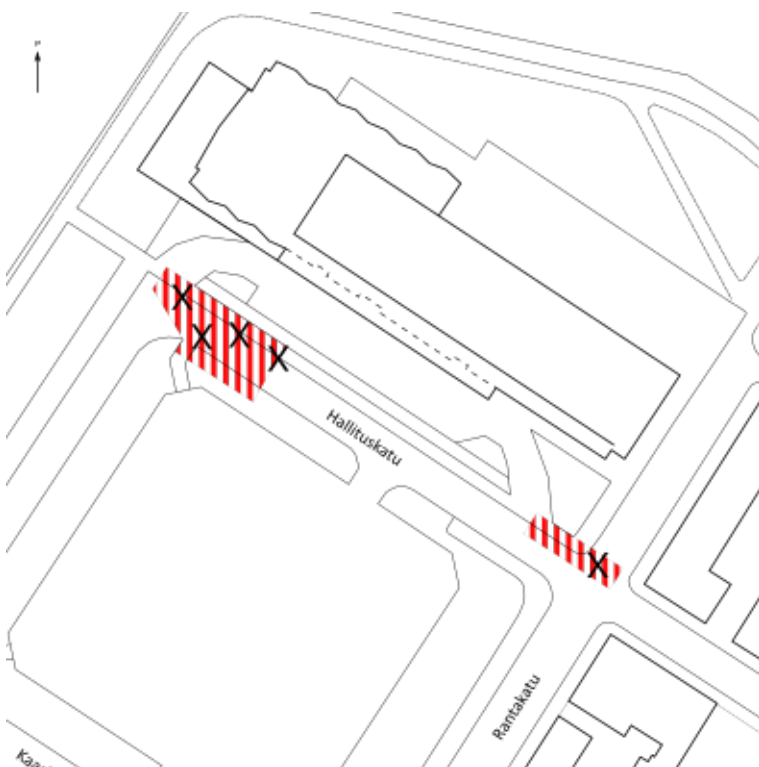
Yksikköä leikkaa: SY9, L10

Löydöt: ks. löytöluettelo - ei moderneja löytöjä. Lisäksi pullolasia, fajanssia ja metallirengas jotka poistettiin jo kentällä.

Kartat: –

Näytteet: –

Päiväys: 21.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 16

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä ja Kaupunginojan puisto

Laajuus: kaikkialla valvotulla alueella

Paksuus: –

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerroskoostumus**Päämaalaji:** muu (ks. kuvaus)**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** –**Kerroksen ominaisuudet:** tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** kerrostunut**Kerroksen väri:** vaihtelee**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** useita**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** luonnollinen kerros

Kuvaus: Pohjamaa jonka luonne vaihteli tutkimusalueella. Kerroksen yläpinta on paikoitellen vaihtuva - sen yläpinnassa oli jonkin verran ihmisen toiminnan jäännöksiä. Vanhoilla ranta-alueilla pohjamaassa havaittiin orgaanisen aineksen rantuja, jotka ovat ilmeisesti seurausta tulvista, aalloista, ja veden seisomisesta pitkään paikallaan. Autorannan tutkimusalueella kerroksessa havaittiin myös simpukoiden kuoria ja viherliusketta. Eteenkin ranta-alueella pohjamaahan oli painunut painolastikiviä, kuten piikiviä. Kerroksessa oli myös joitakin uppopuita ja muuta aikanaan merenpohjaan uponnutta materiaalia. Pohjamaassa oli paikoitellen hyvin runsaasti kiviä, joista osa näytti lohkotuilta. Kivien ympärillä oli likaantumaton, tiivistä pohjamaata. Suurin osa kivistä tulkittiin jään ja veden kasaamiksi ja rikkomiksi kiviksi pohjamaarenissa/ranta-alueella. On mahdollista, että osa pohjamaassa olleista kivistä on peräisin alueella sijainneista kivijalkaisista aitta-/makasiinirakennuksista. Kiviä ei mitattu paikoilleen.

Ajoitusarvio: –**Stratigrafia**

Yllä: R1, SY2, L3, R6, L7, R8, L11, SY14, SY17, SY19?, R20, R21, SY22, L23, L25, L29, SY30, R31, L32, L33, R34, R36?, SY40, L42, R47, SY50, R52, L53, SY58, SY59, L60, SY61, SY65, SY72

Alla: -

Samanaikainen kuin: -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Leikkaa yksiköitä:** -

Yksikköä leikkaa: L3, L7, L11, L23, L25, L29, L33, L42, L53, L60

Löydöt: ks. löytöluettelo**Kartat:** –**Näytteet:** –**Päiväys:** 25.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska**Yksikkönumero: 17****Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Hallituskatu, kaivanto 1**Laajuus:** havaittiin kaivannon 1 profiilista, ei kuitenkaan koko kaivannon pituudelta**Paksuus:** n. 35 cm (15 cm)**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm**Pääsekoite:** puusilppu; multa**Muut sekoitteet:** tiili/tiilen pala; hiili; kivi**Kerroksen ominaisuudet:** löyhä**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** kerrostunut**Kerroksen väri:** ruskea**Yksikön raja:** pääosin selkeä, osin vaihtuva kerroksen SY14 kanssa**Häiriöt:** SY9, L10, L11**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** purkukerros

Kuvaus: Kerroksen SY14 kaltainen löyhä ja multainen ruskea hiekka. Kerroksessa oli tiiltä, kiviä, puuta ja puusilppua. Yksikkö oli kerrostunut eikä niin selkeästi purkujätekerros kuin SY14. Pohja vaihtui osittain puhtaaseen pohjamaahan SY16. Yksiköitettiin kaivannon 1 profiilista leikkauksen L11 molemmin puolin. Raja yksiköiden SY14 ja SY17 välillä jäi valvonnan aikana epäselväksi - kerrokset tuntuivat sulautuvan toisiinsa. Koska SY17 havaittiin alueella jossa pohjamaanpinta alkoi nousta, kerros voi käytännössä olla SY14 jonka pinnasta on poistettu jossakin torin tasoitusvaiheessa eniten purkujätettä sisältänyt osa. Kerroksen SY17 luonne muuttui hieman Hallituskadun ja Rantakadun risteystä lähestyttäessä - se oli vähemmän orgaanista ja enemmän hiekkaista. Kerroksen seassa oli myös vähän hiiltä. Samalla kerros oheni ja oli ohuimmillaan vain noin 15 cm paksu.

Ajoitusarvio: 1800-luku tai vanhempi

Stratigrafia

Yllä: SY9, L10, SY18

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

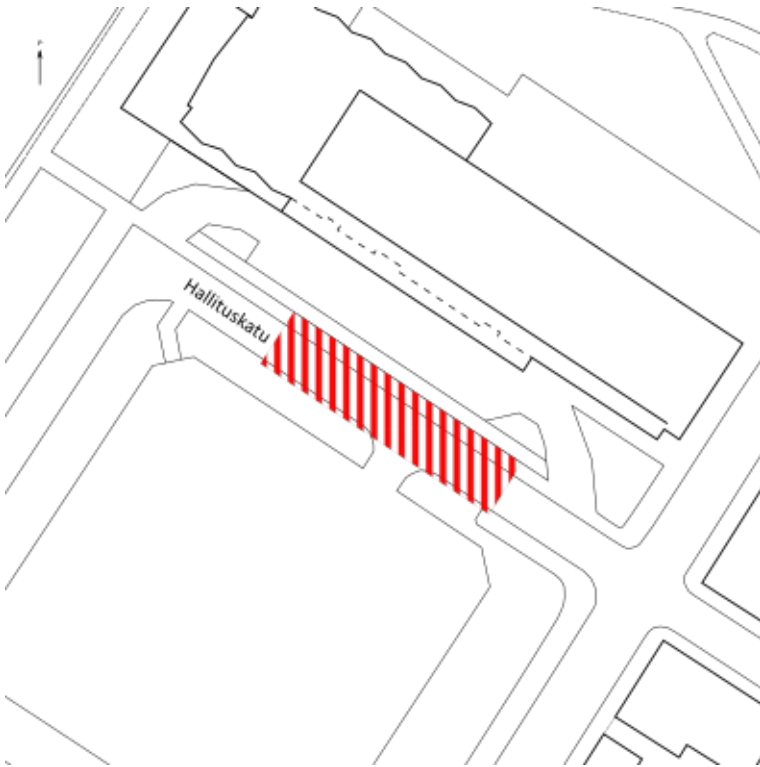
Yksikköä leikkaa: SY9, L10, L11

Löydöt: ks. löytöluettelo

Kartat: -

Näytteet: -

Päiväys: 25.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 18

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu, kaivanto 1

Laajuus: havaittiin koko kaivannon 1 leveydeltä, pituus tuntematon

Paksuus: Kerros dokumentoitiin kaivannon 1 profiilista jossa sen yläpinta oli L10 kaivannon leikkaama; paksuus ei määriteltävissä.

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm; hiesu

Pääsekoite: -

Muut sekoitteet: tiilimurska

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: harmaa

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L10

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Harmaa hieno hiekka ja hiesu, joka oli paikoitellen sekoittunut ja likainen. Lounaisprofiilista kerroksen alkuperäistä paksuutta ei voitu selvittää, koska L10 leikkasi sen yläpintaa. Kerrosta ei havaittu kaivannon koillisprofiilissa, eikä sitä mitattu tasossa. Tulkittu tasaus- tai täyttökerrokseksi, mahdollisesti sama kuin SY13, mutta kerroksen päällä ei ollut katukiveystä R8. Ero alla olleeseen kerrokseen SY17 oli selkeä. Kerros on olemukseltaan hyvin samankaltainen kuin kerrokset SY73 ja SY77 (sekä SY67?) - laajuuden perusteella kyseessä voi olla myös luonnollinen tulvakerros.

Ajoitusarvio: 1800-1900-luvut?

Stratigrafia

Yllä: L10

Alla: SY17

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

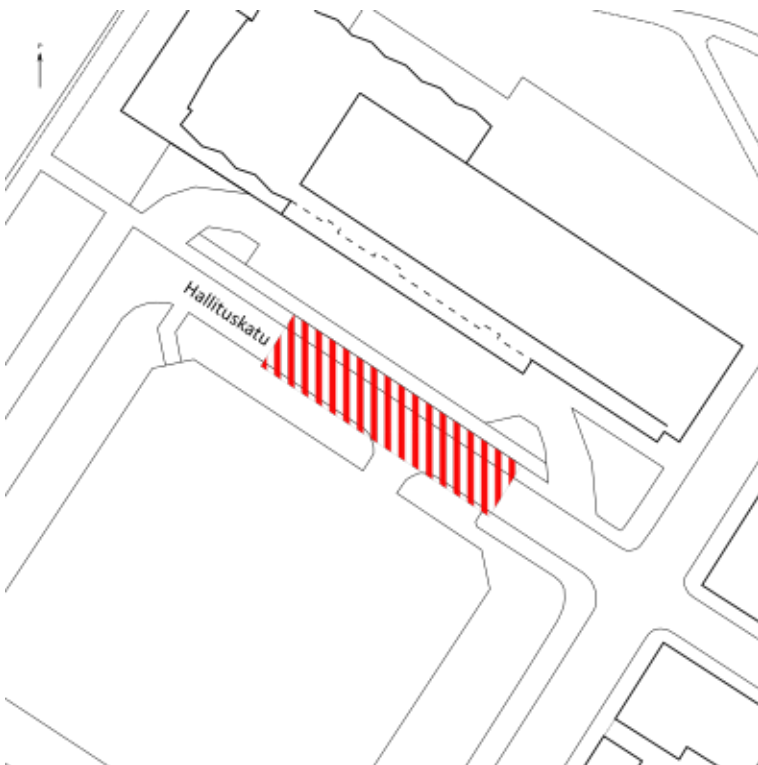
Yksikköä leikkaa: L10

Löydöt: –

Kartat: –

Näytteet: –

Päiväys: 25.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 19

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskadun ja Rantakadun risteys

Laajuus: koko laajuus tuntematon

Paksuus: + 60 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: puusilppu; puulastu

Pääsekoite: –

Muut sekoitteet: hieno hiekka <0,2 mm; tiilimurska; tiili/tiilen pala; muu (ks. kuvaus)

Kerroksen ominaisuudet: tahmea; löyhä

Homogeenisuus/ainesosten jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: tummanruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L23, L25, L42

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Tummanruskea puulastukerros, jossa oli myös isompia puun palasia ja oksia, sekä vähän tiiltä ja tiilimurskaa. Yksikön yläpinta oli kerroksellinen (hiekk- ja puuroskakerroksia vuorotellen) ja alaosassa se muuttui tasalaatuisemmaksi (puuroskaksi). Kerroksen pohjaosa jäi kaivamatta, sillä hulevesiputkikaivantoa ei kaivettu koko kerroksen läpi. Yksikkö rajoittui alueelle joka on vielä 1700-luvun kartoissa piirretty merenlahdeksi, ja sen on tulkittu liittyvän kyseisen lahden kuivattamiseen ja täyttööseen. Kerroksen suhde rakenteeseen R20 ja kerrokseen SY22 on epäselvä. Mikäli rakenne R20 ajoittuu kuivattamista varhaisempaan aikaan, on SY19 kerrostunut sen päälle/sitä vasten ollen sitä nuorempi. Mikäli R20 ajoittuu kuivattamisen jälkeiseen aikaan, on yksikkö rakennetta vanhempi. Yksikköjen yhteyttä toisiinsa ei saatu tarkasti selvitettyä kentällä, koska kaivaminen tapahtui osissa kaivinkoneella.

Ajoitusarvio: 1800-luku tai vanhempi

Stratigrafia

Yllä: SY14, L23, R27?, SY44

Alla: SY16?, R21

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R45

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

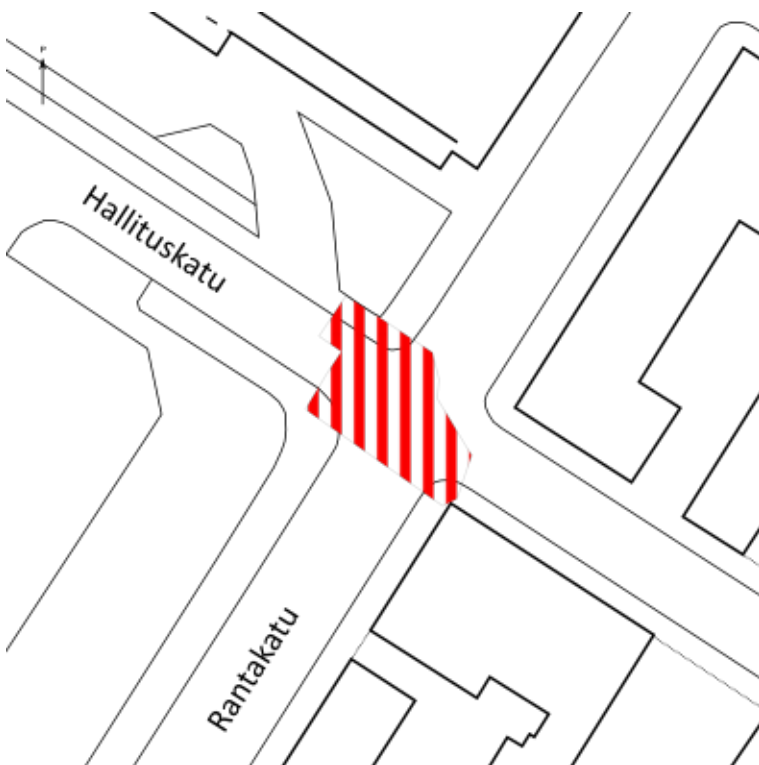
Yksikköä leikkaa: L23, L25, L42

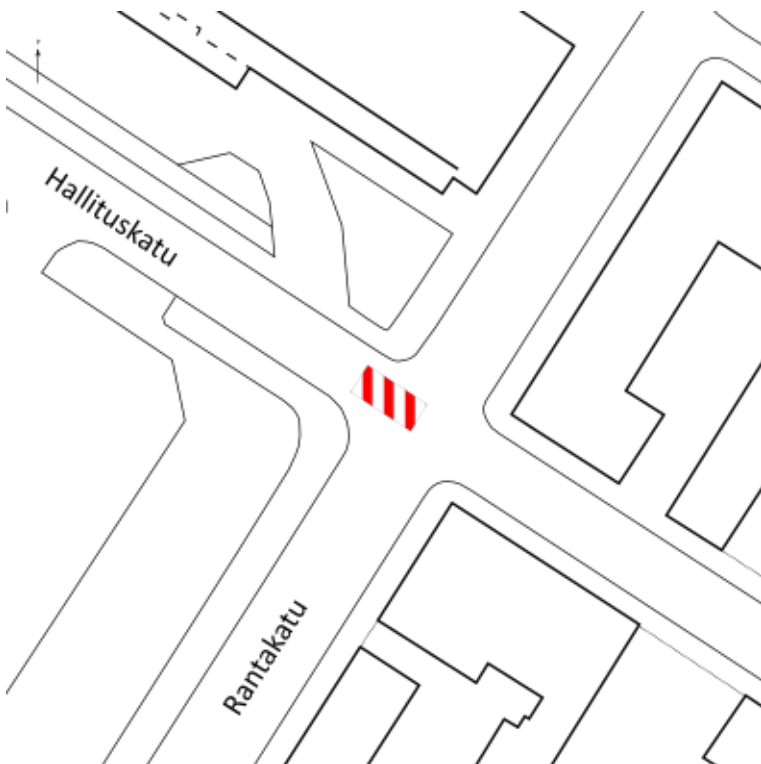
Löydöt: ks. löytöluettelo, ks. poistetut löydöt

Kartat: Kartta 5, 6

Näytteet: –

Päiväys: 27.5.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 22**Yksikön tyyppi:** Maakerros**Alue:** Hallituskadun ja Rantakadun risteys**Laajuus:** rakenteen R20 päällä**Paksuus:** n. 1 metri**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerrostus****Päämaalaji:** keskikarkea hiekka <0,6 mm; hiesu; multa**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** kivi**Kerroksen ominaisuudet:** sekoittunut**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** epätasainen**Kerroksen väri:** vaihtelee harmahtavan ruskeasta tumman ruskeaan**Yksikön raja:** melko selkeä**Häiriöt:** L25**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** täyttökerros**Kuvaus:** Sekoittunut multainen hiekkamaa rakenteen R20 päällä. Kaivettu lähes kokonaan kaivinkoneella.**Ajoitusarvio:** 1800-luvun alku?**Stratigrafia****Yllä:** SY14, SY43**Alla:** SY16, R20, SY44**Saman aikainen kuin:** –**Liittyy rakenteeseen:** –**Liittyy kaivantoon:** –**Kaivanto täyttynyt:** –**Leikkaa yksiköitä:** –**Yksikköä leikkaa:** L25**Löydöt:** ks. löytöluettelo, ks. poistetut löydöt**Kartat:** Kartta 5**Näytteet:** –**Päiväys:** 4.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 23

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Alue: Hallituskatu sekä Hallituskadun ja Rantakadun risteys

Laajuus: leveys n. 1 metri, pituus yli 27 metriä

Paksuus: yli 2 m

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: –

Pääsekoite: –

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: modernin toiminnan sekoittama

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: –

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: –

Kaivannon muoto tasossa: suorakaide

Kaivannon muoto profiilissa: suorakaide

Kerrostyyppi: kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Moderni betoniputkiviemärikaivanto ja sen täyttö. Täyttö sekoittunut SY64/19/14 - kohdalta pois kaivettu ja takaisin kuoppaan heitetty. Kaivanto oli kaivettu pohjamaahan saakka. Kaivannon pohjalla betoniputken alla oli lautoja putkea tukemassa.

Ajoitusarvio: moderni

Stratigrafia

Yllä: R8

Alla: SY16, SY19

Saman aikainen kuin: –

Liittyy rakenteeseen: –

Liittyy kaivantoon: –

Kaivanto täyttynyt: täytölle ei annettu omaa numeroa

Leikkaa yksiköitä: SY16, SY19, R21, SY24, SY64

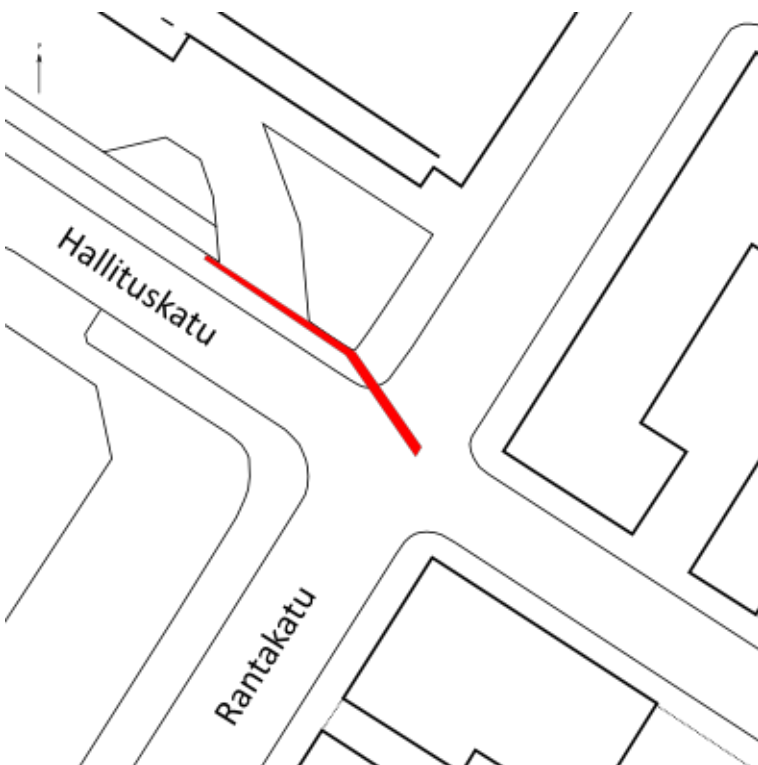
Yksikköä leikkaa: –

Löydöt: –

Kartat: Kartta 5, 6, 7, 14, 15

Näytteet: –

Päiväys: 4.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 24**Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Hallituskadun ja Rantakadun risteys**Laajuus:** rakenteen R21 sisäpuolella**Kaivaustapa:** lasta**Paksuus:** < 5 cm**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** multa**Muut sekoitteet:** puusilppu; keskikarkea hiekka <0,6 mm**Kerroksen ominaisuudet:** kerrostunut; löyhä**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** tummanruskea, paikoin siltin värinen**Yksikön raja:** selkeä**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kerrostyyppi:** muu (ks. kuvaus)**Pääsekoite:** hiesu; siltti**Häiriöt:** L23**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kuvaus:** Rakenteen R21 sisällä ollut maakerros. Löyhä multa, jonka seassa oli hiekkaa ja hiesu-/silttirantuja, varsinkin viemärin pohjalaudan pinnassa. Luonteeltaan siis hiukan kerrostunut. Kerros ei täyttänyt viemärikotelo kokonaan vaan putkessa oli myös ilmaa. Syntynyt veden mukanaan kuljettamasta aineksesta. Kerroksesta otettiin makronäyte.**Ajoitusarvio:** sama tai nuorempi kuin R21**Stratigrafia**

Yllä: R21

Alla: R21

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R21

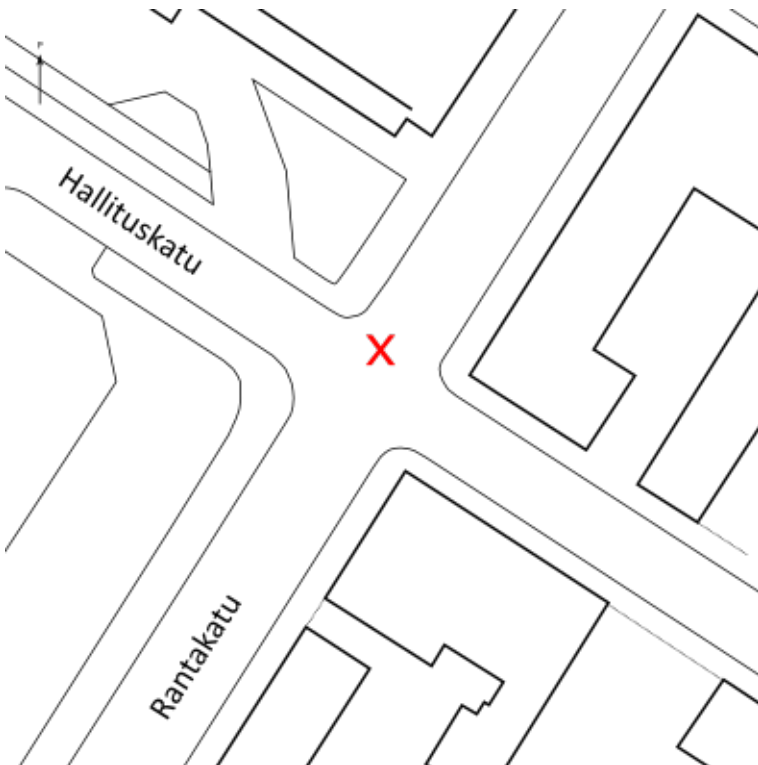
Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Liittyy kaivantoon: -

Löydöt: –

Yksikköä leikkaa: L23

Kartat: Kartta 6**Näytteet:** Näyte 2, MN1 - rakenteen R21 sisäpuolelta**Päiväys:** 3.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 25**Yksikön tyyppi: Leikkaus****Alue:** Rantakatu**Laajuus:** havaittu n. 140 m matkalla**Kaivaustapa:** kaivinkone**Paksuus:** yli 2 m**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm**Muut sekoitteet:** –**Pääsekoite:** keskikarkea hiekka <0,6 mm**Kerroksen ominaisuudet:** pehmeä**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** vaaleankeltainen**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** –**Kaivannon muoto tasossa:** suorakulmainen**Kaivannon muoto profiilissa:** alaspäin kapeneva**Kerrostyyppi:** kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Rantakadun suuntainen vesijohto- ja likaviemäriputkikaivanto ja sen täyttö. Täytetty puhtaalla vaalealla ostohiekalla. Paljastui heti kerroksen SY4 alta; ainakaan Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä kaivannon päällä ei ollut R8 mukulakiveystä. Havaittiin myös Ojakadun ja Rantakadun risteyksessä, jossa täyttömaan luonne oli ostohiekan sijaan kaivannosta poistettua ja sinne takaisin heitettyä maata.

Ajoitusarvio: 1900-luvun jälkipuoli**Stratigrafia**

Yllä: SY4

Alla: SY16

Samanaikainen kuin: -

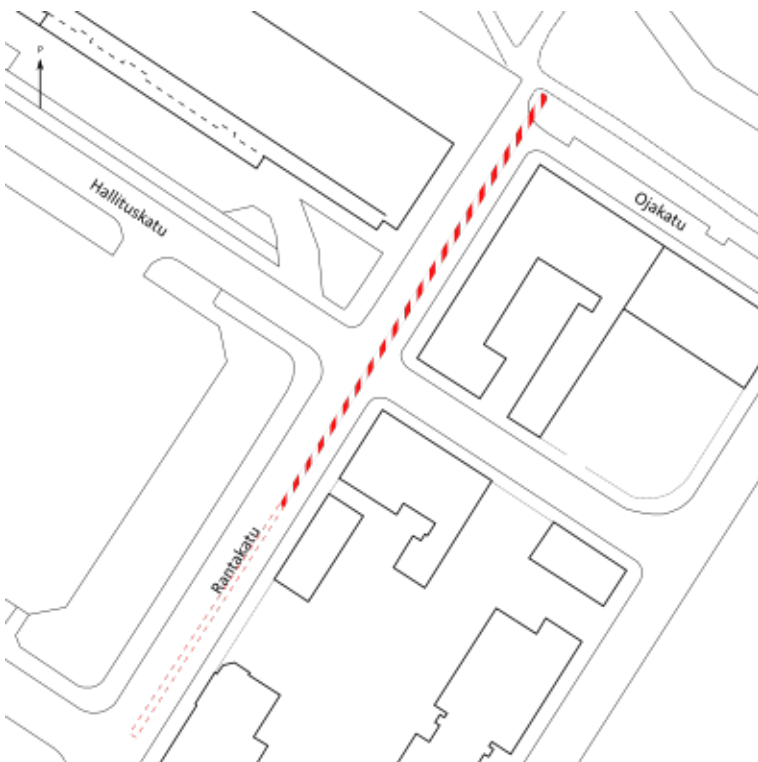
Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: L23?

Kaivanto täyttynyt: täytölle ei annettu omaa numeroa

Leikkaa yksiköitä: R8, SY16, SY19, R21, SY22, SY26, R27, R28, L29, SY30, (R46), R52, R54, SY56, SY64

Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: –**Kartat:** Kartta 5, 6, 7, 13, 14, 15**Näytteet:** –**Päiväys:** 4.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 26

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Rantakatu

Laajuus: ainakin 15 x 20 m

Paksuus: 5-15 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerrokkoostumus

Päämaalaji: tiilimurska; tiili/tiilen pala; kivi

Pääsekoite: –

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: oranssinpunainen

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L25 ja muut modernit kaivannot

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: tasauskerros

Kuvaus: R8 katukiveyksen alta paljastuneet kivet ja tiilet. Halkaisijaltaan 10-20 cm kokoisista luonnonkivistä ja niiden itäpuolisesta tiilen ja tiilimurskan sekaisesta maasta muodostunut alue. Tiilimurskassa myös kaakelin paloja (keltainen massa, valkoinen lasitus). Kivet mitattiin paikoilleen alueena ja tiilimurskasta mitattiin pintapisteitä (2.67-2.69 m mpy). Tulkittu purkujättekerrokseksi joka liittyy rakenteeseen R27.

Ajoitusarvio: 1800-luku?

Stratigrafia

Yllä: R8

Alla: R27, SY30, L42, SY77

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R27

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: L25

Löydöt: ks. löytöluettelo, ks. poistetut löydöt

Kartat: Kartta 7

Näytteet: –

Päiväys: 4.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 29

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Alue: Rantakatu

Laajuus: leveys n. 35-45 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Paksuus: paksuus n. 50 cm

Kerrokkoostumus

Päämaalaji: –

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: –

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: –

Kerroksen väri: –

Yksikön raja: tasossa selkeä, profiilissa epäselvempi

Pääsekoite: –

Häiriöt: L25

Kaivannon muoto tasossa: suorakaide

Kaivannon muoto profiilissa: alaspäin kapeneva, pohjan muoto suorakaide

Kerrostyyppi: kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Pohjamaahan SY16 kaivettu R28 viemärikotelon kaivanto. Täyttö kaivannosta kaivettua ja takaisin kaivantoon heitettyä maata (sekoittunut, likaantunut SY16). Täyttömaalle ei annettu omaa numeroa. Mitattu ja dokumentoitu rakenteen R28 kaakkoisosassa, kaivanto ei ollut erotettavissa luoteisosassa.

Ajoitusarvio: sama kuin R28

Stratigrafia

Yllä: SY30

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: R28

Liittyy rakenteeseen: R28

Liittyy kaivantoon: –

Kaivanto täyttynyt: R28, täytölle ei annettu omaa numeroa

Leikkaa yksiköitä: SY16, SY65

Yksikköä leikkaa: L25

Löydöt: ks. löytöluettelo

Kartat: Kartta 6

Näytteet: –

Päiväys: 3.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 30

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Rantakatu

Laajuus: havaittu Rantakadun koillisosassa, dokumentoitu rakenteiden R27 ja R28 yhteydessä. Noin 17 x 20 metrin kokoisella alueella.

Paksuus: < 30 cm

Kaivaustapa: kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Pääsekoite: –

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainেসosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: punertavan vaaleanruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L25 ja muut modernit kaivannot

Kaivannon muoto tasossa: –
–

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: tasauskerros

Kuvaus: Rantakadulla havaittu likaantunut punertavan vaaleanruskea keskikarkean hiekan kerros, joka oheni lounaaseen päin mentäessä. Kerros näkyy profiilikuvissa ja R28 tasokuvissa. Tulkittu tasoitekerrokseksi jonka päällä oli tiilinen SY26.

Ajoitusarvio: 1800-luku?

Stratigrafia

Yllä: R8, SY26, SY77

Alla: SY16, R27, L29, SY40, SY43, SY65

Saman aikainen kuin: –

Liittyy rakenteeseen: –

Liittyy kaivantoon: –

Kaivanto täyttynyt: –

Leikkaa yksiköitä: –

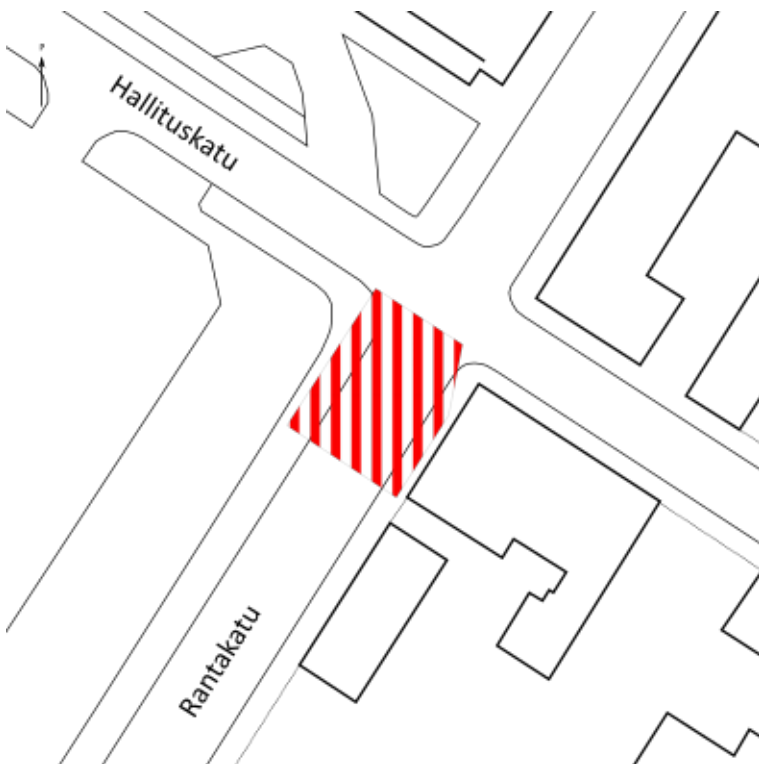
Yksikköä leikkaa: L25

Löydöt: ks. löytöluettelo

Kartat: Kartta 7

Näytteet: –

Päiväys: 4.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 32

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Alue: Rantakatu

Laajuus: -

Kaivaustapa: kaivinkone, lapio

Paksuus: -

Kerroskoostumus

Päämaalaji: -

Muut sekoitteet: -

Kerroksen ominaisuudet: -

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: -

Kerroksen väri: -

Yksikön raja: -

Kaivannon muoto tasossa: -

Kerrostyyppi: -

Kuvaus: Jälkityövaiheessa poistettu yksikkö - liittyi rakenteeseen R31 joka myös poistettiin.

Ajoitusarvio: -

Pääsekoite: -

Häiriöt: -

Kaivannon muoto profiilissa: -

Stratigrafia

Yllä: Sekoittunut SY16

Saman aikainen kuin: -

Kaivanto täyttynyt: R31

Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: -

Alla: SY16

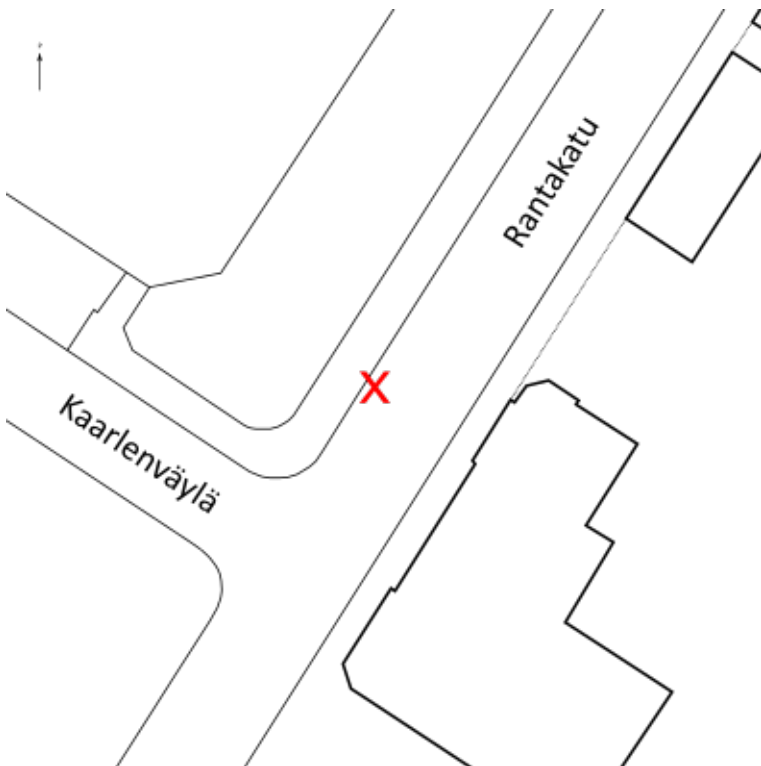
Liittyy rakenteeseen: -

Leikkaa yksiköitä: SY16

Liittyy kaivantoon: -

Yksikköä leikkaa: -

Päiväys: 9.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 33

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Alue: Kaarlenväylä

Laajuus: 180 cm leveä, koko kadun leveyden pituinen

Paksuus: n. 80-90 cm

Kaivaustapa: kaivinkone, lapio

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Pääsekoite: –

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: löyhä; sekoittunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: kerrostunut

Kerroksen väri: punertavanoranssi, harmaanruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: modernit kaivannot

Kaivannon muoto tasossa: suorakaide

Kaivannon muoto profiilissa: tasareunainen, tasapohjainen

Kerrostyyppi: kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Koillis-lounaissauntainen vanha hulevesiviemärikaivanto ja sen täyttö. Täytölle ei annettu omaa numeroa - se koostui sekoittuneesta kertalleen kaivetusta maasta ja oranssinpunaisesta ostomaasta. Kaivanto oli leikannut kohdalla olleet rakenteet ja kulttuurikerrokset siten, että viemäriputkiston kaivoa varten kaivetussa kohdassa R34 a ja b hirret oli katkaistu. Muualla kaivanto ei ulottunut hirsien syvyydelle.

Ajoitusarvio: moderni

Stratigrafia

Yllä: SY4

Alla: SY16, R35, SY61, SY79

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: täytölle ei annettu omaa numeroa

Leikkaa yksiköitä: SY16, R35, SY61, SY73, R78, SY79

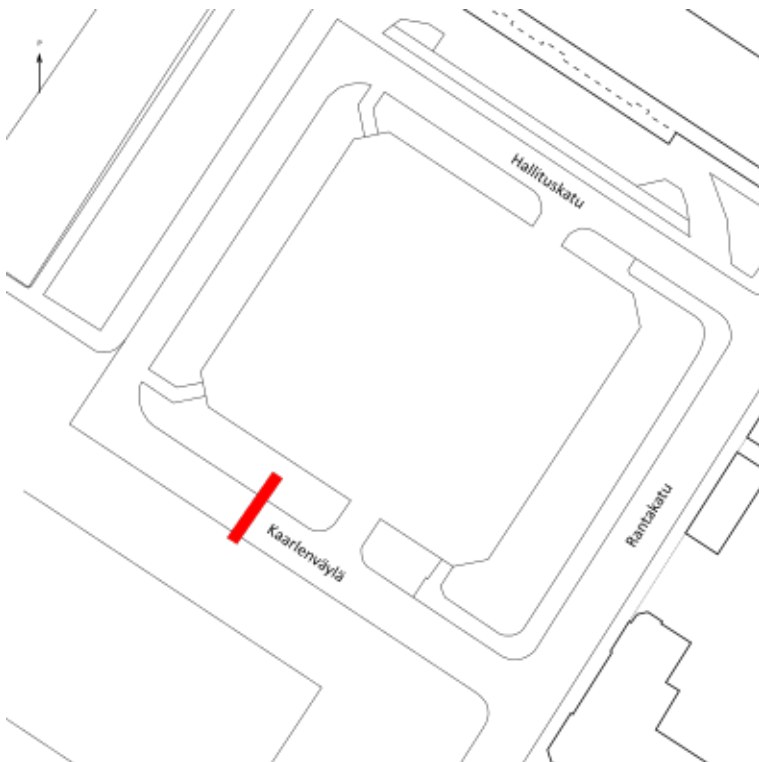
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: –

Kartat: Kartta 8, 9

Näytteet: –

Päiväys: 11.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 38

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Autoranta

Laajuus: n. 2,5 x 4-6 m

Paksuus: > 20 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm; muu (ks. kuvaus); hiesu **Pääsekoite:** puusilppu; puulastu; keskikarkea hiekka <0,6 mm

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: pääosin harmaa, välillä oranssi

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: –

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Harmaa hiesuinen hieno hiekka, jossa oli vähän puuroskaa. Kerros muuttui rakenteen R37 jälkeen puuroskaisemmaksi ja sen seassa oli myös oranssia keskikarkeaa hiekkaa - R37 oli tämän kerroksen sisällä. Kerrosta ei kaivettu pohjaan. Yksikön tulkittiin liittyvän Heikolanniemen ranta-alueen kuivatukseen torialueen laajentamisen yhteydessä tai ranta-alueen käyttöön.

Ajoitusarvio: vanhempi kuin SY66

Stratigrafia

Yllä: SY66

Alla: ei kaivettu pohjaan

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R37

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

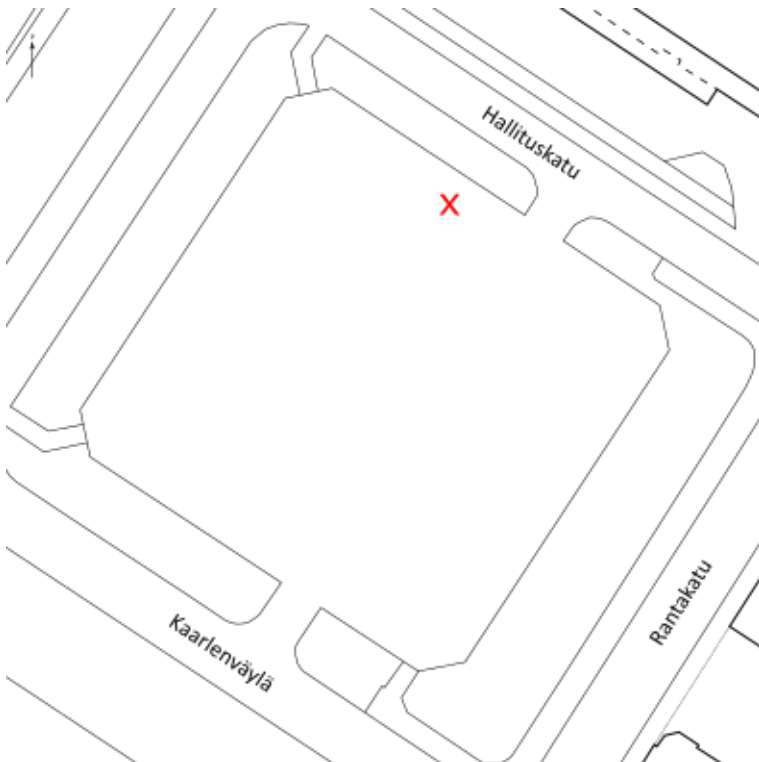
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: ks. löytöluettelo

Kartat: Kartta 11

Näytteet: –

Päiväys: 16.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 40

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Rantakatu

Laajuus: profiilissa kerroksen leveys oli n. 3 m

Paksuus: 20-30 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm; keskikarkea hiekka <0,6 mm; multa

Pääsekoite: –

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: kerrostunut

Kerroksen väri: tummanruskea/vaaleanruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: rakennusten perustukset

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: tekninen kerros

Kuvaus: Rantakadulla kahden sinisen talon välistä portin kohdalta havaittu yksikkö, joka koostui useammasta kuin yhdestä maakerroksesta: multamaa-hiekka-multamaa-hiekka jne. Kerros oli viereisten rakennusten kivijalkojen perustusten leikkaama. Kerros voi olla sama kuin SY65. Yksikkö on tulkittu säilyneiksi kulttuurikerroksiksi alueella, jossa pohjamaa alkoi laskea kohti Rantakadun ja Hallituskadun risteystä.

Ajoitusarvio: Vanhempi kuin viereiset rakennukset: 1800-luku tai vanhempi.

Stratigrafia

Yllä: SY30

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: –

Liittyy rakenteeseen: –

Liittyy kaivantoon: –

Kaivanto täyttynyt: –

Leikkaa yksiköitä: –

Yksikköä leikkaa: –

Löydöt: –

Kartat: –

Näytteet: –

Päiväys: 18.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 42

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Alue: Rantakatu

Laajuus: 60 cm x 1,4 m x 2,2 m

Paksuus: 140 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm; puusilppu; multa

Pääsekoite: siltti

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: sekoittunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: vaaleanruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: moderni kaapelikaivanto

Kaivannon muoto tasossa: suorakaide

Kaivannon muoto profiilissa: alaspäin kapeneva suorakaide

Kerrostyyppi: kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Rakenteen R41 kaivanto, joka havaittiin Rantakadulla katulamppuanturaa varten kaivetussa kuopassa. Leikkaus havaittiin kuopan lounaisprofiilissa ja rakenteen R41 kannen tasossa. Lounaisprofiilissa kaivannon yläosan leveys oli noin 1 metri ja rakenteen R41 tasossa enää 58 cm. Leikkaus oli noin 1,4 metriä korkea. Kaivanto oli täytetty mullansekaisella hienolla hiekalla, ja rakenteen ympärillä ja päällä oli ilmeisesti veden kuljettamaa savensekaista silttiä. Täytölle ei annettu omaa numeroa. Yksikkö leikkasi kaikkia kerroksen SY26 alla olevia maakerroksia ja ulottui ilmeisesti pohjasaveen asti.

Ajoitusarvio: samanaikainen kuin R41

Stratigrafia

Yllä: SY26

Alla: SY16

Samanaikainen kuin: –

Liittyy rakenteeseen: R41

Liittyy kaivantoon: –

Kaivanto täyttynyt: R41

Leikkaa yksiköitä: SY16, SY19

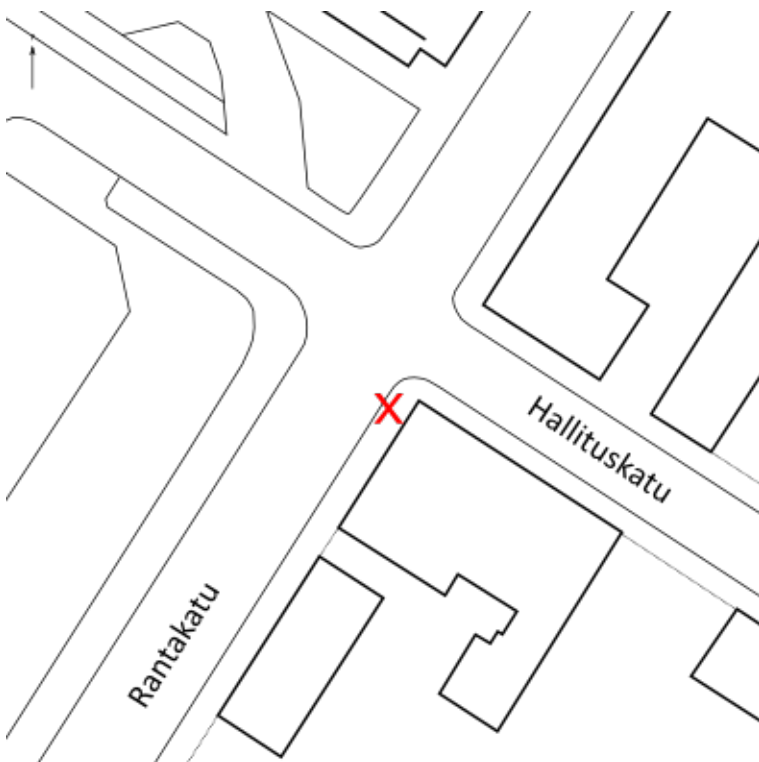
Yksikköä leikkaa: –

Löydöt: –

Kartat: Kartta 6

Näytteet: –

Päiväys: 22.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 43

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Rantakatu

Laajuus: ainakin 4 x 5 m

Kaivaustapa: kaivinkone, lapio

Paksuus: + 70 cm

Kerrostoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Pääsekoite: tiilimurska; tiili/tiilen pala

Muut sekoitteet: hiili; kivi

Kerroksen ominaisuudet: löyhä

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: ruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L25

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: purkukerros

Kuvaus: Ruskea keskikarkea hiekka, jossa oli todella paljon keltaisia ja punaisia tiiliä, tiilenpaloja ja tiilimurskaa. Hiekan seassa oli myös joitakin kiviä (Ø 15-25 cm), yksittäinen puu sekä vähän hiiltä. Kerros liittyy mahdollisesti R20 rakenteen purkuun. Suhde rakenteeseen R27 on epäselvä - vaikutti siltä, että R27 olisi nuorempi kuin SY43, mutta selkeää kaivantoa rakenteen ja kerroksen välillä ei havaittu.

Ajoitusarvio: 1800-luku

Stratigrafia

Yllä: SY30

Alla: SY22, SY44

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

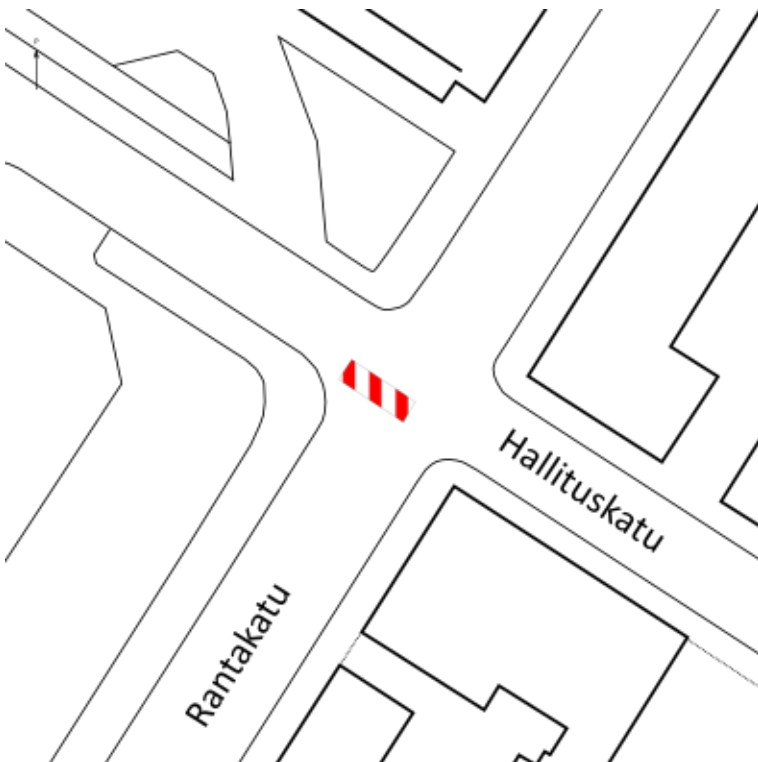
Yksikköä leikkaa: L25

Löydöt: ei löytöjä

Kartat: Kartta 5, 7

Näytteet: –

Päiväys: 23.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 44

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Rantakatu

Laajuus: 2 x 2 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Paksuus: 4-10 cm

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hiesu; savi

Muut sekoitteet: tiilimurska; hiili

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: harmaa

Yksikön raja: selkeä

Kaivannon muoto tasossa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Harmaa savinen hiesu, jossa oli vähän keltaista tiilimurskaa ja hiiltä. Kerros havaittiin selkeänä tasossa yhden R20 hirren päällä ja profiilissa yksiköiden SY43 ja R27 alla. Tulkittu veden keräämäksi tulva-/käyttökerrokseksi.

Ajoitusarvio: vanhempi kuin R27

Pääsekoite: –

Häiriöt: L25

Kaivannon muoto profiilissa: –

Stratigrafia

Yllä: SY22, R27, SY43

Saman aikainen kuin: -

Kaivanto täyttynyt: -

Löydöt: ks. löytöluettelo

Kartat: Kartta 5

Näytteet: –

Alla: SY19, R20 hirsi

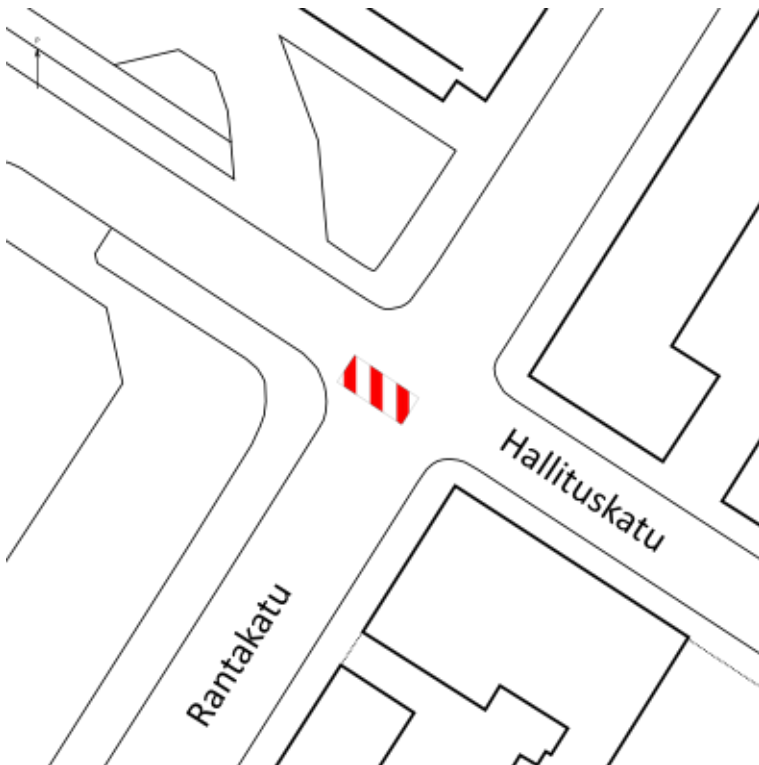
Liittyy rakenteeseen: -

Leikkaa yksiköitä: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikköä leikkaa: L25

Päiväys: 23.6.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 48

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Kaupunginojan puisto

Laajuus: dokumentoitu vain R47 yhteydessä

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Paksuus: 10-40 cm

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Muut sekoitteet: tiilimurska

Kerroksen ominaisuudet: löyhä

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: tummanruskea

Yksikön raja: selkeä

Kaivannon muoto tasossa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Pääsekoite: multa

Häiriöt: modernit kaivannot

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kuvaus: Kaupunginojan puistossa, rakenteen R47 yläpuolelta profiilista dokumentoitu maakerros, joka havaittiin myös muualla kaivannossa. Nurmikon ja sen pohjustuksen alainen mullansekainen keskikarkea hiekka, jonka seassa oli tiilimurua. Kerros on tulkittu puiston täyttö- ja tasausmaaksi.

Ajoitusarvio: vanhempi kuin vesiputki- ja viemärikaivannot

Stratigrafia

Yllä: SY4

Alla: SY49

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: ei löytöjä

Kartat: Kartta 12

Näytteet: –

Päiväys: 1.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 49**Yksikön tyyppi:** Maakerros**Alue:** Kaupunginojan puisto**Laajuus:** dokumentoitu rakenteen R47 yhteydessä**Paksuus:** 10-30 cm**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** siltti**Kerroksen ominaisuudet:** löyhä; sekoittunut**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** harmahtavan oranssi/ ruosteenvärisen**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** modernit kaivannot**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** rakentamiskerros**Kuvaus:** Oranssi/ruosteenvärisen keskikarkea hiekka, joka sijaitsee rakenteen R47 kivien päällä ja välissä. Havaintoja kerroksesta on tehty myös muualta kaivannosta. Kerroksen yleisilme oli sekoittunut ja siinä oli erisävyisiä pyörteitä ja linssejä. Kerros on tulkittu mahdolliseksi rakentamiskerrokseksi.**Ajoitusarvio:** vanhempi kuin vesiputki- ja viemärikaivannot**Stratigrafia**

Yllä: SY48

Alla: R47, SY50

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: ei löytöjä**Kartat:** Kartta 12**Näytteet:** –**Päiväys:** 1.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 50

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Kaupunginojan puisto

Laajuus: R47 kivien päällä ja välissä

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Paksuus: + 5 cm

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Muut sekoitteet: tiilimurska; hiesu

Kerroksen ominaisuudet: löyhä; sekoittunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: harmahtavan tummanruskea

Yksikön raja: selkeä

Pääsekoite: multa

Häiriöt: modernit kaivannot

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: rakentamiskerros

Kuvaus: Harmahtavanruskea sekoittunut keskikarkea hiekka rakenteen R47 kivien päällä ja välissä. Muistutti ominaisuuksiltaan kerrosta SY48, mutta oli väriltään vaaleampaa/harmaamman ruskea. Yksikön ulottuvuudet olivat epäselvät - kerros jatkui selvästi kaivannon kaakkoisprofiiliin, mutta rakenteen R47 kohdalla kerros oli katkennut molemmin puolin modernien kaivantojen vuoksi. SY50 on samanaikainen kerroksen SY49 kanssa, ja se on tulkittu rakentamiskerrokseksi.

Ajoitusarvio: vanhempi kuin vesiputki- ja viemärikaivannot

Stratigrafia

Yllä: SY49

Alla: SY16, R47

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: ei löytöjä

Kartat: Kartta 12

Näytteet: –

Päiväys: 1.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 53**Yksikön tyyppi:** Leikkaus**Alue:** Rantakadun ja Ojakadun risteys**Laajuus:** 2,5 x 3 m**Paksuus:** yli 2 m**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** –**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** –**Kerroksen ominaisuudet:** –**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** –**Kerroksen väri:** –**Yksikön raja:** melko selkeä**Häiriöt:** kaukolämpöputkikaivanto**Kaivannon muoto tasossa:** ei havaittu tasossa**Kaivannon muoto profiilissa:** alaspäin kapeneva**Kerrostyyppi:** kuoppa tai kaivanto

Kuvaus: Rakenteita R51 ja R52 leikkanut moderni kaivanto Rantakadun ja Ojakadun risteyksessä. Kaivantoa ei kaivettu pohjaan. Todennäköisesti Radisson Blu hotellin vesi- ja viemärijohtokaivanto, joka näkyi myös nurmialueelle kaivetussa kaivannossa. Kaivannon täyttö oli SY70. Kaivannon yläosassa näkyi kaukolämpöputkikaivanto, joka oli täytetty puhtaalla ostohiekalla.

Ajoitusarvio: moderni**Stratigrafia**

Yllä: SY4, SY70

Alla: SY16, R51, R52, SY71

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: SY70

Leikkaa yksiköitä: SY16, R51, R52, SY71, SY76 Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: –**Kartat:** –**Näytteet:** –**Päiväys:** 6.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 55

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Rantakadun ja Ojakadun risteys

Laajuus: rakenteen R54 kivien päällä ja välissä

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Paksuus: 10-30 cm

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm

Muut sekoitteet: multa

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: kerrostunut

Kerroksen väri: harmaa/vaaleanruskea

Yksikön raja: selkeähkö, epäselvä länsipuolella

Pääsekoite: keskikarkea hiekka <0,6 mm; hiesu; siltti

Kaivannon muoto tasossa: –

Häiriöt: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Vähän likaantunut harmaa/vaaleanruskea hieno hiekka, jossa oli savea ja silttiä, sekä keskikarkeaa hiekkaa ja multa. Kerros havaittiin rakenteen R54 kivien välissä ja päällä. Kerroksen päällä oli itäprofiilissa 20-30 cm sekoittunutta hiekkaa ja länsiprofiilissa 40-60 cm mullansekaista hiekkaa. Näiden päällä oli noin 10 cm kerros puhdasta vaaleaa hiekkaa, jonka päällä oli R8 ja sen pohjustuskerrokset. Yläpuolisille kerroksille ei annettu omia numeroita sillä niitä ei havaittu tasossa. Tulkittu mahdolliseksi rakentamiskerrokseksi tai rakenteen käyttö-/purkuvaiheessa syntyneeksi maakerrokseksi. Kerrosta ei kaivettu pohjaan.

Ajoitusarvio: 1800-luku tai vanhempi

Stratigrafia

Yllä: ks. kuvaus

Samanaikainen kuin: -

Kaivanto täyttynyt: -

Löydöt: ks. löytöluettelo

Kartat: Kartta 13

Näytteet: –

Alla: ei kaivettu pohjaan, osin R54 ja SY56

Liittyy rakenteeseen: R54

Leikkaa yksiköitä: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikköä leikkaa: -

Päiväys: 6.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 56**Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Rantakadun ja Ojakadun risteys**Laajuus:** n. 60-100 cm leveydeltä**Kaivaustapa:** kaivinkone, lapio**Paksuus:** ei kaivettu pohjaan**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm; keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** –**Kerroksen ominaisuudet:** löyhä**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** vaaleanruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L25**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Rakenteen R54 pohjoispuolella ollut puhdas ja vaalea hiekka, joka jäi pääosin kaivamatta. Kerros nojasi vasten rakenteen alemmaa kivikertaa ja se havaittiin hyvin kapealla alueella. Kaivetun hulevesiputkikaivannon pohja oli kerroksen pinnan tasossa/yläpuolella. Puhtaan luonteensa perusteella yksikkö voi olla ns. ostohiekkaa ja liittyä alueen tasaamiseen tai johonkin alueella kulkeneista moderneista kaivannoista. Kerrokseen liittyen ei kuitenkaan havaittu leikkauksia.

Ajoitusarvio: moderni?**Stratigrafia****Yllä:** SY55**Alla:** ei kaivettu pohjaan**Saman aikainen kuin:** –**Liittyy rakenteeseen:** –**Liittyy kaivantoon:** –**Kaivanto täyttynyt:** –**Leikkaa yksiköitä:** –**Yksikköä leikkaa:** L25**Löydöt:** ei löytöjä**Kartat:** Kartta 13**Näytteet:** –**Päiväys:** 6.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 57**Yksikön tyyppi:** Leikkaus**Alue:** Rantakadun ja Ojakadun risteys**Laajuus:** 150 x 200 cm**Paksuus:** n. 30-200 cm**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm; keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** kivi**Muut sekoitteet:** tiilimurska**Kerroksen ominaisuudet:** sekoittunut**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** epätasainen**Kerroksen väri:** ruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** -**Kaivannon muoto tasossa:** ei dokumentoitu tasossa**Kaivannon muoto profiilissa:** alaspäin kapeneva**Kerrostyyppi:** täyttökerros**Kuvaus:** Sadevesikaivon kaivanto ja sen täyttö. Ruskea sekoittunut kerros, jonka alaosassa sen pohjoisreunassa oli sekalaisia rakennekiviä (Ø 20-40 cm). Kivet vaikuttivat aluksi rakenteelta, mutta tulkittiin lopulta kaivannon täytössä sijainneiksi kiviksi. Kaivannossa oli kaksi vierekkäistä kaivoa, joista toinen oli poistettu käytöstä.**Ajoitusarvio:** moderni**Stratigrafia**

Yllä: SY4

Alla: ?

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: täytölle ei annettu omaa numeroa

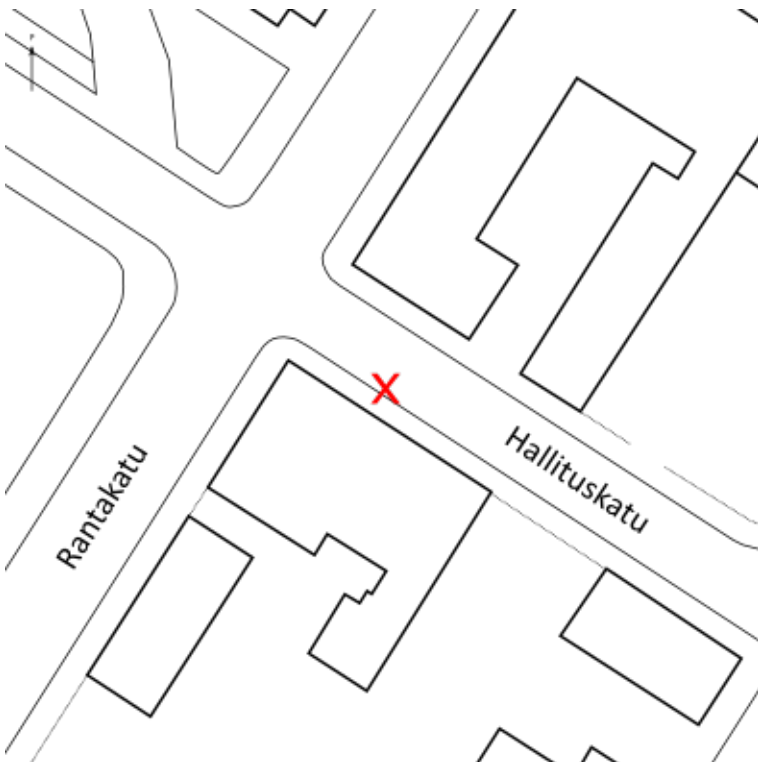
Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: -**Kartat:** -**Näytteet:****Päiväys:** 6.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 58**Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Hallituskatu välillä Rantakatu Aleksanterinkatu**Laajuus:** 1,6 x 1,6 m**Paksuus:** 15-30 cm**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** kivi**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** –**Kerroksen ominaisuudet:** –**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** –**Yksikön raja:** melko selkeä**Häiriöt:** –**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** luonnollinen kerros

Kuvaus: Hallituskadulla ajoradan kohdalta esiin tullut kivialue, jossa oli yksi suurehko kivi (n. 40 x 30 cm) ja sen koillispuolella jono noin nyrkinkokoisia ja sitä isompia kiviä. Yksikköön kuuluvaksi luettiin myös viisi kiveä (Ø 20 cm) noin 60 cm etäisyydellä kivijonon pohjoispuolella. Kivet olivat noin 80-90 cm syvyydessä jalkakäytävän pinnasta. Kivien alla oli ruosteen värinen pohjahiekka SY16. Kivien päällä oli harmahtavaa silttiä SY72, jonka päällä oli SY59. Kiville ei annettu rakennenumeroa, sillä ne tulkittiin lopulta rannassa olleiksi kiviksi joita vesi ja jää ovat kasanneet ryppäisiin. Samankaltaisia kiviä havaittiin Hallituskadulla myös yksikön luoteispuolella.

Ajoitusarvio: vanhempi kuin rannan tasoittamiskerrokset**Stratigrafia****Yllä:** SY59, SY72**Alla:** SY16**Samanaikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Leikkaa yksiköitä:** -**Yksikköä leikkaa:** -**Löydöt:** ks. löytöluettelo**Kartat:** Kartta 14**Näytteet:** –**Päiväys:** 15.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 59

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu välillä Rantakatu Aleksanterinkatu

Laajuus: havaittu 7 m matkalla jalkakäytävän alla profiilissa **Paksuus:** 2-5 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: puusilppu; hiili; noki; siltti

Pääsekoite: hieno hiekka <0,2 mm; hiesu; multa

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: kerrostunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: kerrostunut

Kerroksen väri: mustanharmaa/raidallinen

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: –

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Palokerros, jossa oli ohuita palo-, hiekka- ja puuroskakerroksia päällekkäin. Kerroksen pinta oli hiilensekaista silttiä, alempana kerroksessa oli hienon hiekan ja puuroskan kerroksia. Yksikkö sijaitsi kerroksen SY16, sekä rannan puuroskan ja rantakivien SY58 päällä. Kerros havaittiin profiilista. Yksikkö voi liittyä johonkin Oulun suurpaloon, jonka jälkeen Heikolanniemen viereistä lahtea on alettu täyttämään.

Ajoitusarvio: 1800-luku tai vanhempi

Stratigrafia

Yllä: SY62, SY75

Alla: SY16, SY58, SY72

Samanaikainen kuin: –

Liittyy rakenteeseen: –

Liittyy kaivantoon: –

Kaivanto täyttynyt: –

Leikkaa yksiköitä: –

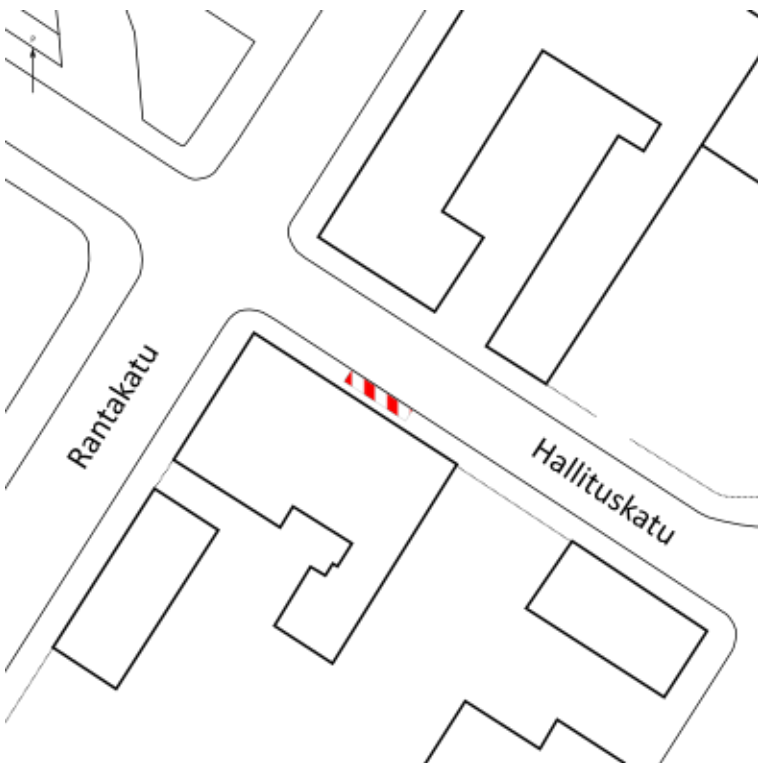
Yksikköä leikkaa: –

Löydöt: ei löytöjä

Kartat: Kartta 14

Näytteet: –

Päiväys: 15.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 60

Yksikön tyyppi: Leikkaus

Alue: Hallituskatu välillä Rantakatu Aleksanterinkatu

Laajuus: 3 m x 60-100 cm

Paksuus: 20-80 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroksoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Pääsekoite: tiilimurska

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: sekoittunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: pilkullinen, ruskea

Yksikön raja: selkeähkö

Häiriöt: –

Kaivannon muoto tasossa: suorakaide, joka on eteläpäästä
leveämpi kuin pohjoisesta

Kaivannon muoto profiilissa: vaihteleva ja porrastuva

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Epäsäännöllisen muotoinen kaivanto ja sen täyttö. Kuoppa havaittiin jalkakäytävän alla vasta, kun sen yläosa oli kaivettu pois - kaivannon ajoitus ja funktio jäivät epäselväksi. Täytölle ei annettu omaa numeroa.

Ajoitusarvio: ?

Stratigrafia

Yllä: SY62

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: ei annettu omaa
numeroa

Leikkaa yksiköitä: SY16

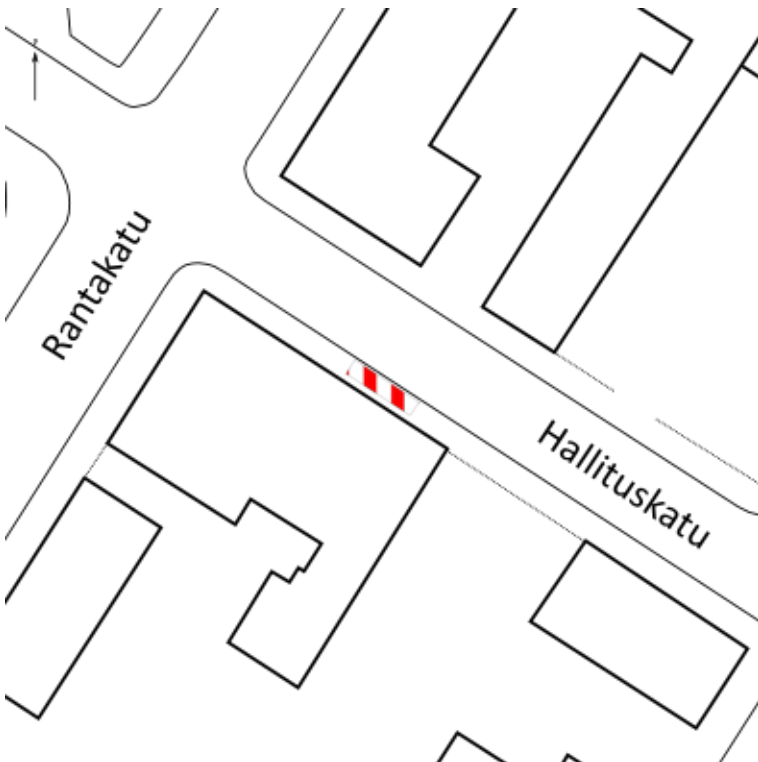
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: ks. löytöluettelo, ks. poistetut löydöt

Kartat: Kartta 14

Näytteet: –

Päiväys: 15.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 61

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Kaarlenväylä

Laajuus: n. 2 x 6 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Paksuus: 20-40 cm

Kerrostoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm; multa

Pääsekoite: puusilppu; puulastu; hiesu

Muut sekoitteet: tiilimurska

Kerroksen ominaisuudet: kerrostunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: kerrostunut

Kerroksen väri: tummanruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L33

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Tummanruskea mullansekainen keskikarkea hiekka, joka oli alaosastaan puurosmaisempi. Kerros havaittiin R34 a, b ja c hirsien päällä. Kerros on tulkittu rakenteen R34 käytöstäpoiston jälkeiseksi tasaus-/purkukerrokseksi. Mahdollisesti sama kerros kuin SY63 - kaivumenetelmästä johtuen, suoraa yhteyttä ei kuitenkaan pystytty havaitsemaan.

Ajoitusarvio: 1700-luvun loppu?

Stratigrafia

Yllä: L33, SY73

Alla: SY16, R34

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

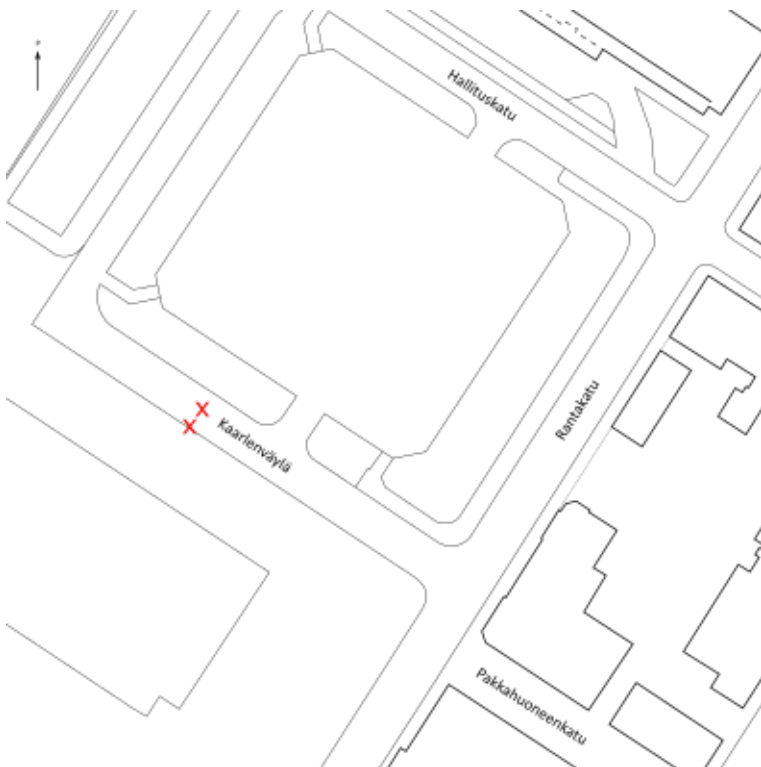
Yksikköä leikkaa: L33

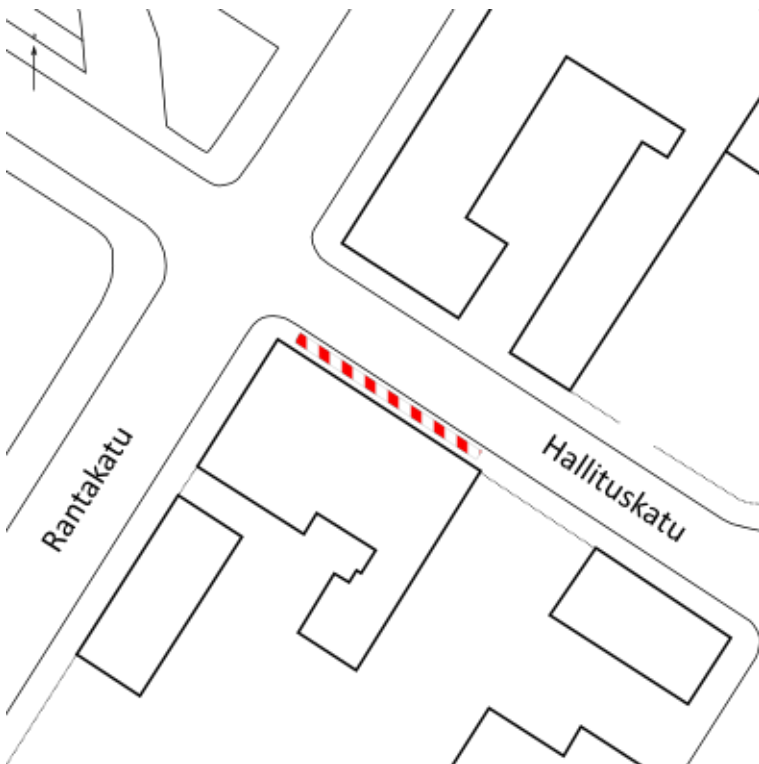
Löydöt: ks. löytöluettelo

Kartat: Kartta 8, 9

Näytteet: –

Päiväys: 23.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 62**Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Hallituskatu välillä Rantakatu Aleksanterinkatu**Laajuus:** havaittu n. 20 m matkalla jalkakäytävän alla profiilista**Paksuus:** 20 cm**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** tiilimurska**Kerroksen ominaisuudet:** sekoittunut**Homogeenisuus/ainenosien jakautuminen:** epätasainen**Kerroksen väri:** ruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** modernit kaivannot, R8**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** tasauskerros**Kuvaus:** Ruskea keskikarkea hiekka, jossa oli paikoitellen tiilimurskaa. Kerros havaittiin Hallituskadulla jalkakäytävän alla profiilista - ajoradan kohdalla rakenteen R8 teko oli tuhonnut kerroksen.**Ajoitusarvio:** vanhempi kuin R8**Stratigrafia****Yllä:** R8**Alla:** SY59, L60, SY74**Samanaikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Leikkaa yksiköitä:** -**Yksikköä leikkaa:** -**Löydöt:** ks. löytöluettelo**Kartat:** –**Näytteet:** –**Päiväys:** 23.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 63

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Kaarlenväylä

Laajuus: 3 x 5 m

Paksuus: 20-30 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: puulastu; keskikarkea hiekka <0,6 mm; multa

Pääsekoite: tiilimurska

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: kerrostunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: kerrostunut

Kerroksen väri: ruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: –

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Ruskea ja multainen keskikarkea hiekka, joka on tasaisemmin puuroskainen kuin SY61. Kerros havaittiin R34d hirsien päällä ja pohjoispuolella. R35 hirret olivat kerroksen sisässä tai kerroksen pintaan painuneita. SY61 ja SY63 ovat todennäköisesti sama kerros tai samaan aikaan muodostuneita kerroksia, mutta niiden stratigrafista yhteyttä ei pystytty varmistamaan. Kerros on tulkittu rakenteen R34 käytöstäpoiston jälkeiseksi tasaus-/purkukerrokseksi.

Ajoitusarvio: 1700-luvun loppu- 1800-luvun alku?

Stratigrafia

Yllä: R8, R35

Alla: R34d

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: ks. löytöluettelo

Kartat: Kartta 9

Näytteet:

Päiväys: 23.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 64**Yksikön tyyppi:** Maakerros**Alue:** Hallituskadun ja Rantakadun risteys**Laajuus:** –**Paksuus:** –**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** puusilppu; puulastu; kivi**Muut sekoitteet:** –**Kerroksen ominaisuudet:** sekoittunut**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** epätasainen**Kerroksen väri:** harmahtavanruskea**Yksikön raja:** epäselvä**Häiriöt:** modernit kaivannot, L23, L25**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** tekninen kerros**Kuvaus:** Sekoittunut keskikarkea hiekka, jossa oli puuroskaa. Kerros dokumentoitiin kentällä kerroksena SY22, mutta sille annettiin oma tekninen numero jälkityövaiheessa. Kerros voi olla joko rakenteeseen liittyvää täyttöä tai laajempi merenlahden täyttöön liityvä kerros.**Ajoitusarvio:** Samanaikainen tai nuorempi kuin R21**Stratigrafia**

Yllä: ?

Alla: R21

Samanaikainen kuin: -

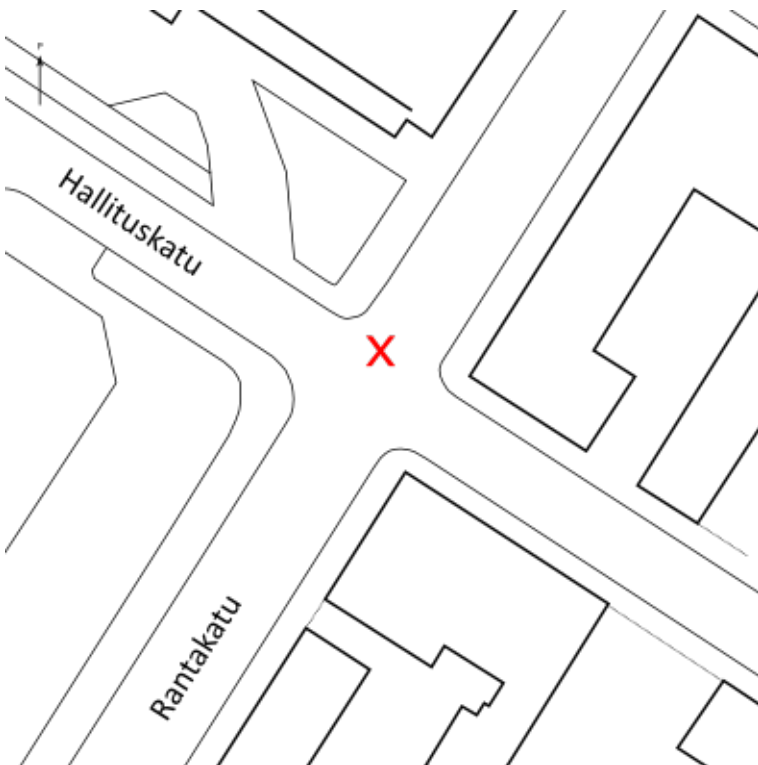
Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: L23, L25

Löydöt: ks. löytöluettelo**Kartat:** Kartta 6**Näytteet:** –**Päiväys:** 23.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 65

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Rantakatu

Laajuus: koko laajuus tuntematon

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Paksuus: 5-15 cm

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Pääsekoite: puusilppu; puulastu; määrittelemätön orgaaninen aines; multa

Muut sekoitteet: sora; kivi

Kerroksen ominaisuudet: löyhä

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: kerrostunut

Kerroksen väri: ruskea

Yksikön raja: melko selkeä

Häiriöt: modernit kaivannot, L29

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profillissa: –

Kerrostyyppi: ns. kulttuurikerros

Kuvaus: Rakenteen R28 vierestä ensin havaittu ruskea keskikarkea hiekka, jonka alapinnassa oli runsaasti orgaanista ainesta. Kerros oheni Rantakadun lounaispäästä kohti. Mahdollinen kulttuurikerros/useita kulttuurikerroksia, joita peitti alueen tasoitekerros. Kerroksen määrittely on osittain tekninen, sillä siihen laskettiin kaikki Rantakadun eteläpään säilyneet kulttuurikerrokset. Kerros oli syntynyt suoraan pohjamaan päälle.

Ajoitusarvio: ei määritelty

Stratigrafia

Yllä: R8, SY30

Alla: SY16

Saman aikainen kuin: –

Liittyy rakenteeseen: –

Kaivanto täyttynyt: –

Leikkaa yksiköitä: –

Liittyy kaivantoon: –

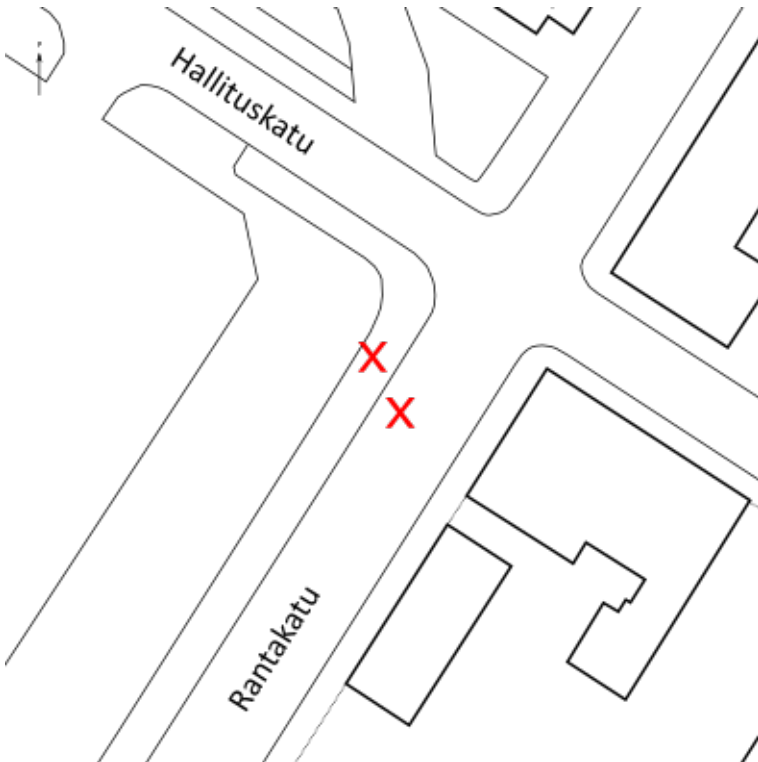
Yksikköä leikkaa: L29

Löydöt: –

Kartat: –

Näytteet: –

Päiväys: 23.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 66

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Autoranta

Laajuus: n. 1,5 x 10 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Paksuus: 3-9 cm

Kerrostoostumus

Päämaalaji: puusilppu; puulastu

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: löyhä

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: tummanruskea

Yksikön raja: selkeä

Kaivannon muoto tasossa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Pääsekoite: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Häiriöt: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kuvaus: Tummanruskea puuroskakerros, joka havaittiin Autorannalle kaivetussa kaivannossa sekä tasossa että profiilissa. Yksikön tulkittiin liittyvän Heikolanniemen ranta-alueen kuivatukseen torialueen laajentamisen yhteydessä tai ranta-alueen käyttöön. Kerros on samankaltainen kuin SY19.

Ajoitusarvio: nuorempi kuin R37

Stratigrafia

Yllä: SY67

Alla: SY38

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

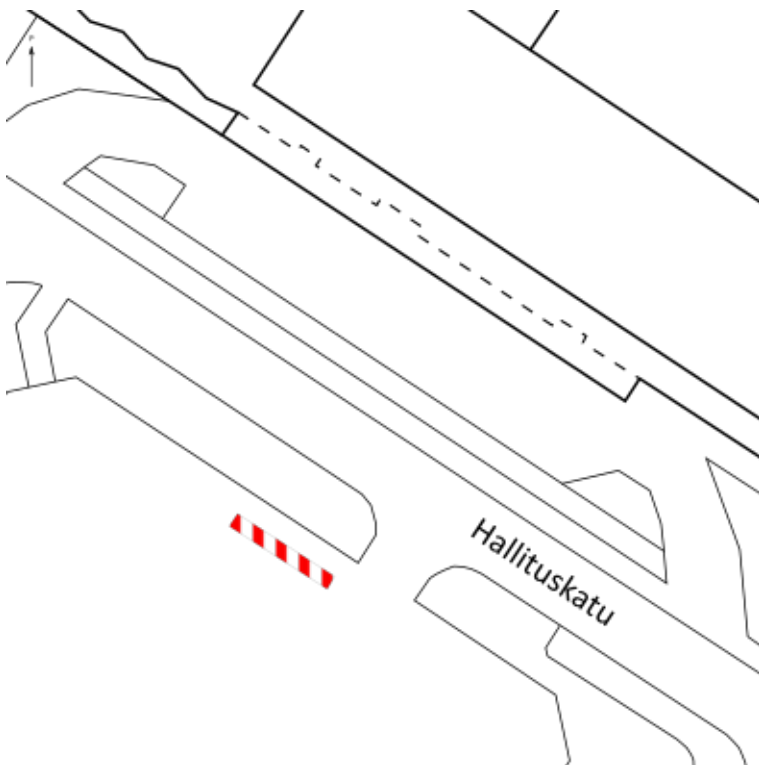
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: –

Kartat: –

Näytteet: –

Päiväys: 23.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 67

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Autoranta

Laajuus: n. 1,5 x 10 m

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Paksuus: 25-30 cm

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm; hiesu

Pääsekoite: keskikarkea hiekka <0,6 mm; karkea hiekka <2,0 mm

Muut sekoitteet: kivi

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainesosten jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: harmaa, paikoitellen oranssi

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: –

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Harmaa hiesuinen hieno hiekka, jossa oli oranssin keskikarkean/karkean hiekan läikkiä. Kerroksessa oli myös luonnonkiviä (Ø 10-15 cm). Yksikön tulkittiin liittyvän Heikolanniemen ranta-alueen kuivatukseen torialueen laajentamisen yhteydessä tai ranta-alueen käyttöön/rannan toimintaan. Vertaa yksiköihin SY18, SY73 ja SY77.

Ajoitusarvio: nuorempi kuin R37

Stratigrafia

Yllä: R8

Alla: SY66

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

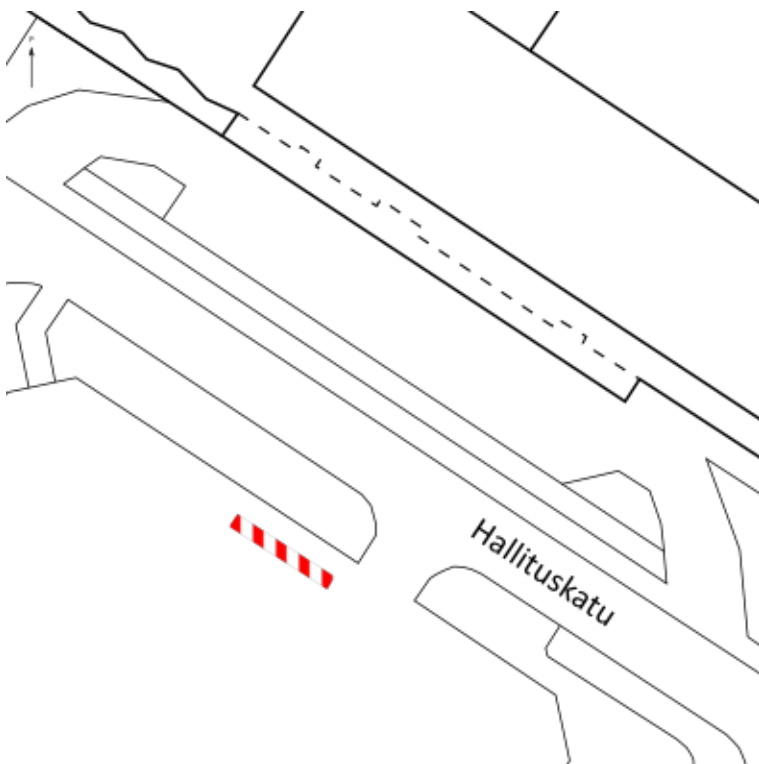
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: –

Kartat: –

Näytteet: –

Päiväys: 23.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 68**Alue:** Hallituskadun ja Rantakadun risteys**Laajuus:** ainakin 2 x 2,5 m**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** keskikarkea hiekka <0,6 mm**Muut sekoitteet:** –**Kerroksen ominaisuudet:** tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** tummanruskea**Yksikön raja:** selkeä**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kerrostyyppi:** tasauskerros**Kuvaus:** Tummanruskea keskikarkea tiilimurskainen hiekka, joka oli luonteeltaan hyvin tasalaatuinen. Kerros havaittiin Hallituskadun ja Rantakadun risteyksessä R46 kiven päällä.**Ajoitusarvio:** 1800-luku?**Stratigrafia**

Yllä: SY4

Saman aikainen kuin: -

Kaivanto täyttynyt: -

Löydöt: ei löytöjä**Kartat:** –**Näytteet:** –**Päiväys:** 23.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska**Yksikön tyyppi: Maakerros****Paksuus:** 10-20 cm**Pääsekoite:** tiilimurska**Häiriöt:** modernit kaivannot**Kaivannon muoto profiilissa:** –

Alla: R46, SY69

Liittyy rakenteeseen: -

Leikkaa yksiköitä: -

Liittyy kaivantoon: -

Yksikköä leikkaa: -

Yksikkönumero: 69**Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Hallituskadun ja Rantakadun risteys**Laajuus:** rakenteen R46 kohdalla**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Paksuus:** + 60 cm**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm; keskikarkea hiekka <0,6 mm**Pääsekoite:** multa**Muut sekoitteet:** tiilimurska; tiili/tiilen pala; savi**Kerroksen ominaisuudet:** sekoittunut**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** epätasainen**Kerroksen väri:** vaihteli**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** modernit kaivannot**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** rakentamiskerros**Kuvaus:** Sekoittunut maakerros rakenteen R46 kivien yhteydessä. Samaan kerrokseen kuuluvaksi luettiin myös 5-10 cm paksu kivinen savi, joka oli joidenkin R46 rakennekivien päällä. 1800-luvun karttojen ja valokuvien perusteella kivet ja SY69 liittynevät paikalla sijainneisiin kivijalkaisiin aitta-/makasiinirakennuksiin (vrt. R27).**Ajoitusarvio:** 1800-luku?**Stratigrafia**

Yllä: SY68

Alla: ei kaivettu pohjaan

Saman aikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R46

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: –**Kartat:** –**Näytteet:** –**Päiväys:** 23.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 70**Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Rantakadun ja Ojakadun risteys**Laajuus:** 2,5 x 3 m**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Paksuus:** yli 2 m**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** keskikarkea hiekka <0,6 mm**Muut sekoitteet:** tiilimurska; tiili/tiilen pala**Kerroksen ominaisuudet:** sekoittunut**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** ruskea**Yksikön raja:** selkeä**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kerrostyyppi:** täyttökerros**Pääsekoite:** –**Häiriöt:** kaukolämpöputkikaivanto**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kuvaus:** Ruskea keskikarkea hiekka, jossa oli tiilimurskaa ja tiiliä, sekä ilmeisesti rakenteista R51 ja R52 irrotettuja kiviä ja puita. Ilmeisimmin kaivannosta L53 kaivettua ja sinne takaisin laitettua maata - L53 vesijohtokaivannon täyttökerros.**Ajoitusarvio:** moderni**Stratigrafia****Yllä:** SY4, kaukolämpöputkikaivanto**Alla:** L53**Saman aikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** L53**Kaivanto täyttynyt:** -**Leikkaa yksiköitä:** -**Yksikköä leikkaa:** -**Löydöt:** –**Kartat:** Kartta 13**Näytteet:** –**Päiväys:** 29.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 71

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Rantakadun ja Ojakadun risteys

Laajuus: 1 x 1 m

Paksuus: 2-10 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hiili; noki; keskikarkea hiekka <0,6 mm

Pääsekoite: –

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: kerrostunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: harmaa/musta

Yksikön raja: melko selkeä

Häiriöt: L53

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Harmaa/musta palokerros, joka havaittiin kaivannon L53 pohjoispuolella. Kerros koostui hiilirannuista ja keskikarkeasta hiekasta. Kerros tuli esiin hyvin kapealla alalla, eikä sitä kaivettu pohjaan. Yksikkö vaikutti laskevan etelään päin, ja rakenteen R51 paikallaan ollut lankku oli kerroksen pinnassa. Kerros on tulkittu palo- tai purkukerrokseksi, joka ei välttämättä ollut enää alkuperäisellä paikallaan.

Ajoitusarvio: 1800-luku?

Stratigrafia

Yllä: R51, L53, SY76

Alla: ei kaivettu pohjaan

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: R51

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: L53

Löydöt: –

Kartat: Kartta 13

Näytteet: –

Päiväys: 29.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 72**Yksikön tyyppi:** Maakerros**Alue:** Hallituskatu välillä Rantakatu Aleksanterinkatu**Laajuus:** dokumentoitu kerroksen SY58 alueella**Paksuus:** 2-10 cm**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** siltti**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** määrittelemätön orgaaninen aines**Kerroksen ominaisuudet:** tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** vaaleanharmaa**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** –**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** luonnollinen kerros**Kuvaus:** SY58 kivien päälle kerrostunut tiivis vaaleanharmaa siltti. Kerros tulkittiin veden rantakivien päälle ja väliin kerrostamaksi.**Ajoitusarvio:** ?**Stratigrafia**

Yllä: SY59

Alla: SY16, SY58

Saman aikainen kuin: -

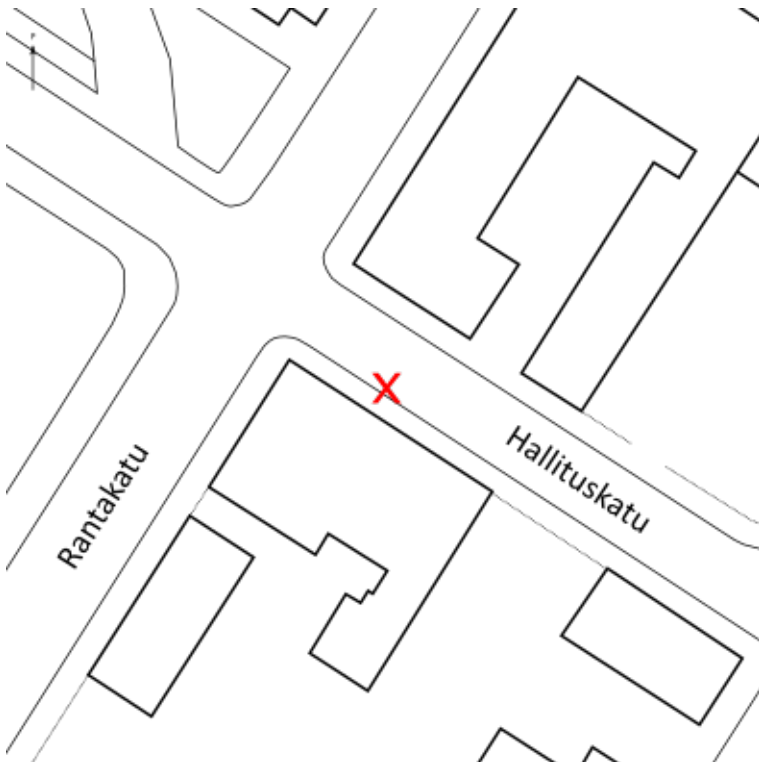
Liittyy rakenteeseen: -

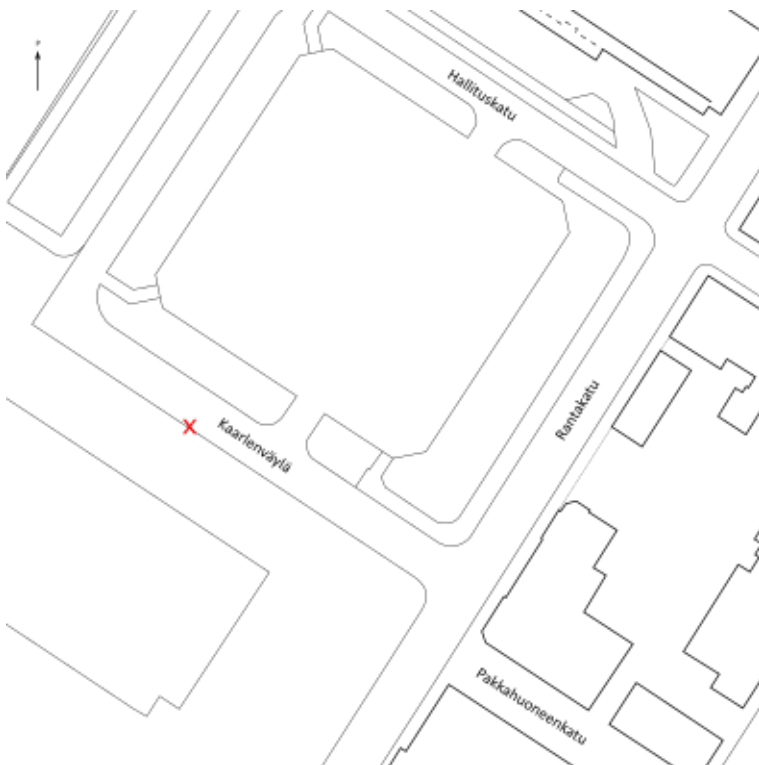
Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: –**Kartat:** –**Näytteet:** –**Päiväys:** 29.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 73**Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Kaarlenväylä**Laajuus:** havaittu profiilista yli 1 metrin pituudelta**Paksuus:** 18-30 cm**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** hiesu**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** kivi**Kerroksen ominaisuudet:** tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** likaisen harmaa**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L33**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** muu (ks. kuvaus)**Kuvaus:** Likaisen harmaa hiesu, jonka paksuus vaihteli 20-30 cm välillä. Kerros havaittiin Kaarlenväylällä kaakkoisprofiilissa R34a hirsien yläpuolella. Kerros on olemukseltaan hyvin samankaltainen kuin kerrokset SY18 ja SY77 (sekä SY67?) - laajuuden perusteella kyseessä voisi olla luonnollinen tulvakerros. Kerroksen tulkinta on epäselvä.**Ajoitusarvio:** 1800-luku tai nuorempi**Stratigrafia****Yllä:** SY4, R8**Alla:** R34a, SY61**Samanaikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Leikkaa yksiköitä:** -**Yksikköä leikkaa:** L33**Löydöt:** –**Kartat:** Kartta 8**Näytteet:** –**Päiväys:** 29.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 74

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu välillä Rantakatu Aleksanterinkatu

Laajuus: havaittu noin 10 m matkalla jalkakäytävän alla
profiilista

Paksuus: 8 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm

Pääsekoite: siltti

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: sekoittunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: epätasainen

Kerroksen väri: harmaanruskea

Yksikön raja: melko selkeä

Häiriöt: modernit kaivannot, R8

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: tasauskerros

Kuvaus: Sekoittunut, erivärisistä hienoista hiekoista ja siltistä koostunut maakerros, joka havaittiin Hallituskadulla jalkakäytävän alla profiilista - ajoradan kohdalla rakenteen R8 teko oli tuhonnut kerroksen. Tulkittu yhdeksi alueen tasauskerroksista.

Ajoitusarvio: vanhempi kuin SY62

Stratigrafia

Yllä: SY62

Alla: SY75

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

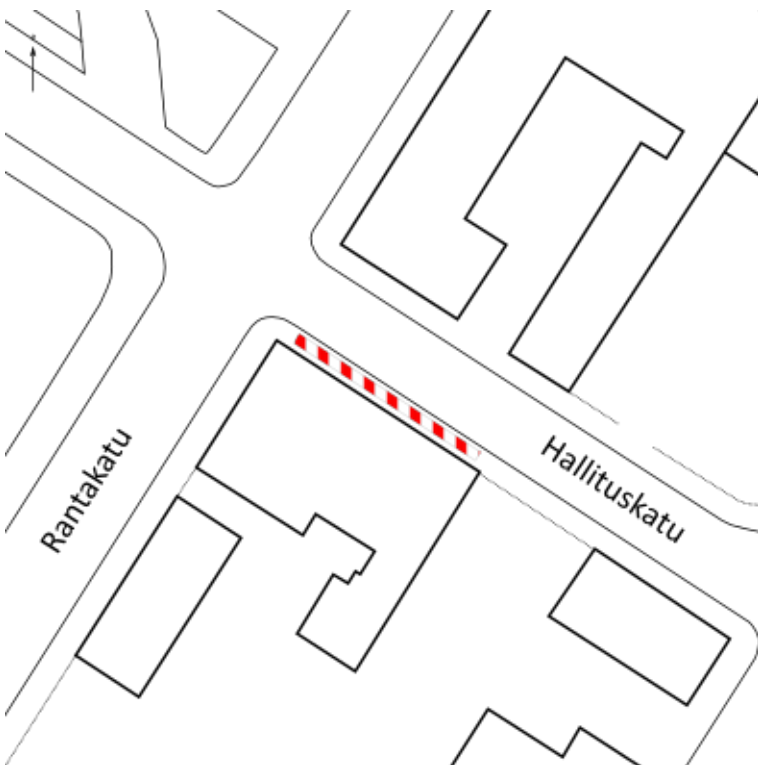
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: –

Kartat: –

Näytteet: –

Päiväys: 29.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 75

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Hallituskatu välillä Rantakatu Aleksanterinkatu

Laajuus: havaittu noin 10 m matkalla jalkakäytävän alla
profiilista

Paksuus: 8 cm

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: hieno hiekka <0,2 mm

Pääsekoite: keskikarkea hiekka <0,6 mm

Muut sekoitteet: -

Kerroksen ominaisuudet: kerrostunut

Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen: kerrostunut

Kerroksen väri: vaaleanruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: modernit kaivannot, R8

Kaivannon muoto tasossa: -

Kaivannon muoto profiilissa: -

Kerrostyyppi: tasauskerros

Kuvaus: Vaaleanruskea puhdas hieno hiekka, jossa oli oranssia keskikarkeaa hiekkaa raidallisesti. Kerros havaittiin Hallituskadulla jalkakäytävän alla profiilista - ajoradan kohdalla rakenteen R8 teko oli tuhonnut kerroksen. Tulkittu yhdeksi alueen tasauskerroksista.

Ajoitusarvio: vanhempi kuin SY62

Stratigrafia

Yllä: SY74

Alla: SY59

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

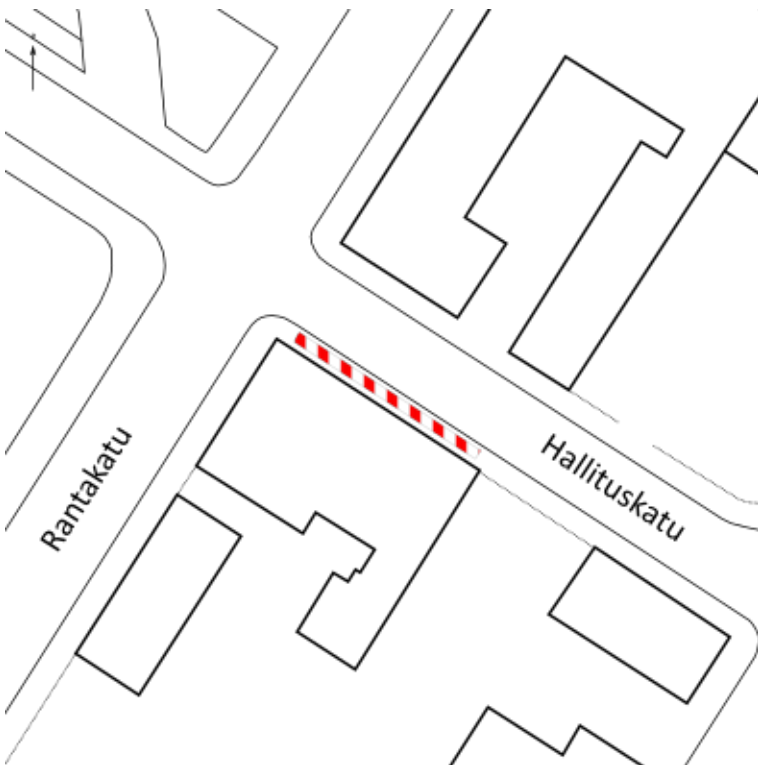
Yksikköä leikkaa: -

Löydöt: -

Kartat: -

Näytteet: -

Päiväys: 29.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 76**Yksikön tyyppi:** Maakerros**Alue:** Rantakadun ja Ojakadun risteys**Laajuus:** havaittu profilista**Paksuus:** 30-40 cm**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerrokkoostumus****Päämaalaji:** keskikarkea hiekka <0,6 mm; multa**Pääsekoite:** –**Muut sekoitteet:** tiilimurska**Kerroksen ominaisuudet:** tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** tummanruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L53 ja kaapeliputkikaivanto**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** tasauskerros**Kuvaus:** Tummanruskea hiekan sekainen multakerros, joka havaittiin Rantakadun päässä, Kaupunginojaan kaivetun hulevesiputkikaivannon lounaisosassa. Kerroksessa oli purkujätettä ja tiiltä, sekä 1900-luvun alkuun ajoittuvia löytöjä, muun muassa lukkopesä. Yksikkö tulkittiin alueen tasaukseen liittyväksi kerrokseksi.**Ajoitusarvio:** 1800-luku tai nuorempi**Stratigrafia**

Yllä: SY4

Alla: SY71

Samanaikainen kuin: -

Liittyy rakenteeseen: -

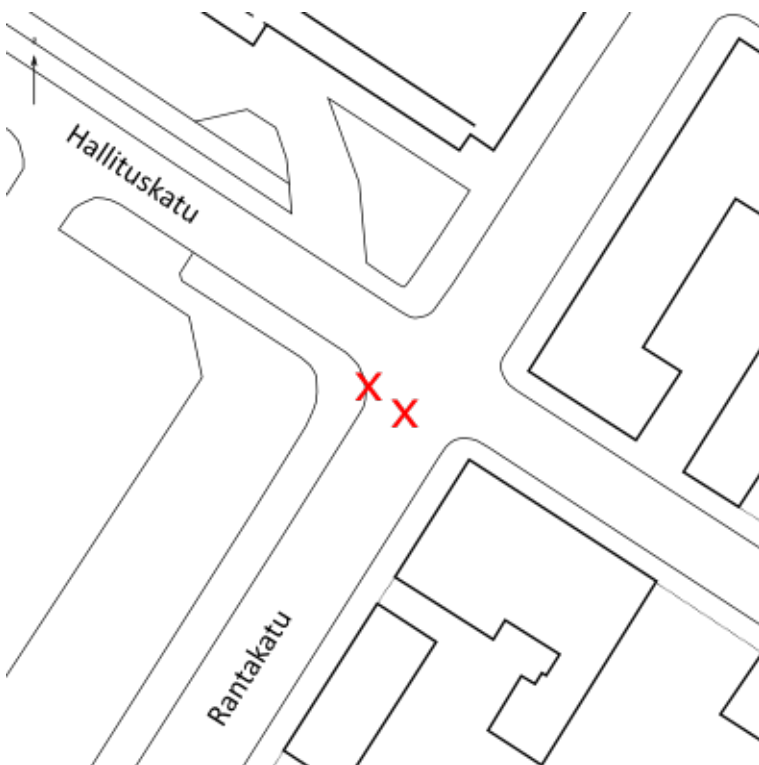
Liittyy kaivantoon: -

Kaivanto täyttynyt: -

Leikkaa yksiköitä: -

Yksikköä leikkaa: L53

Löydöt: löytöjä ei otettu talteen**Kartat:** –**Näytteet:** –**Päiväys:** 29.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 77**Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Hallituskadun ja Rantakadun risteys**Laajuus:** havaittu 2 x 6 m kokoisella alueella, rakenteen R27 päällä ja koillispuolella**Paksuus:** 18-20 cm**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerroskoostumus****Päämaalaji:** siltti**Pääsekoite:** savi**Muut sekoitteet:** –**Kerroksen ominaisuudet:** tiivis**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** tasainen**Kerroksen väri:** vaaleanharmaa**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** modernit kaivannot**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** muu (ks. kuvaus)**Kuvaus:** Vaaleanharmaa savinen siltti rakenteen R27 päällä. Kerros oli olemukseltaan hyvin samankaltainen kuin kerrokset SY18 ja SY73 (sekä SY67?) - laajuuden perusteella kyseessä voisi olla luonnollinen tulvakerros.**Ajoitusarvio:** vanhempi kuin R8, nuorempi kuin R27**Stratigrafia****Yllä:** R8, SY26**Alla:** R27, SY30**Samanaikainen kuin:** -**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Leikkaa yksiköitä:** -**Yksikköä leikkaa:** -**Löydöt:** –**Kartat:** Kartta 7**Näytteet:** –**Päiväys:** 31.7.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 79

Yksikön tyyppi: Maakerros

Alue: Torialueen istutuskaivanto Kaarlenväylän eteläpuolella

Laajuus: dokumentoitu noin 7 m x 1,5 m kokoisella alueella **Paksuus:** ei kaivettu pohjaan

Kaivaustapa: lasta, lapio, kaivinkone

Kerroskoostumus

Päämaalaji: keskikarkea hiekka <0,6 mm; karkea hiekka <2,0 mm

Pääsekoite: muu (ks. kuvaus)

Muut sekoitteet: –

Kerroksen ominaisuudet: tiivis

Homogeenisuus/ainesosten jakautuminen: tasainen

Kerroksen väri: vaaleanruskea

Yksikön raja: selkeä

Häiriöt: L33 ja rakenteen R78 itäpuoleinen moderni kaivanto

Kaivannon muoto tasossa: –

Kaivannon muoto profiilissa: –

Kerrostyyppi: muu (ks. kuvaus)

Kuvaus: Paljon piikiveä (piikivisoraa) sisältänyt vaaleanruskea karkean ja keskikarkean hiekan kerros, joka peitti rakennetta R78. Tulkittiin tasoitekerrokseksi, joka on levitetty paikoilleen rakenteen R78 tuhoutumisen jälkeen. Mahdollisesti ainakin osin laivojen painolastihiekkaa, koska kerros koostui hiekan lisäksi piikivisorasta. Sama tai hyvin samanlainen piikivisorakerros havaittiin myös R34 b hirsien dokumentoinnin yhteydessä.

Ajoitusarvio: Nuorempi kuin R78. 1800-luvun alkupuoli?

Stratigrafia

Yllä: SY4, L33

Alla: R78, SY80

Samanaikainen kuin: –

Liittyy rakenteeseen: –

Liittyy kaivantoon: –

Kaivanto täyttynyt: –

Leikkaa yksiköitä: –

Yksikköä leikkaa: L33

Löydöt: –

Kartat: Kartta 8, 9

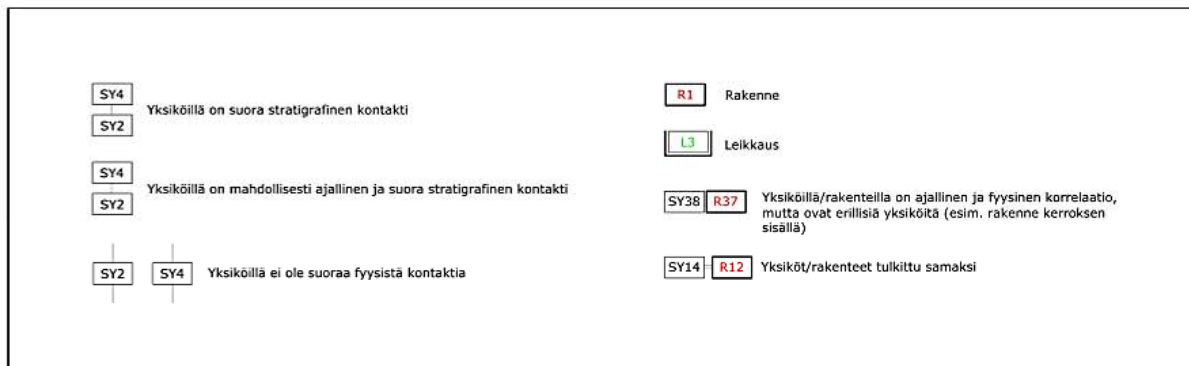
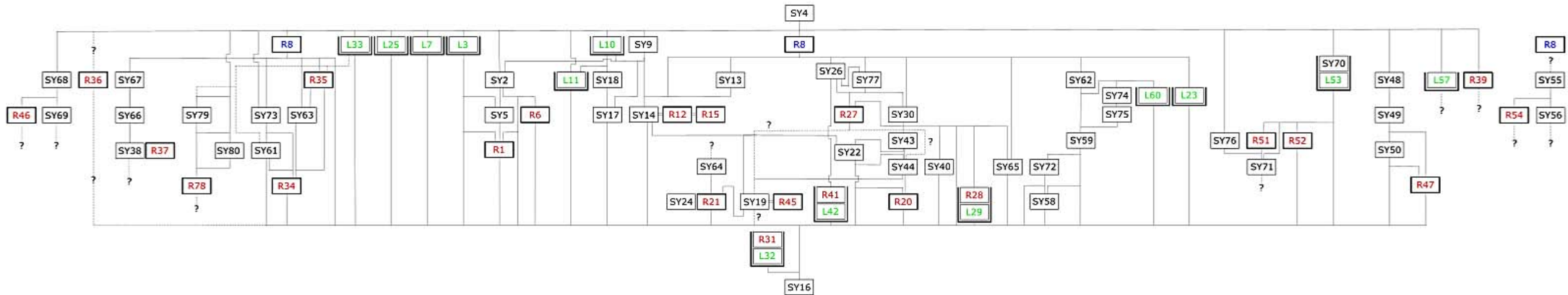
Näytteet: –

Päiväys: 10.8.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

Yksikkönumero: 80**Yksikön tyyppi: Maakerros****Alue:** Torialueen istutuskaivanto Kaarlenväylän eteläpuolella**Laajuus:** dokumentoiduilta osin noin 7 x 2 m kokoinen**Paksuus:** Ei kaivettu pohjaan, yli 5 cm.**Kaivaustapa:** lasta, lapio, kaivinkone**Kerrostoostumus****Päämaalaji:** hieno hiekka <0,2 mm; multa**Pääsekoite:** tiilimurska; tiili/tiilen pala; laasti; puusilppu; hiili**Muut sekoitteet:** muu (ks. kuvaus)**Kerroksen ominaisuudet:** tiivis; kerrostunut; sekoittunut**Homogeenisuus/ainesosien jakautuminen:** epätasainen**Kerroksen väri:** ruskea**Yksikön raja:** selkeä**Häiriöt:** L33 ja rakenteen R78 itäpuoleinen moderni kaivanto**Kaivannon muoto tasossa:** –**Kaivannon muoto profiilissa:** –**Kerrostyyppi:** muu (ks. kuvaus)**Kuvaus:** R78 puiden päällä ja ympärillä ollut maakerros. Kerros koostui hienosta hiekasta ja mullasta, joita oli kerroksessa erilaisina ohuina vaihtelevina kerroksina tai laikkuina. Kerroksessa oli myös tiilimurskaa, kaakelinpaloja, laastia ja puusilppua, sekä maatonutta puuta. Kerrokseen sekoittuneena oli tervaa tai pikeä isoina laikkuina R78 puiden eteläpuolella ja R78 kiven lounaispuolella. Mahdollisesti sama kerros kuin SY61. Tulkittiin purkujätteen sekaiseksi tasoitekerrokseksi.**Ajoitusarvio:** Nuorempi kuin R78**Stratigrafia****Yllä:** SY4, SY79**Alla:** Ei kaivettu pois, osin R78.**Saman aikainen kuin:** SY61**Liittyy rakenteeseen:** -**Liittyy kaivantoon:** -**Kaivanto täyttynyt:** -**Leikkaa yksiköitä:** -**Yksikköä leikkaa:** -**Löydöt:** ks. löytöluettelo**Kartat:** Kartta 9**Näytteet:** –**Päiväys:** 10.8.2015 **Täytti:** Terhi Taipaleenmäki; Terhi Tanska

KARTTALUETTELO

Karttanro	Selite	Mittakaava	Paperin koko	Sivu
Kartta 1:	Yleiskartta, valvotut alueet	1:750	A3	163
Kartta 2:	Tasokartta, Rakenne 1	1:40	A4	164
Kartta 3:	Tasokartta, Rakenne 6	1:80	A4	165
Kartta 4:	Tasokartta, Rakenne 8	1:800	A4	166
Kartta 5:	Tasokartta, Rakenne 20	1:50	A4	167
Kartta 6:	Tasokartta, Risteys 4 Rakenteet 21, 28 ja 41	1:125	A4	168
Kartta 7:	Tasokartta, Risteys 3: Rakenne 27	1:50	A4	169
Kartta 8:	Profiilikartta, Rakenne 34A ja B	1:20	A4	170
Kartta 9:	Tasokartta, Rakenteet 34a-d, 35, 78	1:75	A3	171
Kartta10:	Tasokartta, Rakenne 36	1:40	A4	172
Kartta 11:	Tasokartta, Rakenne 37	1:40	A4	173
Kartta 12:	Tasokartta, Rakenne 47	1:40	A4	174
Kartta 13:	Tasokartta, Rakenteet 51, 52, ja 54	1:50	A3	175
Kartta 14:	Tasokartta, R46, SY58, SY59, L60,	1:150	A4	176
Kartta 15:	Yleiskartta, kaikki rakenteet, SY16 pintakorkeudet	1:500	A3	177

+ x (N)= 7211052.69
y (E)= 427647.78

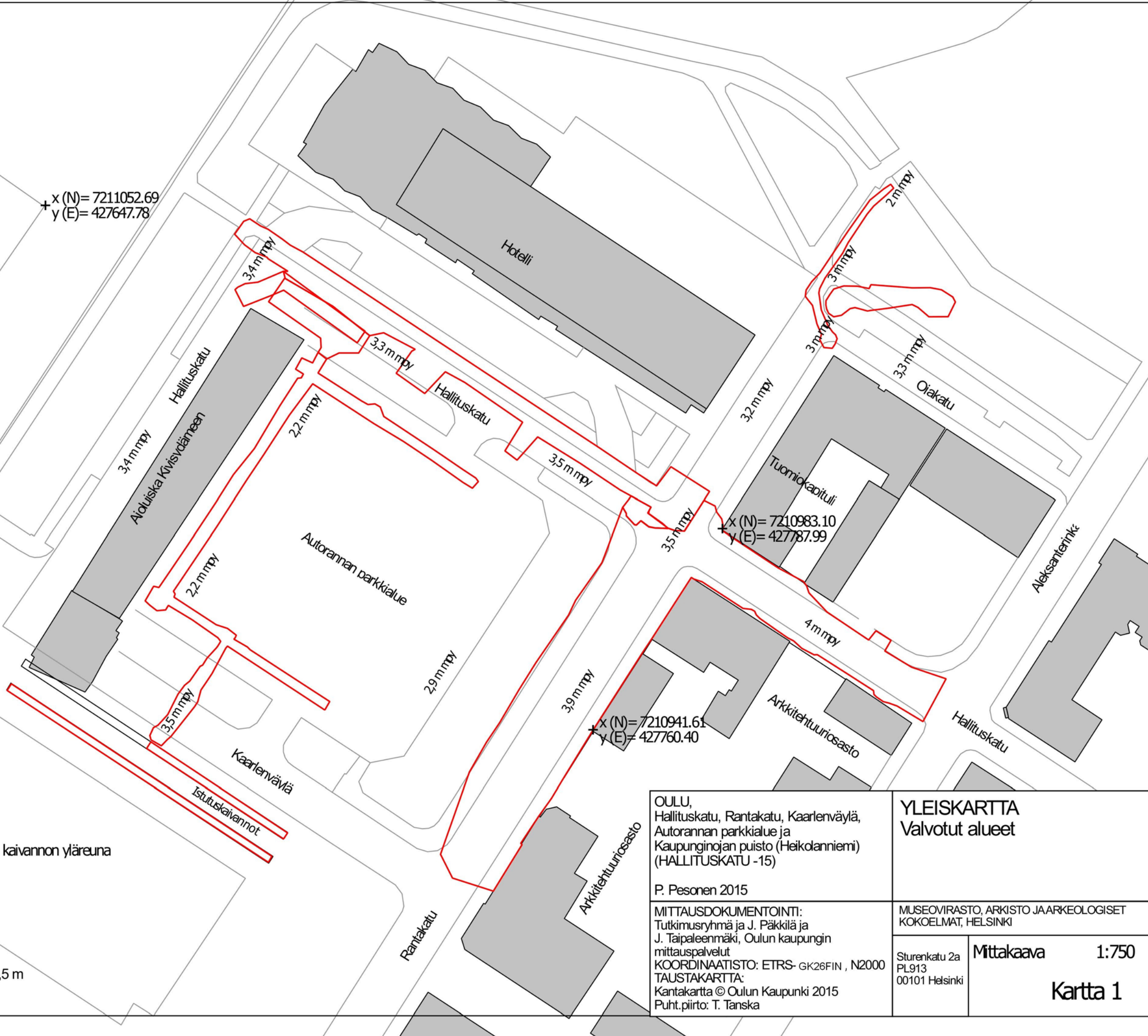
+ x (N)= 7210983.10
y (E)= 427787.99

+ x (N)= 7210941.61
y (E)= 427760.40

Valvotut alueet, kaivannon yläreuna

P

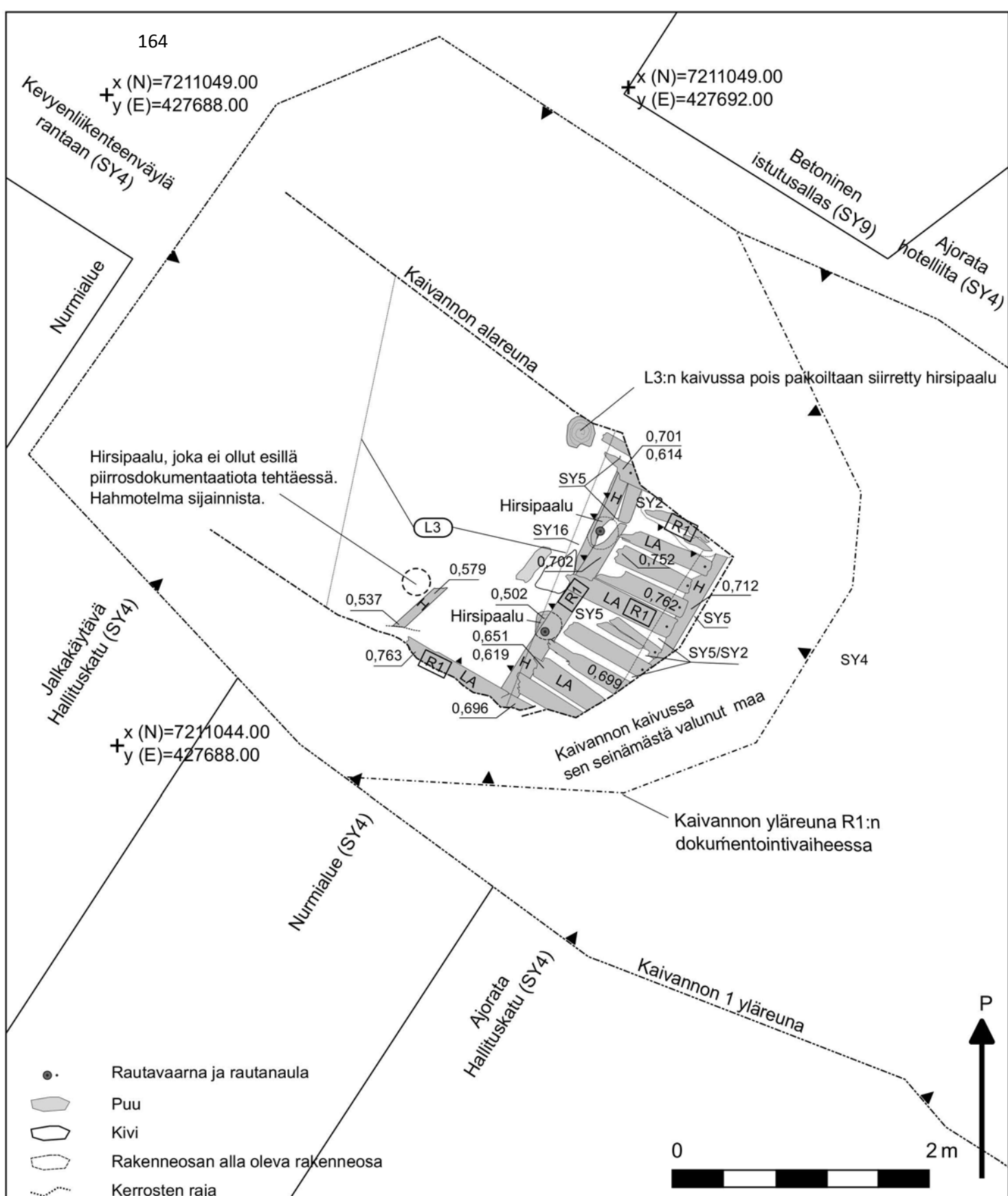

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupungin puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

MITTAUSDOKUMENTOINTI:
Tutkimusryhmä ja J. Päckilä ja
J. Taipaleenmäki, Oulun kaupungin
mittauspalvelut
KOORDINAATISTO: ETRS-GK26FIN, N2000
TAUSTAKARTTA:
Kantakartta © Oulun Kaupunki 2015
Puht.piirto: T. Tanska

YLEISKARTTA Valvotut alueet	
MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI	
Sturenkatu 2a PL913 00101 Helsinki	Mittakaava 1:750
Kartta 1	

- Rautavaarna ja rautanaula
- ▭ Puu
- ▭ Kivi
- ▭ Rakennesosan alla oleva rakennesosa
- Kerrosten raja
- - - Kaivannon reuna
- ▼▼▼ Korkeusero
- (L3) Leikkauksen tunnus
- [R1] Rakenteen tunnus
- H Hirsi
- LA Lankku
- 1,002 Pinta- ja pohjakorkeus
- 0,543 m mpy

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

TASOKARTTA
Rakenteet: R1
Leikkaukset: L3
Maakerrokset: SY2, SY5

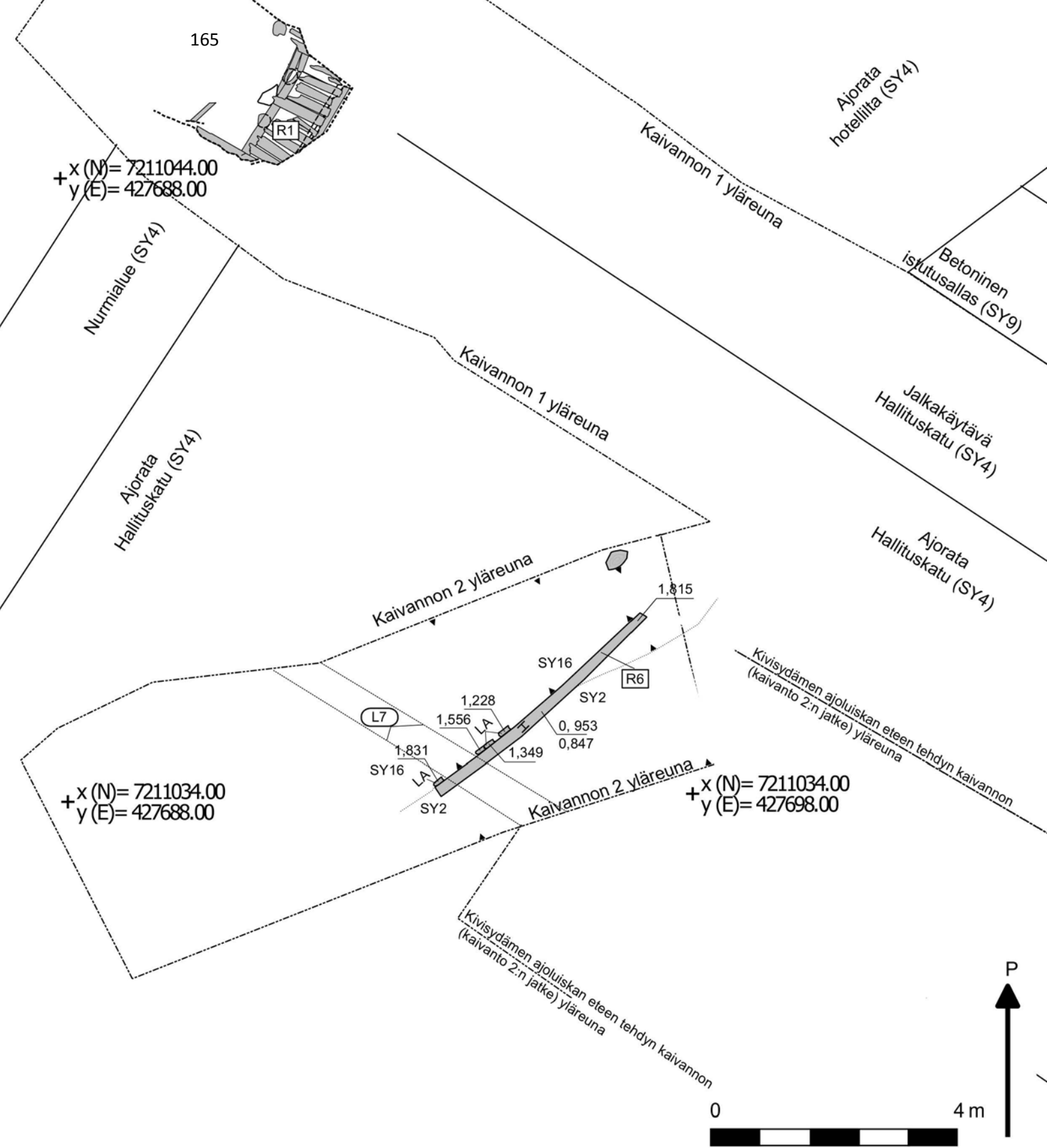
MITTAUSDOKUMENTOINTI:
T. Tanska ja T. Taipaleenmäki
KOORDINAATISTO:
ETRS- GK26FIN , N2000
TAUSTAKARTTA:
Kantakartta © Oulun kaupunki 2015
Puht. piirto: T. Tanska

MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a
PL 913
00101 Helsinki

Mittakaava 1:40

Kartta 2

+ x (N) = 7211044.00
y (E) = 427688.00

+ x (N) = 7211034.00
y (E) = 427688.00

+ x (N) = 7211034.00
y (E) = 427698.00

- Puu
- Kerrosten raja
- Kaivannon reuna
- Korkeusero
- Leikkauksen tunnus
- Rakenteen tunnus
- Hirsi
- Lankku
- 1,002
0,543 Pinta- ja pohjakorkeus
m mpy

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

MITTAUSDOKUMENTOINTI:
T. Tanska ja T. Taipaleenmäki
KOORDINAATISTO:
ETRS- GK26FIN N2000
TAUSTAKARTTA:
Kantakartta © Oulun kaupunki 2015
Puht. piirto: T. Tanska

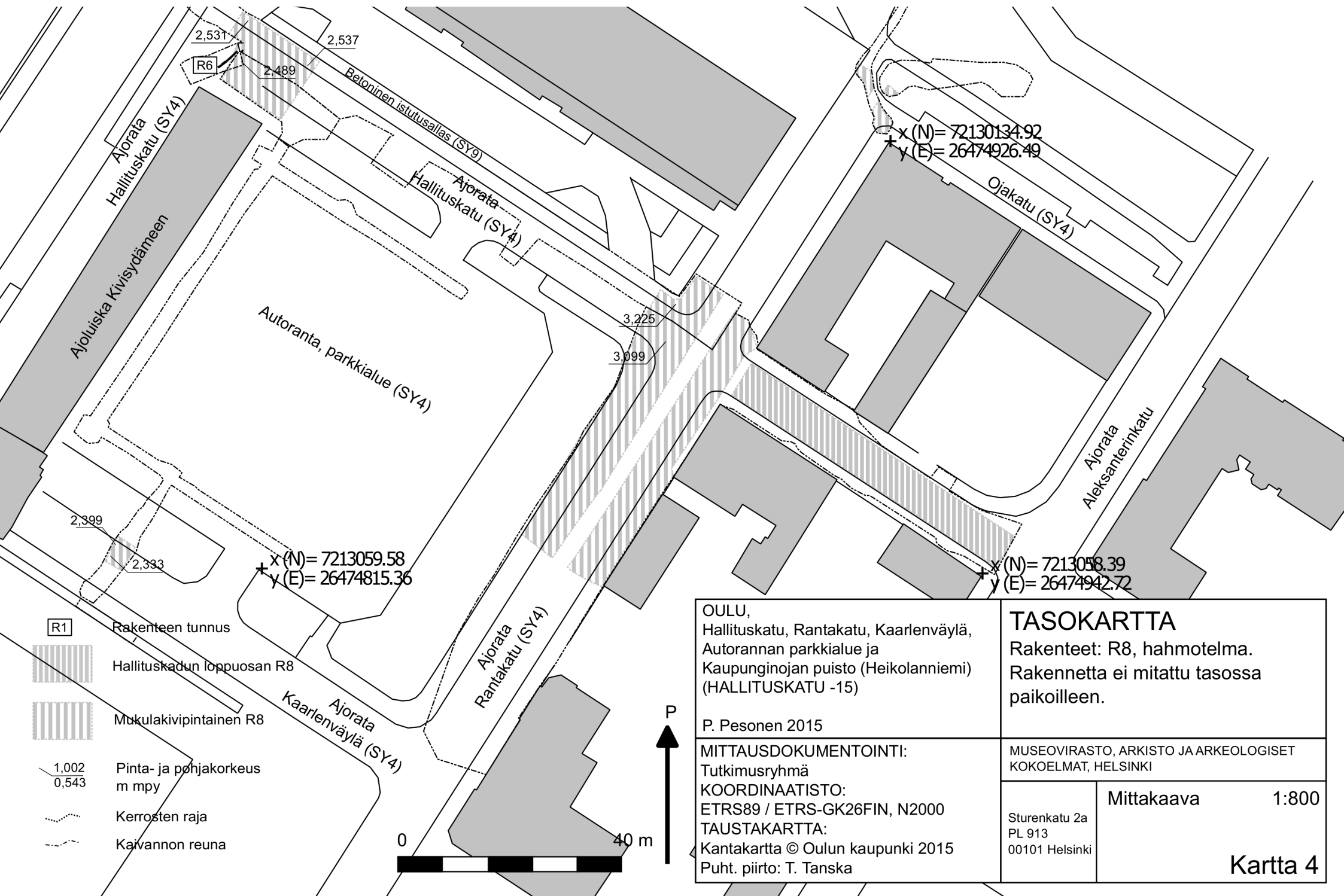
TASOKARTTA
Rakenteet: R6, (R1)
Leikkaukset: L7
Maakerrokset: SY2, SY16

MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a
PL 913
00101 Helsinki

Mittakaava 1:80

Kartta 3

2,531

2,537

2,489

R6

x (N)= 72130134.92
y (E)= 26474926.49

Ajorata
Hallituskatu (SY4)
Ajoluiska Kivisydämeen

Betoninen istutusallas (SY9)

Ajorata
Hallituskatu (SY4)

Ojakatu (SY4)

Autoranta, parkkialue (SY4)

3,225

3,099

Ajorata
Aleksanterinkatu

2,399

2,333

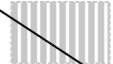
x (N)= 7213059.58
y (E)= 26474815.36

x (N)= 7213058.39
y (E)= 26474942.72

Ajorata
Rantakatu (SY4)

R1

Rakenteen tunnus

Hallituskadun loppuosan R8

Mukulakivipintainen R8

1,002
0,543Pinta- ja pohjakeruus
m mpy

Kerrosten raja

Kaivannon reuna

P

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

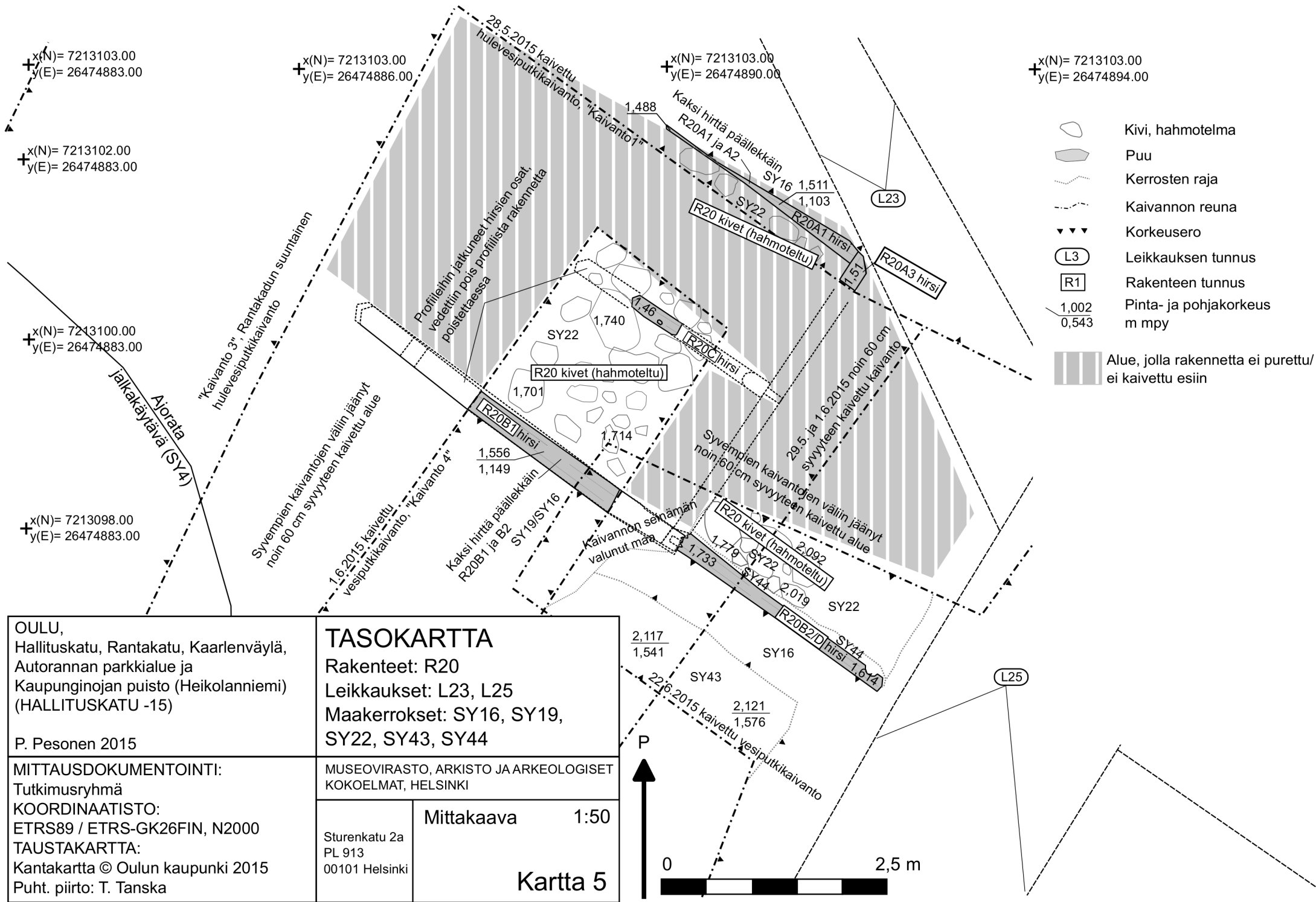
MITTAUSDOKUMENTOINTI:
Tutkimusryhmä
KOORDINAATISTO:
ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000
TAUSTAKARTTA:
Kantakartta © Oulun kaupunki 2015
Puht. piirto: T. Tanska

TASOKARTTA
Rakenteet: R8, hahmotelma.
Rakennetta ei mitattu tasossa
paikoilleen.

MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki	Mittakaava	1:800

Kartta 4

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

MITTAUSDOKUMENTOINTI:

Tutkimusryhmä

KOORDINAATISTO:

ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000

TAUSTAKARTTA:

Kantakartta © Oulun kaupunki 2015

Puht. piirto: T. Tanska

TASOKARTTA

Rakenteet: R20

Leikkaukset: L23, L25

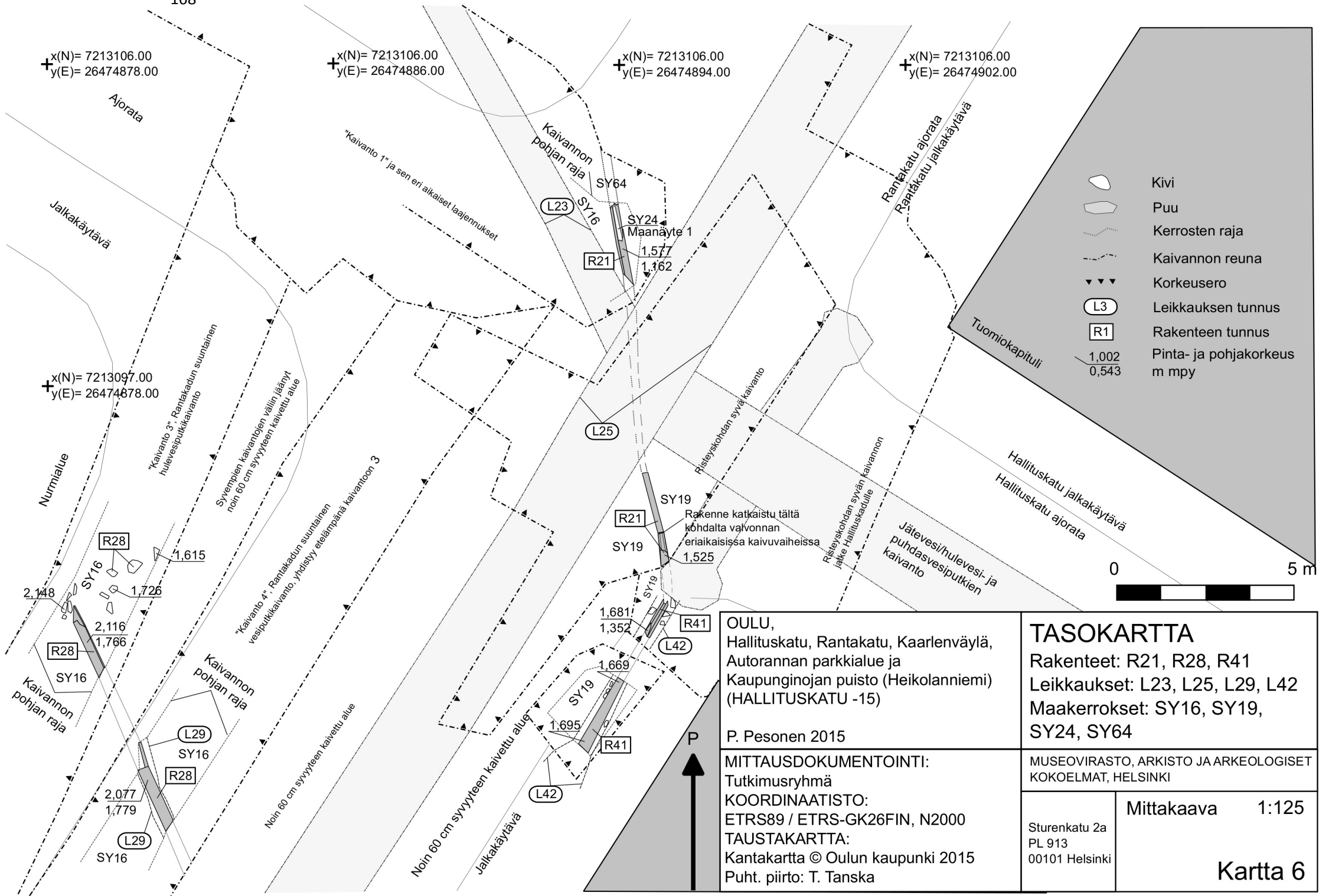
Maakerrokset: SY16, SY19,
SY22, SY43, SY44

MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a
PL 913
00101 Helsinki

Mittakaava 1:50

Kartta 5

- Kivi
- Puu
- Kerrosten raja
- Kaivannon reuna
- Korkeusero
- Leikkauksen tunnus
- Rakenteen tunnus
- 1,002
0,543
Pinta- ja pohjakorkeus
m mpy

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

TASOKARTTA
Rakenteet: R21, R28, R41
Leikkaukset: L23, L25, L29, L42
Maakerrokset: SY16, SY19,
SY24, SY64

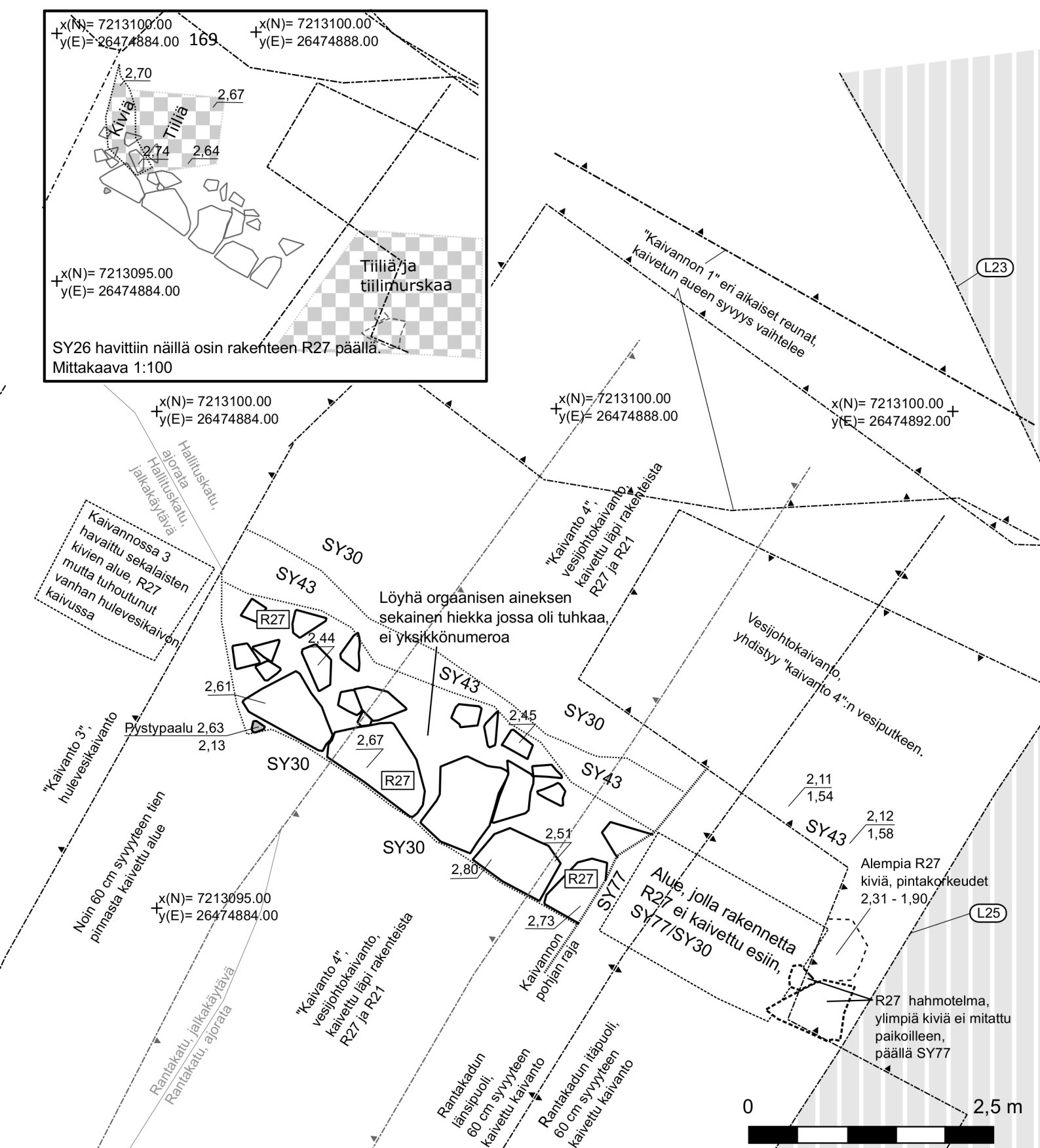
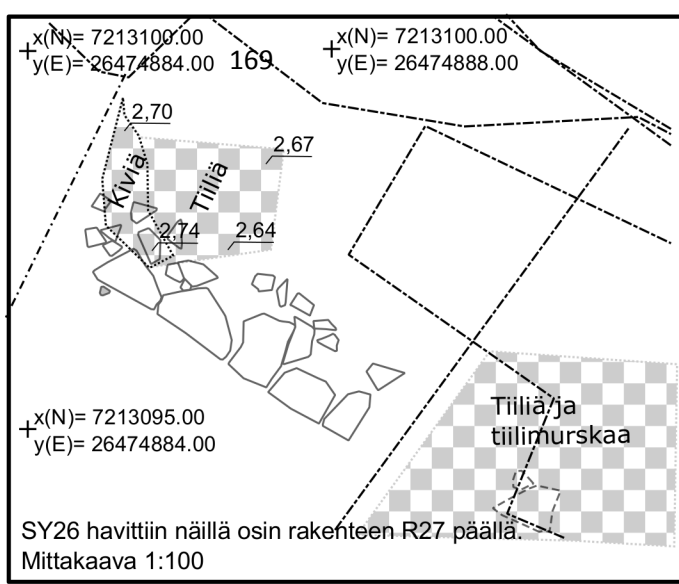
MITTAUSDOKUMENTOINTI:
Tutkimusryhmä
KOORDINAATISTO:
ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000
TAUSTAKARTTA:
Kantakartta © Oulun kaupunki 2015
Puht. piirto: T. Tanska

MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a
PL 913
00101 Helsinki

Mittakaava 1:125

- Kivi
- Puu
- Kerrosten raja
- Kaivannon reuna
- Korkeusero
- Leikkauksen tunnus
- Rakenteen tunnus
- Pinta- ja pohjakorkeus m mpy
- Moderni kaivanto

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

MITTAUSDOKUMENTOINTI:
Tutkimusryhmä
KOORDINAATISTO:
ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000
TAUSTAKARTTA:
Kantakartta © Oulun kaupunki 2015
Puht. piirto: T. Tanska

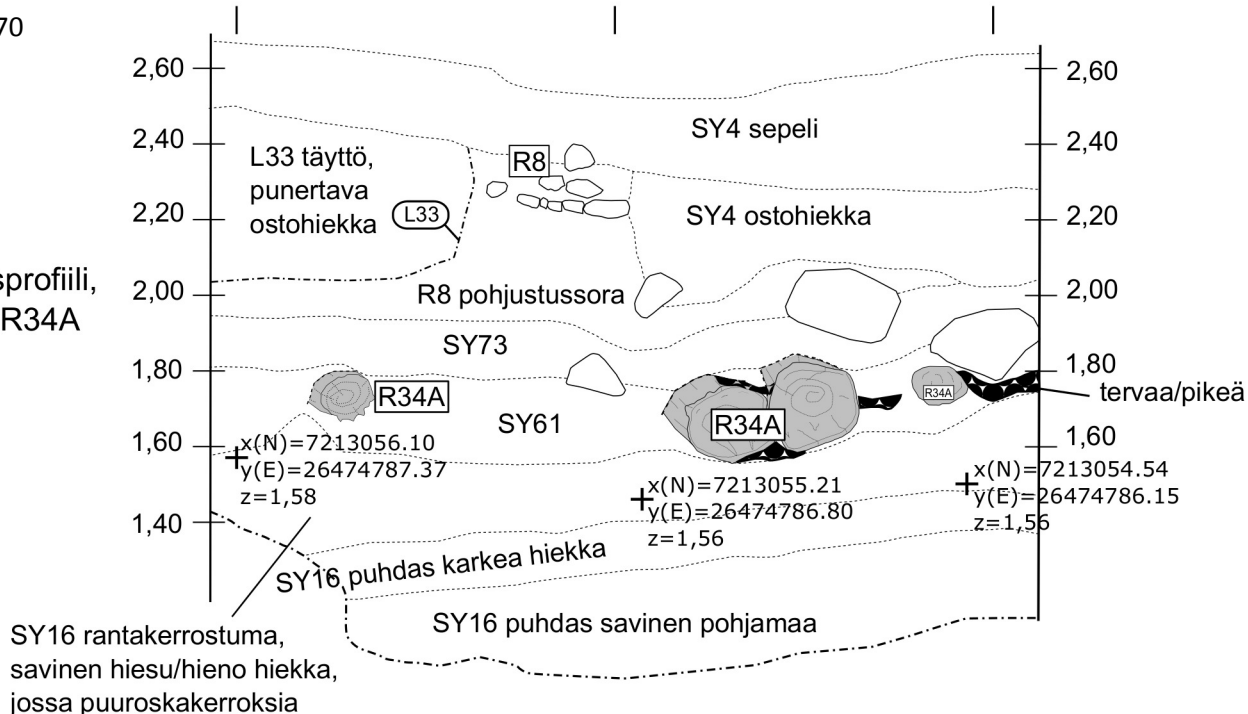
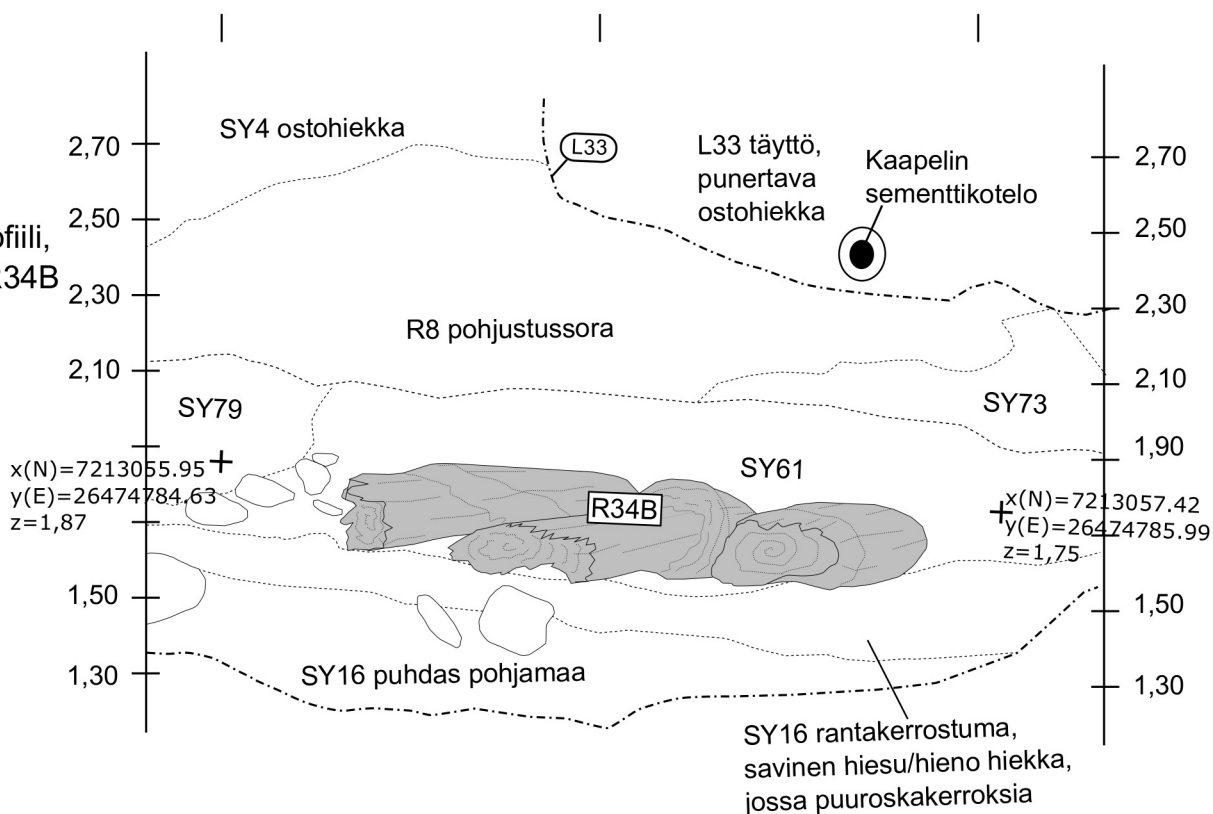
TASOKARTTA
Rakenteet: R27
Leikkaukset: L23, L25
Maakerrokset: SY26, SY30,
SY43, SY77

MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a
PL 913
00101 Helsinki

Mittakaava 1:50

Kartta 7

Kaakkoisprofiili,
rakenne R34ALuoteisprofiili,
rakenne R34B

0 1m

- Tervaa/pikeää
- Kivi, hahmotelma
- Puu
- Kerrostien raja
- Kaivannon reuna/leikkaus
- Leikkauksen tunnus
- Rakenteen tunnus

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginajan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

MITTAUSDOKUMENTOINTI:

Tutkimusryhmä

KOORDINAATISTO:

ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000

TAUSTAKARTTA:

Kantakartta © Oulun kaupunki 2015

Puht. piirto: T. Tanska

PROFIILIKARTTA

Rakenteet: R8, R34A ja B

Leikkaukset: L33

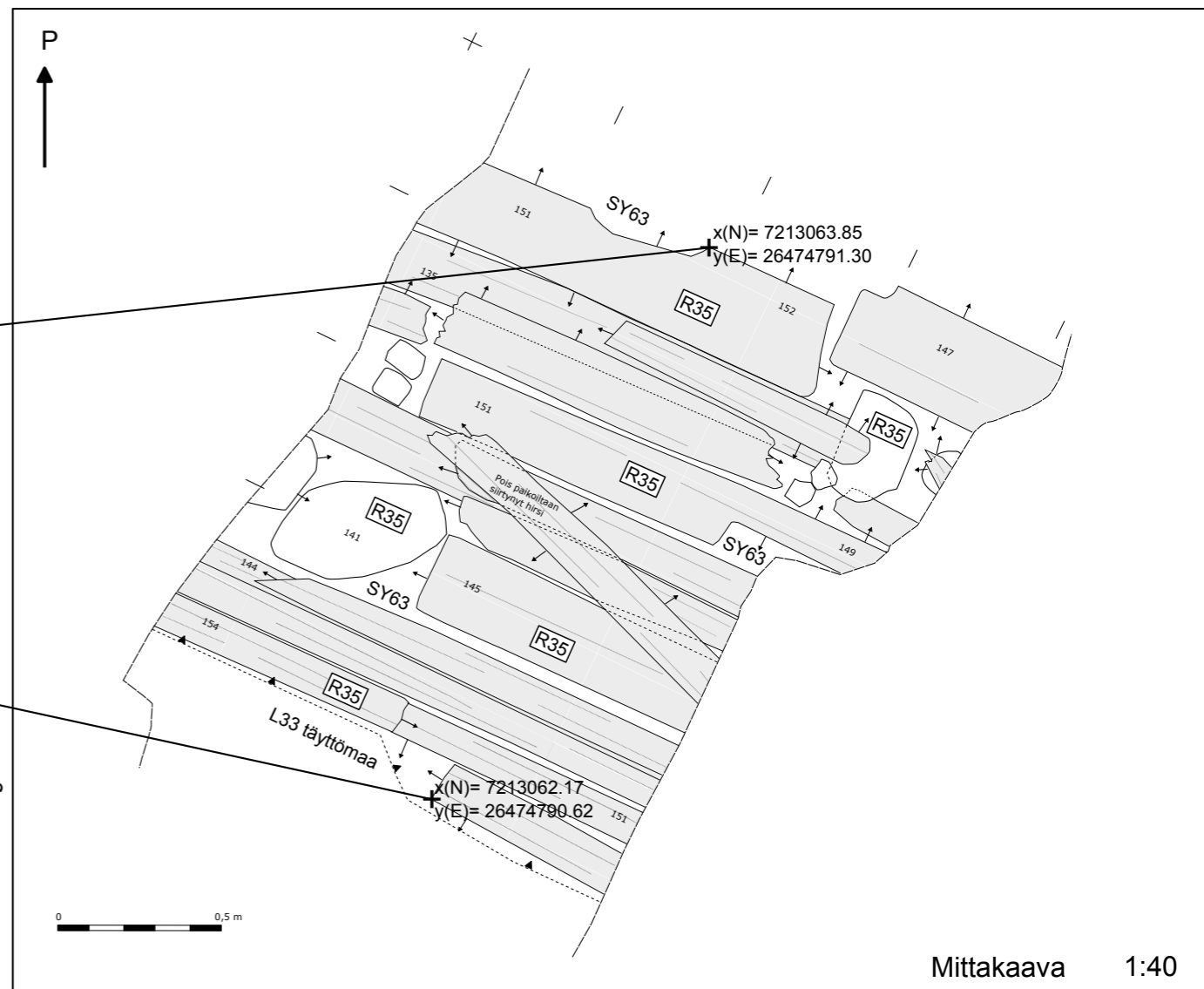
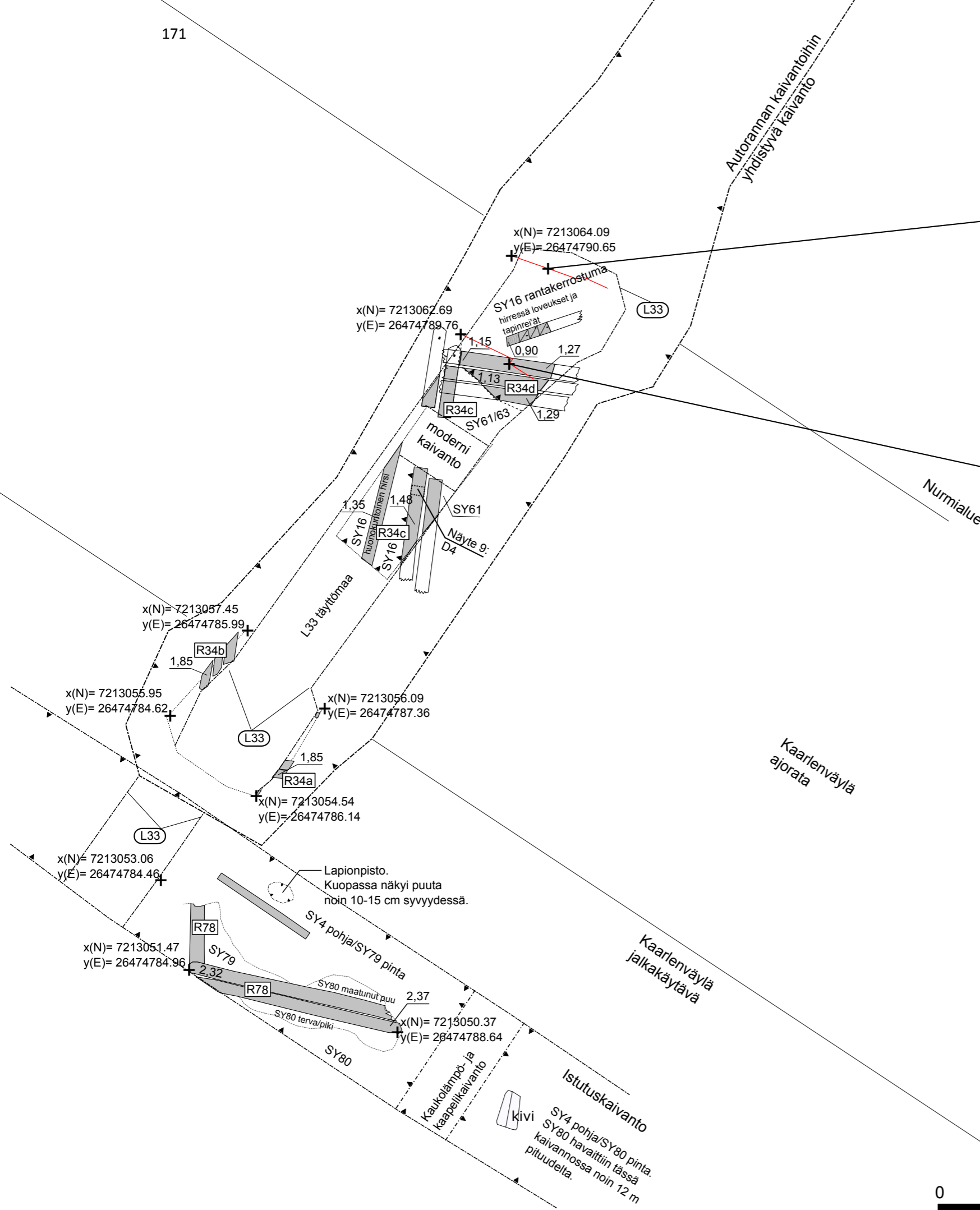
Maakerrokset: SY4, SY16, SY61,
SY73, SY79

MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a
PL 913
00101 Helsinki

Mittakaava 1:20

Kartta 8

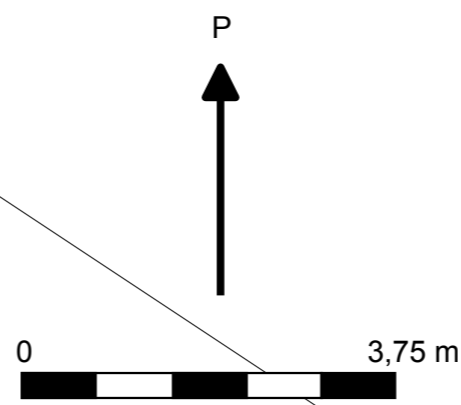
Mittakaava 1:40

- Kivi
- Puu, valkoinen osa profiilista poistettu, ei näkyvissä kuvissa.
- Kerrosten raja
- Kaivannon reuna
- Korkeusero
- Leikkauksen tunnus
- Rakenteen tunnus
- 1,002
0,543
Pinta- ja pohjakorkeus
m mpy
- Ylemmän rakenteen R35 sijainti suhteessa rakenteeseen R34

Kaarlenväylä
ajorata

Kaarlenväylä
jalkakäytävä

Istutuskaivanto
kivi SY4 pohja/SY80 pinta.
SY80 havaittiin tässä
kaivannossa noin 12 m
pituudelta.

OULU, Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä, Autorannan parkkialue ja Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi) (HALLITUSKATU -15) P. Pesonen 2015		TASOKARTTA Rakenteet: R34a-d, R35, R78 Leikkaukset: L33 Maakerrokset: SY4, SY16, SY61, SY63, SY79, SY80	
MITTAUSDOKUMENTOINTI: Tutkimusryhmä KOORDINAATISTO: ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000 TAUSTAKARTTA: Kantakartta © Oulun kaupunki 2015 Puht. piirto: T. Tanska		MUSEOVIKASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI	
Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki		Mittakaava 1:75 Kartta 9	

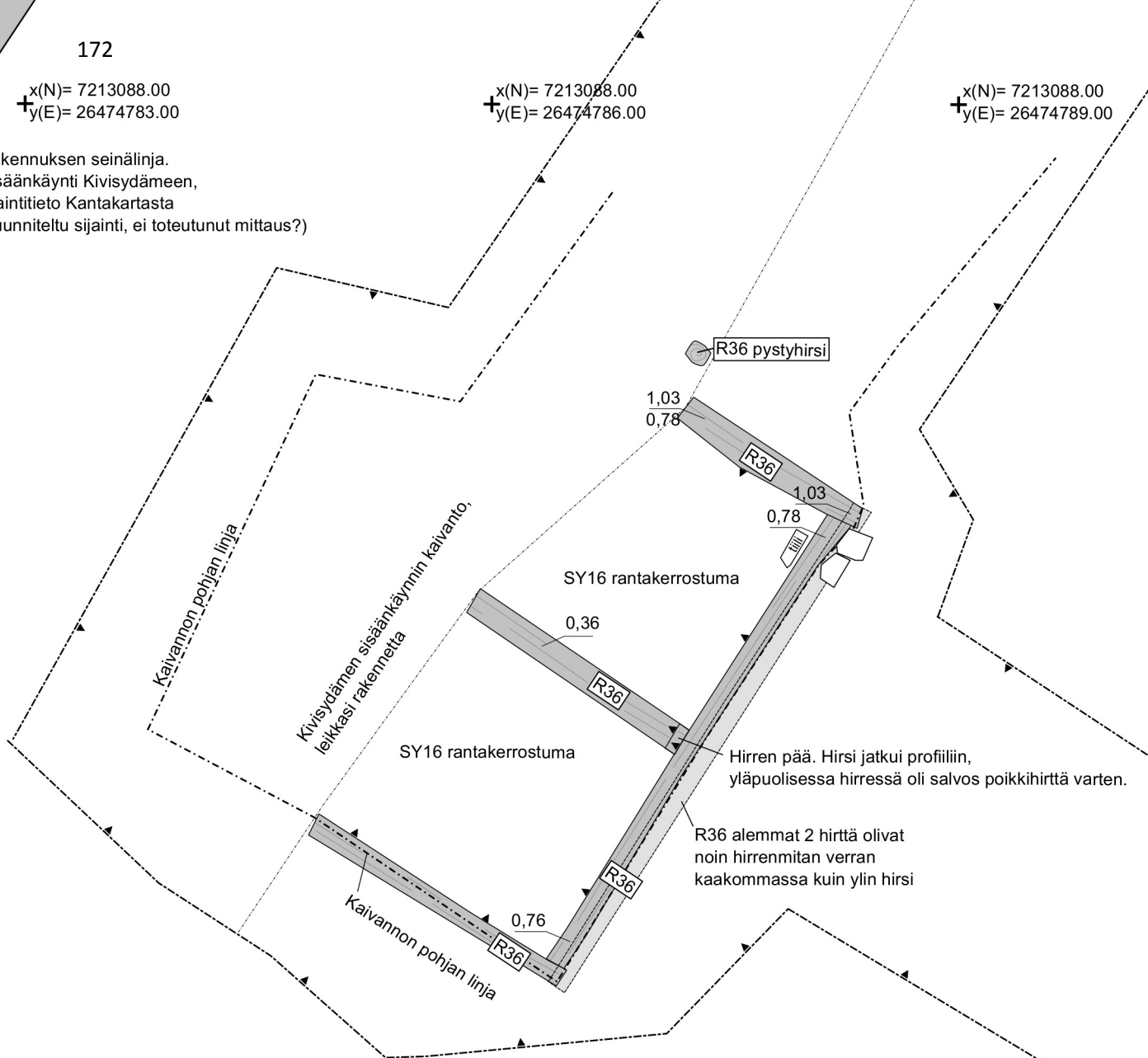
172

x(N)= 7213088.00
y(E)= 26474783.00

x(N)= 7213088.00
y(E)= 26474786.00

x(N)= 7213088.00
y(E)= 26474789.00

Rakennuksen seinälinja.
Sisäänkäynti Kivisydämeen,
sijaintitieto Kantakartasta
(suunniteltu sijainti, ei toteutunut mittaus?)

x(N)= 7213081.00
y(E)= 26474783.00

x(N)= 7213081.00
y(E)= 26474789.00

SY4 parkkialue
SY4 nurmialue

P

0

2 m

Kivi

Puu

Kerrostien raja

Kaivannon reuna

Korkeusero

Rakenteen tunnus

1,002
0,543

Pinta- ja pohjakorkeus
m mpy

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

MITTAUSDOKUMENTOINTI:

Tutkimusryhmä

KOORDINAATISTO:

ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000

TAUSTAKARTTA:

Kantakartta © Oulun kaupunki 2015

Puht. piirto: T. Tanska

TASOKARTTA

Rakenteet: R36

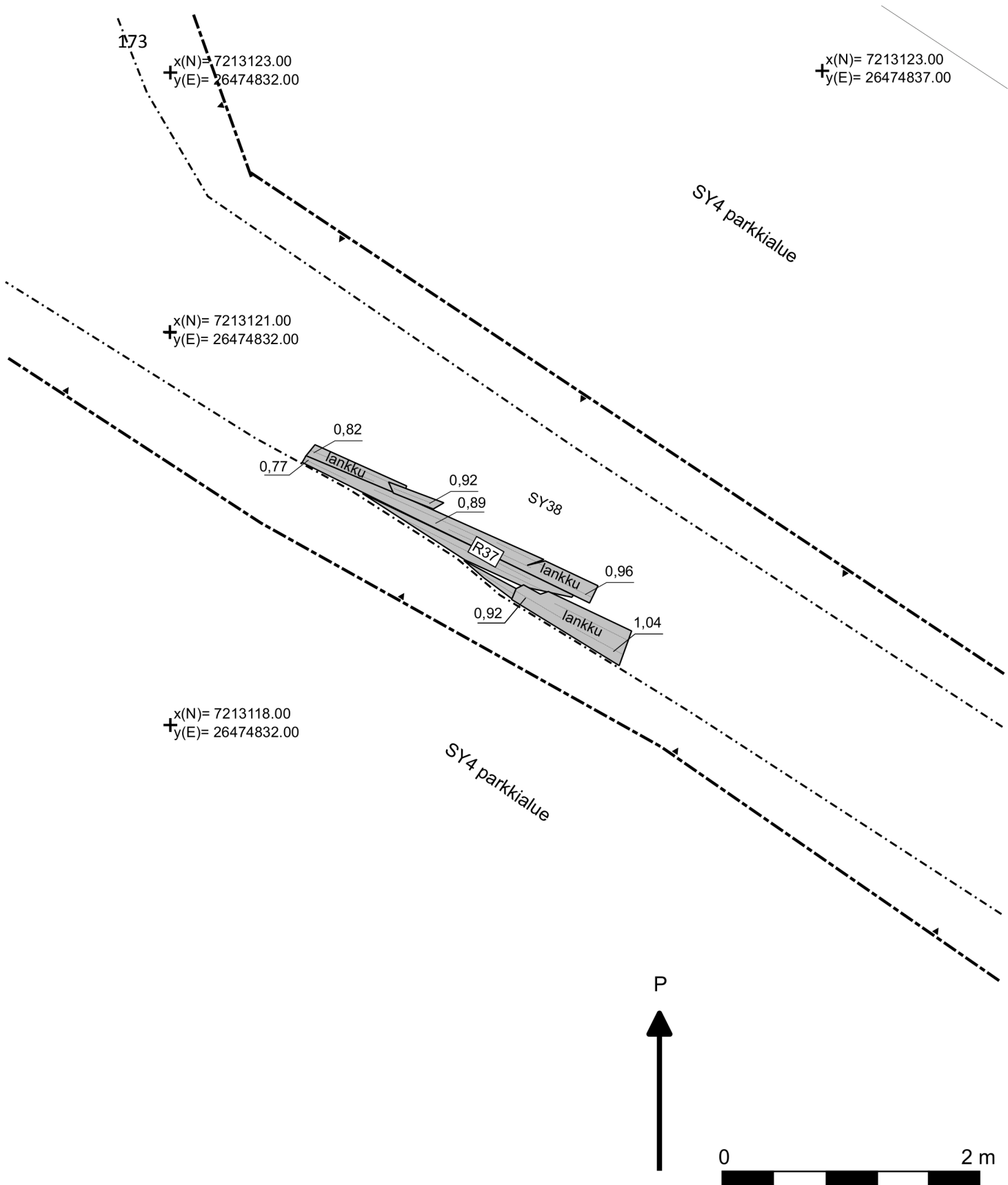
Maakerrokset: SY16

MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a
PL 913
00101 Helsinki

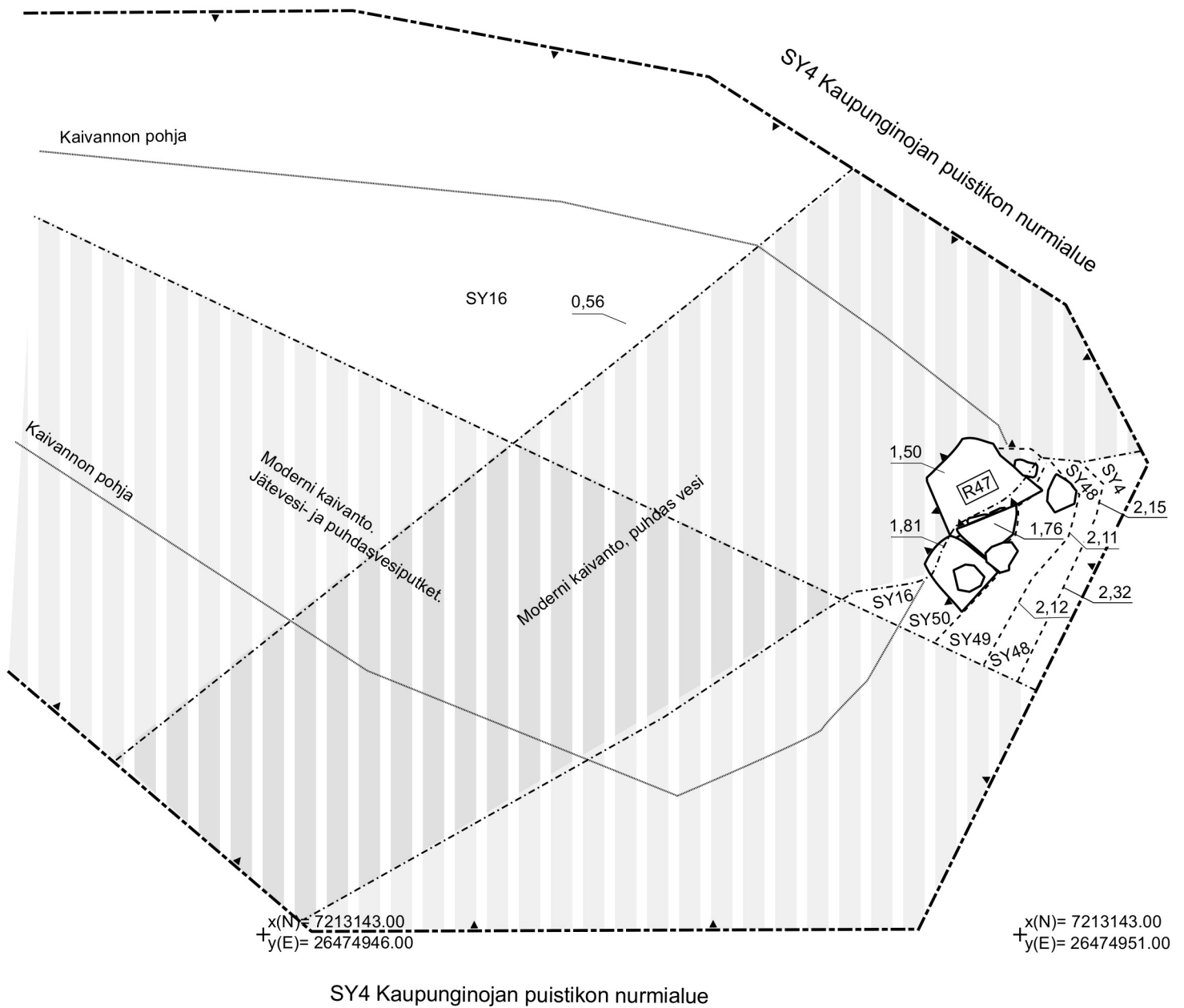
Mittakaava 1:40

Kartta 10

- Puu
- Kerrosten raja
- Kaivannon reuna
- Korkeusero
- Rakenteen tunnus
- Pinta- ja pohjakorkeus
m mpy

OULU, Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä, Autorannan parkkialue ja Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi) (HALLITUSKATU -15) P. Pesonen 2015	TASOKARTTA Rakenteet: R37 Maakerrokset: SY38		
MITTAUSDOKUMENTOINTI: Tutkimusryhmä KOORDINAATISTO: ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000 TAUSTAKARTTA: Kantakartta © Oulun kaupunki 2015 Puht. piirto: T. Tanska	MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 70%; border: none; padding: 5px;"> Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki </td> <td style="width: 30%; border: none; padding: 5px; text-align: center;"> Mittakaava 1:40 </td> </tr> </table>	Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki	Mittakaava 1:40
Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki	Mittakaava 1:40		
Kartta 11			

- Kivi
- Moderni kaivanto ja sen täyttö
- Kerrosten raja
- Kaivannon reuna
- Korkeusero
- Rakenteen tunnus
- Pinta- ja pohjakorkeus
m mpy

P

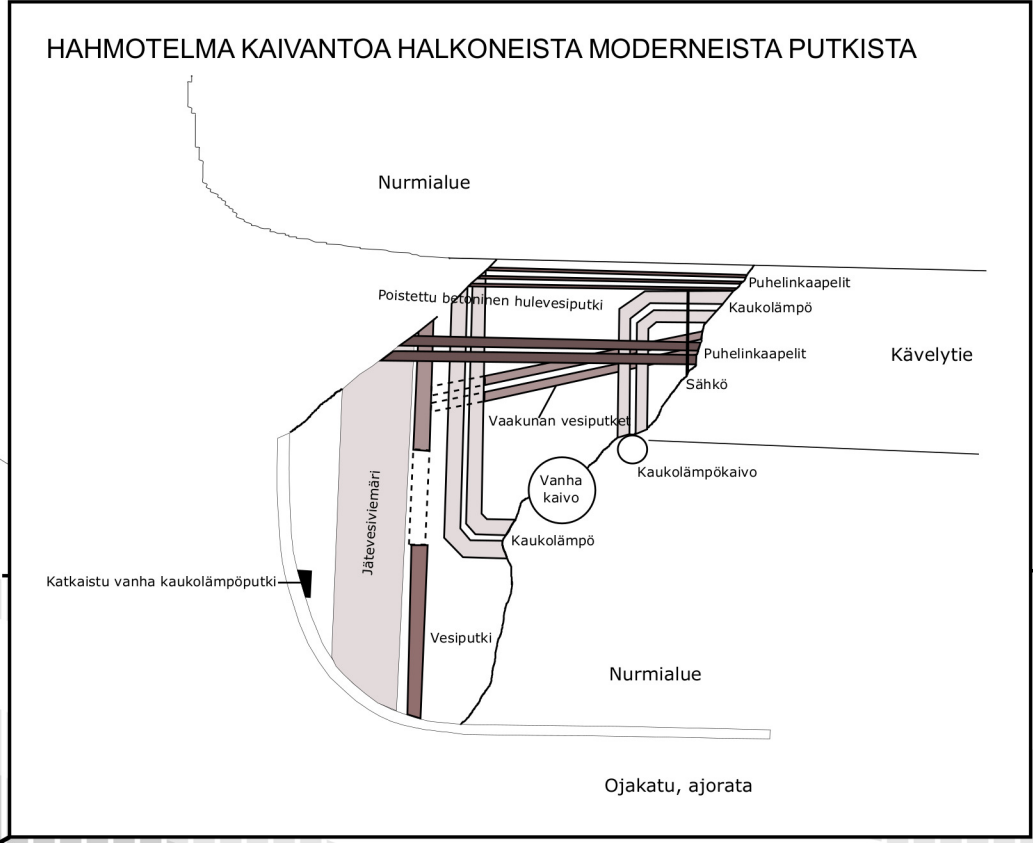
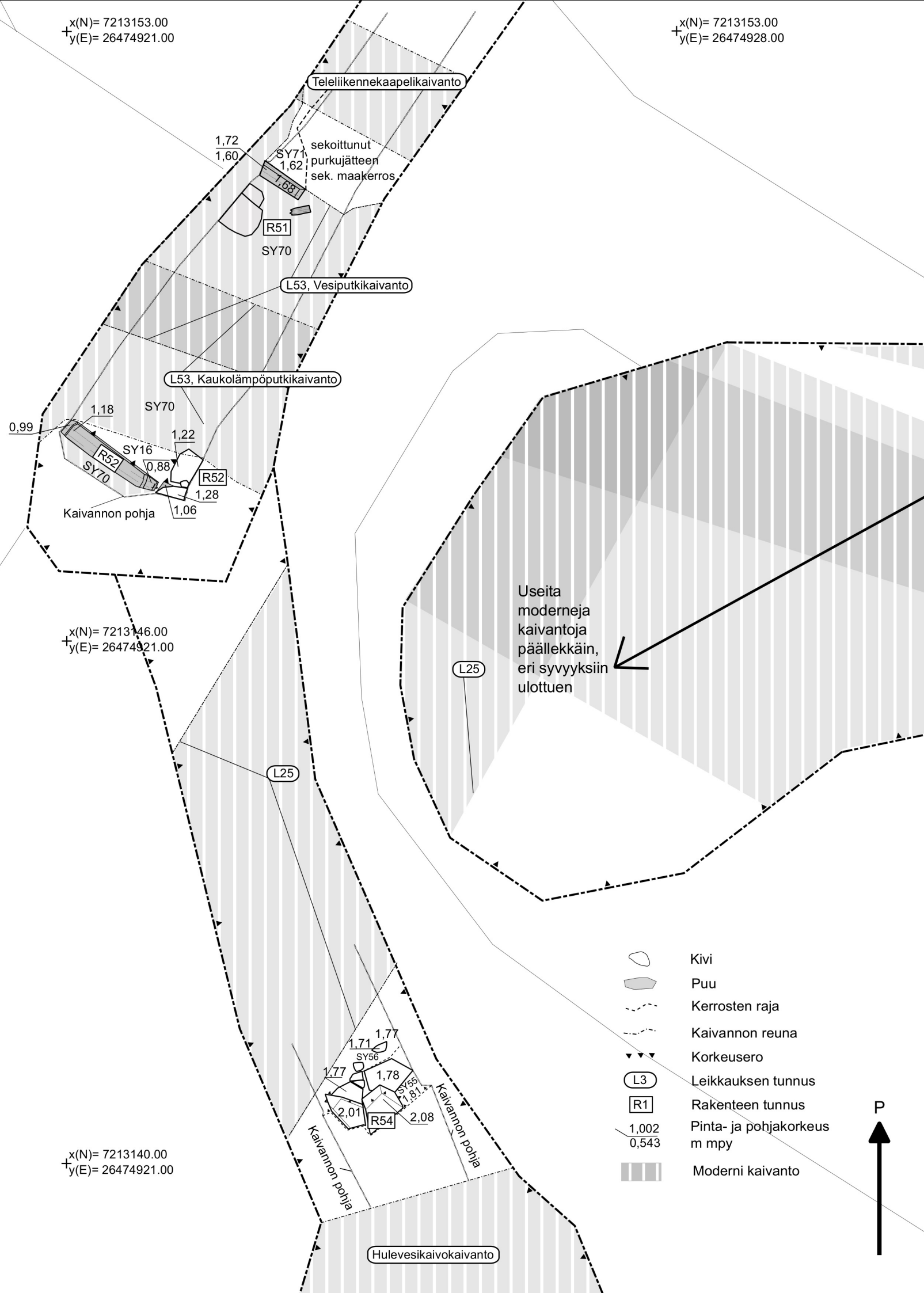

0 2 m

OULU, Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä, Autorannan parkkialue ja Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi) (HALLITUSKATU -15) P. Pesonen 2015	TASOKARTTA Rakenteet: R47 Maakerrokset: SY16, SY48, SY49, SY50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI: Tutkimusryhmä	MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI	
KOORDINAATISTO: ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000 TAUSTAKARTTA: Kantakartta © Oulun kaupunki 2015 Puht. piirto: T. Tanska	Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki	Mittakaava 1:40 Kartta 12

x(N)= 7213153.00
y(E)= 26474921.00

x(N)= 7213153.00
y(E)= 26474928.00

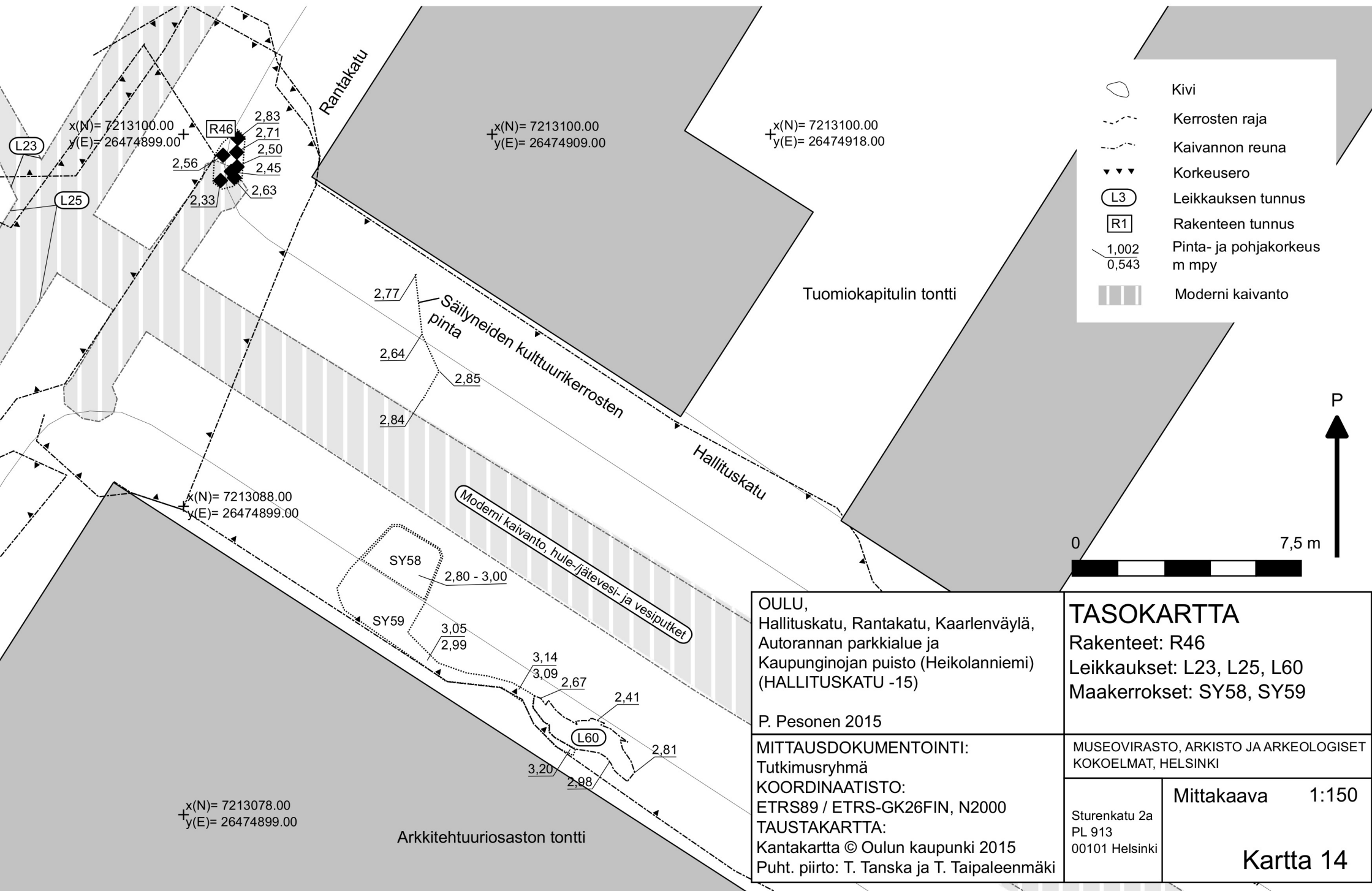
- Kivi
- Puu
- Kerrosten raja
- Kaivannon reuna
- Korkeusero
- L3 Leikkauksen tunnus
- R1 Rakenteen tunnus
- 1,002
0,543 Pinta- ja pohjakorkeus m mpy
- Moderni kaivanto

OULU, Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä, Autorannan parkkialue ja Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi) (HALLITUSKATU -15)		TASOKARTTA Rakenteet: R51, R52 ja R54 Leikkaukset: L25, L53 Maakerrokset: SY16, SY55, SY56, SY70, SY71	
P. Pesonen 2015		MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET KOKOELMAT, HELSINKI	
MITTAUSDOKUMENTOINTI: Tutkimusryhmä KOORDINAATISTO: ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000 TAUSTAKARTTA: Kantakartta © Oulun kaupunki 2015 Puht. piirto: T. Tanska ja T. Taipaleenmäki		Sturenkatu 2a PL 913 00101 Helsinki	Mittakaava 1:50 Kartta 13

x(N)= 7213140.00
y(E)= 26474921.00

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

MITTAUSDOKUMENTOINTI:

Tutkimusryhmä

KOORDINAATISTO:

ETRS89 / ETRS-GK26FIN, N2000

TAUSTAKARTTA:

Kantakartta © Oulun kaupunki 2015

Puht. piirto: T. Tanska ja T. Taipaleenmäki

TASOKARTTA

Rakenteet: R46

Leikkaukset: L23, L25, L60

Maakerrokset: SY58, SY59

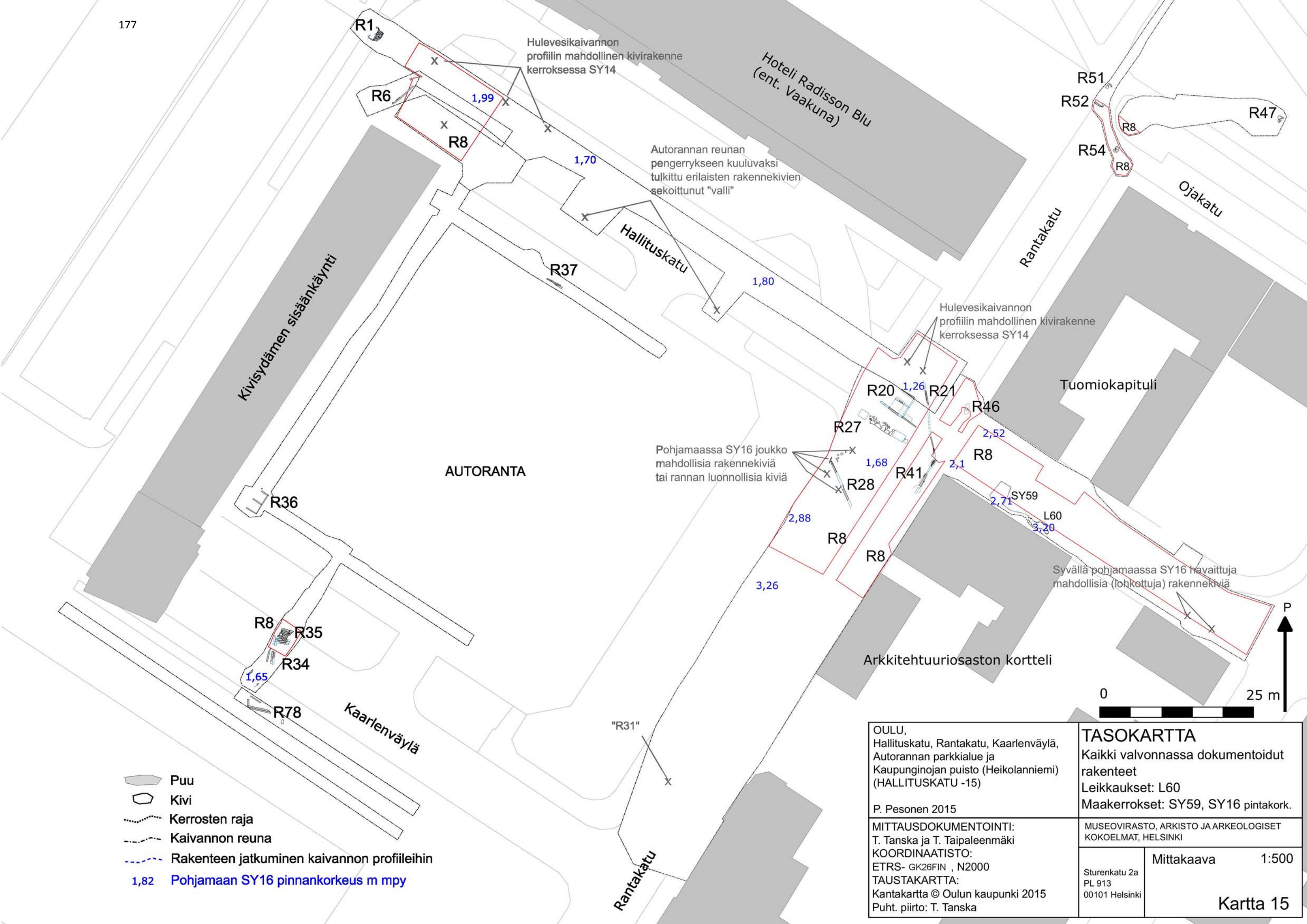
MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a
PL 913
00101 Helsinki

Mittakaava 1:150

Kartta 14

Hulevesikaivannon
profiilin mahdollinen kivirakenne
kerroksessa SY14

Hoteli Radisson Blu
(ent. Vaakuna)

Autorannan reunan
pengerrykseen kuuluvaksi
tulkittu erilaisten rakennekivien
sekoittunut "valli"

Hulevesikaivannon
profiilin mahdollinen kivirakenne
kerroksessa SY14

Pohjamaassa SY16 joukko
mahdollisia rakennekiviä
tai rannan luonnollisia kiviä

Syvällä pohjamaassa SY16 havaittuja
mahdollisia (lohkottuja) rakennekiviä

- Puu
- Kivi
- Kerrosten raja
- Kaivannon reuna
- Rakenteen jatkuminen kaivannon profiileihin
- 1,82 Pohjamaan SY16 pinnankorkeus m mpy

OULU,
Hallituskatu, Rantakatu, Kaarlenväylä,
Autorannan parkkialue ja
Kaupunginojan puisto (Heikolanniemi)
(HALLITUSKATU -15)

P. Pesonen 2015

MITTAUSDOKUMENTOINTI:
T. Tanska ja T. Taipaleenmäki
KOORDINAATISTO:
ETRS- GK26FIN , N2000
TAUSTAKARTTA:
Kantakartta © Oulun kaupunki 2015
Puht. piirto: T. Tanska

TASOKARTTA
Kaikki valvonnassa dokumentoidut
rakenteet
Leikkaukset: L60
Maakerrokset: SY59, SY16 pintakork.

MUSEOVIRASTO, ARKISTO JA ARKEOLOGISET
KOKOELMAT, HELSINKI

Sturenkatu 2a
PL 913
00101 Helsinki

Mittakaava 1:500

Kartta 15

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

8 december 2015

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2015:76
Anton Hansson & Hans Linderson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ARKEOLOGISKA FYND FRÅN
ULEÅBORG (OULU), FINLAND**

Uppdragsgivare: Petro Pesonen National Board of Antiquities, Helsinki,
petro.pesonen@museovirasto.fi. Faktura info: se nedan.

Område: Uleåborg **Prov nr:** FI088-FI090 **Antal sågprov:** 3

Dendrokronologiskt objekt: Enligt Pesonens & Tanskas provtagningslista

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr : structure	Träd -slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)
FI088	8: R20b2	Tall	195	Sp 69, W	1826	V1826/27
FI089	9: R34c	Tall	163	Sp 77, W	1757	V 1757/58
FI090	10: R52	Tall	356	Sp 70, W	1860	V 1860/61

Kommentarer

Proverna dateras oberoende av varandra. Trots att tidsserierna täcker varandra så korrelera proverna sinsemellan mycket dåligt eller inte alls. Detta indikerar att virket är hämtat från vitt skilda områden.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har inte helt säkra dateringar noterats, dateringsförslag. Kan användas som diskussionsunderlag inte minst mot mig.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891